Hajdúsági Löszhát-Hortobágyi vadgazdálkodási tájegység (108)

A vadgazdálkodási tájegység tervének elkészítéséhez felhasznált vadgazdálkodási alapadatok, az azokat bemutató grafikonok és térképek, valamint azok szöveges értékelése egységes szerkezetben.

Vadgazdálkodási tájegységi terv tartalomjegyzék

1. A vadgazdálkodási tájegység leírása

A vadgazdálkodási tájegység azonosítói és térbeli elhelyezkedése

A vadgazdálkodási tájegység jellemzése

- A vadgazdálkodási tájegység környezeti adottságainak bemutatása
- A mező- és erdőgazdaság legfontosabb területi jellemzői
- A vadgazdálkodási tájegység természetvédelmi jellemzése

2. A vadgazdálkodási tájegység vadgazdálkodásának jellemzése és adottságainak bemutatása (1998-2014)

- A gímszarvas állománya, hasznosítása és minősége
- A dámszarvas állománya, hasznosítása és minősége
- Az őz állománya, hasznosítása és minősége
- A muflon állománya, hasznosítása és minősége
- A vaddisznó állománya és hasznosítása
- A mezei nyúl állománya és hasznosítása
- A fácán állománya és hasznosítása
- A hasznos apróvad hasznosítása
- Az egyéb apróvadfajok lelövésének alakulása

3. A vadállomány szabályozásának irányelvei

3.1. Nagyvadgazdálkodás

- A gímszarvas gazdálkodás alapvonalai
- A dámszarvas gazdálkodás alapvonalai
- Az őzgazdálkodás alapvonalai

- A muflongazdálkodás alapvonalai
- A vaddisznó gazdálkodás alapvonalai

3.2. Apróvadgazdálkodás

- A mezeinyúl-gazdálkodás alapvonalai
- A fácángazdálkodás alapvonalai
- A hasznos apróvad hasznosításának alapvonalai
- A ragadozó-gazdálkodás alapvonalai

4. Mellékletek

- A vadgazdálkodási tájegység vadgazdálkodási térképe
- A vadgazdálkodási tájegységbe tartozó vadgazdálkodási egységek jegyzéke
- A vadgazdálkodási tájegységek rangsorolása az állomány, a teríték, a trófeabírálati, és pénzügyi adatok alapján
- A különleges rendeltetésű vadászterületek megoszlása a vadgazdálkodási tájegységek között
- A vadaskertek vadgazdálkodási tájegységek közötti megoszlása
- A szakszerűtlen elejtés megítélésének szempontjai és a trófeabírálat vadgazdálkodási tájegységi irányelvei
- Felhasznált adatok és szakirodalom forrásai

1. A vadgazdálkodási tájegység leírása

A vadgazdálkodási tájegység azonosítói és térbeli elhelyezkedése

A vadgazdálkodási tájegység jellemzése

A vadgazdálkodási tájegység leíró adatai

A vadgazdálkodási tájegység azonosítói és térbeli elhelyezkedése

	VGTE kódszáma:	**108**
	VGTE neve:	**Hajdúsági Löszhát-Hortobágy**

A vadgazdálkodási tájegység jellemzése

A vadgazdálkodási tájegység környezeti adottságainak bemutatása

A Hajdúsági Löszhát-Hortobágy vadgazdálkodási tájegység túlnyomó része Hajdú-Bihar megyében helyezkedik el. Területének mintegy 92%-a vadgazdálkodásra alkalmas. A vadgazdálkodási tájegység területének mintegy felét (54.0%) borítják szántó és gyepterületek, az erdő aránya 36.5%. Jellegzetes alföldi, mezőgazdasági területek, kifejezetten apróvadas és őzes tájnak tekinthető. Az erdősültség alacsony, ami más nagyvadfajok életfeltételeit nem biztosítja.

A vadgazdálkodási tájegység megyék közötti megoszlása:

- Borsod-Abaúj-Zemplén: **5,856 ha** (3.0%)
- Hajdú-Bihar: **190,902 ha** (96.5%)
- Jász-Nagykun-Szolnok: **727 ha** (0.4%)
- Szabolcs-Szatmár-Bereg: **401 ha** (0.2%)

A mező- és erdőgazdaság legfontosabb területi jellemzői

A művelési ágak megoszlása a Corine Landcover adatbázis alapján (ha)

erdő	szántó	rét	szőlő	nádas	tó	alkalmatlan	összesen
8,951	92,790	76,543	569	6,255	7,209	5,568	197,887
4.5%	46.9%	38.7%	0.3%	3.2%	3.6%	2.8%	100.0%

A mezőgazdasági területek jellemzője jelenleg is az intenzív, nagy táblákon folyó növénytermesztés. A modern gépesítés és vegyszerhasználat következtében a mezei nyúl és a fácán számára fenn álló feltételek folyamatosan romlottak, ami a termesztéstechnológia miatt bekövetkező térbeli és a biológiai diverzitás csökkenésével magyarázható. Fontos sajátsága a rét-legelő művelési ágba tartozó területek magas aránya, ezen belül a védett területek magas aránya. Az erdősültség alacsony, ami más nagyvadfajok életfeltételeit nem biztosítja.

A vadgazdálkodási tájegységben található erdőterület nagyságát és fafajok szerinti megoszlását a csatolt táblázat sorolja fel és a térkép szemlélteti.

A vadgazdálkodási tájegység leíró adatai

A vadgazdálkodási tájegységben térített mezőgazdasági és erdei kár alakulása a megelőző időszakban (1998-2014)

- A térített mezőgazdasági vadkár nagysága a vadgazdálkodási tájegységben elhanyagolható, de az 1998-2014 közötti időszakban a folyóértéken tekintett károk összességében növekvő trendet mutattak.
- A térített erdei károk nagysága a tájegységek rangsora alapján szintén elhanyagolható.

A vadgazdálkodási tájegység természetvédelmi jellemzése

A vadgazdálkodási tájegység Nemzeti Park Igazgatóságok (NPI) közötti megoszlása:

- Bükki NPI: **5,214 ha** (2.6%)
- Hortobágyi NPI: **192,671 ha** (97.4%)

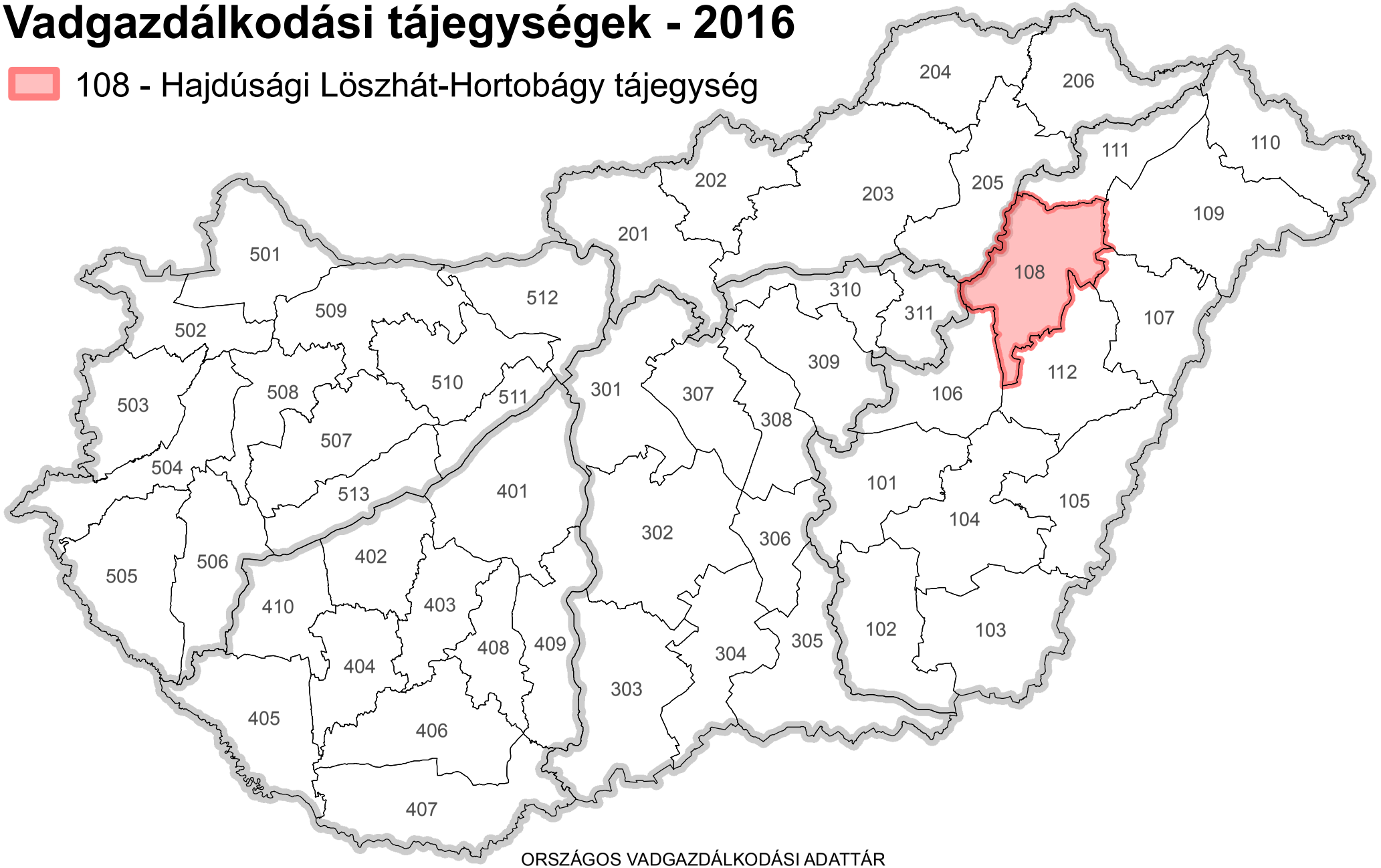
A vadgazdálkodási tájegység nemzeti parki igazgatóságok közötti megoszlását és a vadgazdálkodási tájegységben található Natura 2000 területeket a csatolt táblázatok sorolják fel és térképek mutatják.

A vadgazdálkodási tájegységben található Ramsari vizes élőhelyek területe és a tájegység részesedése az adott élőhelyből (táblázat és térkép):

- Borsodi-Mezőség Ramsari Terület: **31 ha** (0.1%)
- Hortobágyi Ramsari Terület: **16,518 ha** (50.0%)

Vadgazdálkodási tájegységek - 2016

108 - Hajdúsági Löszhát-Hortobágy tájegység

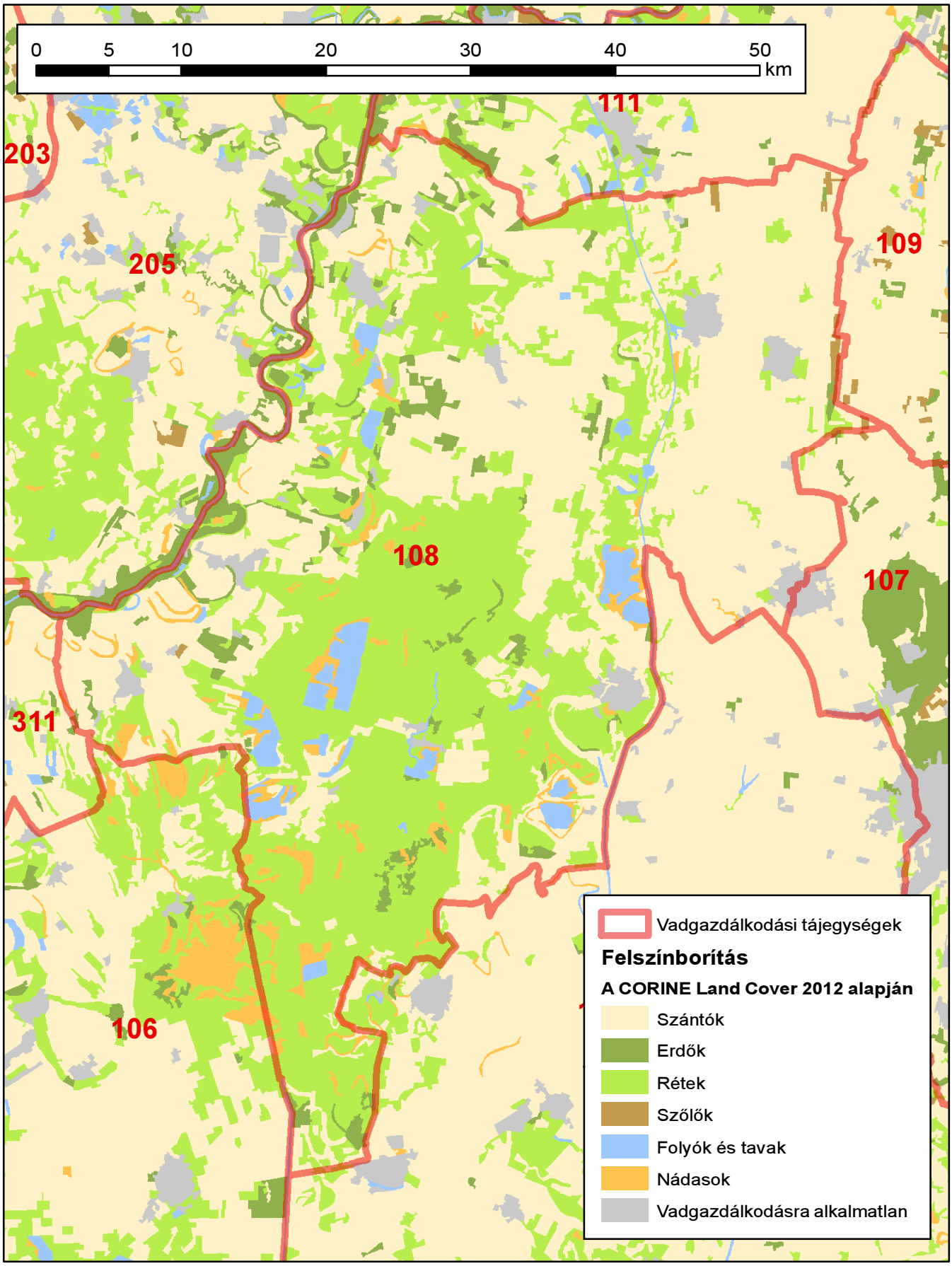

Országos Vadgazdálkodási Adattár, 2018.09.10.

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE VADVILÁG MEGŐRZÉSI INTÉZET
GÖDÖLLŐ, 2016

Készült: 2016.05.12.

A 108. számú vadgazdálkodási tájegység felszínborítása

Készült: 2016.06.08.

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Az erdő- és vadgazdálkodás összehangolásának alapelvei

V. 6. Fenntartható vadgazdálkodás[1]

Az erdőgazdálkodás és a vadgazdálkodás harmonizálásának problémái évszázados múltra tekintenek vissza. A problémák zömét a magas vadlétszámból következő vadkár és annak kezelése okozza. Alapvető célja a két rokon ágazatnak a gazdaságos működés. Ehhez elengedhetetlen a fenntartható erdő- és vadgazdálkodás harmonizációja, melyet komoly szakmai viták öveznek, azonban a tudatos, olykor kapcsolt gazdálkodási modell körültekintő, átgondolt munkával kidolgozható. Az elmúlt 60 év európai és a magyar statisztikai adatait vizsgálva kapcsolatot lehet felfedezni az erdőterület és a nagyvadállomány növekedése között. A nagyvadállomány 1960 óta, - mintegy évtizedes késéssel - erőteljes növekedéssel reagált itthon és külföldön egyaránt az erdőterület folyamatos növekedésére. Természetesen a nagyvadlétszám növekedésében más tényezők is közrejátszanak, mint a mezőgazdasági élőhely szerkezeti átalakulása.
A vad az erdei életközösség elvitathatatlan része. Az erdei életközösség védelme érdekében ugyanakkor az élőhely tűréshatárán túli vadsűrűséget szabályozni szükséges.. Az élőhely forráskészletét meghaladó sűrűségű nagyvadállomány káros hatása elleni fellépés elsősorban a vadászati szakterület feladata, amit a vadászati igazgatásnak, a gazdasági szereplőknek és a vadászati érdekképviseletnek közösen kell megalapozni.

V. 6.1. Általános célok

1. A nagyvadlétszám nemkívánatos további növekedésének megállítása, illetve a létszám csökkentése valamennyi nagyvadfajunk esetében elérendő cél, a vadállomány genetikai változatosságának és élőhelyének megóvása mellett. A hazai nagyvadállomány csökkentése a nőivarú egyedek fokozott állományhasznosítása útján vezethet a megoldáshoz, azaz a környezetével egyensúlyi helyzetben lévő nagyvad egyedsűrűség eléréséhez. Ebben a feladatban az ország erdőterületének felén, mintegy 1 millió hektár erdőterületen gazdálkodó állami erdőgazdasági társaságok lehetnek a kezdeményezők, ahol a szakmai hozzáértés és szakszemélyzet rendelkezésre áll.

2. Az erdőművelési és vadkár megelőzési gyakorlat (pl. az erdőfelújítást védő kerítések alkalmazása és időben történő lebontása) felülvizsgálata szükséges.

V. 6.2. Stratégiai célok

Az állománykezelési probléma fokozottan jelentkezik. Stratégiai célként fogalmazható meg a hazai nagyvadállomány hasznosításnak további fokozása.
A nagyvad állomány európai szinten tapasztalható dinamikus szaporodása Magyaror-

1 FM EVF 2016. **Nemzeti erdőstratégia 2016-2030**. Földművelésügyi Minisztérium, Erdészeti és Vadgazdálkodási Főosztály, Budapest (36-38. oldal)

szágon is jelentős problémákat okoz. Ennek megoldásához egy olyan mechanizmusra lenne szükség, amely a vadállomány erdőkre és más természeti területekre gyakorolt hatását előre meghatározott keretek között lenne képes tartani. A nagyvad állomány létszámának csökkentése rövidtávon növelheti a vadgazdálkodási ágazat bevételeit és hozzáadott értékét, emellett pedig rövid és hosszú távon is növelné az erdőgazdálkodás hozzáadott érétkét a vadkárok és a vadkár elleni védekezésre fordított költségek csökkenésén keresztül.

V. 6.3. Javaslatok a stratégiai célok megvalósításához

a) Az új vadgazdálkodási törvény más aspektusba helyezi a vadkár kezelését, éppen ezért megjelennek a jogszabályban olyan új elemek, amelyek rögzítik a vadkár problémák kezelését a megelőzéstől a kifizetésig. A törvény hatályba léptetését követően ki kell dolgozni a vadkár kezelésének és becslésének protokollját, mely egységes szemszögből közelíti meg a kérdést. Figyelembe véve a folyamatos erdőborítottsági gyakorlatot és a 2050-ig terjedő erdőtelepítési programot is, teljes bizonyossággal állíthatjuk, hogy a nagyvad további térhódítása várható, mivel újabb források (élőhely, táplálék) jelennek meg számára még az alacsonyabb erdősültségűalföldi megyékben is. Ez újabb konfliktushelyzetet teremthet az erdei vadkárok területén, mivel bizonyos vadfajok (pl. szarvas) plasztikusan alkalmazkodik a környezete táplálékkínálatához.

b) Az állományhasznosítási terveknél a pontos módszertan az európai összehasonlításban is alapos Erdővédelmi Mérő- és Megfigyelő Rendszeren belül kaphatna helyet az átfogó, mintapontokon alapuló erdővédelmi hálózathoz kapcsolódva, melynél az évente végzett felvételekkel értékelik az erdő állapotát, illetve annak változását, felhívva a figyelmet az esetlegesen kedvezőtlen tendenciákra.

c) Az állományhasznosítás jelen mértékét feltétlen növelni kell, annak érdekében, hogy a későbbi konfliktusok kezelhetővé váljanak. Ha szükséges hatósági eszközökkel kell a nagyobb állományhasznosítást a vadászatra jogosultaktól kikényszeríteni és annak megvalósulását ellenőrizni. Ennek megoldására tesz az utóbbi tíz évben kísérletet a nagyvad lelövési kvóták megyei vadászati hatósági megállapítása, amelynek eredményeképpen az országos nagyvadállomány hasznosítás 15 év alatt megduplázódott, 150 ezerről 300 ezer fölé emelkedett.

d) Ösztönözni kell a hazai vadhúsfogyasztást és támogatni kell a belföldi vadhús értékesítést. A megnövelt vadhús kereslet pozitív ösztönző hatással lehet a vadgazdákra állományaik hasznosítása terén. A folyamatos vadhús kereslet a lőtt-vad kínálat növelését ösztönzi.

e) Elő kell segíteni a hazai vadállomány genetikai állományának és élőhelyének megóvását.

108 vadgazdálkodási tájegység fafaj és korosztály szerinti viszonyai

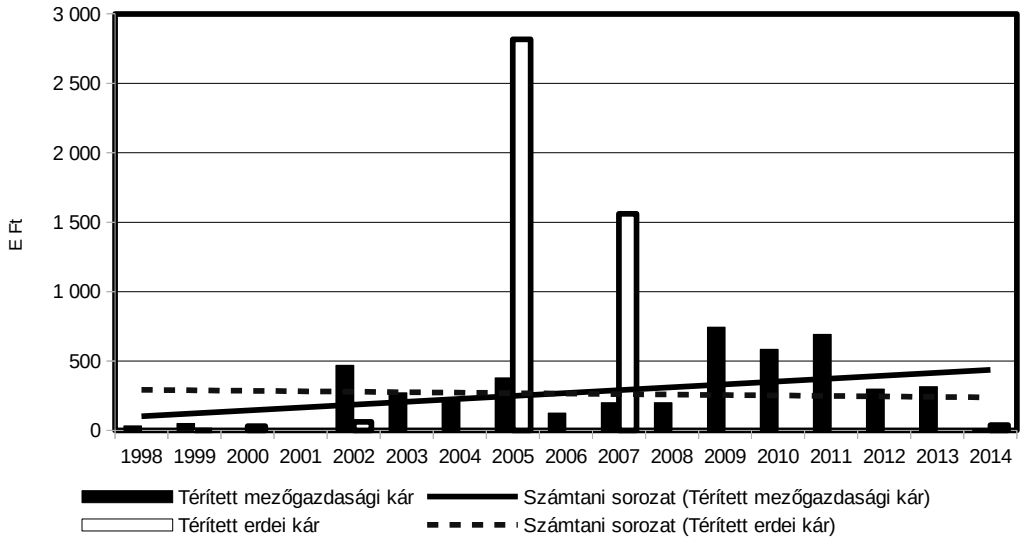
Fafaj név	Korsztályok (hektár)												Összes
	0-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	81-90	91-100	101-110	111-120	
Kocsányos tölgy	694.8	391.0	169.6	241.7	324.1	996.2	814.3	183.6	58.8	64.4	29.0	12.6	**3980.1**
Vörös tölgy	0.0			0.2	0.2								**0.4**
Csertölgy	0.7	29.9	11.5	18.4	5.9	6.4		2.7	2.5	1.5	0.8		**80.4**
Gyertyán	5.3				0.5	0.7	2.4	0.1					**8.9**
Akác	45.5	123.3	151.1	71.1	39.6	83.1	25.6	2.7		4.1			**546.1**
Hegyi juhar		1.4		0.2		7.5	0.7	0.4					**10.2**
Korai juhar		0.1	0.5	0.4	10.6	13.2	1.3	0.4	0.1				**26.6**
Mezei juhar	11.2	4.1	0.1	0.3	0.3	5.3	0.3	0.3		0.9			**22.6**
Zöld juhar	0.4	8.8	29.9	5.4	9.3	5.9	5.1	0.0					**64.9**
Ezüst juhar			0.0	0.4	0.9	4.8	0.5						**6.6**
Mezei szil	7.8	1.4	4.6	1.1	6.8	4.7	0.9	0.9	0.5				**28.7**
Vénic szil	1.7	0.2	1.5		7.3	13.0	2.1	0.5	0.0				**26.3**
Turkesztáni szil		3.8	6.6	5.8	1.4	1.8	0.4						**19.8**
Magas kőris	39.0	10.3	6.3	9.3	7.6	34.0	13.0	13.6	7.5	1.3	0.2	2.8	**144.9**
Magyar kőris	64.0	13.4	0.0	8.2	5.1	39.2	40.8	10.4		1.9			**182.8**
Amerikai (vörös) kőris	1.4	25.6	94.3	74.4	113.9	170.9	100.9	8.7	4.0				**594.0**
Virágos kőris						0.2							**0.2**
Fekete dió	8.0	0.3	6.1	2.0	0.2		0.1						**16.6**
Madárcseresznye	0.1	0.2											**0.3**
Kései meggy	0.2	2.2											**2.4**
Vadkörte	2.7	0.0	0.4	4.7	3.4	13.7	11.5	2.1	0.2				**38.7**
Fehér eperfa						1.1							**1.1**
Nyugati ostorfa		0.1	0.3			0.2	0.7		1.0				**2.3**
Lepényfa		0.2			0.7	2.2	9.6						**12.7**
Japán akác		0.1		0.5	0.2	1.1	9.3	0.5	0.4				**12.1**
Ezüstfa		0.1	2.8	7.5	25.3	27.2	7.2		0.5				**70.5**
Fel nem sorolt egyéb kemény lombos fafaj	6.2	0.5	1.0		0.6	0.6	2.1		0.1				**11.0**
Korai nyár			2.5	7.2	0.4	9.0							**19.1**
Kései nyár							0.9						**0.9**
Óriás nyár		0.2	15.8	25.3	28.5	79.5	1.8						**151.2**
Olasz nyár	188.1	130.1	3.1	17.7	2.0	0.2							**341.2**
Koltay (H-528-8) nyár	16.5												**16.5**
Blanc du Poitou nyár		2.4	8.7										**11.1**
BL nyár	10.1	60.8	58.6	7.8									**137.3**
Pannónia (H-490/3) nyár	71.6	124.6	101.0										**297.3**
OP-229 nyár (Agathe-F)		19.5	111.5	29.4									**160.4**
I-45/51 nyár	5.6			2.3									**8.0**
I-273 nyár		20.6											**20.6**
Tripló nyár		4.9	6.3										**11.1**
Kopecky (H-490/4) nyár			0.4										**0.4**
I 58/57 nyár	0.7		34.0	11.0									**45.7**
Fehér nyár	50.6	34.8	11.8	33.5	34.0	49.8	32.6	5.7	1.3				**253.9**
Szürke nyár	53.6	18.5	44.7	25.0	66.1	25.0	15.8	6.8					**255.4**
Fekete nyár	27.0	2.4	4.2	5.6	25.5	25.2	15.9	3.6	2.3	0.1			**111.7**
Egyéb nemes nyár	22.6	119.5	40.4	10.5	1.9	0.2	4.0						**199.1**
Bédai egyenes fűz		1.9	8.2	35.5	0.4								**46.1**
Drávamenti fűz				3.6									**3.6**
Fehér fűz	1.1	4.2	31.8	95.7	67.9	41.9	16.4	9.0	0.2				**268.0**
Egyéb fűzek		0.2	0.7	6.4	0.4								**7.7**
Mézgás éger	1.2			2.2	0.7								**4.1**
Kislevelű hárs	0.3					0.3							**0.6**
Ezüsthárs	0.1					0.4	0.2						**0.7**
Vadgesztenye				0.2									**0.2**
Bálványfa		1.1											**1.1**
Erdeifenyő					1.4								**1.4**
Feketefenyő				0.5					0.2				**0.6**
Lucfenyő						3.3							**3.3**
Mocsárciprus						0.3							**0.3**
Egyéb fenyő				4.6									**4.6**
Összes	**1337.8**	**1162.3**	**970.2**	**775.6**	**792.9**	**1668.0**	**1136.2**	**251.9**	**79.6**	**74.2**	**30.0**	**15.4**	**8293.9**

A vadgazdálkodásra alkalmas terület, a térített mezőgazdasági és erdei vadkárok vadgazdálkodási tájegységi adatai (1998-2014)

VGTE: **108**

Év	Vadgazdálkodásra alkalmas terület	Alkalmas terület aránya	Térített mezőgazdasági kár	Térített erdei kár
	km2	%	E Ft	E Ft
1998	2 058	96,9%	32	0
1999	2 058	96,9%	50	1
2000	2 058	96,9%	0	30
2001	2 058	96,9%	0	0
2002	2 058	96,9%	469	62
2003	2 058	96,9%	270	0
2004	2 058	96,9%	219	0
2005	2 058	96,9%	378	2 817
2006	2 058	96,9%	126	0
2007	1 928	96,9%	200	1 561
2008	1 928	96,9%	200	0
2009	1 894	97,1%	743	0
2010	1 894	97,1%	585	0
2011	1 928	96,9%	691	0
2012	1 929	97,0%	298	0
2013	1 929	97,0%	315	0
2014	1 929	97,0%	5	39
Változás	-6,3%	0,0%	-84,4%	-
Minimum	1 894	96,9%	0	0
Maximum	2 058	97,1%	743	2 817

Térített mezőgazdasági és erdei károk változásai

Az agrárminiszter

13/2018. (VII.3.)) AM rendelete

a Tiszántúli Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeinek vadgazdálkodási tervéről

5. melléklet a 13/2018 (VII.3) AM rendelethez

A védett természeti területek természet-, és tájvédelmi előírásai

A védett természeti területek természet- és tájvédelmi előírásait a természetvédelmi kezelési tervek tartalmazzák. Az alábbi természet- és tájvédelmi előírásokat kell figyelembe venni, amennyiben a vadgazdálkodási tájegységben található védett természeti terület vonatkozásában nincsen kihirdetett kezelési terv, vagy annak vadgazdálkodásra vonatkozó előírásai nem rendelkeznek eltérően.

1. Vadászati és vadgazdálkodási tevékenység (beleértve a területen történő közlekedést is) nem járhat a védett természeti értékek és területek jelentős zavarásával, veszélyeztetésével, vagy károsításával.

2. Fokozottan védett madárfaj szaporodó, költő, táplálkozó, telelő területén vadgazdálkodási tevékenység csak úgy folytatható, hogy az ne zavarja jelentős mértékben annak élettevékenységét.

Nagyvad

3. A nagyvadállomány csökkentése során kiemelt figyelmet kell fordítani a nőivarú nagyvad egyedek, különösen a muflon és dámszarvas, valamint a vaddisznó állomány fokozott hasznosítására.

4. A nagyvadfajok takarmányozása, etetése – a vaddisznó intenzív vadászatát biztosító szórók üzemeltetésének kivételével – a vadászterületen belül az 1000 ha kiterjedést el nem érő védett természeti területeken tilos. A vadászterületen belül az 1000 ha kiterjedést elérő védett természeti területeken takarmányozás csak abban az esetben végezhető, ha a vadlétszám az élőhelyet még nem veszélyeztető legmagasabb vadlétszám alá csökken.

Vadgazdálkodási tevékenység

5. A vadászati, vadgazdálkodási tevékenység során különös figyelmet kell fordítani a gyepek megóvására, a gyepfelszín maradandó károsítása tilos.

6. A vadászat, vadgazdálkodás során keletkező hulladékokat a vadászatra jogosultnak a vadászterületről haladéktalanul el kell távolítani.

7. Februári hajtó és terelő vadászatok helyét és időpontját a természetvédelmi kezelővel előzetesen egyeztetni kell.

8. Hattyúnyakkal való csapdázási tevékenység csak a természetvédelmi kezelővel egyeztetve kezdhető meg.

Vadgazdálkodási létesítmények, vadföld

9. Fokozottan védett természeti területen kizárólag hordozható les, szóró, épített vadbefogó létesíthető. Erdőrezervátum magterületén semmilyen vadgazdálkodási létesítmény nem létesíthető, kivéve hordozható (mobil) magaslesek, amik csak augusztus 15. – február 28. között használhatók.

10. A természet védelméről szóló törvényben meghatározott lápok és források, mint minden esetben országosan védett természeti területek vonatkozásában az alábbi előírás érvényesítendő: a lápok területén és a források 100 méteres környezetében szóró, vadetető, sózó nem létesíthető.

11. Állandó gyepterületeken (művelési ágtól függetlenül) vadászati, vadgazdálkodási létesítmények közül dagonya, takarmánytároló, vaditató, apróvad tenyésztésére szolgáló létesítmény nem létesíthető.

12. Szórón kombájntiszta szemes takarmány, csöves kukorica, valamint répafélék és almatörköly használhatók.

13. Vad etetést, takarmányozást csak mesterségesen létesített vadetetőből lehet végezni. Lédús és erjesztett takarmányt csak tálcáról lehet etetni.

14. A szórók környezetében az esetlegesen megjelenő gyomnövényeket (parlagfű, stb.) rendszeres kaszálással, vagy nyűvéssel még magérlelés előtt el kell távolítani.

15. Sózók csak tuskósózó, sózóláda, oszlopsózó vagy sózóvályú formájában üzemeltethetők. A talajra sót szétszórni tilos.

16. A használaton kívüli, leromlott állapotú vadgazdálkodási-vadászati létesítmények elbontásáról és elszállításáról a vadászatra jogosult köteles folyamatosan gondoskodni a vegetációs időn kívül.

17. A téli etetési időszak után a nagyvadetetők környékén szétszórt szénát össze kell gyűjteni, illetve év közben legalább egy alkalommal az etetőhely körül felverődő gyomokat magérlelés előtt le kell kaszálni.

18. Fokozottan védett területen új vadföld nem létesíthető.

19. Művelt vadföldeken a művelés során fokozott figyelmet kell fordítani a gyom- és inváziós növények terjedésének megelőzésére.

Zárttéri vadtartás, kibocsátás, telepítés

20. Kizárólag őshonos fajok repatriációs célú kibocsátása lehetséges. Egyéb vadfajok, illetve nagyvadtartásból származó vad szabad vadászterületre történő kibocsátása tilos.

21. Idegenhonos fajok betelepítése tilos. A spontán betelepülő idegenhonos fajok (mosómedve, nyestkutya) állományának felszámolására kell törekedni.

Apróvad

22. Azonos területrészen évente legfeljebb két alkalommal kerülhet sor apróvad hajtó vadászatra.

Vízivad vadászat

23. Vizes élőhelyeken a vadászható ragadozó fajok gyérítése március 15. és július 1. között elsősorban territórium-alapú módszerek alkalmazásával (pl. kotorékozással, csapdázással) történjen.

Túzokvédelem

24. Túzok dürgő- és költőhelyen vadgazdálkodási- és vadászati tevékenység (beleértve az őzbak vadászatát és a megelőző felméréseket is) csak a természetvédelmi kezelővel előzetesen egyeztetett módon történhet március 15. és július 1. között.

25. Túzok dürgő- és költőhelyen a vadászható ragadozó fajok gyérítésére vonatkozó előírások:
    - A gyérítés március 15. és július 1. között elsősorban territórium-alapú módszerek alkalmazásával (pl. kotorékozással, csapdázással) történhet.
    - A gyérítést nyílt területen (pl. gyepeken, szántókon, stb.) április 15-ig kell elvégezni, ezt követően vonalas létesítmények (utak, csatornák, stb.) mentén, nádasok, erdők, facsoportok, stb. környezetében, a nyílt területrészek kíméletével történhet.

26. Túzok dürgő- és költőhelyen a vaddisznó tartós megtelepedését meg kell akadályozni.

27. Túzokok tartózkodási helyén végzett éjszakai vadállomány-becslést és reflektoros vadászatot a természetvédelmi kezelővel előzetesen egyeztetni kell.

28. Téli időszakban vadászati- és vadgazdálkodási tevékenység (beleértve a területen történő közlekedést, társas vadászatokat, stb.) a túzokok tartózkodási helyeinek figyelembe vételével történhet különös tekintettel a ködös időszakokban.

29. Túzokok tartózkodási helyét érintő társas vadászatok helyszíneit az idény megkezdése előtt a természetvédelmi kezelővel előzetesen egyeztetni kell.

30. Túzok telelőhelyeken tarvad vadászat a természetvédelmi kezelővel egyeztetett módon történhet. Az adott évi telelőhelyek pontosítását minden évben a tájegységi fővadász

bevonásával egyeztetni kell a természetvédelmi kezelővel, melyet jegyzőkönyvben rögzítenek legkésőbb december 1-ig.

6. melléklet a 13/2018 (VII.3) AM rendelethez

Hosszú távú természetvédelmi célok

1. A természetvédelem hosszú távú, a vadgazdálkodást is érintő célja az ország teljes területén a biológiai sokféleség, valamint a fajok közötti természetes kapcsolatrendszerek megőrzése, a veszélyeztetett fajok és élőhelytípusok, életközösségek természetvédelmi helyzetének javítása, az élőhely vesztésből, az élőhelyek minőségének romlásából, illetve a fajok túlhasznosításából származó veszélyek csökkentése. Ennek érdekében a vadállomány igénybevételével és terhelésével járó gazdasági, gazdálkodási és kereskedelmi tevékenységet a természeti értékek és rendszerek működőképességét és a biológiai sokféleséget fenntartva kell végezni.

2. A vadgazdálkodás, vadászat során biztosítani kell a természet védelméhez fűződő érdekek érvényesülését, a fenntartható használatot, ami a vadfajok biológiai sokféleségre alapozott fenntartását jelenti. Az őshonos vadfajok vadászata csak olyan mértékű lehet, amely a faj természetes állományának sokféleségét, fennmaradását nem veszélyezteti.

3. A védett természeti, illetve a Natura 2000 területek általános és egységes természetvédelmi célkitűzése az azokon található védett, fokozottan védett, illetve közösségi jelentőségű fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve amennyiben a természeti értéket az extenzív területhasználat tartja fenn, az azt fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

4. Kiemelt természetvédelmi cél azon vadászható fajok állományszabályozása, melyek élettevékenységeik (táplálkozás, élőhely-átalakítás) folytán a biológiai sokféleségre, a fajok közötti természetes kapcsolatrendszerekre, a védett, illetve veszélyeztetett fajokra és élőhelytípusokra, életközösségekre túlzott terhelést jelentenek.

5. A vadászattal összefüggő jogellenes természetkárosító cselekmények megelőzése, felszámolása. A védett és fokozottan védett fajok egyedei elejtésének megakadályozása.

6. A vadgazdálkodás során fokozott figyelmet kell fordítani a nagyvad populáció-sűrűségének szabályozására. Akkora létszámú nagyvad fenntartása a cél, amely:
   6.1. nem veszélyezteti a taposásra, bolygatásra érzékeny természetes és természetszerű élőhelyeket, különös tekintettel a forrásokra, patakvölgyekre, lápokra, magassásosokra, mocsárrétekre, zsombékosokra, erdőssztyeprétekre, a domb- és hegyvidéki sziklagyepekre, valamint karsztbokorerdőkre,
   6.2. lehetővé teszi a védett és fokozottan védett, illetve veszélyeztetett fajok hosszú távú fennmaradását,
   6.3. nem veszélyezteti élőhelyének természetes folyamatait és biológiai sokféleségét,
   6.4. mellett az erdőgazdálkodás során a folyamatos erdőborítást megteremtő gazdálkodási módszerek hatékonyan alkalmazhatóak

7. Olyan nagyvadgazdálkodást kell folytatni, amely elsősorban az őshonos, magas genetikai értékű állományok (gímszarvas, őz) minőségi és nem mennyiségi megőrzését tűzi ki célul.

8. Nagyvad-gazdálkodási célú berendezés csak a nagyvadállomány sűrűsége megfelelő szinten tartásának elérése érdekében létesüljön, minimalizálva a zavarást, a berendezés környezetének degradálódását és a tájesztétikai problémákat.

9. Törekedni kell az ólomsörét használatának teljes körű kiváltására más, nem környezetszennyező technológiákkal.

10. . Törekedni kell a nagyvad intenzív takarmányozásának megszüntetésére. Hosszú távon jelentősen csökkenteni kell a kijuttatott takarmány mennyiségét. Az ökológiai vadeltartó képességnél magasabb nagyvadlétszám intenzív takarmányozással való mesterséges fenntartását mindenhol meg kell szüntetni.

11. Javítani kell az őshonos, veszélyeztetett apróvadfajok, így különösen a mezei nyúl és a fogoly életfeltételein. A vadgazdálkodás során előtérbe kell helyezni az e fajoknak kedvező élőhely-fejlesztéseket és az e fajok számára kedvező vadföldgazdálkodást. Mindenképpen kerülni kell a túlhasznosítást. A szárnyasvadfajok esetében is a védelmet döntően a természetes állomány védelmével, és nem pedig tenyésztett madarak kibocsátásával kell biztosítani. Szárnyasvad kibocsátás esetén biztosítani kell, hogy a tenyésztett madarak ne jelentsenek állategészségügyi kockázatot a vadon élő állomány számára, illetve a kibocsátás technológiája ne okozza a ragadozók adott területen való túlzott csoportosulását.

12. A vízivad hasznosítása olyan mértékű legyen, amely minimalizálja a védett és fokozottan védett fajok egyedeinek akár szándékos, akár véletlenül történő elejtését, illetve kellő nyugalmat biztosít mind a vadászható, mind a védett, fokozottan védett vízimadárfajok állományainak. A vadászat szabályozásának biztosítania kell a kései, elnyúló költési időszakkal rendelkező fajok költésének biztonságát, a vízivad költése és vonulása szempontjából fontos vizes élőhelyek nyugalmát (különös tekintettel a globálisan veszélyeztetett fajok előfordulási helyeire), valamint a zord időjárású téli időszakban szükséges zavartalanságot. El kell érni, hogy valamennyi vizes élőhelyen már rövid távon is megszűnjön az ólomsörét használata.

13. Hazánkban az elmúlt évszázadokban már meghonosodott, azonban nem őshonos vadfajok állományait csak olyan területeken indokolt fenntartani, ahol azok nem jelentenek veszélyt a biológiai sokféleségre, a fajok közötti természetes kapcsolatrendszerek megőrzésére, a veszélyeztetett fajokra és élőhelytípusokra, életközösségekre. Azon vadászható nem őshonos fajok állományait, melyek élettevékenységeik (táplálkozás, élőhely-átalakítás) folytán túlzott terhelést jelentenek az adott természetes és természetszerű élőhelyekre, ki kell szorítani ezekről az területekről. Különösen igaz ez az olyan sérülékeny élőhelyekre, mint a domb- és hegyvidéki sziklagyepek, ahol el kell érni a muflonállomány nagymértékű csökkenését, illetve teljes kiszorítását. Az elmúlt években újonnan megtelepedett fajok, így különösen a nyestkutya és a mosómedve esetében törekedni kell az állományok teljes felszámolására. Vadászati célból új faj szaporodásra képes vadon élő állományának kialakítása nem engedhető meg, az újonnan megjelenő inváziós fajok egyedeit, amennyiben azok eltávolítása vadászati eszközzel oldható meg, el kell távolítani.

14. A ragadozógazdálkodást úgy kell folytatni, hogy az segítse a biológiai sokféleség megőrzését, a fajok közötti természetes kapcsolatrendszerek zavartalanságát, a veszélyeztetett fajok és élőhelytípusok, életközösségek természetvédelmi helyzetének javítását, így különösen:

    14.1. A földön fészkelő védett, fokozottan védett madárfajok, valamint a fogoly és a hazánkban költő erdei szalonkák és vízivad védelme érdekében szükséges egyes túlszaporodott, generalista ragadozófajok fokozott gyérítése, állományának tartósan alacsony szintes tartása. E munka során különös figyelmet kell országos szinten fordítani a vaddisznó, a róka és a dolmányos varjú állományának visszaszorítására.

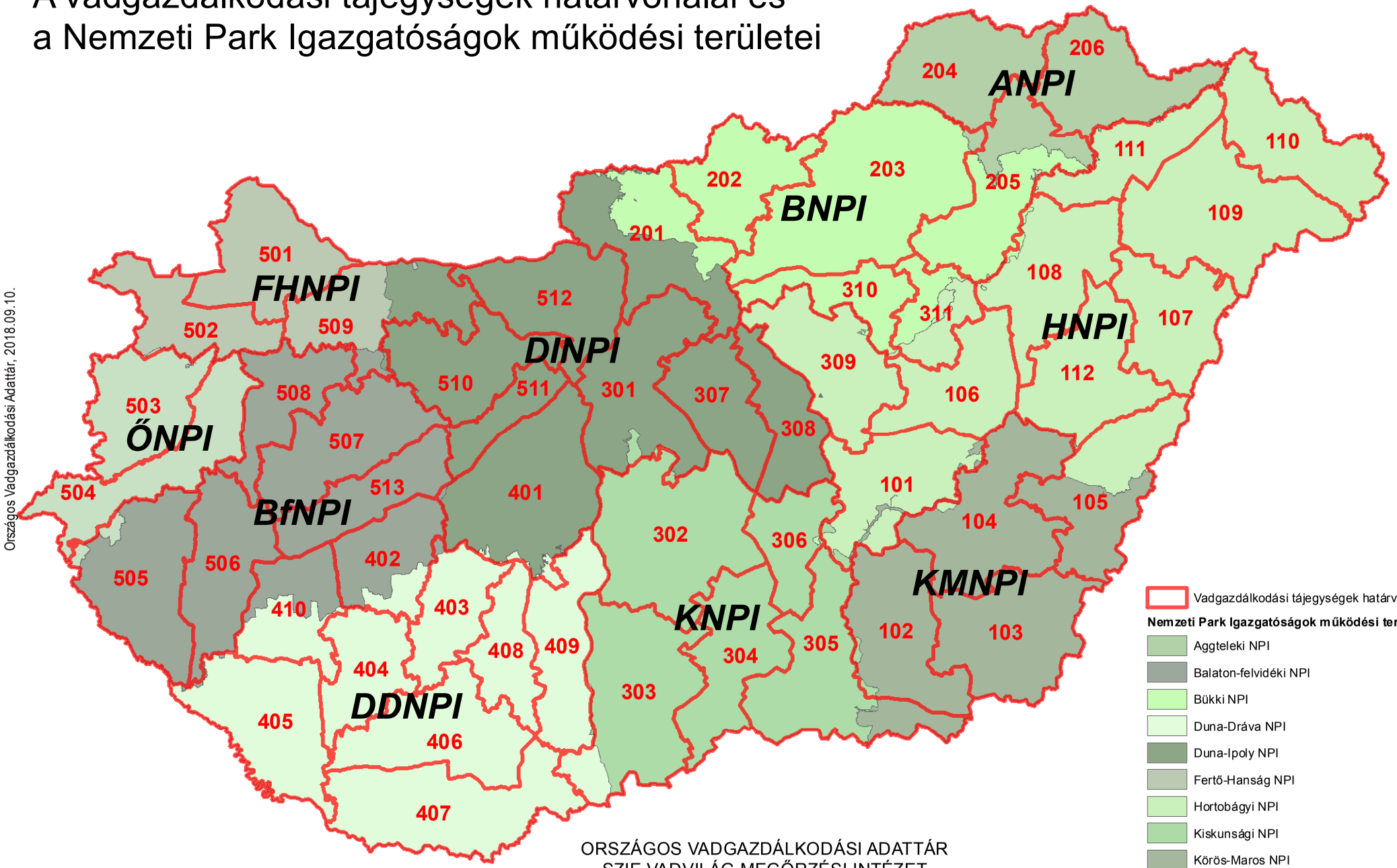
    14.2. Egyes fokozottan védett madárfajok, így különösen a túzok, a haris, a császármadár, a nádasokban költő íbisz- és gémfélék, valamint a partimadarak, sirályok, csérek, szerkők fészkelésére szolgáló területeken indokolt a vadászható ragadozófajok, különösen az emlősök állományának a legalacsonyabb szinten történő tartása.

    14.3. Egyes fokozottan védett hüllő- és kétéltűfajok élőhelyein, így különösen a rákosi vipera élőhelyein a vaddisznóállományt fel kell számolni.

    14.4. A vadászható varjúfélék gyérítése során figyelemmel kell lenni arra, hogy kellő mennyiségű fészkelőhely legyen a varjúfélék fészkeit használó fajoknak (pl. erdei fülesbagoly, kabasólyom, vércsék).

    14.5. A ragadozók gyérítése során, különösen csapdák használatakor, az állatvédelmi szempontokat a lehetőségek szerint figyelembe kell venni.

A vadgazdálkodási tájegységek határvonalai és a Nemzeti Park Igazgatóságok működési területei

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE VADVILÁG MEGŐRZÉSI INTÉZET
GÖDÖLLŐ, 2016

Készült: 2016.06.17.

Országos Vadgazdálkodási Adattár, 2018.09.10.

A vadgazdálkodási tájegységek megoszlása a nemzeti parkok igazgatóságai között, tájegységek szerint

VGTE	Nemzeti Park Igazgatóság	Terület (ha)
101	Hortobágyi NPI	173,059.5
101	Kiskunsági NPI	4,727.4
101	Körös-Maros NPI	7,819.9
102	Kiskunsági NPI	5,221.5
102	Körös-Maros NPI	188,551.8
103	Körös-Maros NPI	216,348.3
104	Hortobágyi NPI	2,175.2
104	Körös-Maros NPI	233,323.8
105	Hortobágyi NPI	90,114.2
105	Körös-Maros NPI	112,515.9
106	Hortobágyi NPI	154,444.4
107	Hortobágyi NPI	159,377.2
108	Bükki NPI	5,213.6
108	Hortobágyi NPI	192,670.6
109	Hortobágyi NPI	284,062.2
110	Aggteleki NPI	285.6
110	Hortobágyi NPI	179,175.7
111	Aggteleki NPI	840.3
111	Bükki NPI	148.8
111	Hortobágyi NPI	122,802.0
112	Hortobágyi NPI	182,875.5
112	Körös-Maros NPI	378.1
201	Bükki NPI	84,697.5
201	Duna-Ipoly NPI	144,982.7
202	Bükki NPI	148,853.1
203	Aggteleki NPI	5,869.6
203	Bükki NPI	374,802.0
204	Aggteleki NPI	177,320.8
204	Bükki NPI	5.6
205	Aggteleki NPI	70,898.0
205	Bükki NPI	137,924.2
205	Hortobágyi NPI	1,343.6
206	Aggteleki NPI	178,382.0
206	Hortobágyi NPI	1,013.6
301	Duna-Ipoly NPI	211,308.7
301	Kiskunsági NPI	8,416.1
302	Duna-Dráva NPI	41.0
302	Duna-Ipoly NPI	11.4
302	Kiskunsági NPI	288,128.9
303	Duna-Dráva NPI	29,049.5
303	Kiskunsági NPI	237,122.5
304	Kiskunsági NPI	171,654.8
305	Hortobágyi NPI	5.9
305	Kiskunsági NPI	189,574.6
305	Körös-Maros NPI	40,533.4
306	Hortobágyi NPI	1,322.0
306	Kiskunsági NPI	99,172.5
307	Duna-Ipoly NPI	134,594.5
308	Duna-Ipoly NPI	118,633.9
308	Kiskunsági NPI	7.0
309	Bükki NPI	657.9
309	Duna-Ipoly NPI	111.2
309	Hortobágyi NPI	177,151.0

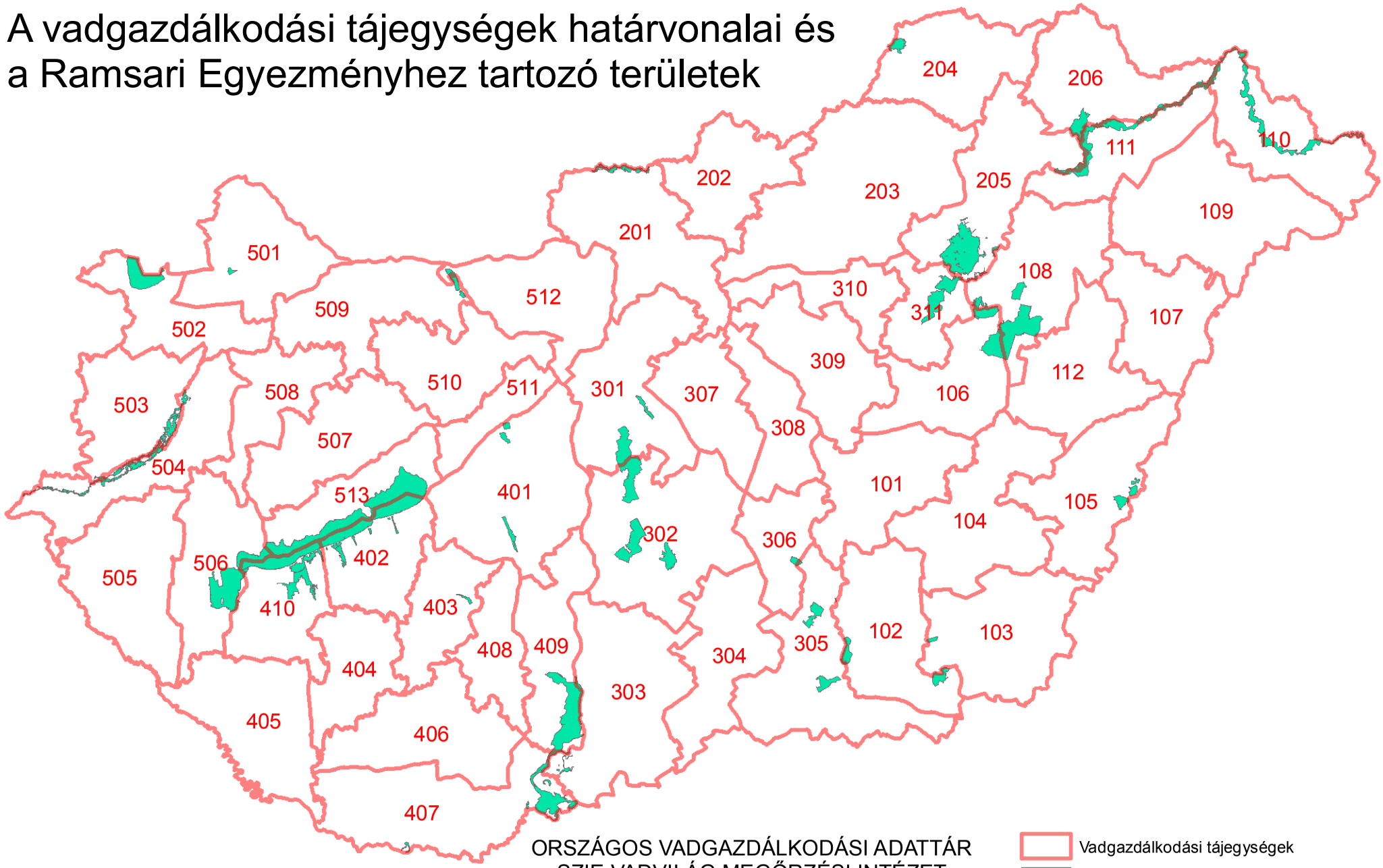
VGTE	Nemzeti Park Igazgatóság	Terület (ha)
310	Bükki NPI	97,139.9
310	Duna-Ipoly NPI	7.2
310	Hortobágyi NPI	1,013.4
311	Bükki NPI	42,076.9
311	Hortobágyi NPI	50,011.0
401	Balaton-felvidéki NPI	1,237.0
401	Duna-Dráva NPI	10,036.7
401	Duna-Ipoly NPI	255,957.5
401	Kiskunsági NPI	82.5
402	Balaton-felvidéki NPI	104,221.0
402	Duna-Dráva NPI	28,318.4
403	Balaton-felvidéki NPI	2,717.8
403	Duna-Dráva NPI	115,234.7
404	Duna-Dráva NPI	124,487.8
405	Balaton-felvidéki NPI	2,186.8
405	Duna-Dráva NPI	205,590.6
406	Duna-Dráva NPI	197,491.6
407	Duna-Dráva NPI	245,239.5
408	Duna-Dráva NPI	103,958.9
409	Duna-Dráva NPI	154,662.9
409	Duna-Ipoly NPI	7.9
409	Kiskunsági NPI	1,126.8
410	Balaton-felvidéki NPI	63,761.6
410	Duna-Dráva NPI	70,168.4
501	Fertő-Hanság NPI	178,876.1
502	Balaton-felvidéki NPI	350.9
502	Fertő-Hanság NPI	131,666.7
502	Őrségi NPI	1,085.7
503	Fertő-Hanság NPI	324.0
503	Őrségi NPI	154,895.4
504	Balaton-felvidéki NPI	65.0
504	Őrségi NPI	176,772.5
505	Balaton-felvidéki NPI	207,846.8
505	Őrségi NPI	10,992.5
506	Balaton-felvidéki NPI	167,693.9
506	Duna-Dráva NPI	355.0
507	Balaton-felvidéki NPI	188,162.0
507	Duna-Ipoly NPI	134.7
508	Balaton-felvidéki NPI	125,441.0
508	Fertő-Hanság NPI	326.8
508	Őrségi NPI	396.8
509	Balaton-felvidéki NPI	13,608.9
509	Duna-Ipoly NPI	73,141.5
509	Fertő-Hanság NPI	98,218.0
510	Balaton-felvidéki NPI	459.8
510	Duna-Ipoly NPI	165,147.9
511	Balaton-felvidéki NPI	441.6
511	Duna-Ipoly NPI	69,927.6
512	Duna-Ipoly NPI	180,718.7
513	Balaton-felvidéki NPI	126,357.1
513	Duna-Ipoly NPI	11.4

A vadgazdálkodási tájegységek megoszlása a nemzeti parkok igazgatóságai között, igazgatóságok szerint

VGTE	Nemzeti Park Igazgatóság	Terület (ha)
110	Aggteleki NPI	285.6
111	Aggteleki NPI	840.3
203	Aggteleki NPI	5,869.6
204	Aggteleki NPI	177,320.8
205	Aggteleki NPI	70,898.0
206	Aggteleki NPI	178,382.0
401	Balaton-felvidéki NPI	1,237.0
402	Balaton-felvidéki NPI	104,221.0
403	Balaton-felvidéki NPI	2,717.8
405	Balaton-felvidéki NPI	2,186.8
410	Balaton-felvidéki NPI	63,761.6
502	Balaton-felvidéki NPI	350.9
504	Balaton-felvidéki NPI	65.0
505	Balaton-felvidéki NPI	207,846.8
506	Balaton-felvidéki NPI	167,693.9
507	Balaton-felvidéki NPI	188,162.0
508	Balaton-felvidéki NPI	125,441.0
509	Balaton-felvidéki NPI	13,608.9
510	Balaton-felvidéki NPI	459.8
511	Balaton-felvidéki NPI	441.6
513	Balaton-felvidéki NPI	126,357.1
108	Bükki NPI	5,213.6
111	Bükki NPI	148.8
201	Bükki NPI	84,697.5
202	Bükki NPI	148,853.1
203	Bükki NPI	374,802.0
204	Bükki NPI	5.6
205	Bükki NPI	137,924.2
309	Bükki NPI	657.9
310	Bükki NPI	97,139.9
311	Bükki NPI	42,076.9
302	Duna-Dráva NPI	41.0
303	Duna-Dráva NPI	29,049.5
401	Duna-Dráva NPI	10,036.7
402	Duna-Dráva NPI	28,318.4
403	Duna-Dráva NPI	115,234.7
404	Duna-Dráva NPI	124,487.8
405	Duna-Dráva NPI	205,590.6
406	Duna-Dráva NPI	197,491.6
407	Duna-Dráva NPI	245,239.5
408	Duna-Dráva NPI	103,958.9
409	Duna-Dráva NPI	154,662.9
410	Duna-Dráva NPI	70,168.4
506	Duna-Dráva NPI	355.0
201	Duna-Ipoly NPI	144,982.7
301	Duna-Ipoly NPI	211,308.7
302	Duna-Ipoly NPI	11.4
307	Duna-Ipoly NPI	134,594.5
308	Duna-Ipoly NPI	118,633.9
309	Duna-Ipoly NPI	111.2
310	Duna-Ipoly NPI	7.2
401	Duna-Ipoly NPI	255,957.5
409	Duna-Ipoly NPI	7.9

VGTE	Nemzeti Park Igazgatóság	Terület (ha)
507	Duna-Ipoly NPI	134.7
509	Duna-Ipoly NPI	73,141.5
510	Duna-Ipoly NPI	165,147.9
511	Duna-Ipoly NPI	69,927.6
512	Duna-Ipoly NPI	180,718.7
513	Duna-Ipoly NPI	11.4
501	Fertő-Hanság NPI	178,876.1
502	Fertő-Hanság NPI	131,666.7
503	Fertő-Hanság NPI	324.0
508	Fertő-Hanság NPI	326.8
509	Fertő-Hanság NPI	98,218.0
101	Hortobágyi NPI	173,059.5
104	Hortobágyi NPI	2,175.2
105	Hortobágyi NPI	90,114.2
106	Hortobágyi NPI	154,444.4
107	Hortobágyi NPI	159,377.2
108	Hortobágyi NPI	192,670.6
109	Hortobágyi NPI	284,062.2
110	Hortobágyi NPI	179,175.7
111	Hortobágyi NPI	122,802.0
112	Hortobágyi NPI	182,875.5
205	Hortobágyi NPI	1,343.6
206	Hortobágyi NPI	1,013.6
305	Hortobágyi NPI	5.9
306	Hortobágyi NPI	1,322.0
309	Hortobágyi NPI	177,151.0
310	Hortobágyi NPI	1,013.4
311	Hortobágyi NPI	50,011.0
101	Kiskunsági NPI	4,727.4
102	Kiskunsági NPI	5,221.5
301	Kiskunsági NPI	8,416.1
302	Kiskunsági NPI	288,128.9
303	Kiskunsági NPI	237,122.5
304	Kiskunsági NPI	171,654.8
305	Kiskunsági NPI	189,574.6
306	Kiskunsági NPI	99,172.5
308	Kiskunsági NPI	7.0
401	Kiskunsági NPI	82.5
409	Kiskunsági NPI	1,126.8
101	Körös-Maros NPI	7,819.9
102	Körös-Maros NPI	188,551.8
103	Körös-Maros NPI	216,348.3
104	Körös-Maros NPI	233,323.8
105	Körös-Maros NPI	112,515.9
112	Körös-Maros NPI	378.1
305	Körös-Maros NPI	40,533.4
502	Őrségi NPI	1,085.7
503	Őrségi NPI	154,895.4
504	Őrségi NPI	176,772.5
505	Őrségi NPI	10,992.5
508	Őrségi NPI	396.8

A vadgazdálkodási tájegységek határvonalai és a Ramsari Egyezményhez tartozó területek

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE VADVILÁG MEGŐRZÉSI INTÉZET
GÖDÖLLŐ, 2016

Vadgazdálkodási tájegységek

Ramsari Egyezményhez tartozó területek

Készült: 2016.06.17.

Országos Vadgazdálkodási Adattár, 2018.09.10.

A Ramsari területek megoszlása a vadgazdálkodási tájegységek között, tájegységek szerint

VGTE	Ramsari terület neve	Részesedés (ha)	Részesedés (%)
102	Mártélyi Ramsari Terület	2,240.7	96.4
102	Montág-puszta Ramsari Terület	2,170.4	99.6
103	Kardoskúti Fehér-tó Ramsari Terület	492.1	100.0
103	Montág-puszta Ramsari Terület	8.2	0.4
105	Biharugrai Ramsari Terület	2,780.9	100.0
106	Hortobágyi Ramsari Terület	8,364.0	25.3
108	Borsodi-Mezőség Ramsari Terület	30.6	0.1
108	Hortobágyi Ramsari Terület	16,518.2	50.0
110	Felső-Tisza-vidék Ramsari Terület	12,415.8	44.4
111	Felső-Tisza-vidék Ramsari Terület	10,633.7	38.0
201	Ipoly-völgy Ramsari Terület	2,294.3	100.0
204	Baradla-barlangrendszer és felszíni védőövezete Ramsari Terület	2,018.0	100.0
205	Bodrog-zug Ramsari Terület	12.1	0.3
205	Borsodi-Mezőség Ramsari Terület	18,358.0	67.7
205	Felső-Tisza-vidék Ramsari Terület	1,672.4	6.0
205	Hortobágyi Ramsari Terület	49.1	0.1
206	Bodrog-zug Ramsari Terület	3,983.2	99.7
206	Felső-Tisza-vidék Ramsari Terület	3,237.3	11.6
301	Felső-kiskunsági szikes puszták Ramsari Terület	5,683.6	43.1
301	Ócsai Turjános Ramsari Terület	1,145.8	100.0
302	Felső-kiskunsági szikes puszták Ramsari Terület	7,498.7	56.9
302	Felső-kiskunsági szikes tavak Ramsari Terület	7,393.8	100.0
302	Izsáki Kolon-tó Ramsari Terület	3,059.0	100.0
303	Borsodi-Mezőség Ramsari Terület	14.0	0.1
303	Gemenc Ramsari Terület	1,036.8	5.2
305	Csongrád-bokrosi-sóstavak Ramsari Terület	177.3	20.5
305	Mártélyi Ramsari Terület	84.6	3.6
305	Pusztaszeri Ramsari Terület	4,988.8	100.0
306	Csongrád-bokrosi-sóstavak Ramsari Terület	687.7	79.5
311	Borsodi-Mezőség Ramsari Terület	81.3	0.3
311	Hortobágyi Ramsari Terület	8,131.3	24.6
401	Dinnyési-fertő és a Velencei-tavi Madárrezervátum Ramsari Terület	1,239.1	100.0
401	Rétszilasi-halastavak Ramsari Terület	1,493.9	100.0
402	Balaton Ramsari Terület	15,223.6	25.6
402	Dél-balatoni halastavak és berkek Ramsari Terület	2,125.2	22.3
403	Pacsmagi-tavak Ramsari Terület	439.4	100.0
407	Borsodi-Mezőség Ramsari Terület	8,649.6	31.9
407	Gemenc Ramsari Terület	1,226.1	6.2
407	Szaporcai Ó-Dráva-meder Ramsari Terület	289.5	100.0
409	Gemenc Ramsari Terület	17,507.5	88.6
410	Balaton Ramsari Terület	10,283.5	17.3
410	Dél-balatoni halastavak és berkek Ramsari Terület	7,388.4	77.7
410	Kis-Balaton Ramsari Terület	383.9	2.6
501	Nyirkai-hany Ramsari Terület	421.7	100.0
502	Fertő Ramsari Terület	8,435.5	100.0
503	Rába-völgy Ramsari Terület	3,737.3	39.1
504	Rába-völgy Ramsari Terület	5,812.3	60.9

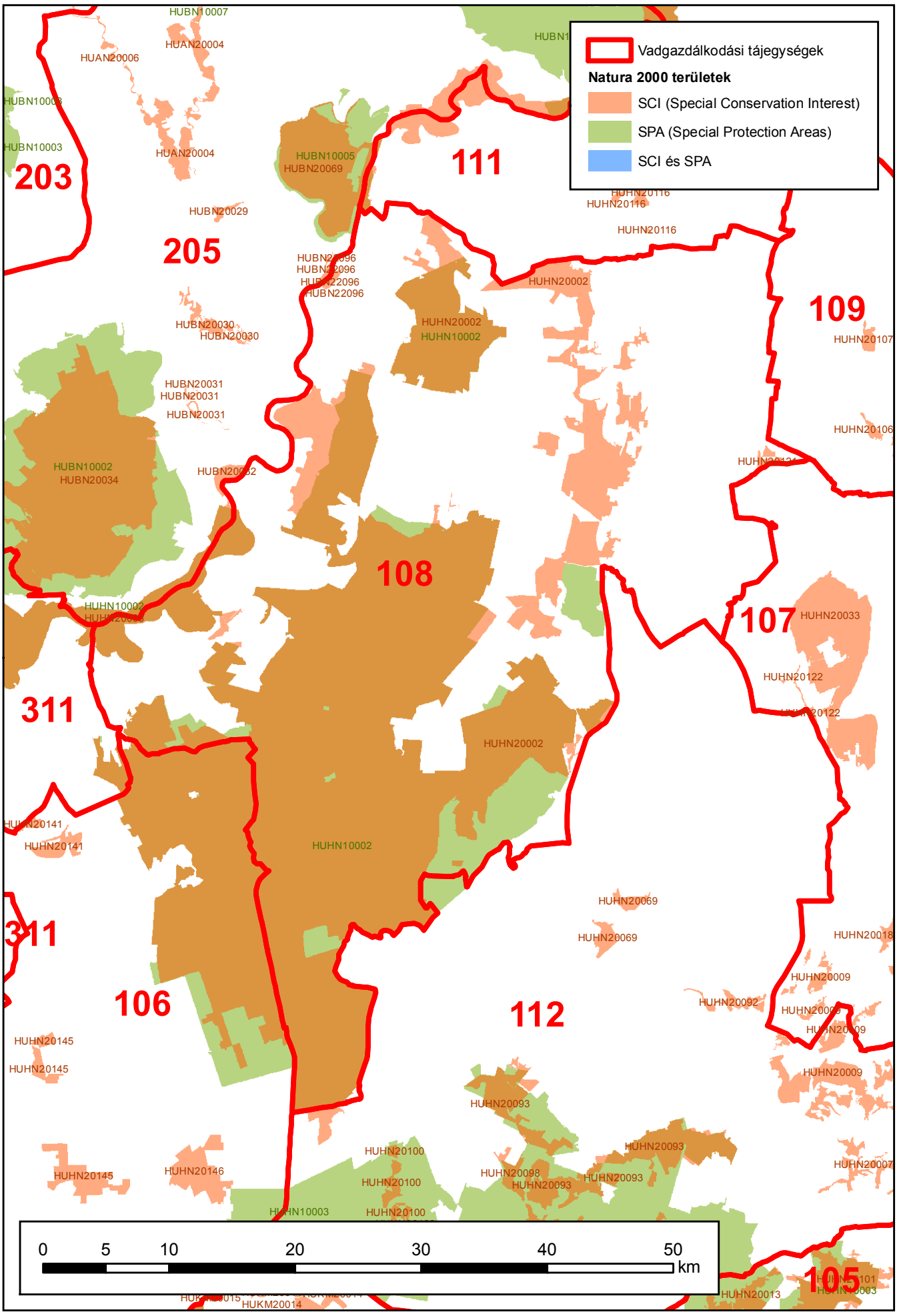
VGTE	Ramsari terület neve	Részesedés (ha)	Részesedés (%)
506	Balaton Ramsari Terület	4,101.2	6.9
506	Kis-Balaton Ramsari Terület	14,274.6	97.4
509	Tatai tavak Ramsari Terület	1,352.0	71.3
512	Tatai tavak Ramsari Terület	545.3	28.7
513	Balaton Ramsari Terület	29,874.8	50.2

A Ramsari területek megoszlása a vadgazdálkodási tájegységek között, ramsari területek szerint

VGTE	Ramsari terület neve	Részesedés (ha)	Részesedés (%)
402	Balaton Ramsari Terület	15,223.6	25.6
410	Balaton Ramsari Terület	10,283.5	17.3
506	Balaton Ramsari Terület	4,101.2	6.9
513	Balaton Ramsari Terület	29,874.8	50.2
204	Baradla-barlangrendszer és felszíni védőövezete Ramsari Terület	2,018.0	100.0
105	Biharugrai Ramsari Terület	2,780.9	100.0
205	Bodrog-zug Ramsari Terület	12.1	0.3
206	Bodrog-zug Ramsari Terület	3,983.2	99.7
108	Borsodi-Mezőség Ramsari Terület	30.6	0.1
205	Borsodi-Mezőség Ramsari Terület	18,358.0	67.7
303	Borsodi-Mezőség Ramsari Terület	14.0	0.1
311	Borsodi-Mezőség Ramsari Terület	81.3	0.3
407	Borsodi-Mezőség Ramsari Terület	8,649.6	31.9
305	Csongrád-bokrosi-sóstavak Ramsari Terület	177.3	20.5
306	Csongrád-bokrosi-sóstavak Ramsari Terület	687.7	79.5
402	Dél-balatoni halastavak és berkek Ramsari Terület	2,125.2	22.3
410	Dél-balatoni halastavak és berkek Ramsari Terület	7,388.4	77.7
401	Dinnyési-fertő és a Velencei-tavi Madárrezervátum Ramsari Terület	1,239.1	100.0
301	Felső-kiskunsági szikes puszták Ramsari Terület	5,683.6	43.1
302	Felső-kiskunsági szikes puszták Ramsari Terület	7,498.7	56.9
302	Felső-kiskunsági szikes tavak Ramsari Terület	7,393.8	100.0
110	Felső-Tisza-vidék Ramsari Terület	12,415.8	44.4
111	Felső-Tisza-vidék Ramsari Terület	10,633.7	38.0
205	Felső-Tisza-vidék Ramsari Terület	1,672.4	6.0
206	Felső-Tisza-vidék Ramsari Terület	3,237.3	11.6
502	Fertő Ramsari Terület	8,435.5	100.0
303	Gemenc Ramsari Terület	1,036.8	5.2
407	Gemenc Ramsari Terület	1,226.1	6.2
409	Gemenc Ramsari Terület	17,507.5	88.6
106	Hortobágyi Ramsari Terület	8,364.0	25.3
108	Hortobágyi Ramsari Terület	16,518.2	50.0
205	Hortobágyi Ramsari Terület	49.1	0.1
311	Hortobágyi Ramsari Terület	8,131.3	24.6
201	Ipoly-völgy Ramsari Terület	2,294.3	100.0
302	Izsáki Kolon-tó Ramsari Terület	3,059.0	100.0
103	Kardoskúti Fehér-tó Ramsari Terület	492.1	100.0
410	Kis-Balaton Ramsari Terület	383.9	2.6
506	Kis-Balaton Ramsari Terület	14,274.6	97.4
102	Mártélyi Ramsari Terület	2,240.7	96.4
305	Mártélyi Ramsari Terület	84.6	3.6
102	Montág-puszta Ramsari Terület	2,170.4	99.6
103	Montág-puszta Ramsari Terület	8.2	0.4
501	Nyirkai-hany Ramsari Terület	421.7	100.0
301	Ócsai Turjános Ramsari Terület	1,145.8	100.0
403	Pacsmagi-tavak Ramsari Terület	439.4	100.0
305	Pusztaszeri Ramsari Terület	4,988.8	100.0

VGTE	Ramsari terület neve	Részesedés (ha)	Részesedés (%)
503	Rába-völgy Ramsari Terület	3,737.3	39.1
504	Rába-völgy Ramsari Terület	5,812.3	60.9
401	Rétszilasi-halastavak Ramsari Terület	1,493.9	100.0
407	Szaporcai Ó-Dráva-meder Ramsari Terület	289.5	100.0
509	Tatai tavak Ramsari Terület	1,352.0	71.3
512	Tatai tavak Ramsari Terület	545.3	28.7

Natura 2000 területek a 108. számú tájegységben

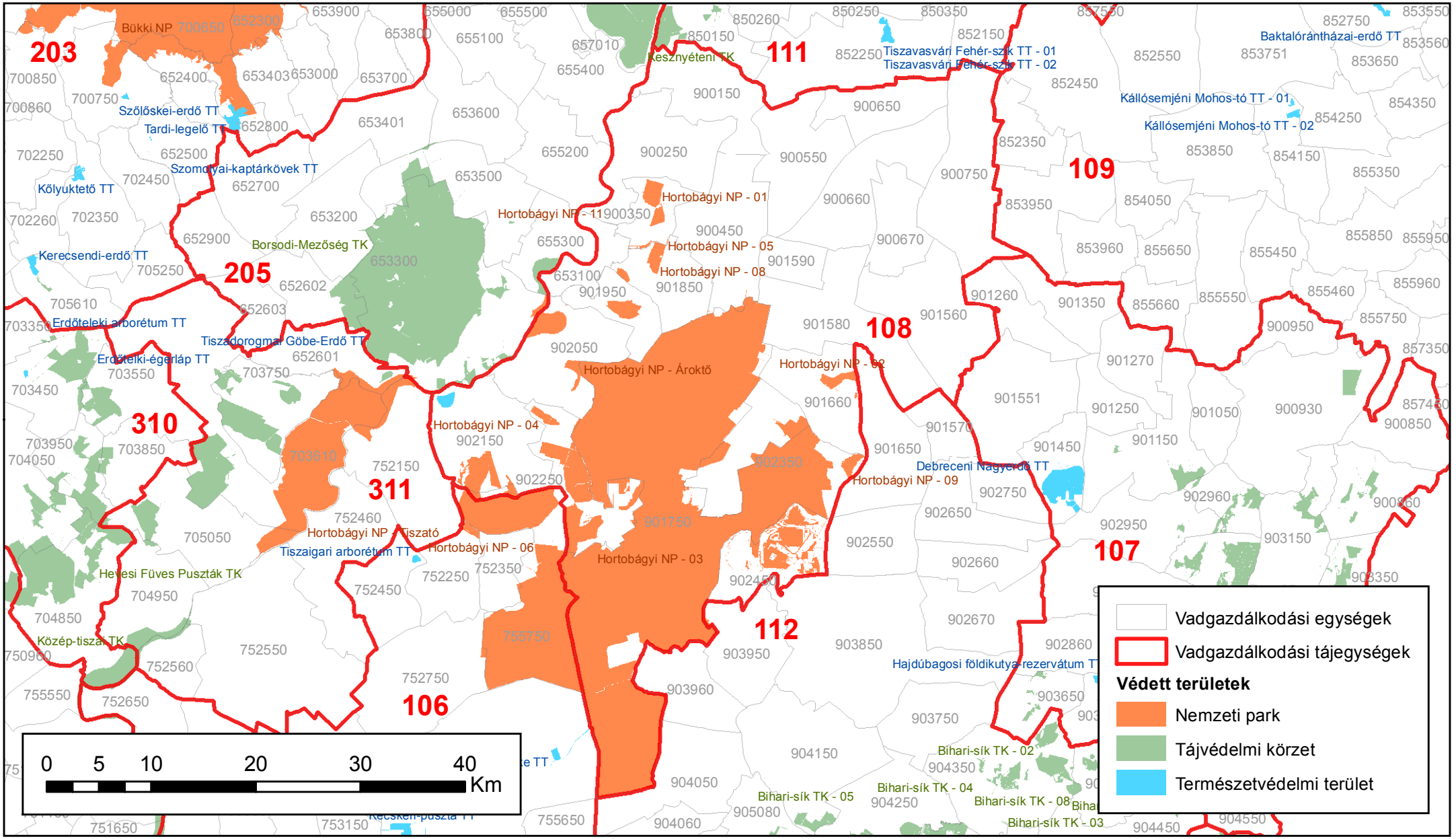
Készült: 2016.07.27.

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet

Natura 2000 területek a vadgazdálkodási tájegységben

VGTE	N2000 terület típusa	N2000 Kód	N2000 Terület név	VGTE-be eső terület (ha)	VGTE részesedése (%)
108	SCI	HUBN20069	Kesznyéteni Sajó-öböl	4.6	0.1%
108	SCI	HUBN22096	Tiszaújvárosi ártéri erdők	110.3	58.5%
108	SCI	HUHN20002	Hortobágy	0.4	0.0%
108	SCI	HUHN20002	Hortobágy	85,615.5	81.4%
108	SCI	HUHN20003	Tisza-tó	0.4	0.0%
108	SCI	HUHN20003	Tisza-tó	3,167.9	17.8%
108	SCI	HUHN20121	Czakó-tó	177.6	99.9%
108	SPA	HUBN10005	Keszнyéten	4.3	0.1%
108	SPA	HUHN10002	Hortobágy	83,477.6	68.9%

Védett területek a 108 számú vadgazdálkodási tájegységben

Készült: 2018.02.28.

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet

Védett területek a 108 számú vadgazdálkodási tájegységben						
Tájegység kód	**VGE kód**	**Védett terület kategória**	**Védett terület neve**	**Terület a VGE-n belül (ha)**	**Védett terület teljes mérete (ha)**	**Arány**
108	653100	TK	Borsodi-Mezőség Tájvédelmi Körzet	0,0	18 470,9	0,00%
108	900150	TK	Kesznyéteni Tájvédelmi Körzet	0,0	5 774,3	0,00%
108	900350	NP	Hortobágyi Nemzeti Park	577,2	537,6	107,37%
108	900450	NP	Hortobágyi Nemzeti Park	42,9	65 503,7	0,07%
108	901580	NP	Hortobágyi Nemzeti Park	0,0	65 503,7	0,00%
108	901660	NP	Hortobágyi Nemzeti Park	306,2	306,2	100,00%
108	901750	NP	Hortobágyi Nemzeti Park	52 096,8	65 503,7	79,53%
108	901750	TT	Zádor híd környéke természetvédelmi terület	0,0	88,5	0,00%
108	901850	NP	Hortobágyi Nemzeti Park	394,4	65 503,7	0,60%
108	901950	NP	Hortobágyi Nemzeti Park	413,6	65 503,7	0,63%
108	902050	NP	Hortobágyi Nemzeti Park	815,4	65 503,7	1,24%
108	902050	TK	Borsodi-Mezőség Tájvédelmi Körzet	6,2	18 470,9	0,03%
108	902150	NP	Hortobágyi Nemzeti Park	1 101,8	8 680,3	12,69%
108	902150	TK	Borsodi-Mezőség Tájvédelmi Körzet	25,8	18 470,9	0,14%
108	902150	TT	Tiszadorogmai Göbe-Erdő természetvédelmi terület	171,9	171,9	100,00%
108	902250	NP	Hortobágyi Nemzeti Park	2 878,0	65 503,7	4,39%
108	902350	NP	Hortobágyi Nemzeti Park	711,0	65 503,7	1,09%
108	902450	NP	Hortobágyi Nemzeti Park	1 820,4	65 503,7	2,78%

2. A vadgazdálkodási tájegység vadgazdálkodásának jellemzése és adottságainak bemutatása (1998-2014)

A szabad területi és az összes jelentett nagyvadállomány tájegységi adatai (1998-2014)

VGTE: **108**

Év	Gímszarvas			Dámszarvas			Őz			Muflon			Vaddisznó		
	Szabad	Összes	Arány	Szabad	Összes	Arány	Szabad	Összes	Arány	Szabad	Összes	Arány	Szabad	Összes	Arány
1998	6	6	100,0%	25	25	100,0%	5 057	5 057	100,0%	0	0	-	138	138	100,0%
1999	11	11	100,0%	28	28	100,0%	5 287	5 287	100,0%	0	0	-	173	168	103,0%
2000	19	19	100,0%	25	25	100,0%	5 591	5 591	100,0%	0	0	-	179	179	100,0%
2001	18	18	100,0%	12	12	100,0%	5 977	5 977	100,0%	0	0	-	191	191	100,0%
2002	35	35	100,0%	12	12	100,0%	6 311	6 311	100,0%	0	0	-	212	212	100,0%
2003	39	39	100,0%	12	12	100,0%	6 704	6 704	100,0%	0	0	-	318	318	100,0%
2004	31	31	100,0%	12	12	100,0%	6 406	6 406	100,0%	0	0	-	270	270	100,0%
2005	30	30	100,0%	23	23	100,0%	6 302	6 302	100,0%	0	0	-	324	324	100,0%
2006	2	2	100,0%	30	30	100,0%	6 041	6 041	100,0%	0	0	-	352	352	100,0%
2007	19	19	100,0%	30	30	100,0%	5 317	5 317	100,0%	0	0	-	359	359	100,0%
2008	12	12	100,0%	49	49	100,0%	6 243	6 243	100,0%	0	0	-	403	403	100,0%
2009	11	11	100,0%	64	64	100,0%	6 279	6 279	100,0%	0	0	-	465	465	100,0%
2010	12	12	100,0%	100	100	100,0%	6 441	6 441	100,0%	0	0	-	490	490	100,0%
2011	10	10	100,0%	103	103	100,0%	6 346	6 346	100,0%	0	0	-	493	493	100,0%
2012	11	11	100,0%	148	148	100,0%	6 601	6 601	100,0%	0	0	-	562	562	100,0%
2013	7	7	100,0%	153	153	100,0%	6 497	6 497	100,0%	0	0	-	606	606	100,0%
2014	9	9	100,0%	163	163	100,0%	6 424	6 424	100,0%	0	0	-	709	709	100,0%
Változás	50,0%	50,0%	0,0%	552,0%	552,0%	0,0%	27,0%	27,0%	0,0%	-	-	-	413,8%	413,8%	0,0%
Minimum	2	2	100,0%	12	12	100,0%	5 057	5 057	100,0%	0	0	0,0%	138	138	100,0%
Maximum	39	39	100,0%	163	163	100,0%	6 704	6 704	100,0%	0	0	0,0%	709	709	103,0%

A szabad területi nagyvadállomány és a hasznosítás vadgazdálkodási tájegységi adatai (1998-2014)

VGTE: **108**

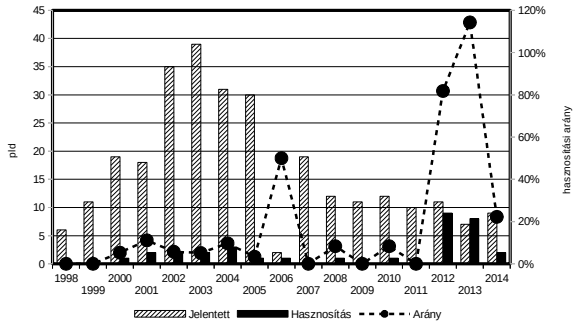
Év	Gímszarvas			Dámszarvas			Őz			Muflon			Vaddisznó		
	Jelentett	Hasznosítás	Arány	Jelentett	Hasznosítás	Arány	Jelentett	Hasznosítás	Arány	Jelentett	Hasznosítás	Arány	Jelentett	Hasznosítás	Arány
1998	6	0	0,0%	25	0	0,0%	5 057	343	6,8%	0	0	-	138	59	42,8%
1999	11	0	0,0%	28	2	7,1%	5 287	406	7,7%	0	0	-	173	129	74,6%
2000	19	1	5,3%	25	2	8,0%	5 591	477	8,5%	0	0	-	179	133	74,3%
2001	18	2	11,1%	12	2	16,7%	5 977	567	9,5%	0	0	-	191	184	96,3%
2002	35	2	5,7%	12	1	8,3%	6 311	685	10,9%	0	0	-	212	236	111,3%
2003	39	2	5,1%	12	0	0,0%	6 704	654	9,8%	0	0	-	318	150	47,2%
2004	31	3	9,7%	12	3	25,0%	6 406	763	11,9%	0	0	-	270	262	97,0%
2005	30	1	3,3%	23	6	26,1%	6 302	1 040	16,5%	0	0	-	324	262	80,9%
2006	2	1	50,0%	30	7	23,3%	6 041	888	14,7%	0	0	-	352	165	46,9%
2007	19	0	0,0%	30	8	26,7%	5 317	748	14,1%	0	0	-	359	225	62,7%
2008	12	1	8,3%	49	11	22,4%	6 243	905	14,5%	0	0	-	403	287	71,2%
2009	11	0	0,0%	64	12	18,8%	6 279	875	13,9%	0	0	-	465	423	91,0%
2010	12	1	8,3%	100	20	20,0%	6 441	838	13,0%	0	0	-	490	420	85,7%
2011	10	0	0,0%	103	28	27,2%	6 346	1 323	20,8%	0	0	-	493	523	106,1%
2012	11	9	81,8%	148	36	24,3%	6 601	1 351	20,5%	0	0	-	562	666	118,5%
2013	7	8	114,3%	153	34	22,2%	6 497	1 455	22,4%	0	0	-	606	832	137,3%
2014	9	2	22,2%	163	51	31,3%	6 424	1 730	26,9%	0	0	-	709	1 055	148,8%
Változás	50,0%	100,0%	322,2%	552,0%	2450,0%	338,0%	27,0%	404,4%	297,0%	-	-	-	413,8%	1688,1%	248,0%
Minimum	2	0	0,0%	12	0	0,0%	5 057	343	6,8%	0	0	0,0%	138	59	42,8%
Maximum	39	9	114,3%	163	51	31,3%	6 704	1 730	26,9%	0	0	0,0%	709	1 055	148,8%

A szabad területi nagyvadállomány és a hasznosítás vadgazdálkodási tájegységi adatai (1998-2014)

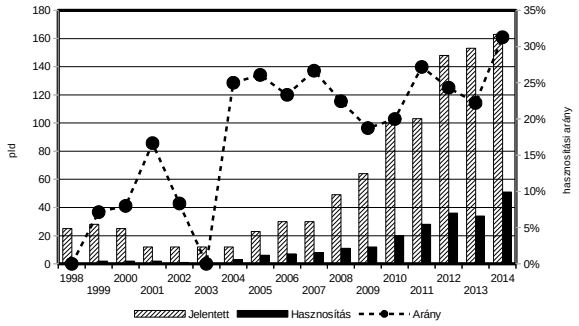
VGTE: **108**

Év	Gímszarvas			Dámszarvas			Őz			Muflon			Vaddisznó		
	Jelentett	Hasznosítás	Arány	Jelentett	Hasznosítás	Arány	Jelentett	Hasznosítás	Arány	Jelentett	Hasznosítás	Arány	Jelentett	Hasznosítás	Arány
1998	6	0	0,0%	25	0	0,0%	5 057	343	6,8%	0	0	-	138	59	42,8%
1999	11	0	0,0%	28	2	7,1%	5 287	406	7,7%	0	0	-	173	129	74,6%
2000	19	1	5,3%	25	2	8,0%	5 591	477	8,5%	0	0	-	179	133	74,3%
2001	18	2	11,1%	12	2	16,7%	5 977	567	9,5%	0	0	-	191	184	96,3%
2002	35	2	5,7%	12	1	8,3%	6 311	685	10,9%	0	0	-	212	236	111,3%
2003	39	2	5,1%	12	0	0,0%	6 704	654	9,8%	0	0	-	318	150	47,2%
2004	31	3	9,7%	12	3	25,0%	6 406	763	11,9%	0	0	-	270	262	97,0%
2005	30	1	3,3%	23	6	26,1%	6 302	1 040	16,5%	0	0	-	324	262	80,9%
2006	2	1	50,0%	30	7	23,3%	6 041	888	14,7%	0	0	-	352	165	46,9%
2007	19	0	0,0%	30	8	26,7%	5 317	748	14,1%	0	0	-	359	225	62,7%
2008	12	1	8,3%	49	11	22,4%	6 243	905	14,5%	0	0	-	403	287	71,2%
2009	11	0	0,0%	64	12	18,8%	6 279	875	13,9%	0	0	-	465	423	91,0%
2010	12	1	8,3%	100	20	20,0%	6 441	838	13,0%	0	0	-	490	420	85,7%
2011	10	0	0,0%	103	28	27,2%	6 346	1 323	20,8%	0	0	-	493	523	106,1%
2012	11	9	81,8%	148	36	24,3%	6 601	1 351	20,5%	0	0	-	562	666	118,5%
2013	7	8	114,3%	153	34	22,2%	6 497	1 455	22,4%	0	0	-	606	832	137,3%
2014	9	2	22,2%	163	51	31,3%	6 424	1 730	26,9%	0	0	-	709	1 055	148,8%
Változás	50,0%	100,0%	322,2%	552,0%	2450,0%	338,0%	27,0%	404,4%	297,0%	-	-	-	413,8%	1688,1%	248,0%
Minimum	2	0	0,0%	12	0	0,0%	5 057	343	6,8%	0	0	0,0%	138	59	42,8%
Maximum	39	9	114,3%	163	51	31,3%	6 704	1 730	26,9%	0	0	0,0%	709	1 055	148,8%

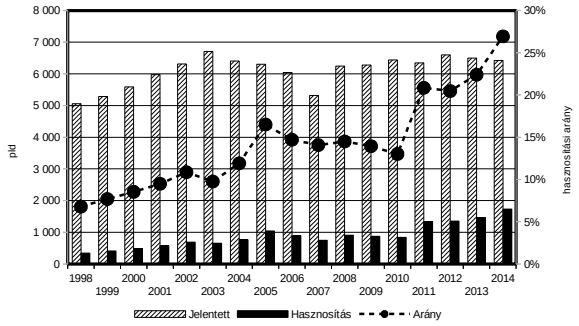
Gímszarvas

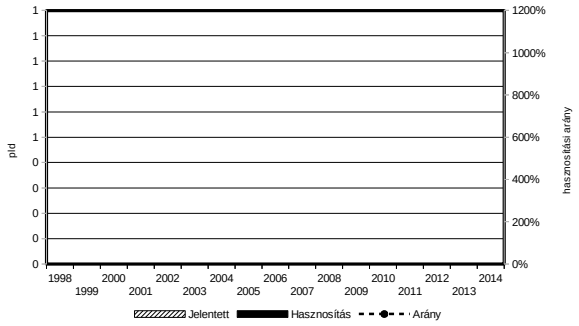
Dámszarvas

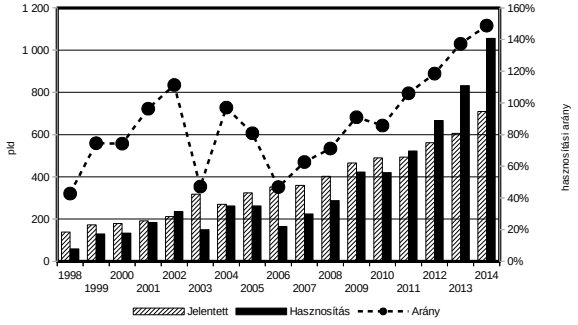
Őz

Muflon

Vaddisznó

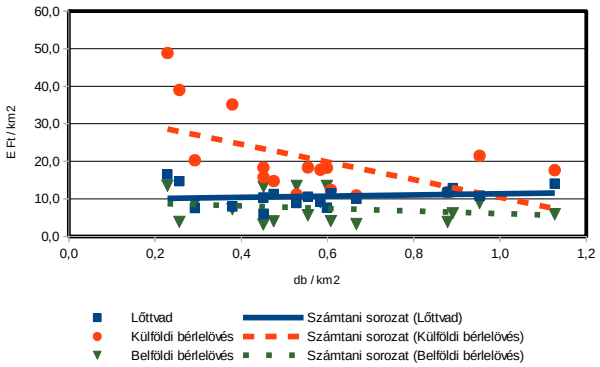

A vadgazdálkodás fontosabb bevételi és kiadási tényezői a vadgazdálkodási tájegységben (1998-2014)

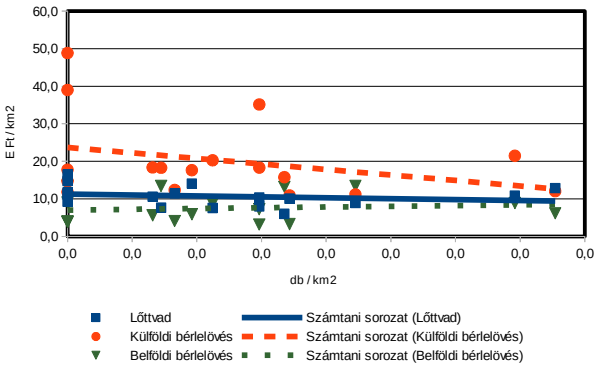
VGTE: **108**

Év	Külföldi bérlelövés		Belföldi bérlelövés		Belföldi / külföldi	Élővad		Lőttvad		Mezőgazdasági kár		Erdei kár	
	E Ft/km2	Változás	E Ft/km2	Változás		E Ft/km2	Változás	E Ft/km2	Változás	E Ft/km2	Változás	E Ft/km2	Változás
1998	48,834	100,0%	13,486	100,0%	27,6%	3,700	100,0%	16,475	100,0%	0,016	100,0%	0,000	-
1999	38,995	79,9%	3,870	28,7%	9,9%	3,630	98,1%	14,698	89,2%	0,017	103,8%	0,001	-
2000	20,264	41,5%	8,819	65,4%	43,5%	0,812	21,9%	7,579	46,0%	0,000	0,0%	0,048	-
2001	35,130	71,9%	7,237	53,7%	20,6%	1,975	53,4%	7,995	48,5%	0,000	0,0%	0,000	-
2002	15,757	32,3%	13,162	97,6%	83,5%	1,638	44,3%	5,998	36,4%	0,142	876,2%	0,047	-
2003	18,313	37,5%	3,170	23,5%	17,3%	2,579	69,7%	10,323	62,7%	0,029	181,1%	0,000	-
2004	11,154	22,8%	13,442	99,7%	120,5%	1,121	30,3%	8,888	54,0%	0,174	1078,0%	0,000	-
2005	10,889	22,3%	3,261	24,2%	29,9%	1,628	44,0%	10,053	61,0%	0,110	681,2%	1,777	-
2006	12,361	25,3%	4,107	30,5%	33,2%	2,035	55,0%	11,450	69,5%	0,043	266,5%	0,000	-
2007	14,733	30,2%	4,010	29,7%	27,2%	0,525	14,2%	11,308	68,6%	0,118	729,6%	2,492	-
2008	18,277	37,4%	13,427	99,6%	73,5%	0,566	15,3%	7,642	46,4%	0,174	1076,6%	0,000	-
2009	17,753	36,4%	9,070	67,2%	51,1%	2,434	65,8%	9,244	56,1%	0,737	4558,9%	0,000	-
2010	18,360	37,6%	5,610	41,6%	30,6%	1,025	27,7%	10,578	64,2%	0,350	2163,1%	0,000	-
2011	11,837	24,2%	3,829	28,4%	32,3%	2,476	66,9%	11,748	71,3%	0,983	6073,8%	0,000	-
2012	12,034	24,6%	6,152	45,6%	51,1%	4,393	118,7%	12,861	78,1%	0,141	872,2%	0,000	-
2013	21,471	44,0%	8,872	65,8%	41,3%	2,181	58,9%	10,851	65,9%	0,163	1005,4%	0,000	-
2014	17,627	36,1%	5,915	43,9%	33,6%	1,105	29,9%	14,047	85,3%	0,004	27,3%	0,020	-

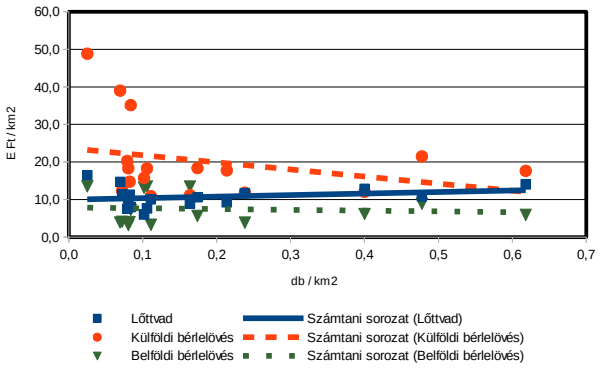
Az őz hasznosítása és a fő bevételi elemek kapcsolata

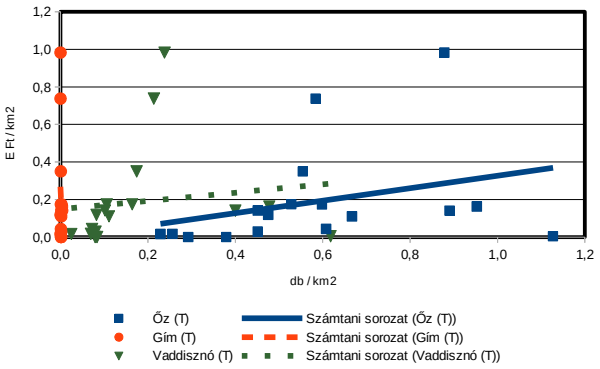
A gímszarvas hasznosítása és a fő bevételi elemek kapcsolata

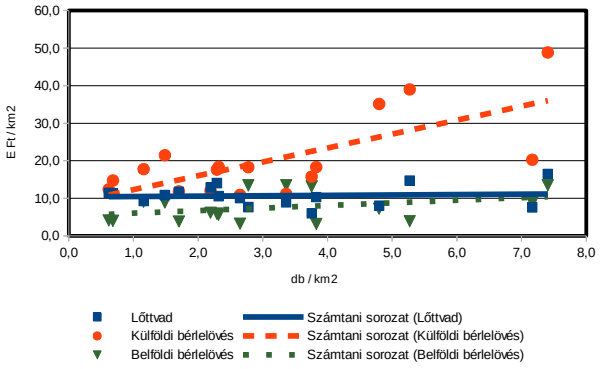
A vaddisznó hasznosítása és a fő bevételi elemek kapcsolata

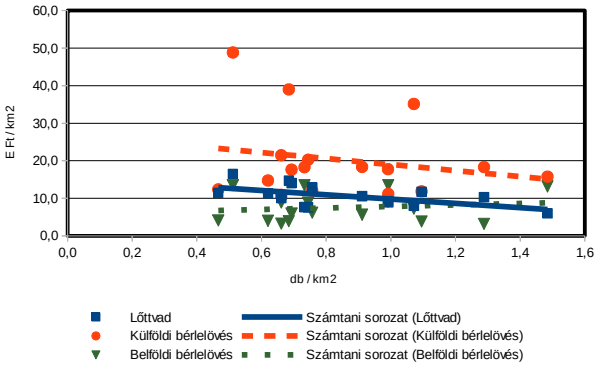
A térített mezőgazdasági kár és a 3 fő nagyvad terítéke közötti kapcsolat

A fácán hasznosítása és a fő bevételi elemek kapcsolata

A mezei nyúl hasznosítása és a fő bevételi elemek kapcsolata

A gímszarvas állománya, hasznosítása és minősége

A gímszarvas állománya, hasznosítása és minősége

Az állomány létszám és a teríték a vadgazdálkodási tájegységben

- A Hajdúsági Löszhát-Hortobágy vadgazdálkodási tájegység (108) területén a gímszarvas jelentett állománynagysága 1998-2014 között ugyan emelkedett (6 → 9 pld.; +50%), és ezzel párhuzamosan a hasznosítás is (0 → 2 pld.; +100%), de a teljes időszak során a jelentett létszámok, és a teríték nagyságok is többszörösen meghaladták korábban a 2014-es értékeket: 2003-ban 39 volt jelentett létszám, 2012-ben pedig 9 pld. volt a teríték.
- A 2007-2014 közötti terítéktérképek alapján az látható, hogy a tájegység csupán néhány (1-3) vadgazdálkodási egységének területén volt gímszarvas elejtés.
- A tájegység jellegéből (erdősültség: 8951ha, 4,5% adódóan a gímszarvas megtelepedése nem kívánatos.

A hasznosítási arány és a hasznosítás összetétele

- A hasznosítási arányok a teljes időszakban hektikusan változtak. A bikák esetében átlagosan 38,5%, de 0 és 233,3% között változott. A tehenek esetében átlagosan 5,8%, de az évek többségében 0% volt. Borjú elejtés pedig egyáltalán nem volt.
- Az alacsony tarvad hasznosítás a tájegységben megjelenő gímszarvas kíméletére utal, azonban az adatok ennek sikertelenségét mutatják.

A gímszarvas jelentősége a vadgazdálkodási tájegységben

- Gazdasági jelentősége a tájegység egészét tekintve nincsen.

A gímszarvas trófeabírálati eredmények a vadgazdálkodási tájegységben

- A vadgazdálkodási tájegység területén 1998 és 2014 között elbírált 33 gímbika közül két példány volt ezüst érmes és egy bronz érmes trófeájú.
- A bírált trófeák 85%-a a korosztályi besorolásuk alapján 4 éves vagy annál fiatalabb egyedektől származott. Egyetlen példány érte csak el a 7 évesre becsült kort.
- A trófeabírálati eredmények alapján is megerősíthető, hogy a gímszarvas újonnan megjelenő faj a tájegység egyes területein.

A szabad területi gímszarvasállomány és a hasznosítás vadgazdálkodási tájegységi adatai (1998-2014)

VGTE: **108**

Év	Jelentett				Hasznosított				Hasznosítási arány			
	Bika	Tehén	Borjú	Összes	Bika	Tehén	Borjú	Összes	Bika	Tehén	Borjú	Összes
1998	2	2	2	**6**	0	0	0	**0**	0,0%	0,0%	0,0%	**0,0%**
1999	5	3	3	**11**	0	0	0	**0**	0,0%	0,0%	0,0%	**0,0%**
2000	10	6	3	**19**	1	0	0	**1**	10,0%	0,0%	0,0%	**5,3%**
2001	10	5	3	**18**	2	0	0	**2**	20,0%	0,0%	0,0%	**11,1%**
2002	16	12	7	**35**	1	1	0	**2**	6,3%	8,3%	0,0%	**5,7%**
2003	14	14	11	**39**	1	1	0	**2**	7,1%	7,1%	0,0%	**5,1%**
2004	10	12	9	**31**	3	0	0	**3**	30,0%	0,0%	0,0%	**9,7%**
2005	10	12	8	**30**	1	0	0	**1**	10,0%	0,0%	0,0%	**3,3%**
2006	0	1	1	**2**	1	0	0	**1**	-	0,0%	0,0%	**50,0%**
2007	6	6	7	**19**	0	0	0	**0**	0,0%	0,0%	0,0%	**0,0%**
2008	3	4	5	**12**	1	0	0	**1**	33,3%	0,0%	0,0%	**8,3%**
2009	4	4	3	**11**	0	0	0	**0**	0,0%	0,0%	0,0%	**0,0%**
2010	4	4	4	**12**	1	0	0	**1**	25,0%	0,0%	0,0%	**8,3%**
2011	4	3	3	**10**	0	0	0	**0**	0,0%	0,0%	0,0%	**0,0%**
2012	4	4	3	**11**	7	2	0	**9**	175,0%	50,0%	0,0%	**81,8%**
2013	3	3	1	**7**	7	1	0	**8**	233,3%	33,3%	0,0%	**114,3%**
2014	3	4	2	**9**	2	0	0	**2**	66,7%	0,0%	0,0%	**22,2%**
Változás	50,0%	100,0%	0,0%	50,0%	100,0%	-100,0%	-	100,0%	566,7%	-100,0%	-	322,2%

Ivararány (1 bikára vonatkoztatva) és szaporodási mutató

Év	Jelentett				Hasznosított			
	Bika	Tehén	Borjú	*Bjú/tehén*	Bika	Tehén	Borjú	*Bjú/tehén*
1998	1	1,00	1,00	***1,00***	-	-	-	**-**
1999	1	0,60	0,60	***1,00***	-	-	-	**-**
2000	1	0,60	0,30	***0,50***	1	0,00	0,00	**-**
2001	1	0,50	0,30	***0,60***	1	0,00	0,00	**-**
2002	1	0,75	0,44	***0,58***	1	1,00	0,00	***0,00***
2003	1	1,00	0,79	***0,79***	1	1,00	0,00	***0,00***
2004	1	1,20	0,90	***0,75***	1	0,00	0,00	**-**
2005	1	1,20	0,80	***0,67***	1	0,00	0,00	**-**
2006	-	-	-	***1,00***	1	0,00	0,00	**-**
2007	1	1,00	1,17	***1,17***	-	-	-	**-**
2008	1	1,33	1,67	***1,25***	1	0,00	0,00	**-**
2009	1	1,00	0,75	***0,75***	-	-	-	**-**
2010	1	1,00	1,00	***1,00***	1	0,00	0,00	**-**
2011	1	0,75	0,75	***1,00***	-	-	-	**-**
2012	1	1,00	0,75	***0,75***	1	0,29	0,00	***0,00***
2013	1	1,00	0,33	***0,33***	1	0,14	0,00	***0,00***
2014	1	1,33	0,67	***0,50***	1	0,00	0,00	**-**

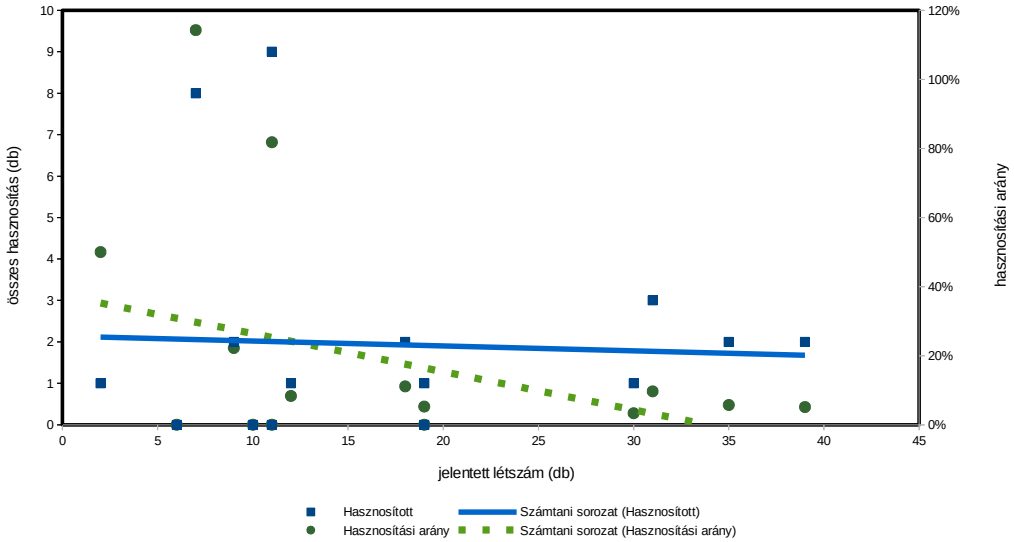
Ivararány (százalékos megoszlás)

Év	Jelentett				Hasznosított			
	Bika	Tehén	Borjú	Összes	Bika	Tehén	Borjú	Összes
1998	33,3%	33,3%	33,3%	100%	-	-	-	-
1999	45,5%	27,3%	27,3%	100%	-	-	-	-
2000	52,6%	31,6%	15,8%	100%	100,0%	0,0%	0,0%	100%
2001	55,6%	27,8%	16,7%	100%	100,0%	0,0%	0,0%	100%
2002	45,7%	34,3%	20,0%	100%	50,0%	50,0%	0,0%	100%
2003	35,9%	35,9%	28,2%	100%	50,0%	50,0%	0,0%	100%
2004	32,3%	38,7%	29,0%	100%	100,0%	0,0%	0,0%	100%
2005	33,3%	40,0%	26,7%	100%	100,0%	0,0%	0,0%	100%
2006	0,0%	50,0%	50,0%	100%	100,0%	0,0%	0,0%	100%
2007	31,6%	31,6%	36,8%	100%	-	-	-	-
2008	25,0%	33,3%	41,7%	100%	100,0%	0,0%	0,0%	100%
2009	36,4%	36,4%	27,3%	100%	-	-	-	-
2010	33,3%	33,3%	33,3%	100%	100,0%	0,0%	0,0%	100%
2011	40,0%	30,0%	30,0%	100%	-	-	-	-
2012	36,4%	36,4%	27,3%	100%	77,8%	22,2%	0,0%	100%
2013	42,9%	42,9%	14,3%	100%	87,5%	12,5%	0,0%	100%
2014	33,3%	44,4%	22,2%	100%	100,0%	0,0%	0,0%	100%

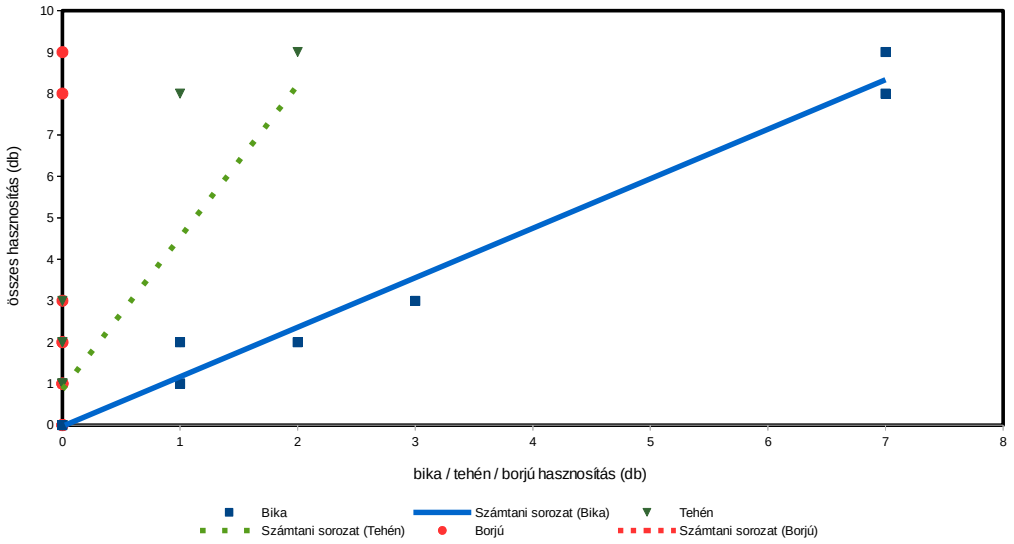
A gímszarvas hasznosításának összefüggései (1998-2014)

VGTE: **108**

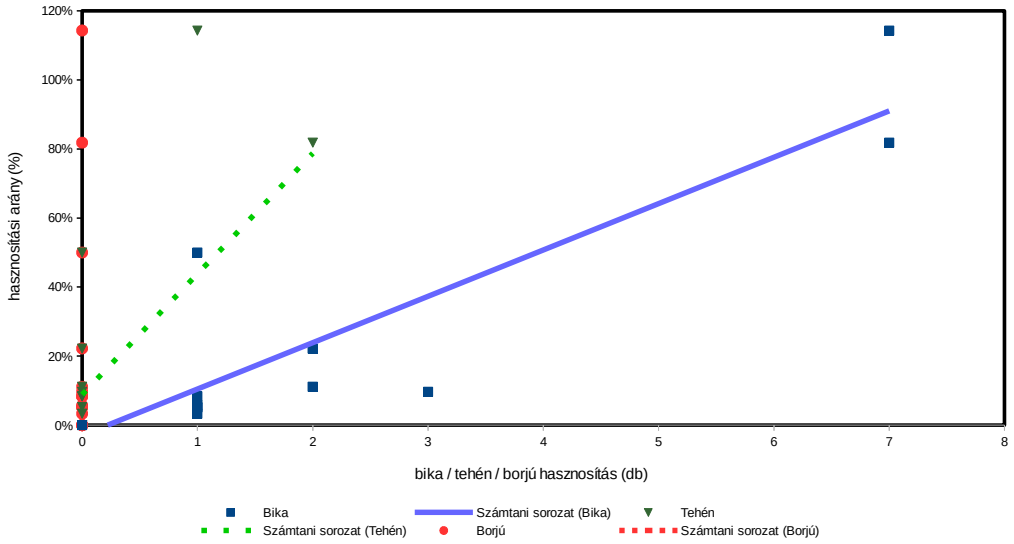
Gímszarvas szabad területi hasznosítás összefüggései I.

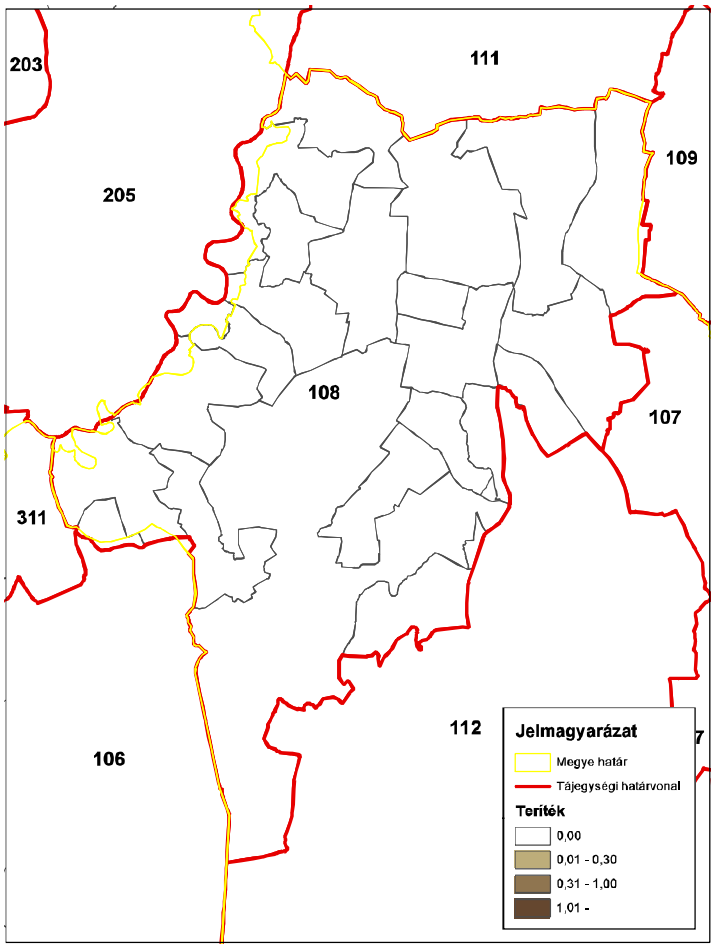
Gímszarvas szabad területi hasznosítás összefüggései II.

Gímszarvas szabad területi hasznosítás összefüggései III.

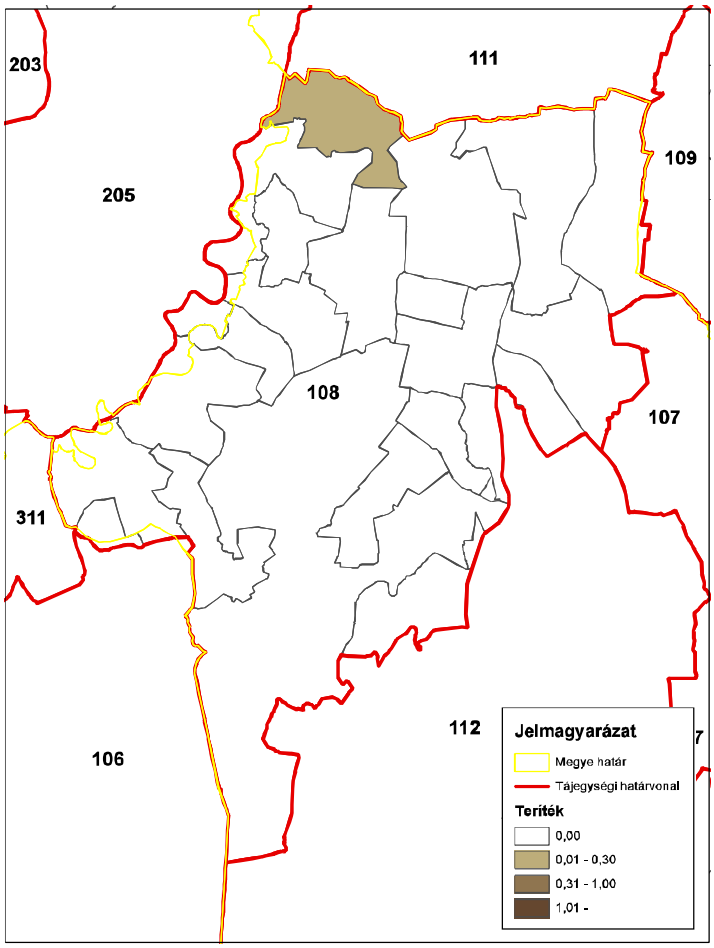

Gímszarvas (teríték - db/km^2) 2007

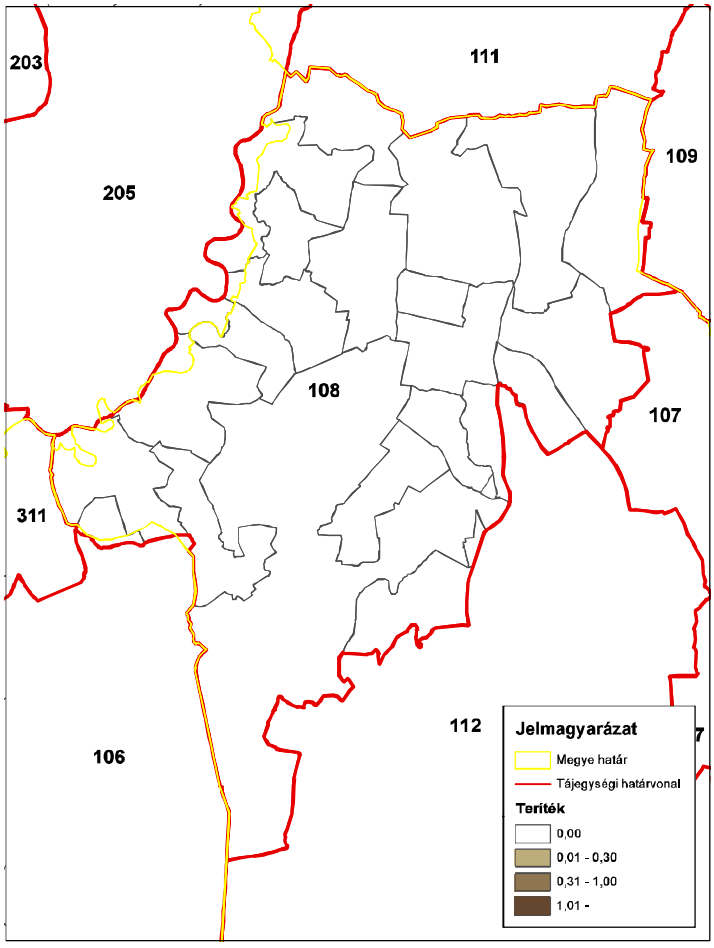
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Gímszarvas (teríték - db/km^2) 2008

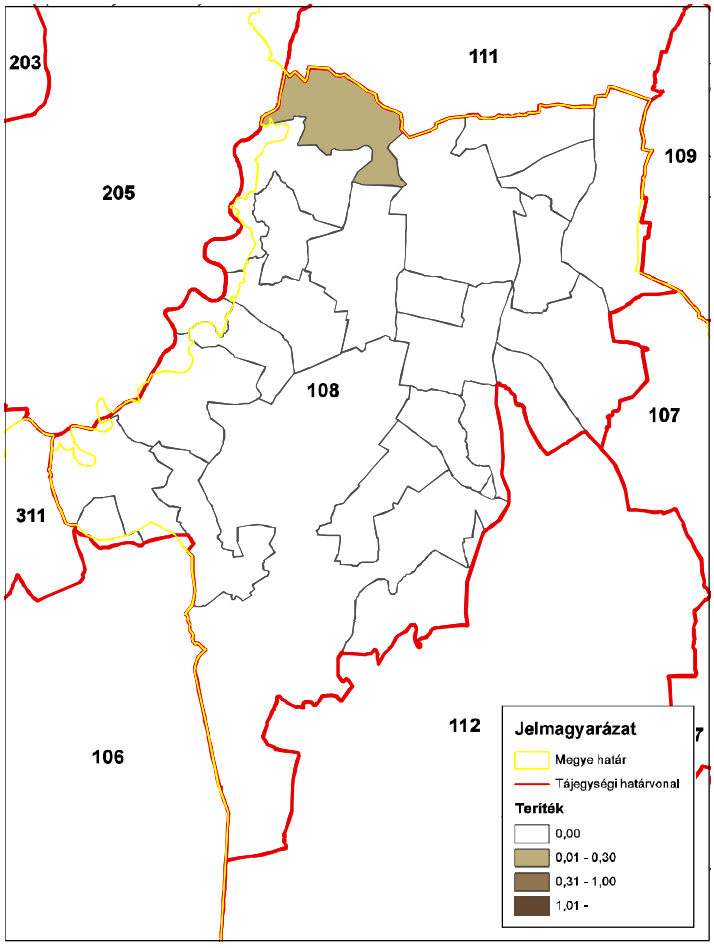
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Gímszarvas (teríték - db/km^2) 2009

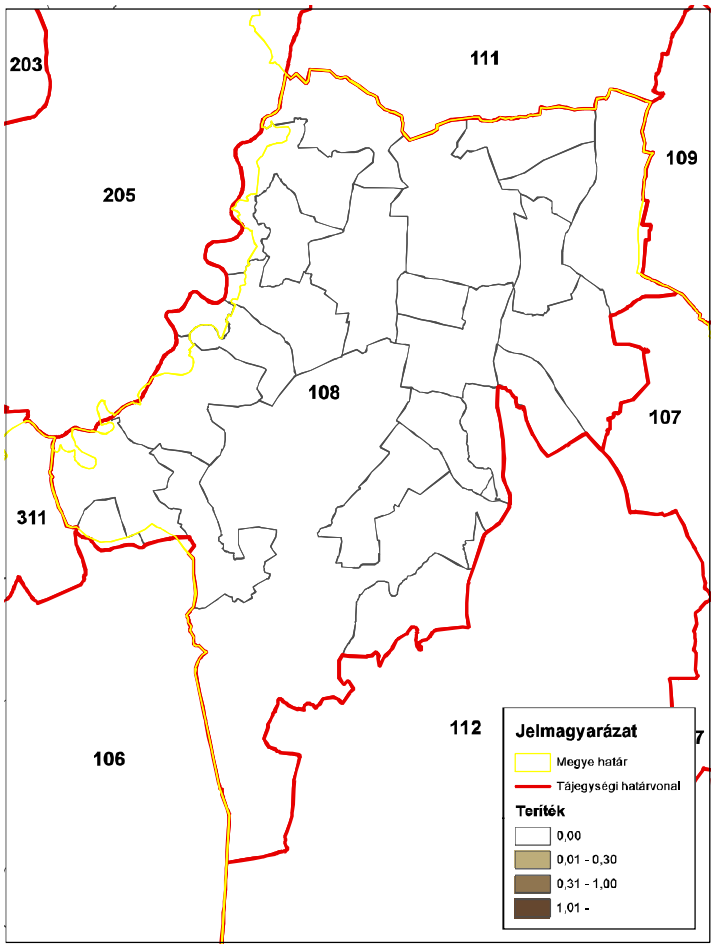
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Gímszarvas (teríték - db/km^2) 2010

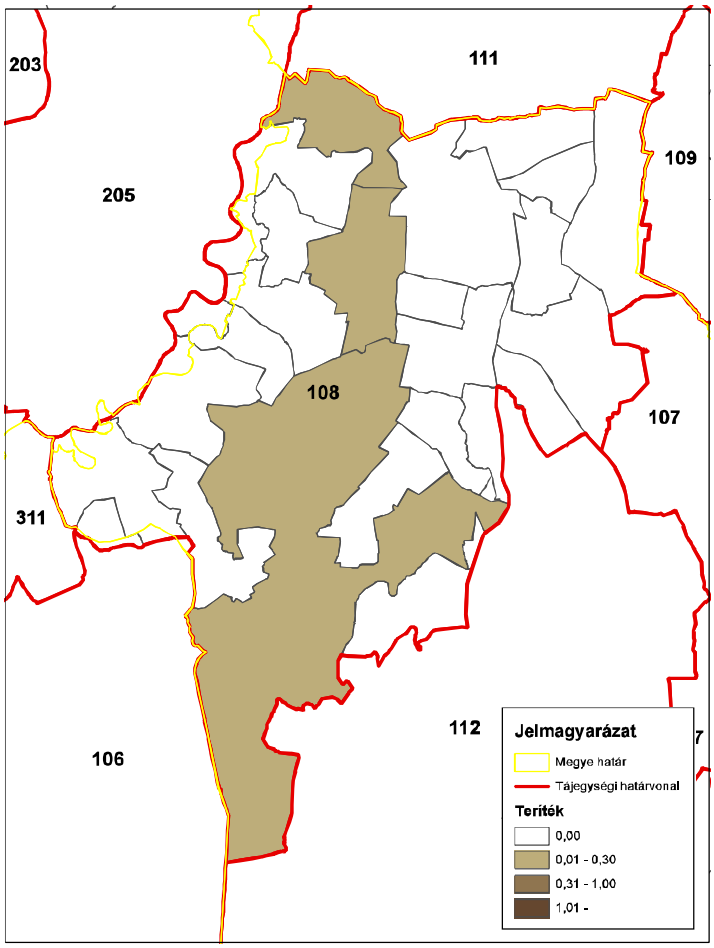
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Gímszarvas (teríték - db/km^2) 2011

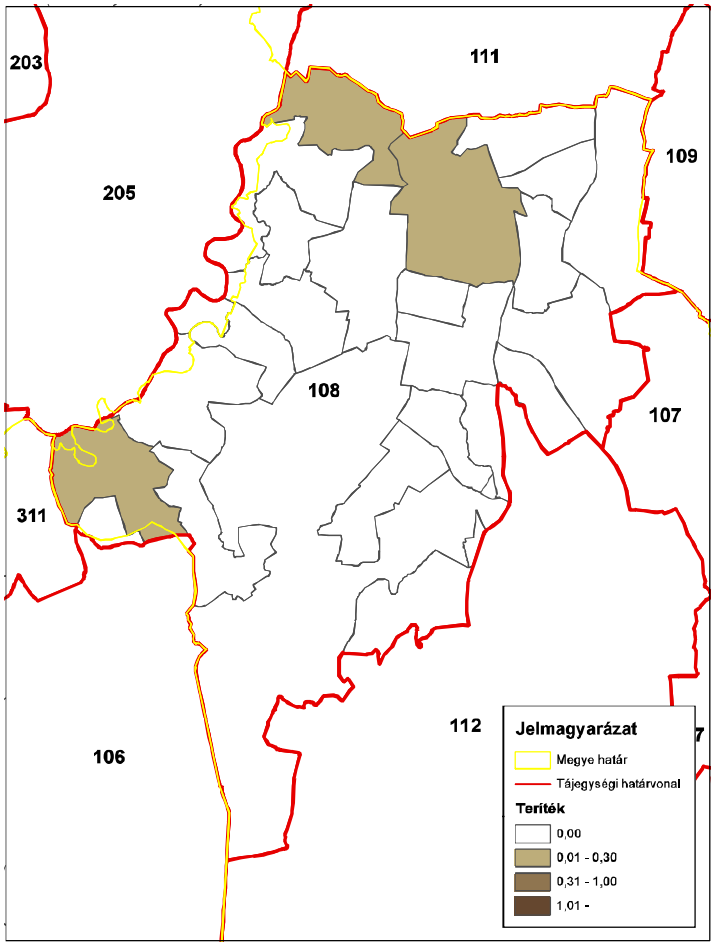
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Gímszarvas (teríték - db/km^2) 2012

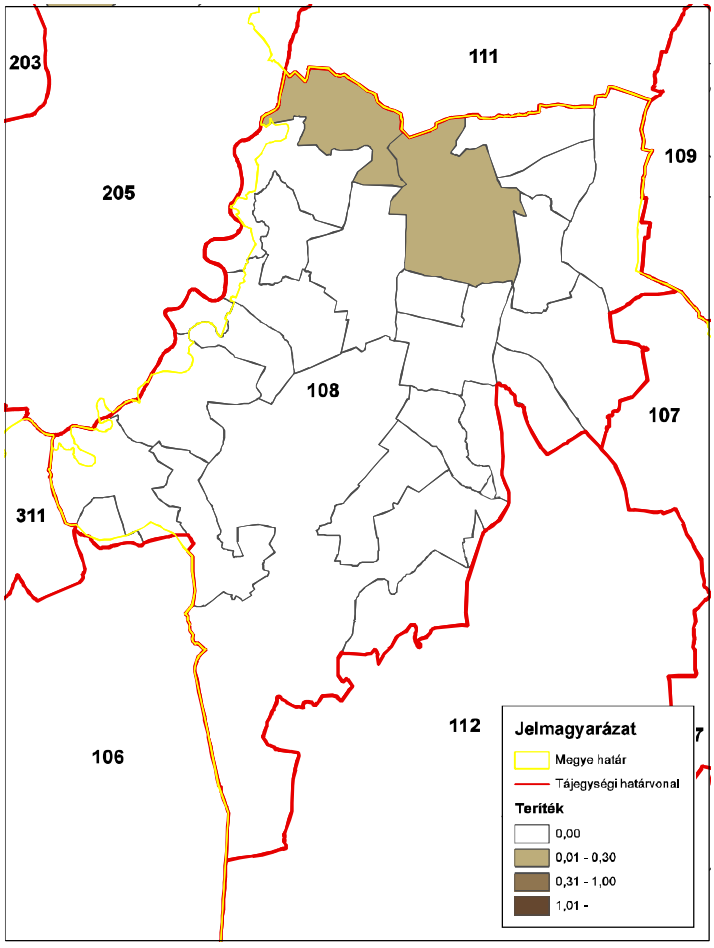
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Gímszarvas (teríték - db/km^2) 2013

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Gímszarvas (teríték - db/km^2) 2014

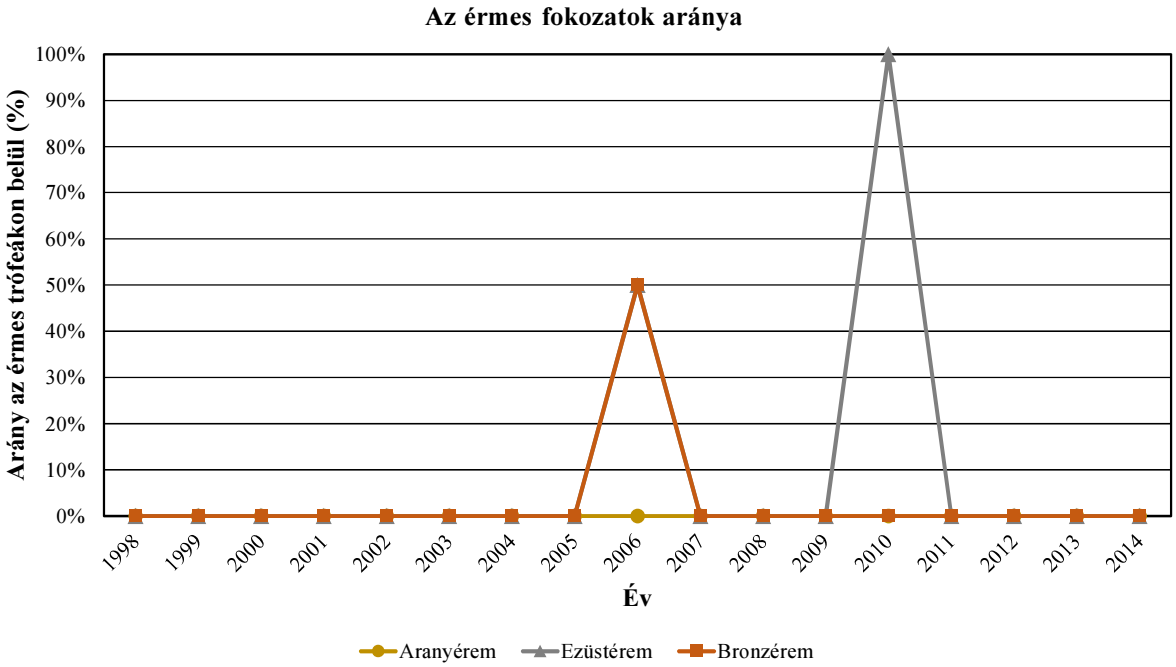
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

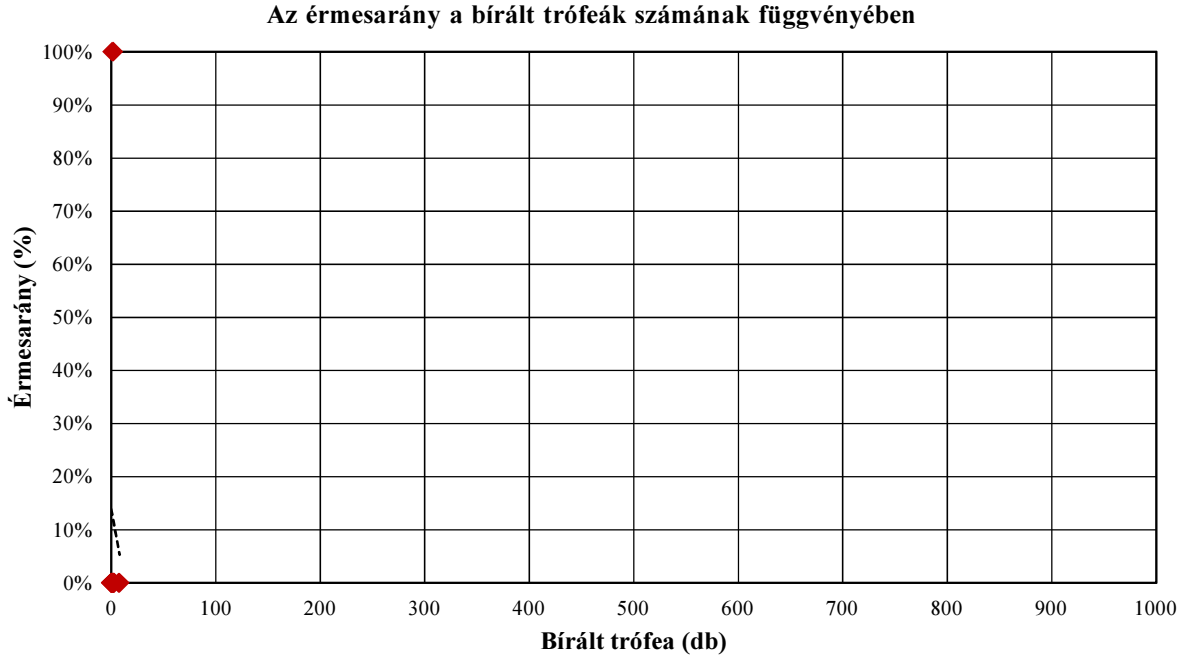
A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Gímszarvas

Az érmes trófeák adatainak évenkénti alakulása

Év	Összes bírált trófea (db)	Érmes trófea (db)	Érmesarány (%)	Aranyérem (db)	Ezüstérem (db)	Bronzérem (db)	Aranyérem (%)	Ezüstérem (%)	Bronzérem (%)
1998	0	0	0,0%				0,0%	0,0%	0,0%
1999	1	0	0,0%				0,0%	0,0%	0,0%
2000	2	0	0,0%				0,0%	0,0%	0,0%
2001	2	0	0,0%				0,0%	0,0%	0,0%
2002	2	0	0,0%				0,0%	0,0%	0,0%
2003	1	0	0,0%				0,0%	0,0%	0,0%
2004	3	0	0,0%				0,0%	0,0%	0,0%
2005	1	0	0,0%				0,0%	0,0%	0,0%
2006	2	2	100,0%		1	1	0,0%	50,0%	50,0%
2007	0	0	0,0%				0,0%	0,0%	0,0%
2008	1	0	0,0%				0,0%	0,0%	0,0%
2009	0	0	0,0%				0,0%	0,0%	0,0%
2010	1	1	100,0%		1		0,0%	100,0%	0,0%
2011	0	0	0,0%				0,0%	0,0%	0,0%
2012	8	0	0,0%				0,0%	0,0%	0,0%
2013	7	0	0,0%				0,0%	0,0%	0,0%
2014	2	0	0,0%				0,0%	0,0%	0,0%

A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Gímszarvas

A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Gímszarvas

A bírált trófeák száma korosztályonként és évenként

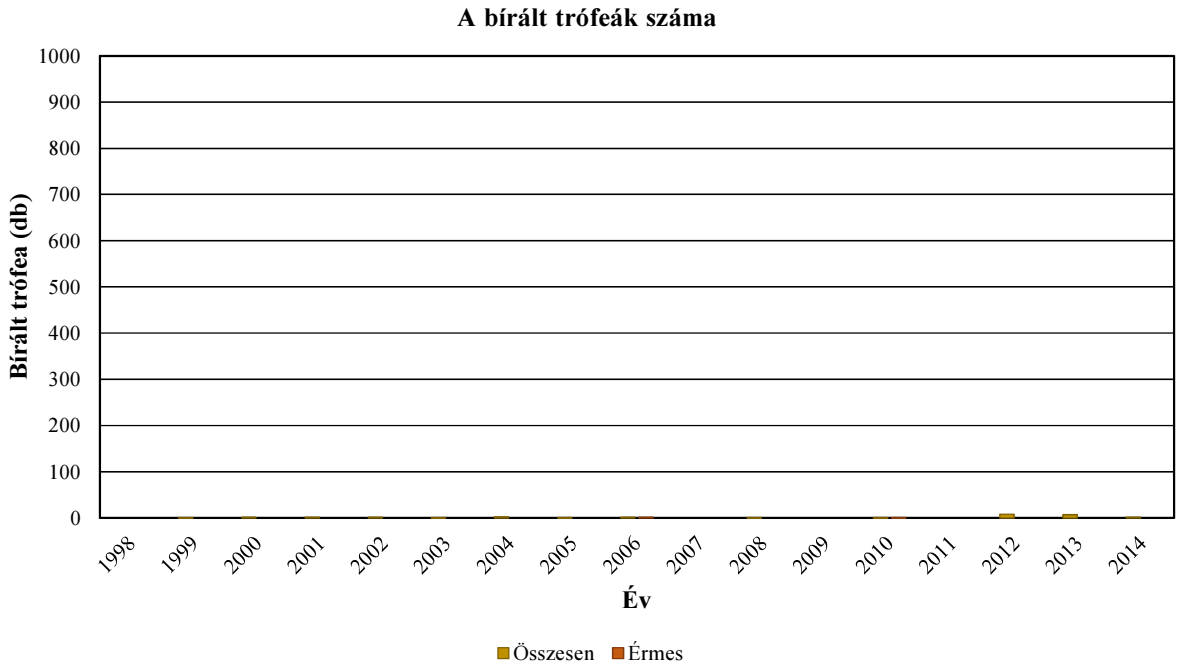
Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)																
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1															1	1	
2			1		1	1	1				1				7	5	1
3		1					2	1								1	1
4				1	1												
5																	
6			1	1					1				1				
7									1								
8																	
9																	
10																	
11																	
12																	
13																	
13<																	
Összesen	**0**	**1**	**2**	**2**	**2**	**1**	**3**	**1**	**2**	**0**	**1**	**0**	**1**	**0**	**8**	**7**	**2**

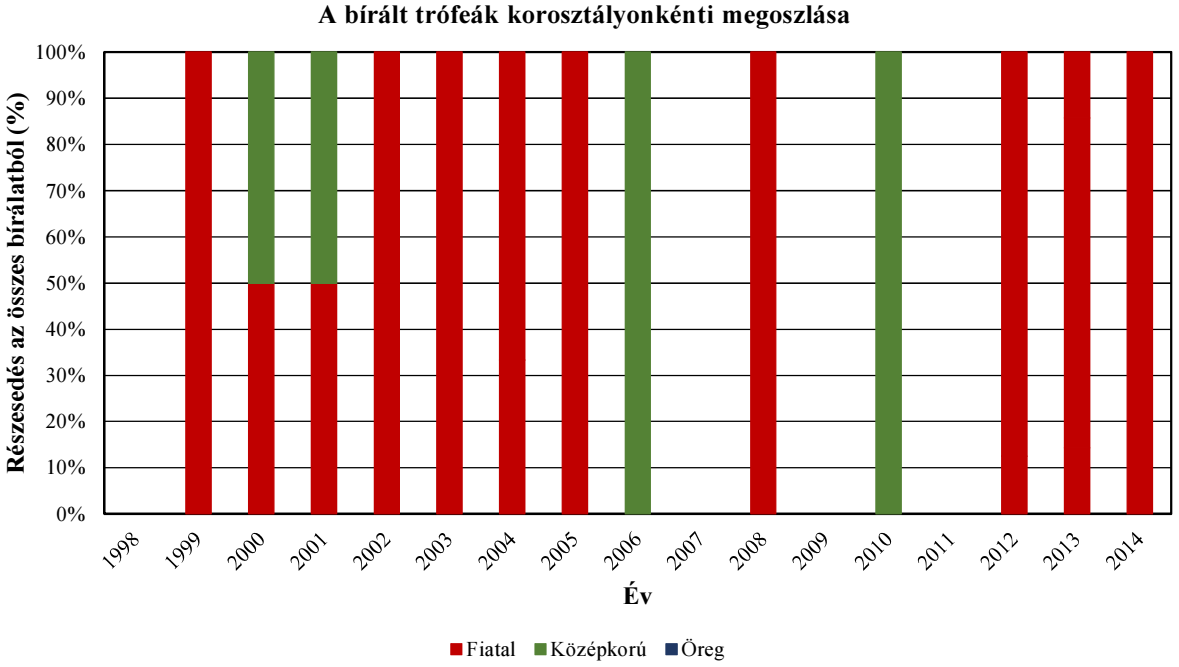
A bírált trófeák korosztályi megoszlása évenként

Becsült kor (év)	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1															12,5%	14,3%	
2			50,0%		50,0%	100,0%	33,3%				100,0%				87,5%	71,4%	50,0%
3		100,0%					66,7%	100,0%								14,3%	50,0%
4				50,0%	50,0%												
5																	
6			50,0%	50,0%					50,0%				100,0%				
7									50,0%								
8																	
9																	
10																	
11																	
12																	
13																	
13<																	
Összesen	**0,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**0,0%**	**100,0%**	**0,0%**	**100,0%**	**0,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**

Országos Vadgazdálkodási Adattár, 2018.09.10.

A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Gímszarvas

A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Gímszarvas

Az egyes jellemzők éves átlagainak átlagai

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos középághossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos ágszám (db)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	2	37,50			1,20				
2	18	60,45	21,85	17,35	2,35	8,49	14,25	9,85	8,30
3	6	74,90	24,25	25,88	3,54	8,40	19,10	10,75	9,00
4	2	79,05	33,25	24,90	4,19	9,00	21,80	13,30	11,60
5									
6	4	89,38	30,38	28,56	6,88	10,75	23,55	13,05	11,95
7	1	96,00	28,50	30,25	7,21	13,00	25,75	15,90	15,50
8									
9									
10									
11									
12									
13									
13<									

Országos Vadgazdálkodási Adattár, 2018.09.10.

A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Gímszarvas

Az egyes jellemzők éves átlagainak minimumai

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos középághossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos ágszám (db)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	2	36,25			1,10				
2	18	56,00	21,85	17,35	1,40	6,00	14,25	9,85	8,30
3	6	65,50	22,75	23,25	2,57	6,00	19,10	10,75	9,00
4	2	63,85	33,25	24,90	3,25	9,00	21,80	13,30	11,60
5									
6	4	66,75	27,00	14,25	5,38	7,00	21,25	7,10	6,30
7	1	96,00	28,50	30,25	7,21	13,00	25,75	15,90	15,50
8									
9									
10									
11									
12									
13									
13<									

Az egyes jellemzők éves átlagainak maximumai

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos középághossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos ágszám (db)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	2	38,75			1,30				
2	18	65,85	21,85	17,35	2,93	11,00	14,25	9,85	8,30
3	6	81,50	25,75	28,50	4,53	11,00	19,10	10,75	9,00
4	2	94,25	33,25	24,90	5,12	9,00	21,80	13,30	11,60
5									
6	4	102,00	37,00	37,00	9,45	12,00	25,75	15,25	14,60
7	1	96,00	28,50	30,25	7,21	13,00	25,75	15,90	15,50
8									
9									
10									
11									
12									
13									
13<									

A legnagyobb és legkisebb éves átlagok közötti tartomány (max-min)

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos középághossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos ágszám (db)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	2	2,50			0,20				
2	18	9,85	0,00	0,00	1,53	5,00	0,00	0,00	0,00
3	6	16,00	3,00	5,25	1,96	5,00	0,00	0,00	0,00
4	2	30,40	0,00	0,00	1,87	0,00	0,00	0,00	0,00
5									
6	4	35,25	10,00	22,75	4,07	5,00	4,50	8,15	8,30
7	1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8									
9									
10									
11									
12									
13									
13<									

A legnagyobb és legkisebb éves átlagok közötti tartomány az átlag arányában (max-min)/átlag

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos középághossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos ágszám (db)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	2	6,7%			16,7%				
2	18	16,3%	0,0%	0,0%	65,1%	58,9%	0,0%	0,0%	0,0%
3	6	21,4%	12,4%	20,3%	55,4%	59,5%	0,0%	0,0%	0,0%
4	2	38,5%	0,0%	0,0%	44,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
5									
6	4	39,4%	32,9%	79,6%	59,2%	46,5%	19,1%	62,5%	69,5%
7	1	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
8									
9									
10									
11									
12									
13									
13<									

A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Gímszarvas

Az egyes jellemzők éves átlagainak minimumai

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos középághossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos ágszám (db)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	2	36,25			1,10				
2	18	56,00	21,85	17,35	1,40	6,00	14,25	9,85	8,30
3	6	65,50	22,75	23,25	2,57	6,00	19,10	10,75	9,00
4	2	63,85	33,25	24,90	3,25	9,00	21,80	13,30	11,60
5									
6	4	66,75	27,00	14,25	5,38	7,00	21,25	7,10	6,30
7	1	96,00	28,50	30,25	7,21	13,00	25,75	15,90	15,50
8									
9									
10									
11									
12									
13									
13<									

Az egyes jellemzők éves átlagainak minimumát adó év

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos középághossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos ágszám (db)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	2	2013			2013				
2	18	2003	2000	2000	2002	2002	2000	2000	2000
3	6	1999	2004	2005	1999	2004	2004	2004	2004
4	2	2002	2001	2001	2002	2001	2001	2001	2001
5									
6	4	2001	2001	2001	2001	2001	2001	2001	2001
7	1	2006	2006	2006	2006	2006	2006	2006	2006
8									
9									
10									
11									
12									
13									
13<									

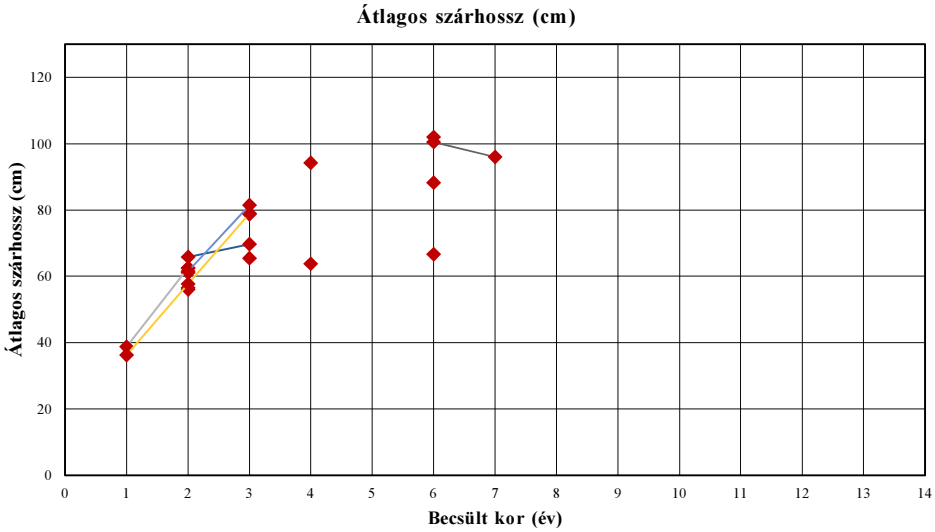
Az egyes jellemzők éves átlagainak maximumai

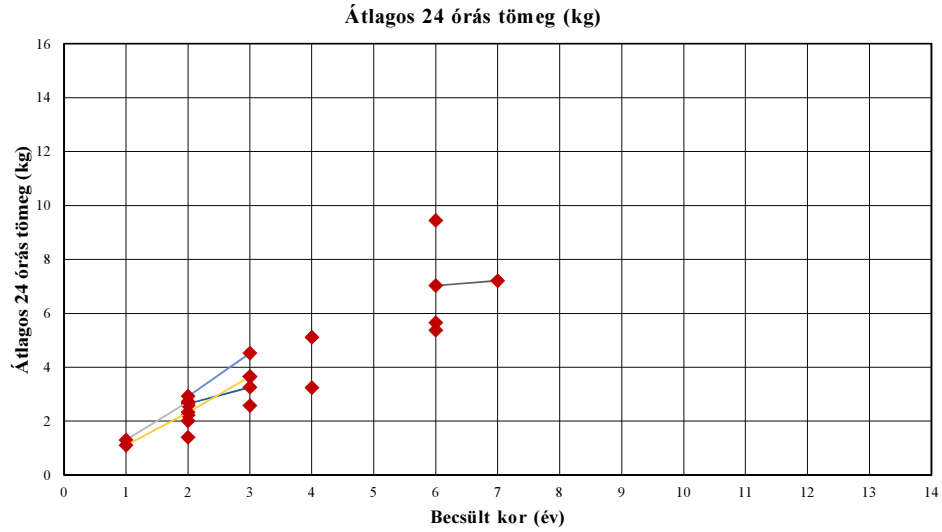
Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos középághossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos ágszám (db)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	2	38,75			1,30				
2	18	65,85	21,85	17,35	2,93	11,00	14,25	9,85	8,30
3	6	81,50	25,75	28,50	4,53	11,00	19,10	10,75	9,00
4	2	94,25	33,25	24,90	5,12	9,00	21,80	13,30	11,60
5									
6	4	102,00	37,00	37,00	9,45	12,00	25,75	15,25	14,60
7	1	96,00	28,50	30,25	7,21	13,00	25,75	15,90	15,50
8									
9									
10									
11									
12									
13									
13<									

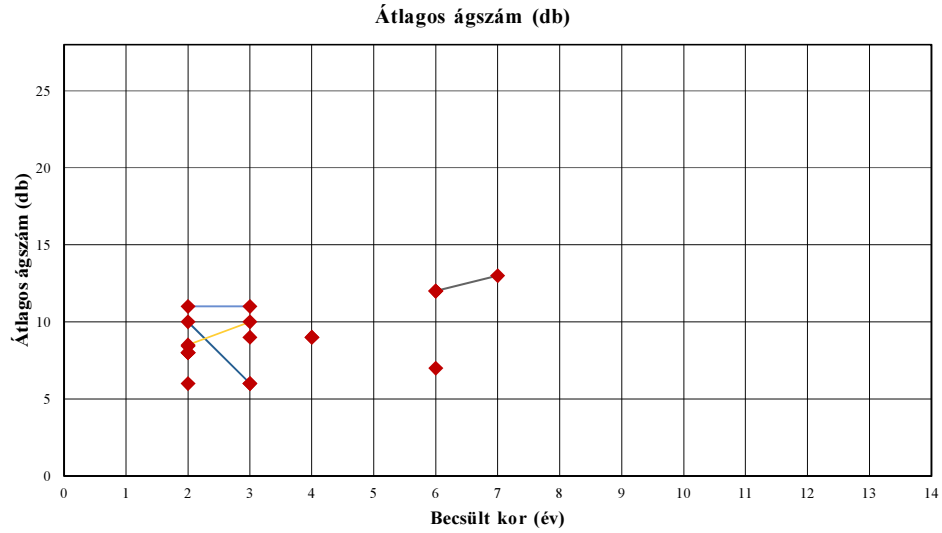
Az egyes jellemzők éves átlagainak maximumát adó év

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos középághossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos ágszám (db)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	2	2012			2012				
2	18	2004	2000	2000	2014	2014	2000	2000	2000
3	6	2014	2005	2004	2014	2014	2004	2004	2004
4	2	2001	2001	2001	2001	2001	2001	2001	2001
5									
6	4	2010	2010	2006	2010	2000	2010	2006	2010
7	1	2006	2006	2006	2006	2006	2006	2006	2006
8									
9									
10									
11									
12									
13									
13<									

A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Gímszarvas

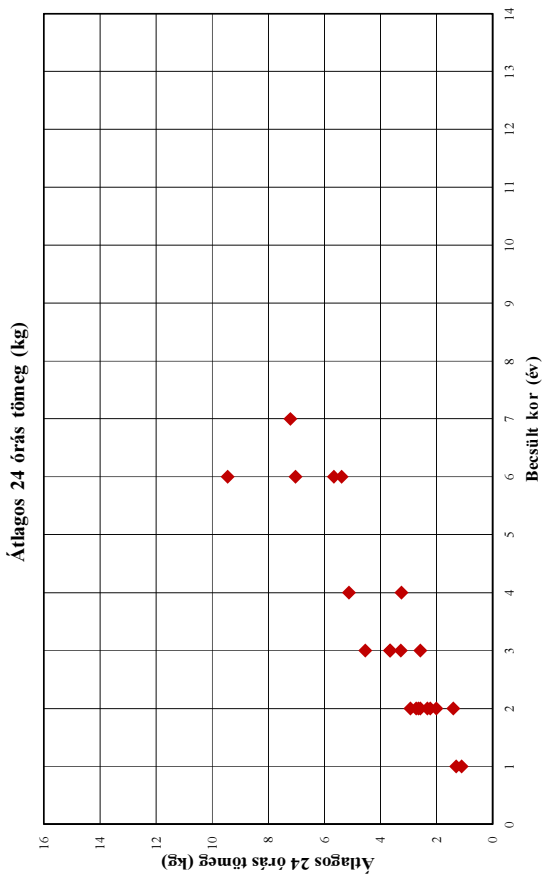

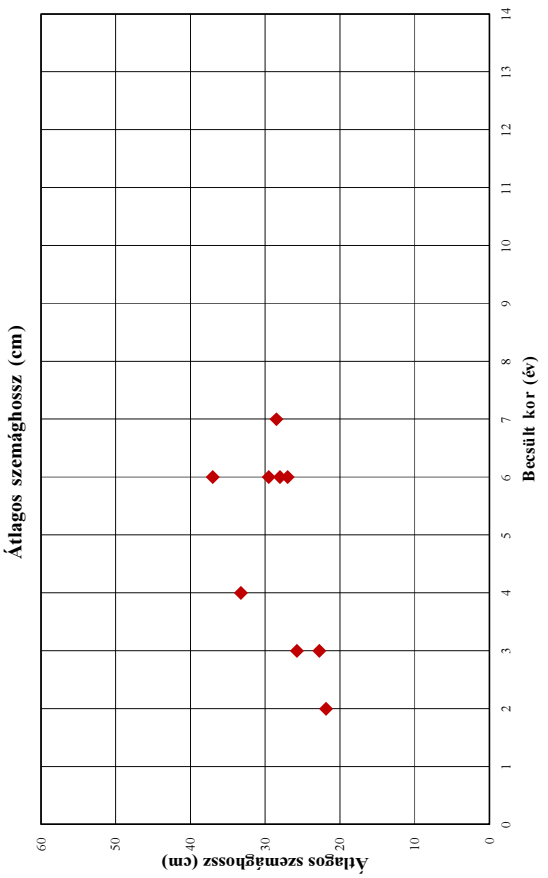

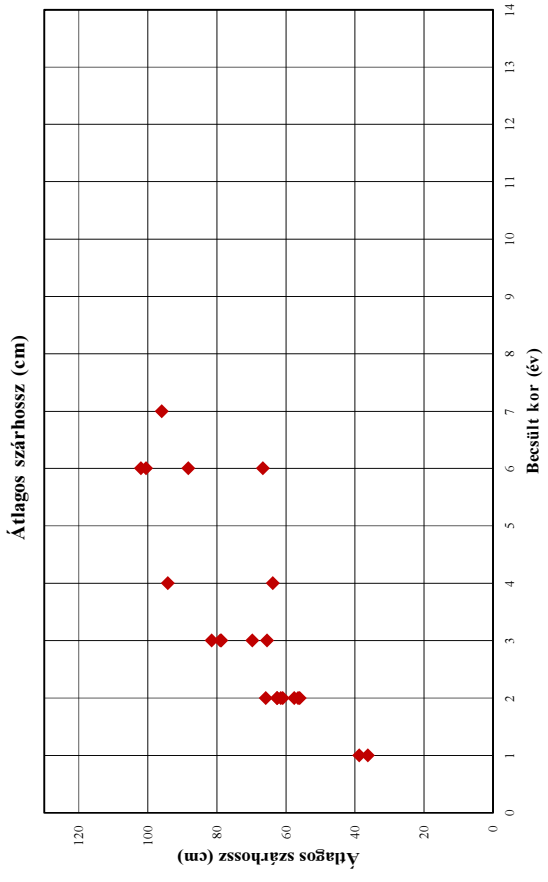

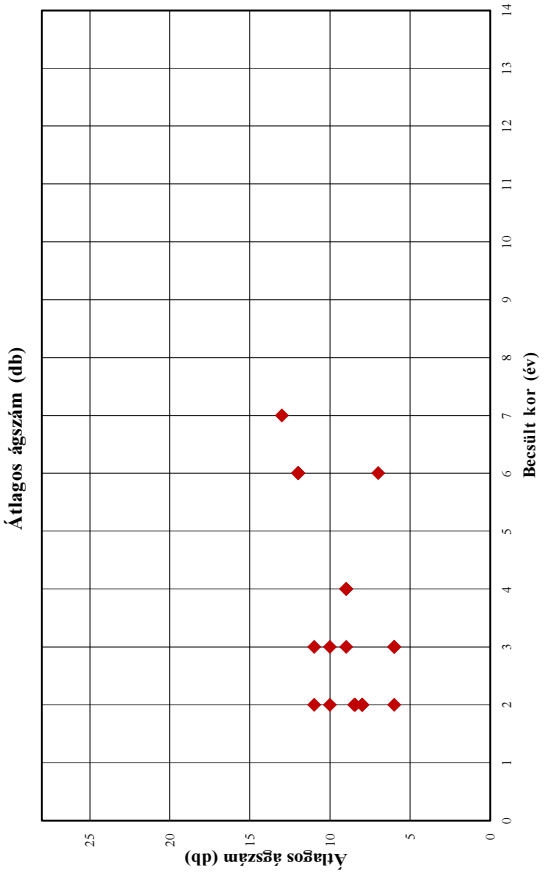
A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)

Gímszarvas

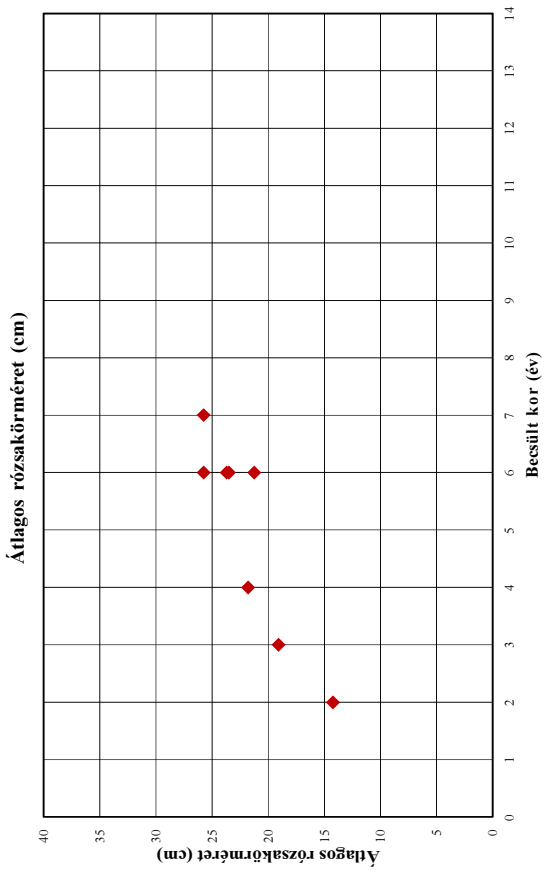

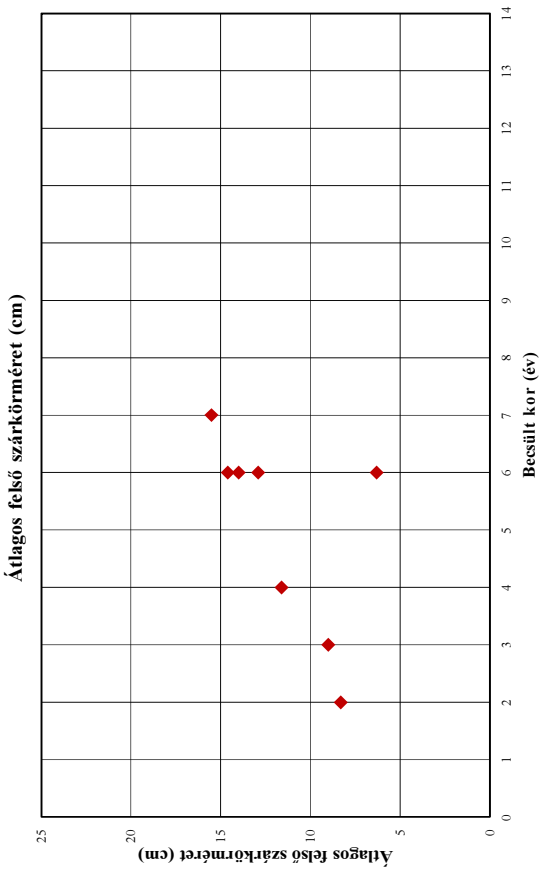

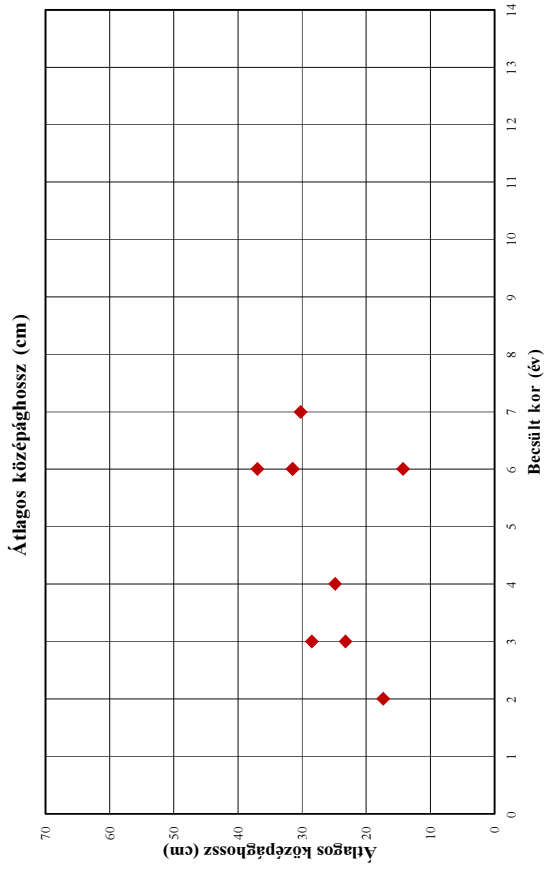

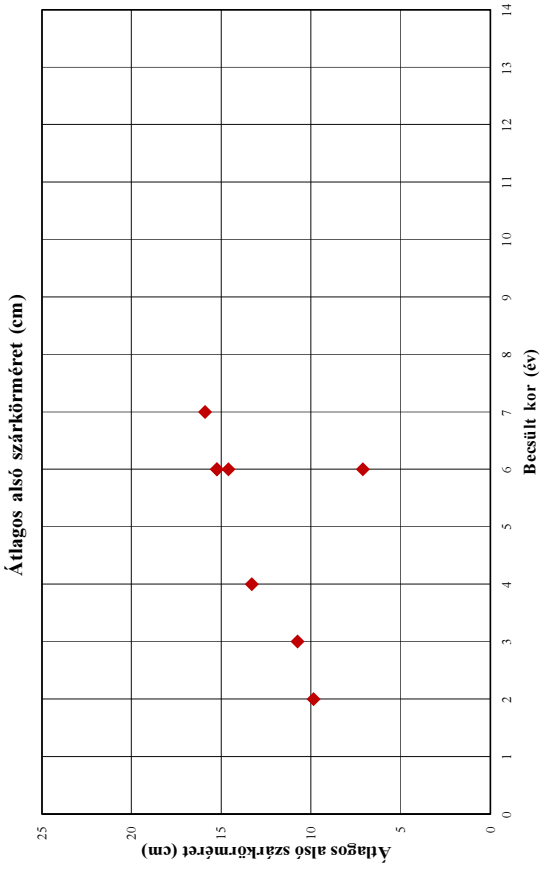
A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)

Gímszarvas

A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Gímszarvas

Év	Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos középághossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos ágszám (db)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1998	1									
1998	2									
1998	3									
1998	4									
1998	5									
1998	6									
1998	7									
1998	8									
1998	9									
1998	10									
1998	11									
1998	12									
1998	13									
1998	13<									
1999	1									
1999	2									
1999	3	1	65,50			2,57	9,00			
1999	4									
1999	5									
1999	6									
1999	7									
1999	8									
1999	9									
1999	10									
1999	11									
1999	12									
1999	13									
1999	13<									
2000	1									
2000	2	1	62,50	21,85	17,35	2,22	8,00	14,25	9,85	8,30
2000	3									
2000	4									
2000	5									
2000	6	1	88,25	29,50	31,50	5,66	12,00	23,70	14,60	12,90
2000	7									
2000	8									
2000	9									
2000	10									
2000	11									
2000	12									
2000	13									
2000	13<									
2001	1									
2001	2									
2001	3									
2001	4	1	94,25	33,25	24,90	5,12	9,00	21,80	13,30	11,60
2001	5									
2001	6	1	66,75	27,00	14,25	5,38	7,00	21,25	7,10	6,30
2001	7									
2001	8									
2001	9									
2001	10									
2001	11									
2001	12									
2001	13									
2001	13<									
2002	1									
2002	2	1	61,00			1,40	6,00			
2002	3									
2002	4	1	63,85			3,25	9,00			
2002	5									
2002	6									
2002	7									
2002	8									
2002	9									
2002	10									
2002	11									
2002	12									
2002	13									
2002	13<									

A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Gímszarvas

Év	Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos középághossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos ágszám (db)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
2003	1									
2003	2	1	56,00			2,57	8,00			
2003	3									
2003	4									
2003	5									
2003	6									
2003	7									
2003	8									
2003	9									
2003	10									
2003	11									
2003	12									
2003	13									
2003	13<									
2004	1									
2004	2	1	65,85			2,64	10,00			
2004	3	2	69,75	22,75	28,50	3,27	6,00	19,10	10,75	9,00
2004	4									
2004	5									
2004	6									
2004	7									
2004	8									
2004	9									
2004	10									
2004	11									
2004	12									
2004	13									
2004	13<									
2005	1									
2005	2									
2005	3	1	78,75	25,75	23,25	3,65	6,00			
2005	4									
2005	5									
2005	6									
2005	7									
2005	8									
2005	9									
2005	10									
2005	11									
2005	12									
2005	13									
2005	13<									
2006	1									
2006	2									
2006	3									
2006	4									
2006	5									
2006	6	1	100,50	28,00	37,00	7,03	12,00	23,50	15,25	14,00
2006	7	1	96,00	28,50	30,25	7,21	13,00	25,75	15,90	15,50
2006	8									
2006	9									
2006	10									
2006	11									
2006	12									
2006	13									
2006	13<									
2007	1									
2007	2									
2007	3									
2007	4									
2007	5									
2007	6									
2007	7									
2007	8									
2007	9									
2007	10									
2007	11									
2007	12									
2007	13									
2007	13<									

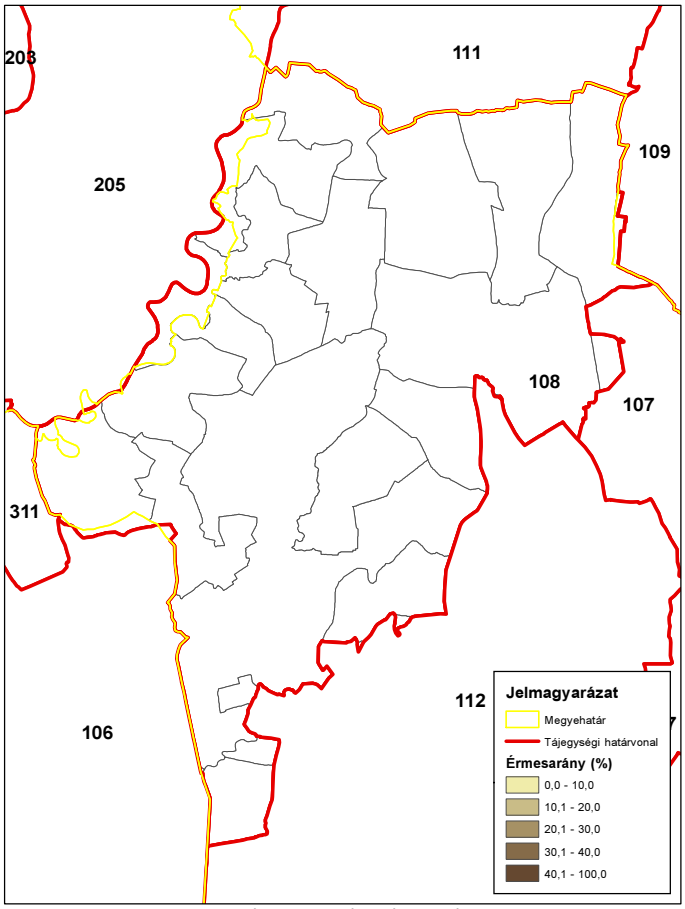
A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Gímszarvas

Év	Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos középághossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos ágszám (db)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
2008	1									
2008	2	1	56,50			2,00	8,00			
2008	3									
2008	4									
2008	5									
2008	6									
2008	7									
2008	8									
2008	9									
2008	10									
2008	11									
2008	12									
2008	13									
2008	13<									
2009	1									
2009	2									
2009	3									
2009	4									
2009	5									
2009	6									
2009	7									
2009	8									
2009	9									
2009	10									
2009	11									
2009	12									
2009	13									
2009	13<									
2010	1									
2010	2									
2010	3									
2010	4									
2010	5									
2010	6	1	102,00	37,00	31,50	9,45	12,00	25,75	15,25	14,60
2010	7									
2010	8									
2010	9									
2010	10									
2010	11									
2010	12									
2010	13									
2010	13<									
2011	1									
2011	2									
2011	3									
2011	4									
2011	5									
2011	6									
2011	7									
2011	8									
2011	9									
2011	10									
2011	11									
2011	12									
2011	13									
2011	13<									
2012	1	1	38,75			1,30				
2012	2	7	62,61			2,72	8,43			
2012	3									
2012	4									
2012	5									
2012	6									
2012	7									
2012	8									
2012	9									
2012	10									
2012	11									
2012	12									
2012	13									
2012	13<									

A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Gímszarvas

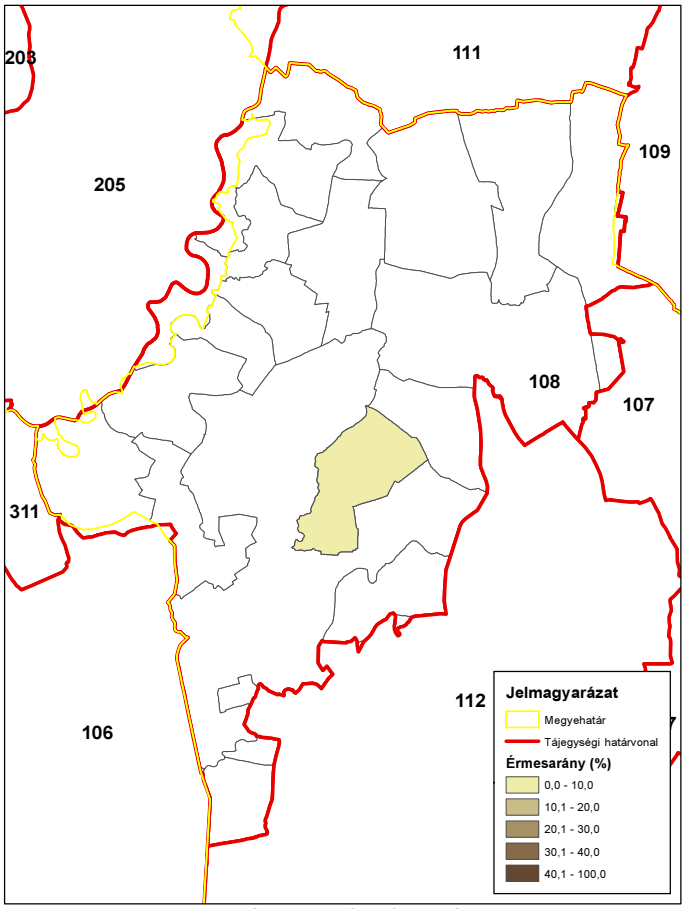
Év	Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos középághossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos ágszám (db)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
2013	1	1	36,25			1,10				
2013	2	5	57,65			2,32	8,50			
2013	3	1	79,00			3,66	10,00			
2013	4									
2013	5									
2013	6									
2013	7									
2013	8									
2013	9									
2013	10									
2013	11									
2013	12									
2013	13									
2013	13<									
2014	1									
2014	2	1	61,50			2,93	11,00			
2014	3	1	81,50			4,53	11,00			
2014	4									
2014	5									
2014	6									
2014	7									
2014	8									
2014	9									
2014	10									
2014	11									
2014	12									
2014	13									
2014	13<									

Gímszarvas érmesarány (%) 1998

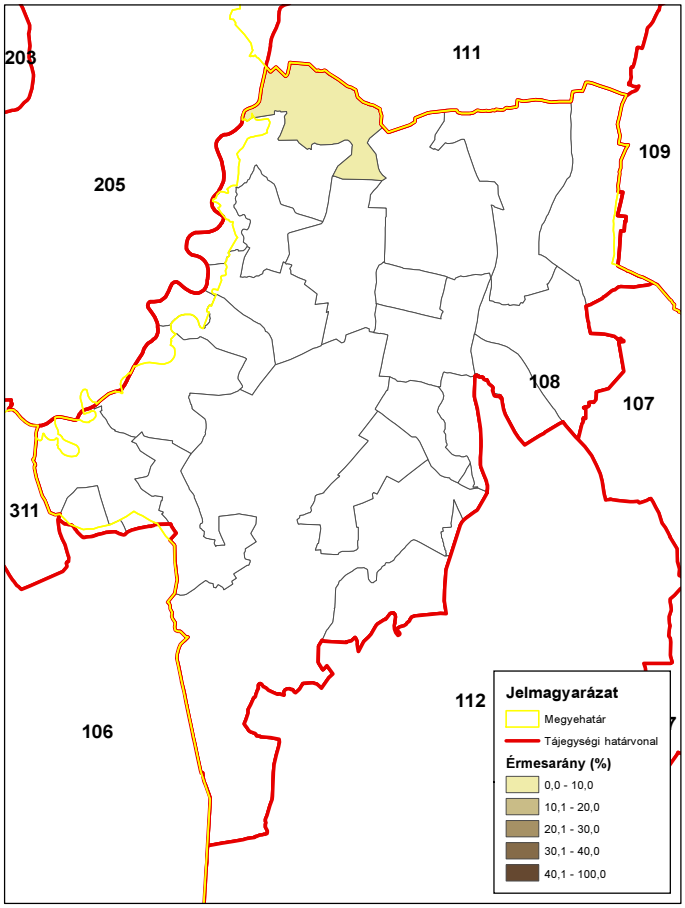
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Gímszarvas érmesarány (%) 2003

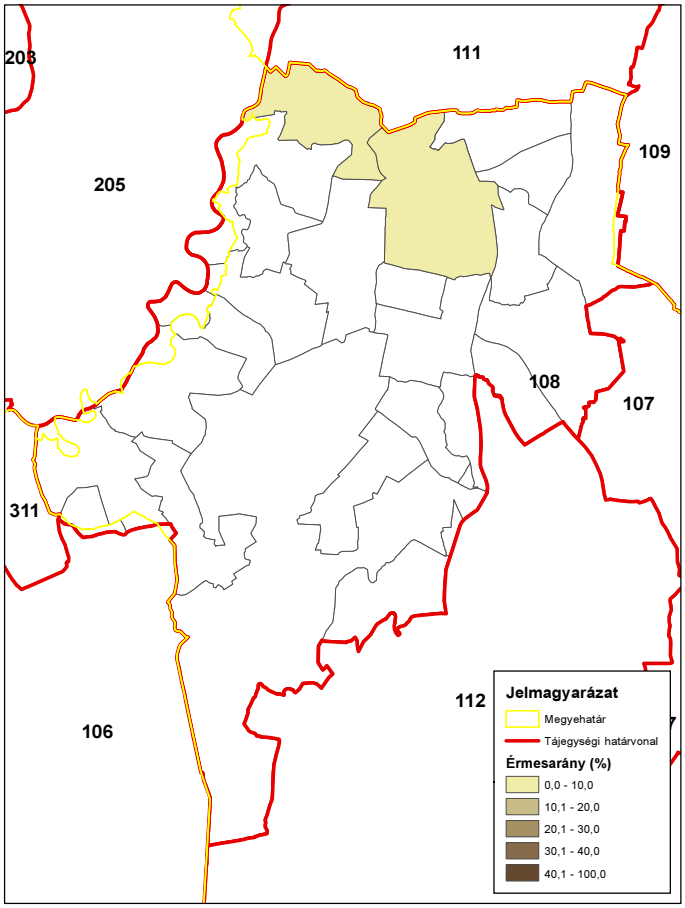
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Gímszarvas érmesarány (%) 2008

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Gímszarvas érmesarány (%) 2014

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

A dámszarvas állománya, hasznosítása és minősége

A dámszarvas állománya, hasznosítása és minősége

Az állomány létszám és a teríték a vadgazdálkodási tájegységben

- A dámszarvas jelentett szabad területi létszáma a **Hajdúsági- Löszhát Hortobágy vadgazdálkodási tájegység** (108) területén folyamatosan nőtt (25→163 pld; **+552%**). A lelövések igen jelentősen nőttek (0→51; **+2450% → 26X**).
- A teljes állományt szabad területről jelentették (100%).
- Előfordulása 1-3 vadgazdálkodót érintett az értékelt időszakban. Jól kimutatható a terjeszkedés és egyes területeken a lelövések növekedése is. Nem tájegységi jelentőségű állomány.

A hasznosítási arány és a hasznosítás összetétele

- A hasznosítása növekedett (0→31%), jellemzően 20-25% között volt a hasznosítási arány, ezért az utolsó év kivételével a szinten-tartáshoz szükséges alatt maradt.
- A hasznosítás összetétele ingadozott, és a kis számok miatt az utolsó 4 évet leszámítva nem értelmezhető. A hasznosítás alapvetően az állomány növekedését segítette, mert az állományt alulhasznosították, továbbá a nőivart és a bikákat kímélték. Magas arányban borjak lövését jelentették, ami a szaporodó érsz védelmét jelentő kezelés.

A dámszarvas jelentősége a vadgazdálkodási tájegységben

- A dámszarvasnak a **Hajdúsági - Löszhát Hortobágy** vadgazdálkodási tájegységben nincs vadgazdálkodási jelentősége.
- A vadgazdálkodási tájegység területén exponenciálisan növekszik a vaddisznó, szintén nőtt az őz létszáma. Megjelent a gímszarvas. Ezek mellett kérdés, hogy a dámszarvas megjelenése és terjeszkedése a vadgazdálkodási táj területén indokolte és a további növekedés hogyan lesz kezelhető.
- A vadgazdálkodási tájegységben a szántó és a rét-legelő (85.6%) aránya igen magas, az erdő csekély (4.5%). A dámszarvas megtelepítése vagy megtelepedése és nagyobb állomány kialakulásának élőhelyi feltételei hiányoznak. A gímszarvas, a dámszarvas és a vaddisznó gyors növekedése és terjeszkedése kezelhetetlen mező- és erdőgazdasági konfliktusokhoz vezethet a jövőben.

A dámszarvas trófeabírálati eredmények a vadgazdálkodási tájegységben

- A bírált száma növekedett (2→40 db). Nem értékelhető érdemben a kis számú bírált agancs következtében.

A szabad területi dámszarvasállomány és a hasznosítás vadgazdálkodási tájegységi adatai (1998-2014)

VGTE: **108**

Év	Jelentett				Hasznosított				Hasznosítási arány			
	Bika	Tehén	Borjú	Összes	Bika	Tehén	Borjú	Összes	Bika	Tehén	Borjú	Összes
1998	10	9	6	**25**	0	0	0	**0**	0,0%	0,0%	0,0%	**0,0%**
1999	11	10	7	**28**	0	1	1	**2**	0,0%	10,0%	14,3%	**7,1%**
2000	10	9	6	**25**	0	1	1	**2**	0,0%	11,1%	16,7%	**8,0%**
2001	5	4	3	**12**	0	1	1	**2**	0,0%	25,0%	33,3%	**16,7%**
2002	5	4	3	**12**	1	0	0	**1**	20,0%	0,0%	0,0%	**8,3%**
2003	5	4	3	**12**	0	0	0	**0**	0,0%	0,0%	0,0%	**0,0%**
2004	5	4	3	**12**	0	2	1	**3**	0,0%	50,0%	33,3%	**25,0%**
2005	6	11	6	**23**	2	2	2	**6**	33,3%	18,2%	33,3%	**26,1%**
2006	8	13	9	**30**	2	3	2	**7**	25,0%	23,1%	22,2%	**23,3%**
2007	8	13	9	**30**	3	3	2	**8**	37,5%	23,1%	22,2%	**26,7%**
2008	12	22	15	**49**	2	5	4	**11**	16,7%	22,7%	26,7%	**22,4%**
2009	15	27	22	**64**	2	5	5	**12**	13,3%	18,5%	22,7%	**18,8%**
2010	26	41	33	**100**	5	8	7	**20**	19,2%	19,5%	21,2%	**20,0%**
2011	29	41	33	**103**	9	10	9	**28**	31,0%	24,4%	27,3%	**27,2%**
2012	39	62	47	**148**	13	14	9	**36**	33,3%	22,6%	19,1%	**24,3%**
2013	42	61	50	**153**	9	15	10	**34**	21,4%	24,6%	20,0%	**22,2%**
2014	43	68	52	**163**	12	21	18	**51**	27,9%	30,9%	34,6%	**31,3%**
Változás	330,0%	655,6%	766,7%	552,0%	1100,0%	2000,0%	1700,0%	2450,0%	39,5%	208,8%	142,3%	338,0%

Ivararány (1 bikára vonatkoztatva) és szaporodási mutató

Év	Jelentett				Hasznosított			
	Bika	Tehén	Borjú	*Bjú/tehén*	Bika	Tehén	Borjú	*Bjú/tehén*
1998	1	0,90	0,60	***0,67***	-	-	-	***-***
1999	1	0,91	0,64	***0,70***	-	-	-	***1,00***
2000	1	0,90	0,60	***0,67***	-	-	-	***1,00***
2001	1	0,80	0,60	***0,75***	-	-	-	***1,00***
2002	1	0,80	0,60	***0,75***	1	0,00	0,00	***-***
2003	1	0,80	0,60	***0,75***	-	-	-	***-***
2004	1	0,80	0,60	***0,75***	-	-	-	***0,50***
2005	1	1,83	1,00	***0,55***	1	1,00	1,00	***1,00***
2006	1	1,63	1,13	***0,69***	1	1,50	1,00	***0,67***
2007	1	1,63	1,13	***0,69***	1	1,00	0,67	***0,67***
2008	1	1,83	1,25	***0,68***	1	2,50	2,00	***0,80***
2009	1	1,80	1,47	***0,81***	1	2,50	2,50	***1,00***
2010	1	1,58	1,27	***0,80***	1	1,60	1,40	***0,88***
2011	1	1,41	1,14	***0,80***	1	1,11	1,00	***0,90***
2012	1	1,59	1,21	***0,76***	1	1,08	0,69	***0,64***
2013	1	1,45	1,19	***0,82***	1	1,67	1,11	***0,67***
2014	1	1,58	1,21	***0,76***	1	1,75	1,50	***0,86***

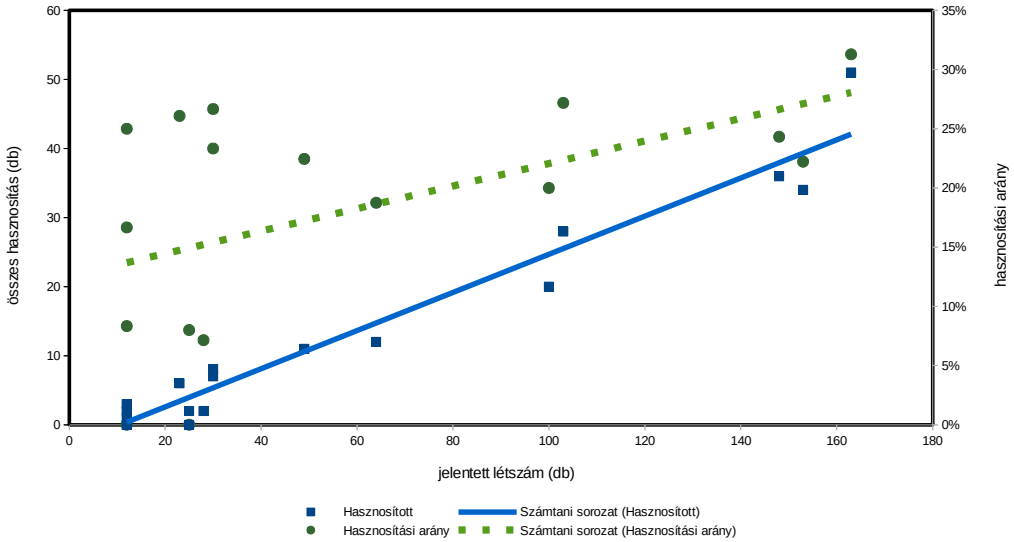
Ivararány (százalékos megoszlás)

Év	Jelentett				Hasznosított			
	Bika	Tehén	Borjú	Összes	Bika	Tehén	Borjú	Összes
1998	40,0%	36,0%	24,0%	100%	-	-	-	-
1999	39,3%	35,7%	25,0%	100%	0,0%	50,0%	50,0%	100%
2000	40,0%	36,0%	24,0%	100%	0,0%	50,0%	50,0%	100%
2001	41,7%	33,3%	25,0%	100%	0,0%	50,0%	50,0%	100%
2002	41,7%	33,3%	25,0%	100%	100,0%	0,0%	0,0%	100%
2003	41,7%	33,3%	25,0%	100%	-	-	-	-
2004	41,7%	33,3%	25,0%	100%	0,0%	66,7%	33,3%	100%
2005	26,1%	47,8%	26,1%	100%	33,3%	33,3%	33,3%	100%
2006	26,7%	43,3%	30,0%	100%	28,6%	42,9%	28,6%	100%
2007	26,7%	43,3%	30,0%	100%	37,5%	37,5%	25,0%	100%
2008	24,5%	44,9%	30,6%	100%	18,2%	45,5%	36,4%	100%
2009	23,4%	42,2%	34,4%	100%	16,7%	41,7%	41,7%	100%
2010	26,0%	41,0%	33,0%	100%	25,0%	40,0%	35,0%	100%
2011	28,2%	39,8%	32,0%	100%	32,1%	35,7%	32,1%	100%
2012	26,4%	41,9%	31,8%	100%	36,1%	38,9%	25,0%	100%
2013	27,5%	39,9%	32,7%	100%	26,5%	44,1%	29,4%	100%
2014	26,4%	41,7%	31,9%	100%	23,5%	41,2%	35,3%	100%

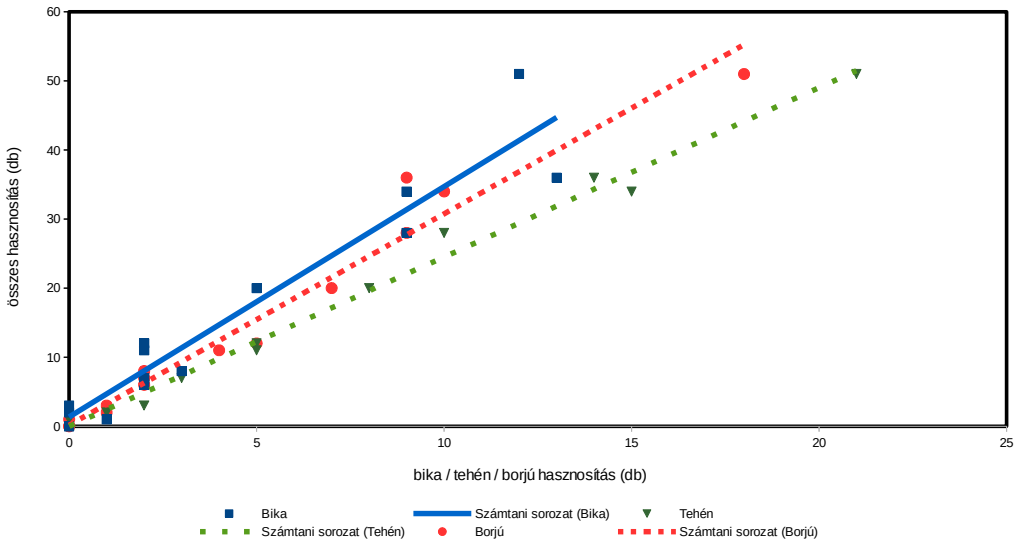
A dámszarvas hasznosításának összefüggései (1998-2014)

VGTE: **108**

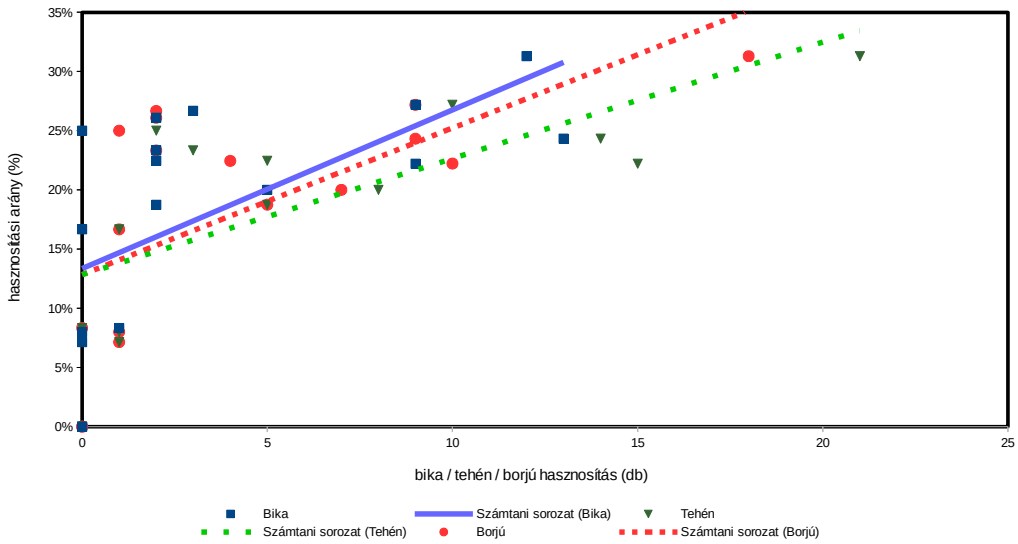
Dámszarvas szabad területi hasznosítás összefüggései I.

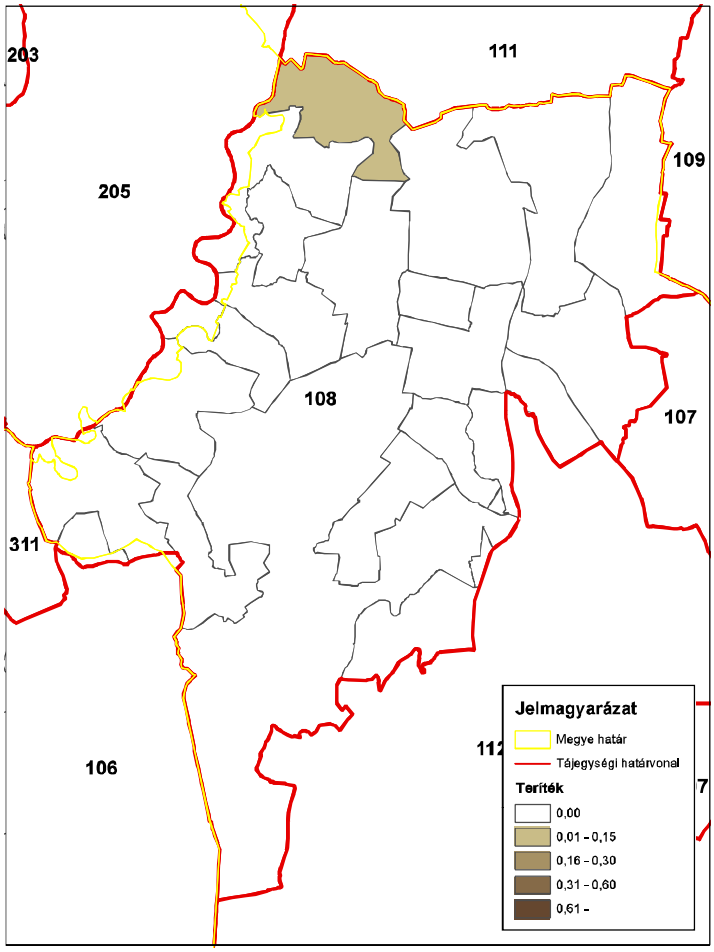
Dámszarvas szabad területi hasznosítás összefüggései II.

Dámszarvas szabad területi hasznosítás összefüggései III.

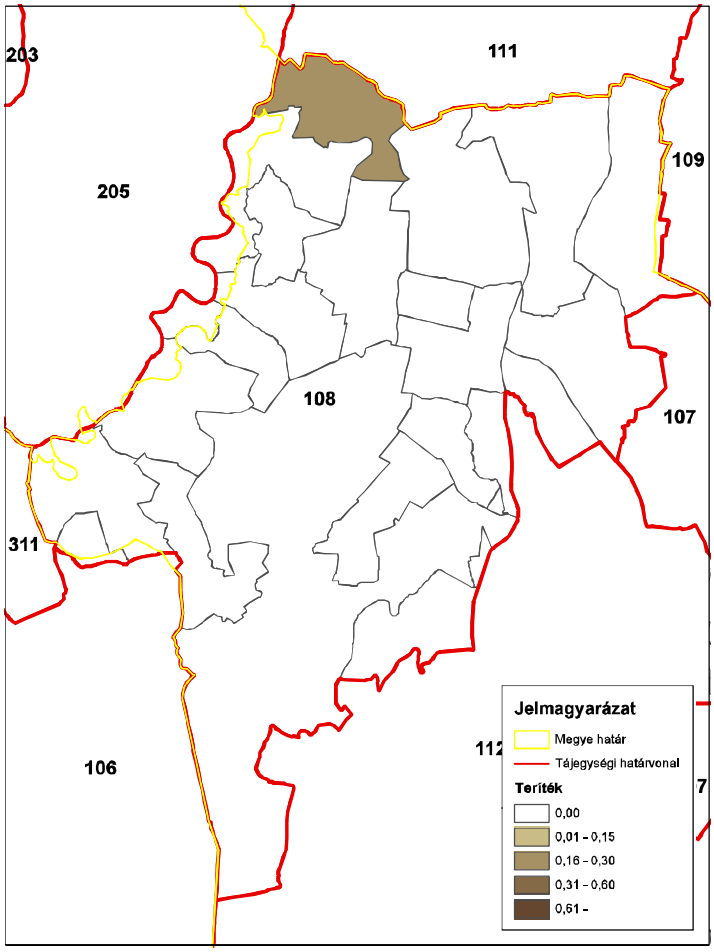

Dámszarvas (teríték - db/km²) 2007

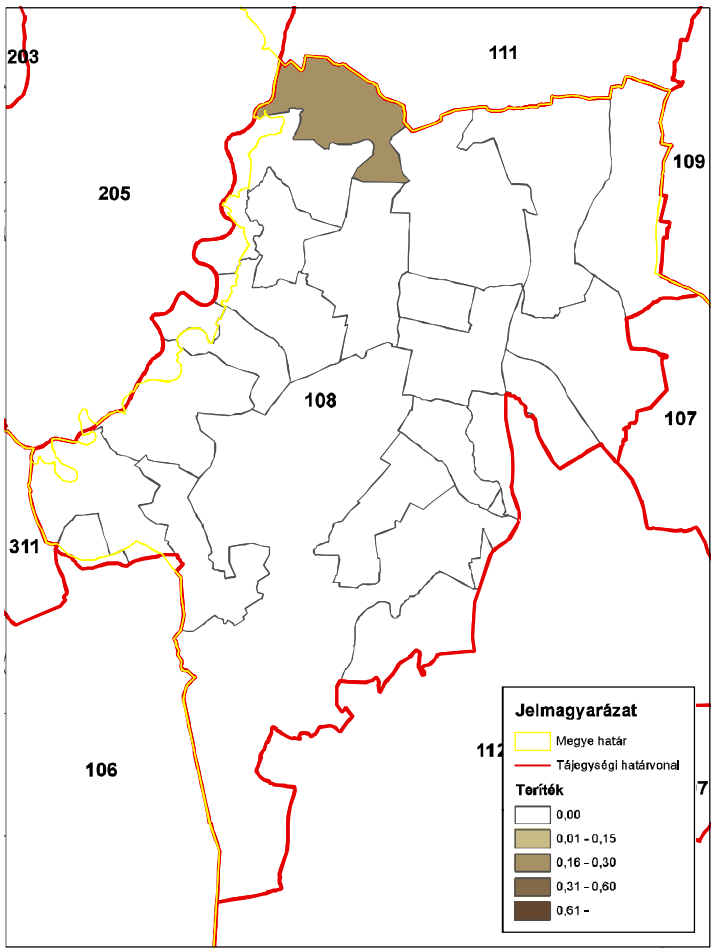
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Dámszarvas (teríték - db/km²) 2008

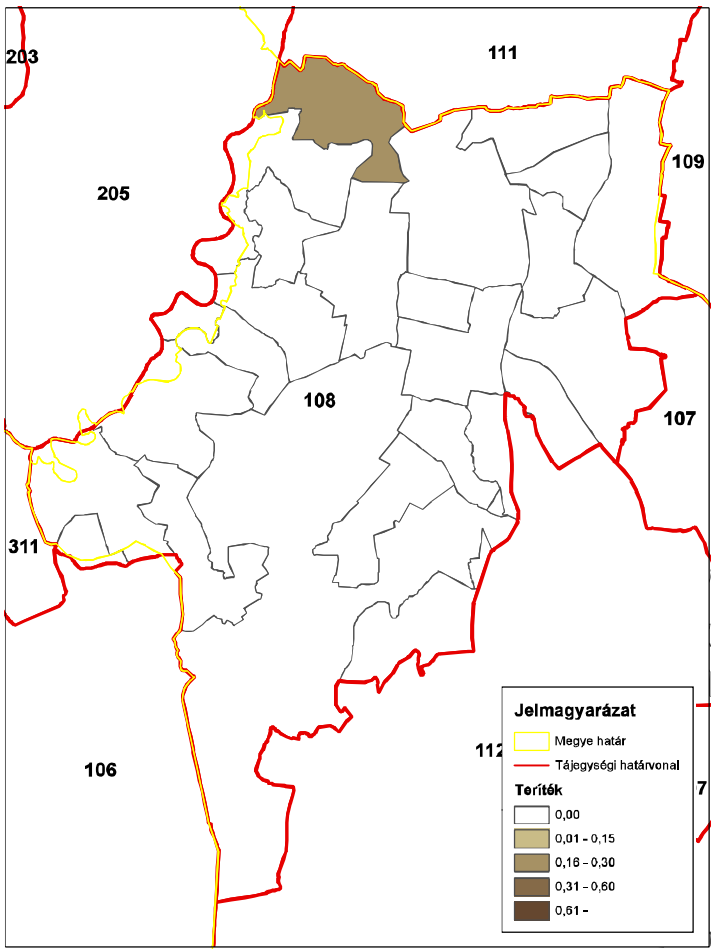
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Dámszarvas (teríték - db/km²) 2009

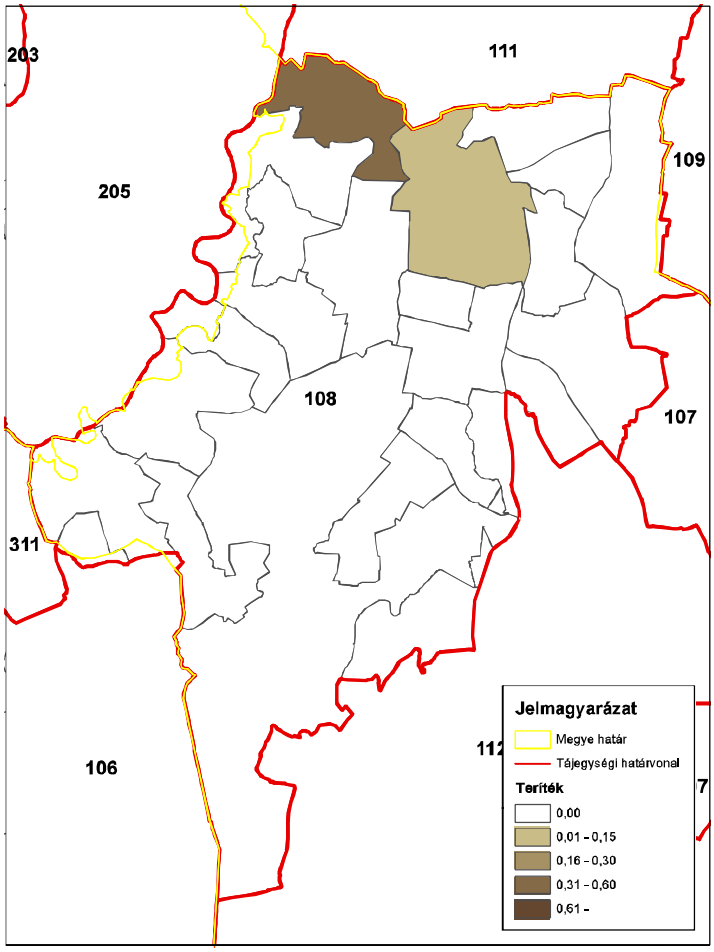
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Dámszarvas (teríték - db/km²) 2010

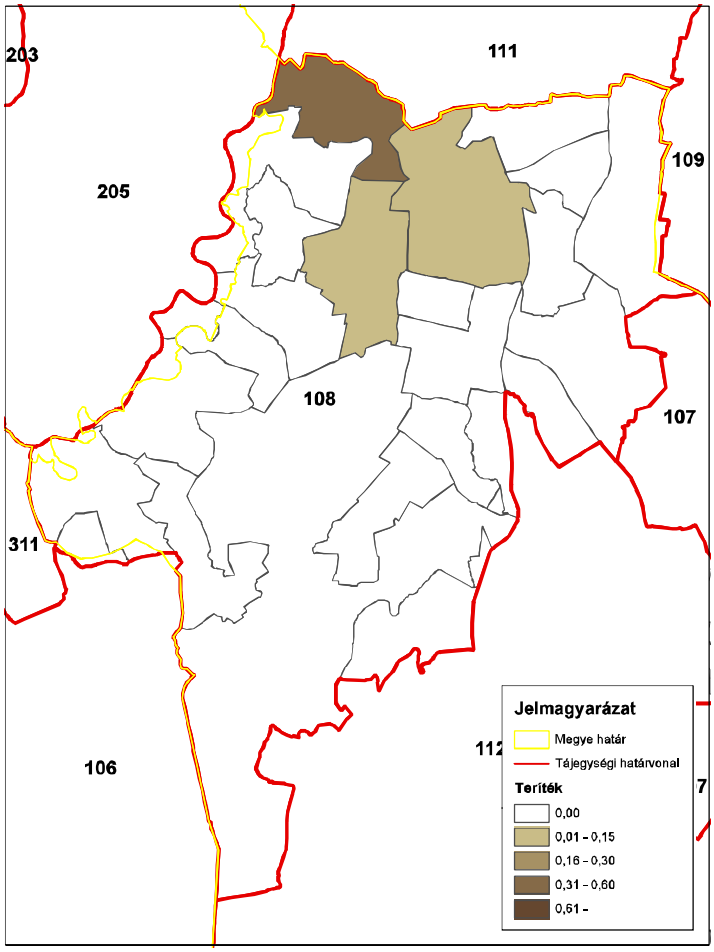
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Dámszarvas (teríték - db/km^2) 2011

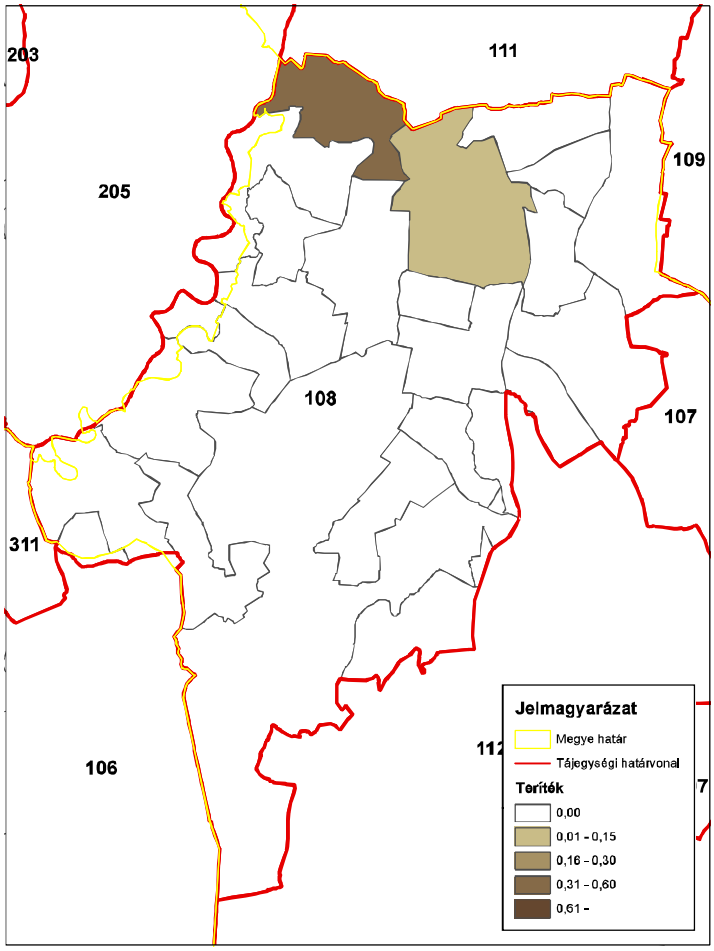
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Dámszarvas (teríték - db/km^2) 2012

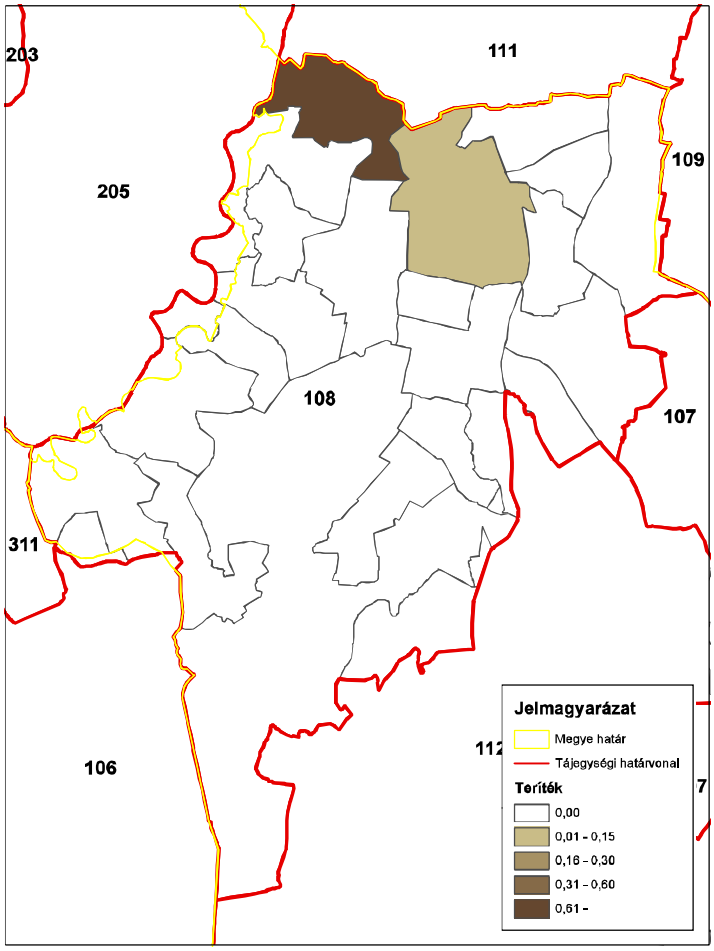
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Dámszarvas (teríték - db/km^2) 2013

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Dámszarvas (teríték - db/km^2) 2014

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

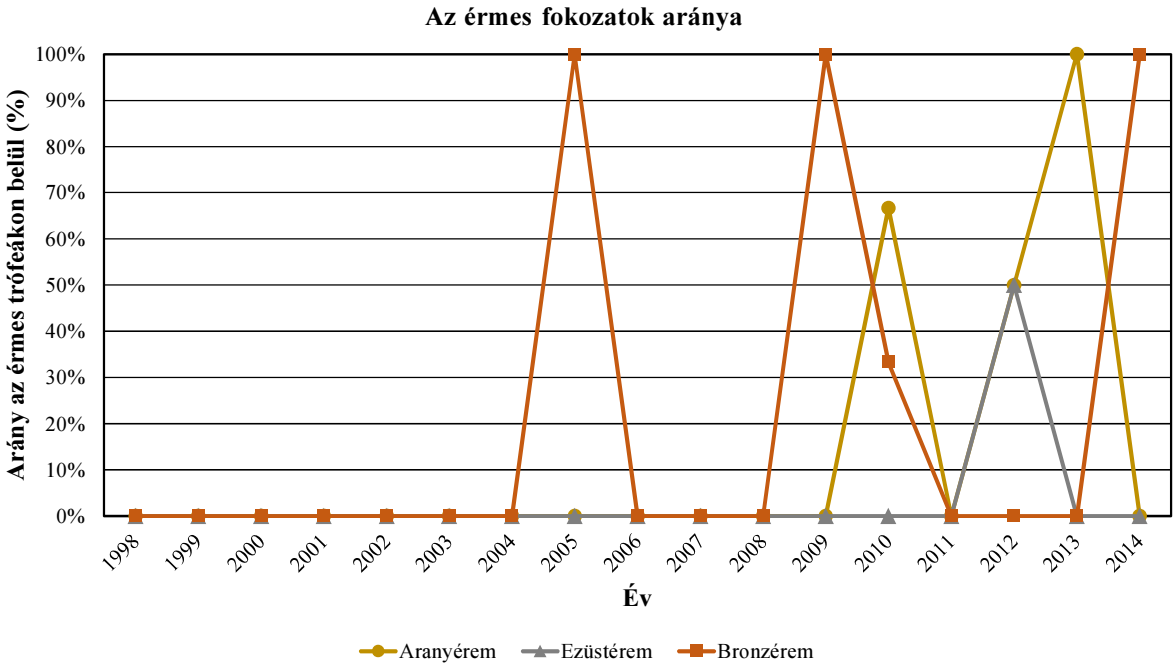
A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Dámszarvas

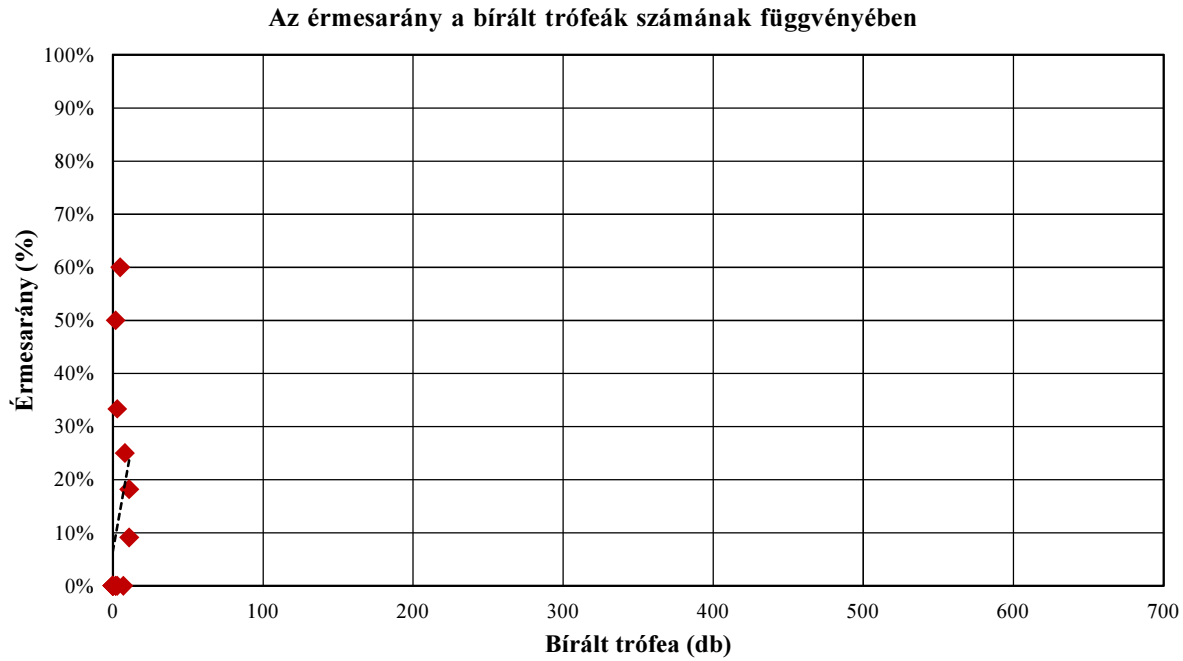
Az érmes trófeák adatainak évenkénti alakulása

Év	Összes bírált trófea (db)	Érmes trófea (db)	Érmesarány (%)	Aranyérem (db)	Ezüstérem (db)	Bronzérem (db)	Aranyérem (%)	Ezüstérem (%)	Bronzérem (%)
1998	0	0	0,0%				0,0%	0,0%	0,0%
1999	0	0	0,0%				0,0%	0,0%	0,0%
2000	0	0	0,0%				0,0%	0,0%	0,0%
2001	0	0	0,0%				0,0%	0,0%	0,0%
2002	0	0	0,0%				0,0%	0,0%	0,0%
2003	0	0	0,0%				0,0%	0,0%	0,0%
2004	0	0	0,0%				0,0%	0,0%	0,0%
2005	2	1	50,0%			1	0,0%	0,0%	100,0%
2006	2	0	0,0%				0,0%	0,0%	0,0%
2007	3	0	0,0%				0,0%	0,0%	0,0%
2008	2	0	0,0%				0,0%	0,0%	0,0%
2009	3	1	33,3%			1	0,0%	0,0%	100,0%
2010	5	3	60,0%	2		1	66,7%	0,0%	33,3%
2011	7	0	0,0%				0,0%	0,0%	0,0%
2012	11	2	18,2%	1	1		50,0%	50,0%	0,0%
2013	8	2	25,0%	2			100,0%	0,0%	0,0%
2014	11	1	9,1%			1	0,0%	0,0%	100,0%

Országos Vadgazdálkodási Adattár, 2018.09.10.

A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Dámszarvas

A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Dámszarvas

A bírált trófeák száma korosztályonként és évenként

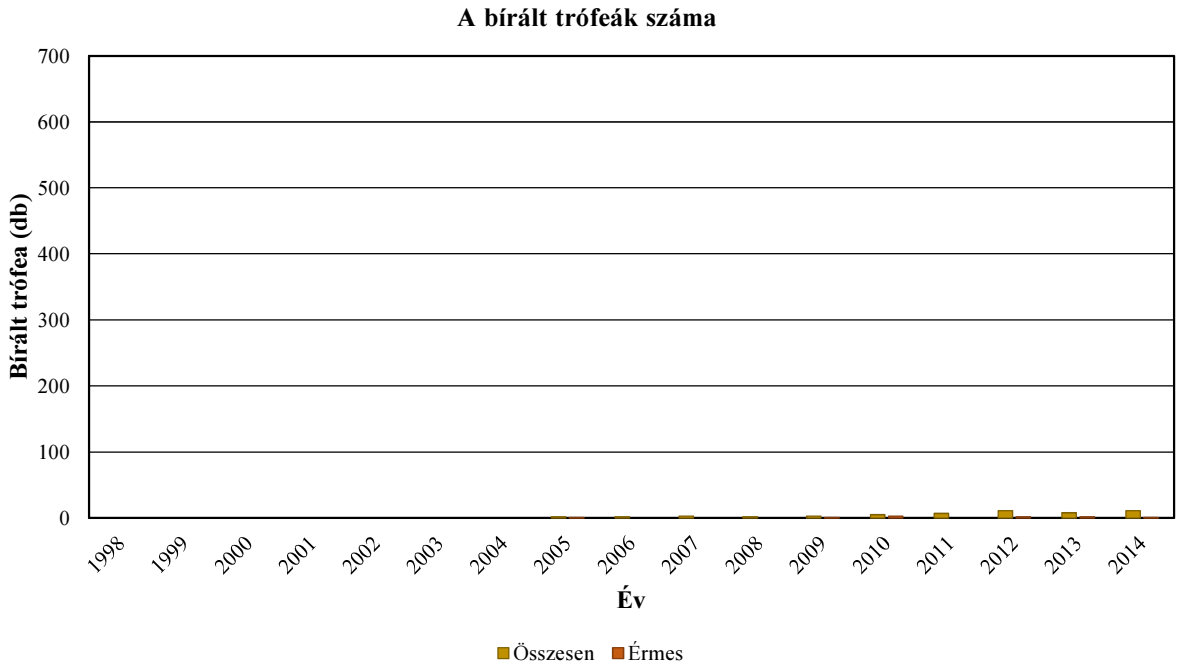
Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)																
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1									1			1	1	3	3	3	3
2									1	1	1			3	3	2	2
3										1		2	1				4
4										1	1			1	1	1	1
5								1							1		1
6													1			1	
7													1		2		
8								1							1		
9													1			1	
10																	
11																	
12																	
13																	
13<																	
Összesen	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**2**	**2**	**3**	**2**	**3**	**5**	**7**	**11**	**8**	**11**

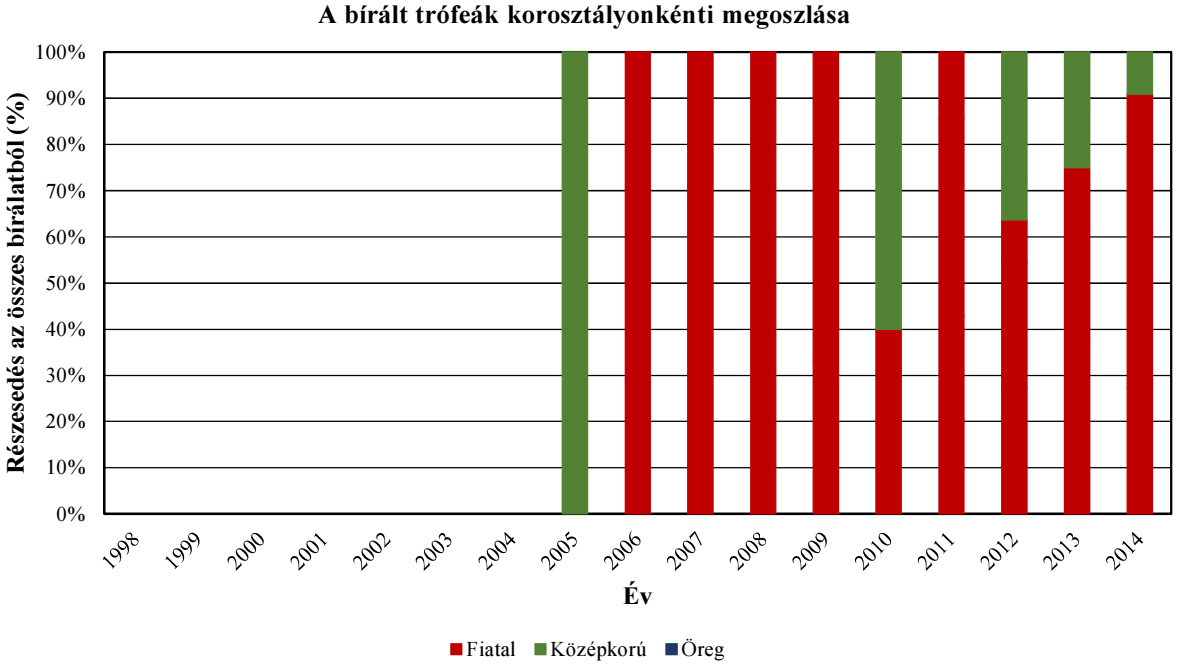
A bírált trófeák korosztályi megoszlása évenként

Becsült kor (év)	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1									50,0%			33,3%	20,0%	42,9%	27,3%	37,5%	27,3%
2									50,0%	33,3%	50,0%			42,9%	27,3%	25,0%	18,2%
3										33,3%		66,7%	20,0%				36,4%
4										33,3%	50,0%			14,3%	9,1%	12,5%	9,1%
5								50,0%							9,1%		9,1%
6													20,0%			12,5%	
7													20,0%		18,2%		
8								50,0%							9,1%		
9													20,0%			12,5%	
10																	
11																	
12																	
13																	
13<																	
Összesen	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**

Országos Vadgazdálkodási Adattár, 2018.09.10.

A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Dámszarvas

A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Dámszarvas

Az egyes jellemzők éves átlagainak átlagai

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos lapáthossz (cm)	Átlagos lapátszélesség (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	15	17,44				0,74			
2	13	46,74				1,76			
3	8	53,41	22,00	33,13	13,45	2,71	16,88	9,13	9,75
4	6	59,17	18,50	38,75	12,20	2,89	16,15	9,10	9,05
5	3	57,92	23,25	33,50	13,65	2,74	18,00	9,75	10,00
6	2	68,88	19,63	43,63	13,58	3,68	18,50	10,70	11,28
7	3	63,44	21,38	38,50	14,03	3,32	17,93	10,10	10,50
8	2	64,75	20,70	37,68	14,20	3,52	18,38	10,38	10,75
9	2	68,00	21,75	39,75	14,85	3,58	19,30	10,93	12,00
10									
11									
12									
13									
13<									

Országos Vadgazdálkodási Adattár, 2018.09.10.

A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Dámszarvas

Az egyes jellemzők éves átlagainak minimumai

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szeméghossz (cm)	Átlagos lapáthossz (cm)	Átlagos lapátszélesség (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	15	5,50				0,51			
2	13	38,17				1,26			
3	8	50,63	21,50	31,25	10,65	2,53	16,00	8,75	9,40
4	6	51,75	18,50	38,75	12,20	2,52	16,15	9,10	9,05
5	3	56,25	23,25	33,50	13,65	2,15	18,00	9,75	10,00
6	2	67,25	17,75	41,25	13,50	3,22	16,75	9,75	10,10
7	3	61,88	20,75	34,25	13,30	3,28	17,85	9,75	10,50
8	2	62,50	16,50	33,35	13,15	3,29	18,25	10,10	10,30
9	2	62,75	18,50	38,00	12,75	3,57	18,85	10,75	12,00
10									
11									
12									
13									
13<									

Az egyes jellemzők éves átlagainak maximumai

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szeméghossz (cm)	Átlagos lapáthossz (cm)	Átlagos lapátszélesség (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	15	44,00				1,47			
2	13	54,00				2,25			
3	8	55,50	22,50	35,00	16,25	3,05	17,75	9,50	10,10
4	6	66,25	18,50	38,75	12,20	3,79	16,15	9,10	9,05
5	3	59,50	23,25	33,50	13,65	3,28	18,00	9,75	10,00
6	2	70,50	21,50	46,00	13,65	4,14	20,25	11,65	12,45
7	3	65,00	22,00	42,75	14,75	3,37	18,00	10,45	10,50
8	2	67,00	24,90	42,00	15,25	3,75	18,50	10,65	11,20
9	2	73,25	25,00	41,50	16,95	3,58	19,75	11,10	12,00
10									
11									
12									
13									
13<									

A legnagyobb és legkisebb éves átlagok közötti tartomány (max-min)

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szeméghossz (cm)	Átlagos lapáthossz (cm)	Átlagos lapátszélesség (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	15	38,50				0,96			
2	13	15,83				0,99			
3	8	4,88	1,00	3,75	5,60	0,52	1,75	0,75	0,70
4	6	14,50	0,00	0,00	0,00	1,27	0,00	0,00	0,00
5	3	3,25	0,00	0,00	0,00	1,13	0,00	0,00	0,00
6	2	3,25	3,75	4,75	0,15	0,92	3,50	1,90	2,35
7	3	3,13	1,25	8,50	1,45	0,09	0,15	0,70	0,00
8	2	4,50	8,40	8,65	2,10	0,46	0,25	0,55	0,90
9	2	10,50	6,50	3,50	4,20	0,01	0,90	0,35	0,00
10									
11									
12									
13									
13<									

A legnagyobb és legkisebb éves átlagok közötti tartomány az átlag arányában (max-min)/átlag

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szeméghossz (cm)	Átlagos lapáthossz (cm)	Átlagos lapátszélesség (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	15	220,8%				130,3%			
2	13	33,9%				56,4%			
3	8	9,1%	4,5%	11,3%	41,6%	19,3%	10,4%	8,2%	7,2%
4	6	24,5%	0,0%	0,0%	0,0%	43,9%	0,0%	0,0%	0,0%
5	3	5,6%	0,0%	0,0%	0,0%	41,2%	0,0%	0,0%	0,0%
6	2	4,7%	19,1%	10,9%	1,1%	25,0%	18,9%	17,8%	20,8%
7	3	4,9%	5,8%	22,1%	10,3%	2,9%	0,8%	6,9%	0,0%
8	2	6,9%	40,6%	23,0%	14,8%	13,1%	1,4%	5,3%	8,4%
9	2	15,4%	29,9%	8,8%	28,3%	0,3%	4,7%	3,2%	0,0%
10									
11									
12									
13									
13<									

A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Dámszarvas

Az egyes jellemzők éves átlagainak minimumai

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos lapáthossz (cm)	Átlagos lapátszélesség (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	15	5,50				0,51			
2	13	38,17				1,26			
3	8	50,63	21,50	31,25	10,65	2,53	16,00	8,75	9,40
4	6	51,75	18,50	38,75	12,20	2,52	16,15	9,10	9,05
5	3	56,25	23,25	33,50	13,65	2,15	18,00	9,75	10,00
6	2	67,25	17,75	41,25	13,50	3,22	16,75	9,75	10,10
7	3	61,88	20,75	34,25	13,30	3,28	17,85	9,75	10,50
8	2	62,50	16,50	33,35	13,15	3,29	18,25	10,10	10,30
9	2	62,75	18,50	38,00	12,75	3,57	18,85	10,75	12,00
10									
11									
12									
13									
13<									

Az egyes jellemzők éves átlagainak minimumát adó év

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos lapáthossz (cm)	Átlagos lapátszélesség (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	15	2006				2011			
2	13	2011				2006			
3	8	2014	2009	2010	2010	2007	2010	2010	2010
4	6	2008	2011	2011	2011	2007	2011	2011	2011
5	3	2012	2014	2014	2014	2005	2014	2014	2014
6	2	2010	2010	2010	2010	2013	2013	2013	2013
7	3	2012	2010	2010	2010	2012	2010	2012	2010
8	2	2005	2012	2005	2005	2005	2005	2012	2005
9	2	2013	2013	2013	2010	2010	2013	2013	2010
10									
11									
12									
13									
13<									

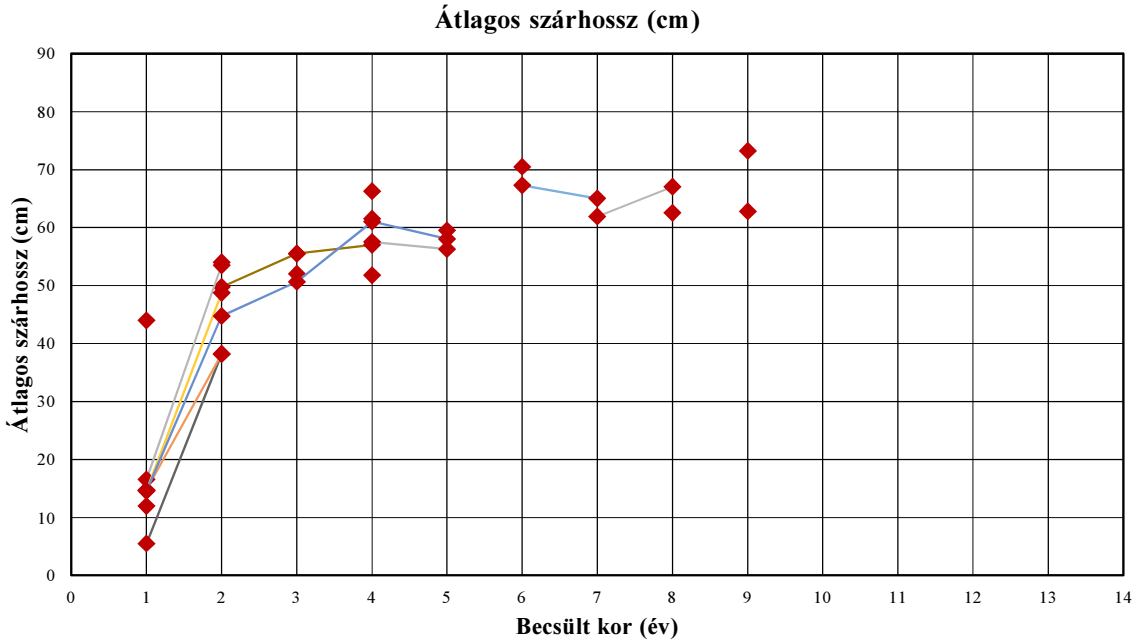
Az egyes jellemzők éves átlagainak maximumai

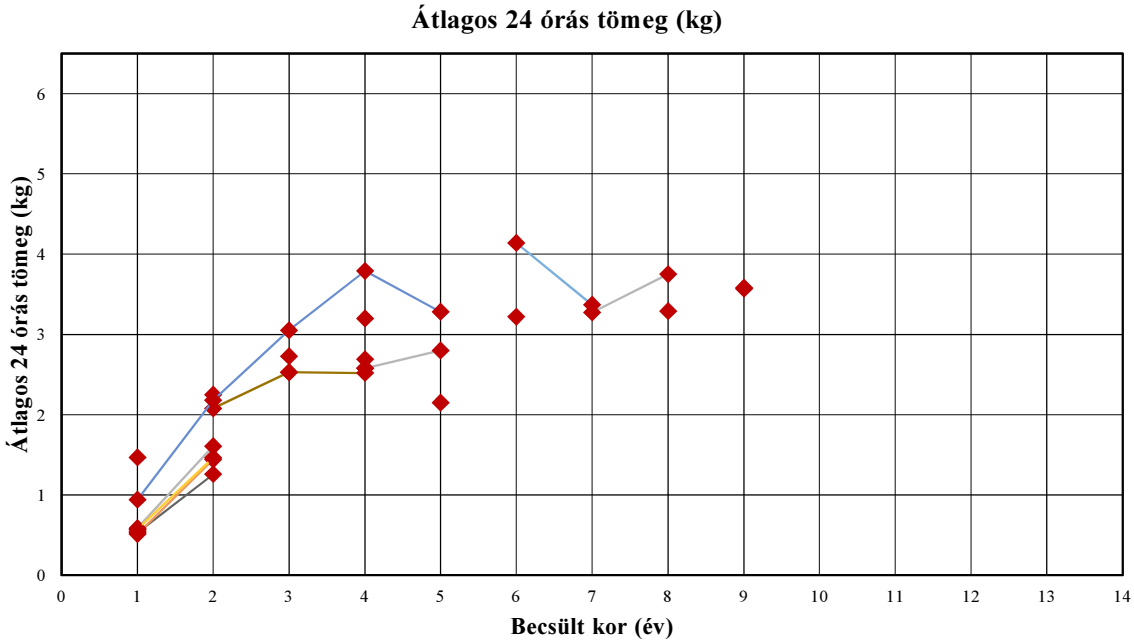
Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos lapáthossz (cm)	Átlagos lapátszélesség (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	15	44,00				1,47			
2	13	54,00				2,25			
3	8	55,50	22,50	35,00	16,25	3,05	17,75	9,50	10,10
4	6	66,25	18,50	38,75	12,20	3,79	16,15	9,10	9,05
5	3	59,50	23,25	33,50	13,65	3,28	18,00	9,75	10,00
6	2	70,50	21,50	46,00	13,65	4,14	20,25	11,65	12,45
7	3	65,00	22,00	42,75	14,75	3,37	18,00	10,45	10,50
8	2	67,00	24,90	42,00	15,25	3,75	18,50	10,65	11,20
9	2	73,25	25,00	41,50	16,95	3,58	19,75	11,10	12,00
10									
11									
12									
13									
13<									

Az egyes jellemzők éves átlagainak maximumát adó év

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos lapáthossz (cm)	Átlagos lapátszélesség (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	15	2010				2010			
2	13	2008				2008			
3	8	2007	2010	2009	2009	2014	2009	2009	2009
4	6	2013	2011	2011	2011	2014	2011	2011	2011
5	3	2005	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014
6	2	2013	2013	2013	2013	2010	2010	2010	2010
7	3	2010	2012	2012	2012	2010	2012	2010	2010
8	2	2012	2005	2012	2012	2012	2012	2005	2012
9	2	2010	2010	2010	2013	2013	2010	2010	2010
10									
11									
12									
13									
13<									

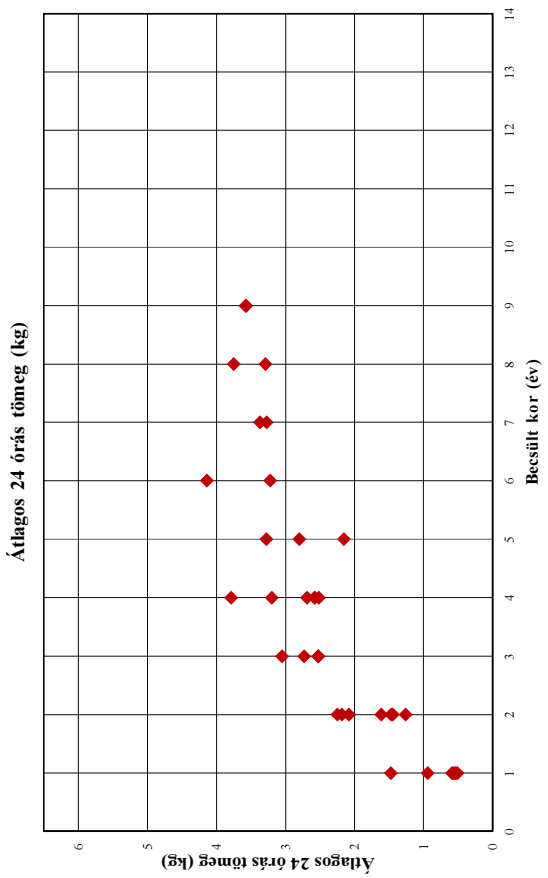
A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Dámszarvas

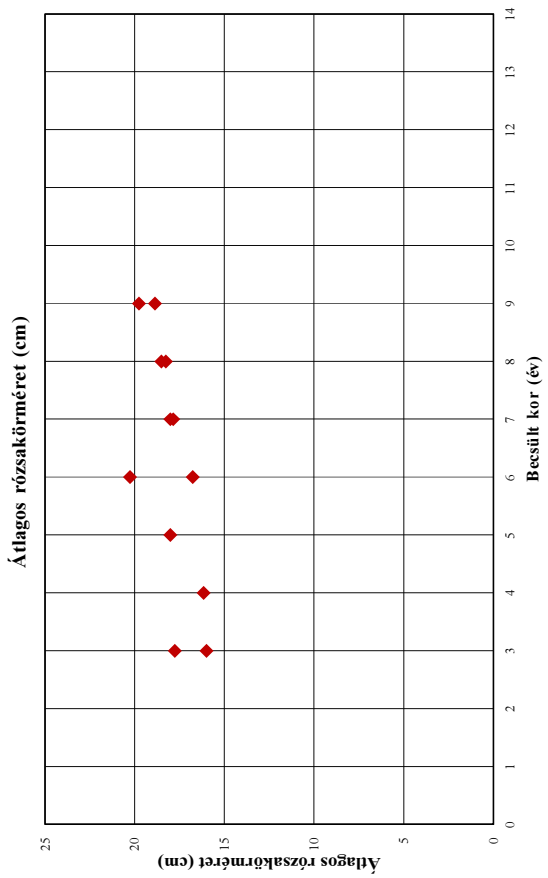

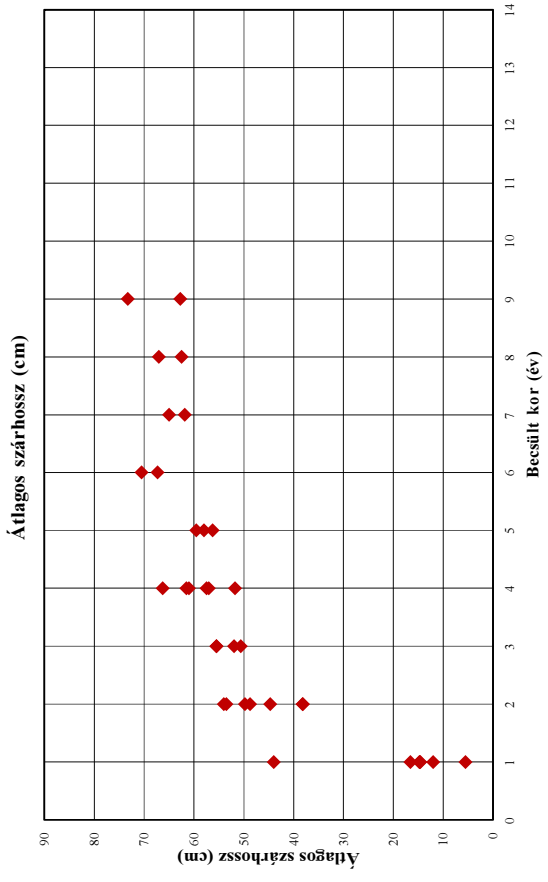

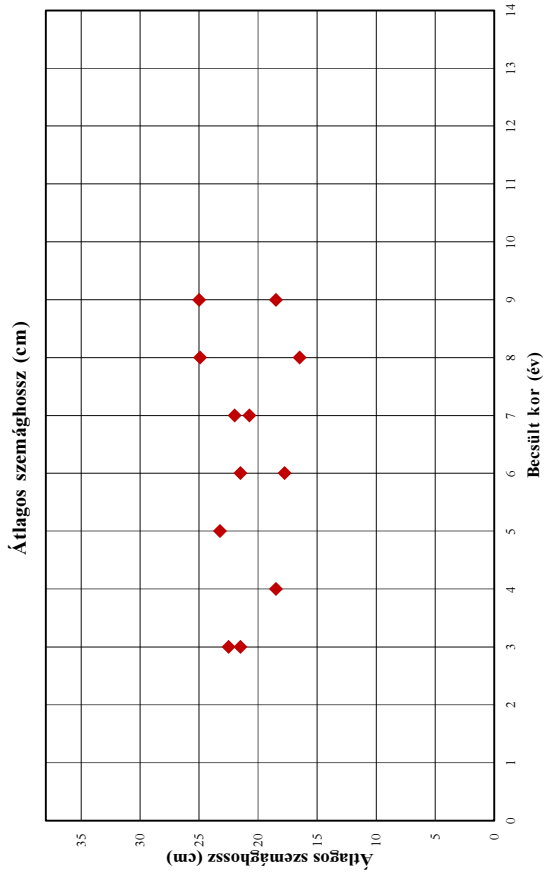
A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)

Dámszarvas

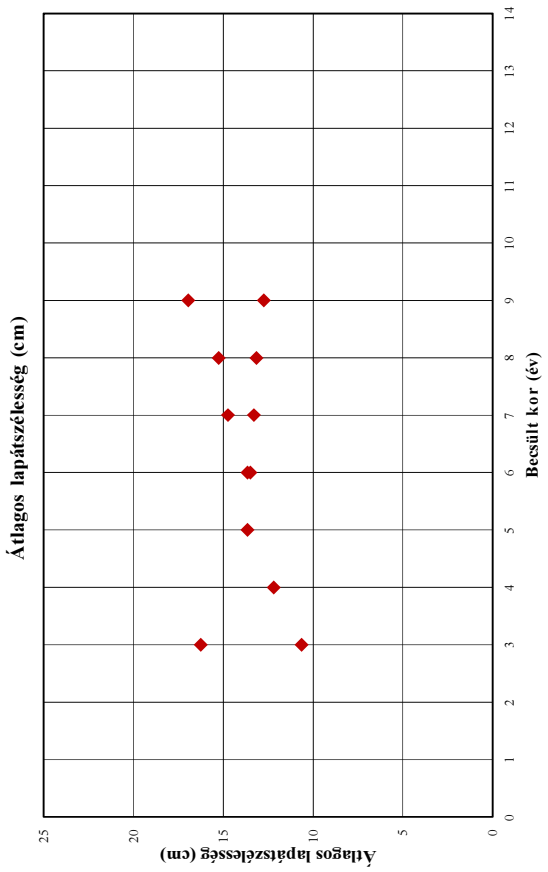

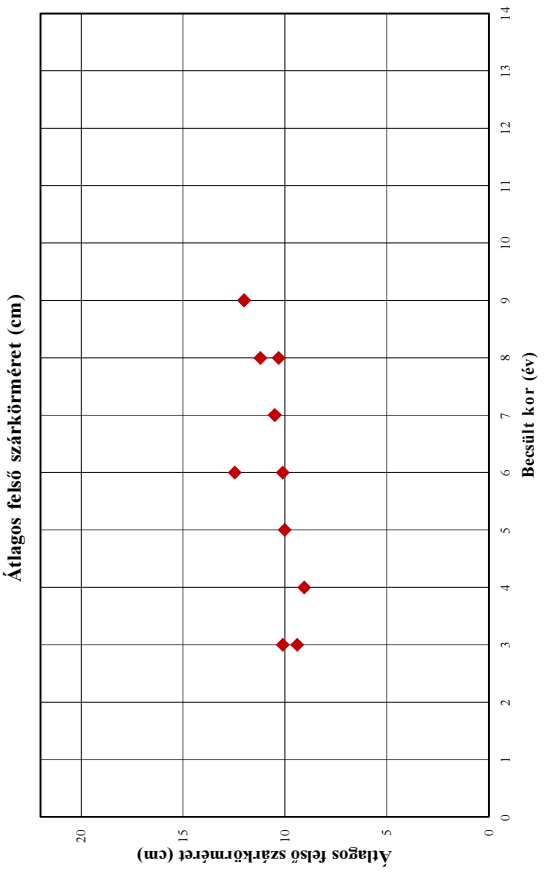

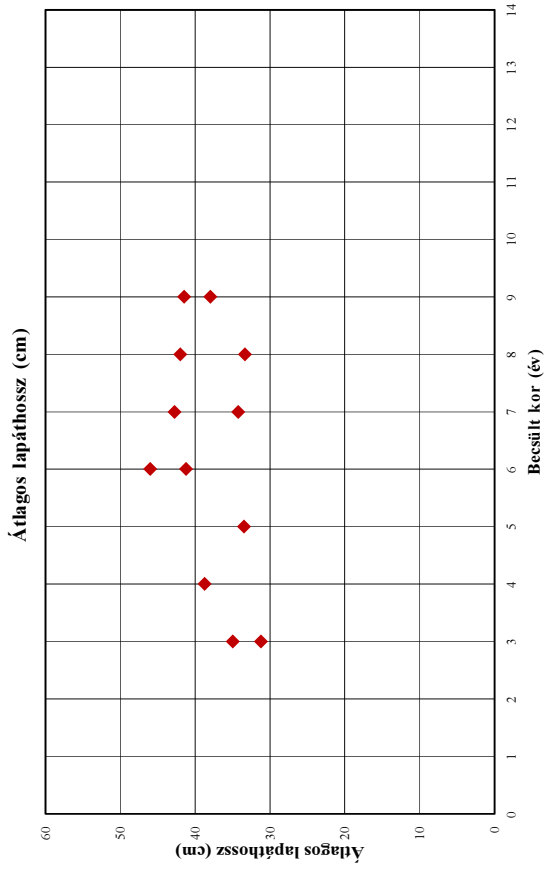

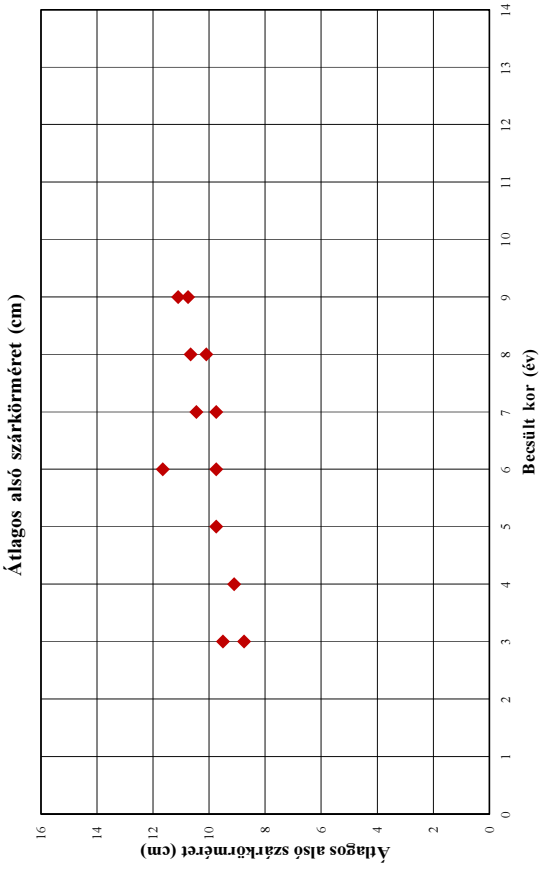
A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)

Dámszarvas

A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Dámszarvas

Év	Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos lapáthossz (cm)	Átlagos lapátszélesség (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1998	1									
1998	2									
1998	3									
1998	4									
1998	5									
1998	6									
1998	7									
1998	8									
1998	9									
1998	10									
1998	11									
1998	12									
1998	13									
1998	13<									
1999	1									
1999	2									
1999	3									
1999	4									
1999	5									
1999	6									
1999	7									
1999	8									
1999	9									
1999	10									
1999	11									
1999	12									
1999	13									
1999	13<									
2000	1									
2000	2									
2000	3									
2000	4									
2000	5									
2000	6									
2000	7									
2000	8									
2000	9									
2000	10									
2000	11									
2000	12									
2000	13									
2000	13<									
2001	1									
2001	2									
2001	3									
2001	4									
2001	5									
2001	6									
2001	7									
2001	8									
2001	9									
2001	10									
2001	11									
2001	12									
2001	13									
2001	13<									
2002	1									
2002	2									
2002	3									
2002	4									
2002	5									
2002	6									
2002	7									
2002	8									
2002	9									
2002	10									
2002	11									
2002	12									
2002	13									
2002	13<									

A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Dámszarvas

Év	Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos lapáthossz (cm)	Átlagos lapátszélesség (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
2003	1									
2003	2									
2003	3									
2003	4									
2003	5									
2003	6									
2003	7									
2003	8									
2003	9									
2003	10									
2003	11									
2003	12									
2003	13									
2003	13<									
2004	1									
2004	2									
2004	3									
2004	4									
2004	5									
2004	6									
2004	7									
2004	8									
2004	9									
2004	10									
2004	11									
2004	12									
2004	13									
2004	13<									
2005	1									
2005	2									
2005	3									
2005	4									
2005	5	1	59,50				2,15			
2005	6									
2005	7									
2005	8	1	62,50	24,90	33,35	13,15	3,29	18,25	10,65	10,30
2005	9									
2005	10									
2005	11									
2005	12									
2005	13									
2005	13<									
2006	1	1	5,50				0,53			
2006	2	1	38,25				1,26			
2006	3									
2006	4									
2006	5									
2006	6									
2006	7									
2006	8									
2006	9									
2006	10									
2006	11									
2006	12									
2006	13									
2006	13<									
2007	1									
2007	2	1	49,75				2,08			
2007	3	1	55,50				2,53			
2007	4	1	57,00				2,52			
2007	5									
2007	6									
2007	7									
2007	8									
2007	9									
2007	10									
2007	11									
2007	12									
2007	13									
2007	13<									

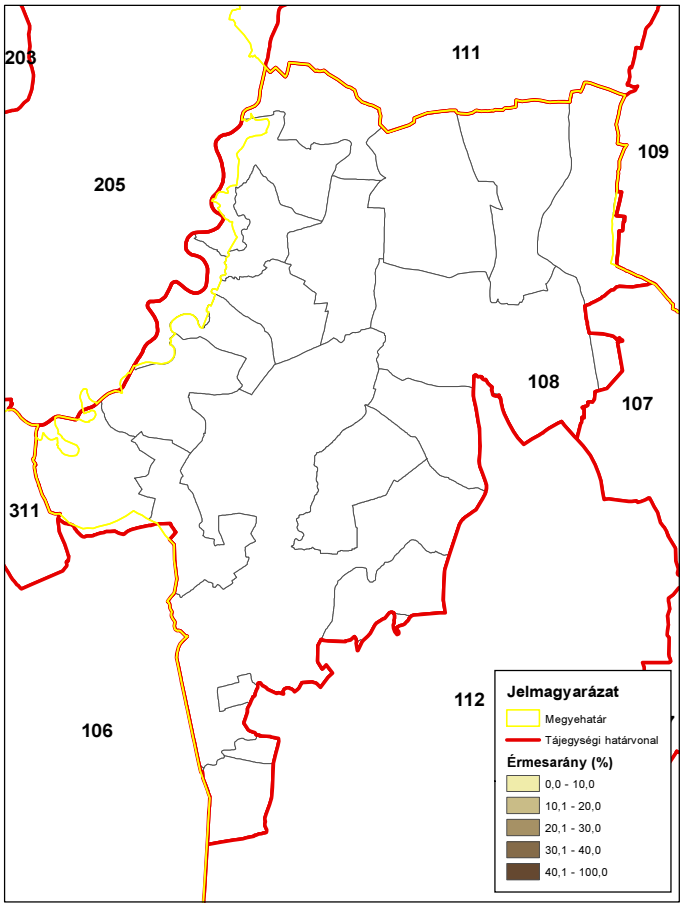
A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Dámszarvas

Év	Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos lapáthossz (cm)	Átlagos lapátszélesség (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
2008	1									
2008	2	1	54,00				2,25			
2008	3									
2008	4	1	51,75				2,58			
2008	5									
2008	6									
2008	7									
2008	8									
2008	9									
2008	10									
2008	11									
2008	12									
2008	13									
2008	13<									
2009	1	1	12,00				0,55			
2009	2									
2009	3	2	52,00	21,50	35,00	16,25	2,73	17,75	9,50	10,10
2009	4									
2009	5									
2009	6									
2009	7									
2009	8									
2009	9									
2009	10									
2009	11									
2009	12									
2009	13									
2009	13<									
2010	1	1	44,00				1,47			
2010	2									
2010	3	1	55,50	22,50	31,25	10,65	2,53	16,00	8,75	9,40
2010	4									
2010	5									
2010	6	1	67,25	17,75	41,25	13,50	4,14	20,25	11,65	12,45
2010	7	1	65,00	20,75	34,25	13,30	3,37	17,85	10,45	10,50
2010	8									
2010	9	1	73,25	25,00	41,50	12,75	3,57	19,75	11,10	12,00
2010	10									
2010	11									
2010	12									
2010	13									
2010	13<									
2011	1	3	14,75				0,51			
2011	2	3	38,17				1,44			
2011	3									
2011	4	1	61,50	18,50	38,75	12,20	2,69	16,15	9,10	9,05
2011	5									
2011	6									
2011	7									
2011	8									
2011	9									
2011	10									
2011	11									
2011	12									
2011	13									
2011	13<									
2012	1	3	16,58				0,59			
2012	2	3	53,50				1,61			
2012	3									
2012	4	1	57,50				2,58			
2012	5	1	56,25				2,80			
2012	6									
2012	7	2	61,88	22,00	42,75	14,75	3,28	18,00	9,75	10,50
2012	8	1	67,00	16,50	42,00	15,25	3,75	18,50	10,10	11,20
2012	9									
2012	10									
2012	11									
2012	12									
2012	13									
2012	13<									

A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Dámszarvas

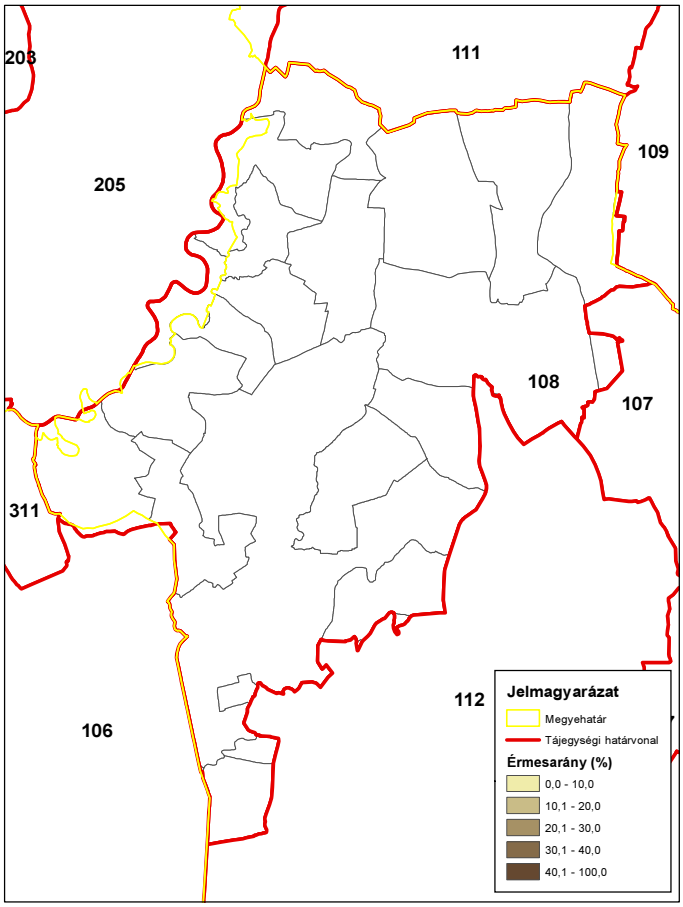
Év	Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos lapáthossz (cm)	Átlagos lapátszélesség (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
2013	1	3	14,67				0,57			
2013	2	2	48,75				1,47			
2013	3									
2013	4	1	66,25				3,20			
2013	5									
2013	6	1	70,50	21,50	46,00	13,65	3,22	16,75	9,75	10,10
2013	7									
2013	8									
2013	9	1	62,75	18,50	38,00	16,95	3,58	18,85	10,75	12,00
2013	10									
2013	11									
2013	12									
2013	13									
2013	13<									
2014	1	3	14,58				0,94			
2014	2	2	44,75				2,18			
2014	3	4	50,63				3,05			
2014	4	1	61,00				3,79			
2014	5	1	58,00	23,25	33,50	13,65	3,28	18,00	9,75	10,00
2014	6									
2014	7									
2014	8									
2014	9									
2014	10									
2014	11									
2014	12									
2014	13									
2014	13<									

Dámszarvas érmesarány (%) 1998

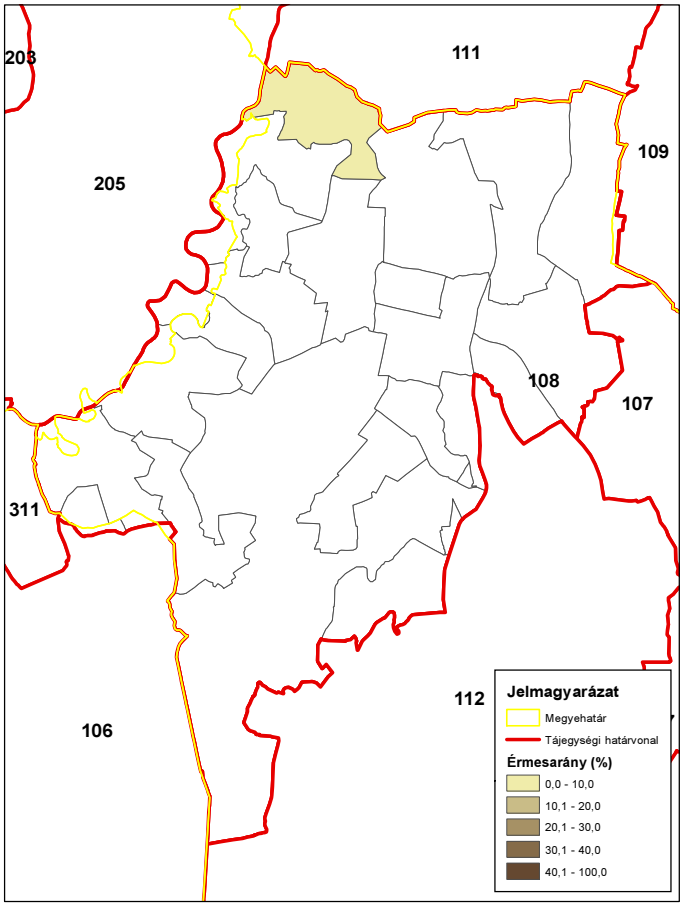
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Dámszarvas érmesarány (%) 2003

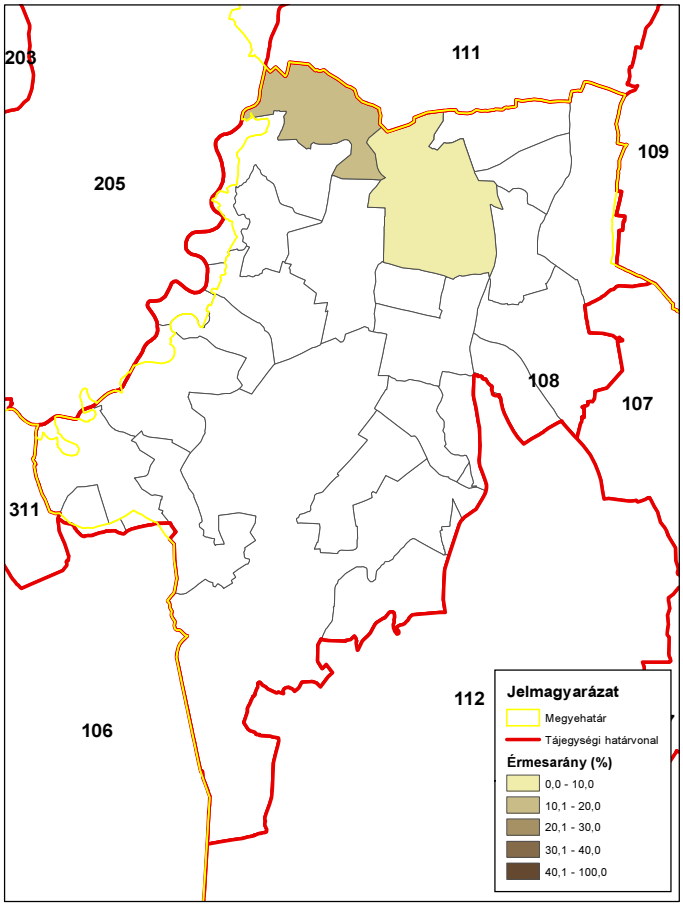
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Dámszarvas érmesarány (%) 2008

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Dámszarvas érmesarány (%) 2014

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Az őz állománya, hasznosítása és minősége

Az őz állománya, hasznosítása és minősége

Az állomány létszám és a teríték a vadgazdálkodási tájegységben

- A Hajdúsági Löszhát-Hortobágy (108) vadgazdálkodási tájegység területén az őz jelentett létszáma 1998-2013 között 3 szakaszra bonthatóan változott. 1998-2003 között emelkedett (5000→6500, ezt követően csökkent (6500→5500), majd ismét a korábbi szintre emelkedett (5500 → 6500). Összességében a jelentett létszám +27% növekedést mutatott. Az őz hasznosítása folyamatosan nőtt (343 → 1730 pld, +404% emelkedés). A jelentett létszám és a hasznosítás között így kérdéses a valós kapcsolat.
- A 2007-2014 közötti terítéktérképeken jól követhető, ahogy a lelövések vadgazdálkodási tájegységen belül fokozatosan növekedtek, ezen belül főleg az északi részen.
- A vadgazdálkodási tájegységben az őzállomány annak ellenére nőtt, hogy a lelövések az ötszörösére emelkedtek. Ennek alapja lehet a nőivar és a szaporulat folyamatos alul-hasznosítása, amiben nem túl jelentős változás csak 2010 után kezdődött. Az adatok alapján a vadgazdálkodási tájegységben tartamosan 2200±200 őz lehet a fenntartható hasznosítás.

A hasznosítási arány és a hasznosítás összetétele

- Az őz hasznosítási aránya igen alacsony szintről emelkedett egy okszerűbbnek tekinthető érték közelébe (7%→27%). Figyelembe véve az őz biológiai képességeit a 30-35% körüli hasznosítási szint biztonságos, ha a suta- és gidalelövés is egyensúlyban van. A tájegységi adatok alapján a suták hasznosítási aránya kirívóan alacsony (4-18%), ami elégtelen az állomány tudatos kezeléséhez.
- Az őz terítékének összetétele a kezdettől csaknem az utolsó évekig a hazánkban jellegzetes állomány-növelő összetételt mutatta: a jelentések alapján sokkal kevesebb sutát lőttek, mint bakot (1 : 0.5-0.7 bak:suta) és a sutákhoz viszonyítva azonos arányú vagy valamelyest több a gidalelövés (1 : 0.9-1.1 gida:suta). Ez a mintázat csak 2013/2014-ben változott meg és kezdett a teríték bak : suta : gida összetétele kiegyensúlyozódni (1 : 1 : 1). A bakok terítékbeli aránya azonban mindig magasabb volt, mint a sutáké és a gidáké (40-50%). A suta- és gidalelövés fontosságát az ábrák is alátámasztják: a számszerű hasznosítás és a hasznosítási arány növekedése is rendkívül szorosan függ a suta- és a gidalelövés növekedésétől.
- A vadgazdálkodási tájegység adatai alapján a tájegységben a teríték óvatos növelésén túl, a teríték összetételének kiegyensúlyozásával a jövőben el lehet érni egy olyan állapotot, ahol az őzállomány hasznosítása a biológiai adottságokkal összhangban áll, és a hasznosítás összetétele is biztosíthatja a kedvező létszám/teríték kapcsolat fenntartását. Ennek tartaléka a suta-lelövések növelése. A stabil állapot fenntartása azért is szükséges, mert a nagyobb állományokban előbb-utóbb megjelennek azok a sűrűségfüggő hatások (testtömeg, kondíció, agancsméretek csökkenése), amik az állomány teljesítményét visszavetik.

Az őz jelentősége a vadgazdálkodási tájegységben

- A vadgazdálkodási tájegységben a külföldi bérlelövés, a belföldi bérlelövés és a lőtt vad értékesítés bevétele is az 1998. évi érték felére vagy az alá csökkent. Ezért semmilyen érdemi kapcsolat nem mutatható ki a 3 nagyvad terítéke és az előbbi bevételek között.
- A Hajdúsági Löszhát-Hortobágy vadgazdálkodási tájegységben a térített mezőgazdasági és erdei vadkárok is elhanyagolható nagyságúak voltak az értékelt időszakban.

Az őz állománya, hasznosítása és minősége

Az őz trófeabírálati eredmények a vadgazdálkodási tájegységben

- A Hajdúsági Löszhát-Hortobágy vadgazdálkodási tájegység területéről bemutatott érmes agancsok arányát tekintve a VGTE a trófeák minősége alapján a felső negyedben található, azaz országosan a legjobbak közé tartozik (1.). Az érmesek aránya az első tervezési ciklusban 19-32% között ingadozott, majd 2007-től 12-20% közé esett vissza. A csökkenő trend magyarázata lehet, hogy jelentősen nőtt a bírált bakok száma (200→500) és feltételezhető, hogy az emelkedő baklelövés a gyengébb agancsú egyedek nagyobb arányú kilövésével jártak. Az érmeseken belül a 2000-es évek elején 8-28% volt az arany-, 24-54% az ezüst- és 36-69% a bronzérmes (néhány jelentős évek közti ingadozással). Az érmes arányt a grafikon alapján negatívan befolyásolta a baklelövések növekvő száma. Kimutatható az arany érmes bakok csökkenő trendje, de mindhárom kategória nagy ingadozásokat mutatott.
- A tájegységen belül az érmesek arányának területi eloszlása alapján az északi és a Tisza-menti részen rendszerint magasabb volt az érmes agancsok aránya.
- A vadgazdálkodási tájegységben az 1-2 éves korcsoport bemutatásának aránya elhanyagolható mértékű (0-4% és 2-7%). Ennek megfelelően a "fiatal" korcsoport részesedése csupán 10-20% közötti, ami nem mondható megfelelő válogatásnak. A bírált trófeák döntő részét az „öreg" bakok (40-60%) és „középkorú" bakok (20-40%) tette ki. Ezek az arányok a tájegységben meglehetősen stabilak voltak és a korosztályi szabályozás sajátos elveit tükrözhetik. Figyelembe véve a korszerkezetet meghatározó alapvető kapcsolatot (sokkal több fiatal egyed él egy állományban mint idős), az itt tapasztalt lelövési összetétel biológiailag kérdéses. A fiatal egyedek hiánya mesterségesen magas érmes arányt okozhat.
- A bírált agancsok legfontosabb jellemzőit nézve, az 1998-2014 közötti 17 év átlagában az átlagos szárhossz legnagyobb értéke 23.01 cm (7 év), a 24 órás agancssúly legnagyobb értéke 381.03 gramm (7 év). Az átlaghoz képest a legrosszabb év (21.34 cm (6 év) / 330.90 gramm (6 év)) és a legjobb év (24.77 cm (7 év) / 423.27 gramm (8 év)) minden korban erős szóródást mutatnak [*A 8 év feletti értékek megtévesztőek, mert kis számú és valószínűleg néhány kiugró érték átlagairól van szó, ezért ezeket nem vettük figyelembe*]. Az egyes éveknek az agancsépítésre gyakorolt hatása a legnagyobb a legfiatalabb és a legidősebb korcsoportban (50-120% a szárhosszban, és 60-130% a súlyban – *de ebben a kis számú bemutatott agancsnak is hatása van!*), míg viszonylag kisebb a középkorú csoportokban (11-18% szárhossz és 20-30% agancssúly). Ez a változékonyság tükröződik a szárhosszok és az átlagos agancssúlyok kor függvényében való alakulását szemléltető diagramokon is, főleg a 8. év után.
- A tájegységben kiváló képességű őzállomány él, amely országosan a felső negyedbe tartozik. Ezt azonban óvatosan kell kezelni, mert a vadgazdálkodási tájegységben a bemutatott fiatal bakok száma és aránya folyamatosan rendkívül kicsi, ami jelentősen torzítja az érmes arányt, mint minőségi jelzőt. Az őzbakok agancsainak szárhossza (átlagosan) már a 4-5 éves korban megközelíti a legnagyobb értékeket, de a kicsivel nagyobb maximum 6-8 éves korra esik. Az átlagos 24 órás agancssúly 6-7 éves korig fokozatosan emelkedik és 7 éves kor után pedig erős szóródással csökkenni kezdenek az átlagok. A kevés 9 éves kort megérő bak esetében ezek a jellemzők már nagyon erősen szóródnak és gyorsan csökkennek. Az elejtések megítélésekor figyelembe kell venni, hogy az egyes évek átlagos értékei között is nagyon nagyok a különbségek és a leggyengébb és a legjobb agancsnövesztésű év között legalább 15-25% eltérés mutatható ki

A szabad területi őzállomány és a hasznosítás vadgazdálkodási tájegységi adatai (1998-2014)

VGTE: **108**

Év	Jelentett				Hasznosított				Hasznosítási arány			
	Bak	Suta	Gida	Összes	Bak	Suta	Gida	Összes	Bak	Suta	Gida	Összes
1998	1 456	2 046	1 555	**5 057**	175	83	85	**343**	12,0%	4,1%	5,5%	**6,8%**
1999	1 536	2 323	1 428	**5 287**	165	121	120	**406**	10,7%	5,2%	8,4%	**7,7%**
2000	1 755	2 236	1 600	**5 591**	195	169	113	**477**	11,1%	7,6%	7,1%	**8,5%**
2001	1 843	2 465	1 669	**5 977**	242	166	159	**567**	13,1%	6,7%	9,5%	**9,5%**
2002	2 012	2 528	1 771	**6 311**	289	191	205	**685**	14,4%	7,6%	11,6%	**10,9%**
2003	2 154	2 685	1 865	**6 704**	284	155	215	**654**	13,2%	5,8%	11,5%	**9,8%**
2004	2 020	2 604	1 782	**6 406**	311	178	274	**763**	15,4%	6,8%	15,4%	**11,9%**
2005	2 048	2 557	1 697	**6 302**	354	287	399	**1 040**	17,3%	11,2%	23,5%	**16,5%**
2006	2 015	2 418	1 608	**6 041**	405	181	302	**888**	20,1%	7,5%	18,8%	**14,7%**
2007	1 830	2 235	1 252	**5 317**	343	159	246	**748**	18,7%	7,1%	19,6%	**14,1%**
2008	1 984	2 514	1 745	**6 243**	385	222	298	**905**	19,4%	8,8%	17,1%	**14,5%**
2009	1 982	2 515	1 782	**6 279**	388	216	271	**875**	19,6%	8,6%	15,2%	**13,9%**
2010	2 056	2 639	1 746	**6 441**	425	199	214	**838**	20,7%	7,5%	12,3%	**13,0%**
2011	2 074	2 646	1 626	**6 346**	433	461	429	**1 323**	20,9%	17,4%	26,4%	**20,8%**
2012	2 167	2 733	1 701	**6 601**	511	440	400	**1 351**	23,6%	16,1%	23,5%	**20,5%**
2013	2 135	2 690	1 672	**6 497**	497	481	477	**1 455**	23,3%	17,9%	28,5%	**22,4%**
2014	2 182	2 652	1 590	**6 424**	515	612	603	**1 730**	23,6%	23,1%	37,9%	**26,9%**
Változás	49,9%	29,6%	2,3%	27,0%	194,3%	637,3%	609,4%	404,4%	96,4%	468,9%	593,8%	297,0%

Ivararány (1 bakra vonatkoztatva) és szaporodási mutató

Év	Jelentett				Hasznosított			
	Bak	Suta	Gida	*Gida/suta*	Bak	Suta	Gida	*Gida/suta*
1998	1	1,41	1,07	***0,76***	1	0,47	0,49	***1,02***
1999	1	1,51	0,93	***0,61***	1	0,73	0,73	***0,99***
2000	1	1,27	0,91	***0,72***	1	0,87	0,58	***0,67***
2001	1	1,34	0,91	***0,68***	1	0,69	0,66	***0,96***
2002	1	1,26	0,88	***0,70***	1	0,66	0,71	***1,07***
2003	1	1,25	0,87	***0,69***	1	0,55	0,76	***1,39***
2004	1	1,29	0,88	***0,68***	1	0,57	0,88	***1,54***
2005	1	1,25	0,83	***0,66***	1	0,81	1,13	***1,39***
2006	1	1,20	0,80	***0,67***	1	0,45	0,75	***1,67***
2007	1	1,22	0,68	***0,56***	1	0,46	0,72	***1,55***
2008	1	1,27	0,88	***0,69***	1	0,58	0,77	***1,34***
2009	1	1,27	0,90	***0,71***	1	0,56	0,70	***1,25***
2010	1	1,28	0,85	***0,66***	1	0,47	0,50	***1,08***
2011	1	1,28	0,78	***0,61***	1	1,06	0,99	***0,93***
2012	1	1,26	0,78	***0,62***	1	0,86	0,78	***0,91***
2013	1	1,26	0,78	***0,62***	1	0,97	0,96	***0,99***
2014	1	1,22	0,73	***0,60***	1	1,19	1,17	***0,99***

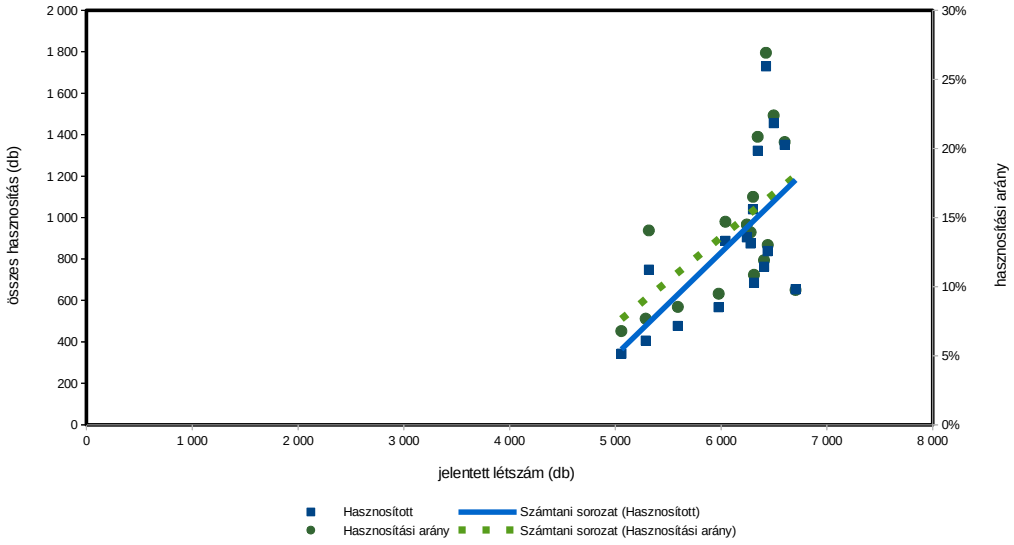
Ivararány (százalékos megoszlás)

Év	Jelentett				Hasznosított			
	Bak	Suta	Gida	Összes	Bak	Suta	Gida	Összes
1998	28,8%	40,5%	30,7%	100%	51,0%	24,2%	24,8%	100%
1999	29,1%	43,9%	27,0%	100%	40,6%	29,8%	29,6%	100%
2000	31,4%	40,0%	28,6%	100%	40,9%	35,4%	23,7%	100%
2001	30,8%	41,2%	27,9%	100%	42,7%	29,3%	28,0%	100%
2002	31,9%	40,1%	28,1%	100%	42,2%	27,9%	29,9%	100%
2003	32,1%	40,1%	27,8%	100%	43,4%	23,7%	32,9%	100%
2004	31,5%	40,6%	27,8%	100%	40,8%	23,3%	35,9%	100%
2005	32,5%	40,6%	26,9%	100%	34,0%	27,6%	38,4%	100%
2006	33,4%	40,0%	26,6%	100%	45,6%	20,4%	34,0%	100%
2007	34,4%	42,0%	23,5%	100%	45,9%	21,3%	32,9%	100%
2008	31,8%	40,3%	28,0%	100%	42,5%	24,5%	32,9%	100%
2009	31,6%	40,1%	28,4%	100%	44,3%	24,7%	31,0%	100%
2010	31,9%	41,0%	27,1%	100%	50,7%	23,7%	25,5%	100%
2011	32,7%	41,7%	25,6%	100%	32,7%	34,8%	32,4%	100%
2012	32,8%	41,4%	25,8%	100%	37,8%	32,6%	29,6%	100%
2013	32,9%	41,4%	25,7%	100%	34,2%	33,1%	32,8%	100%
2014	34,0%	41,3%	24,8%	100%	29,8%	35,4%	34,9%	100%

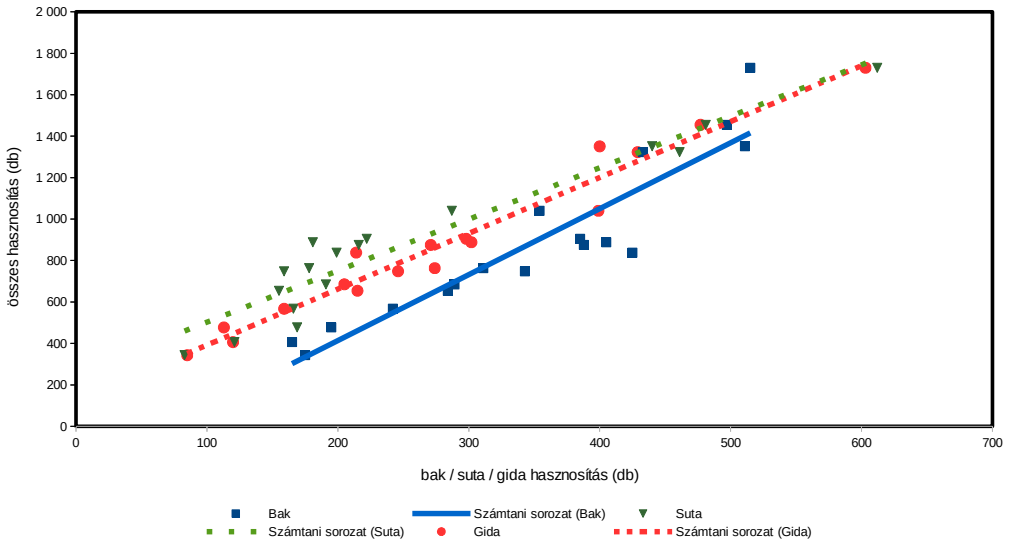
Az őz hasznosításának összefüggései (1998-2014)

VGTE: **108**

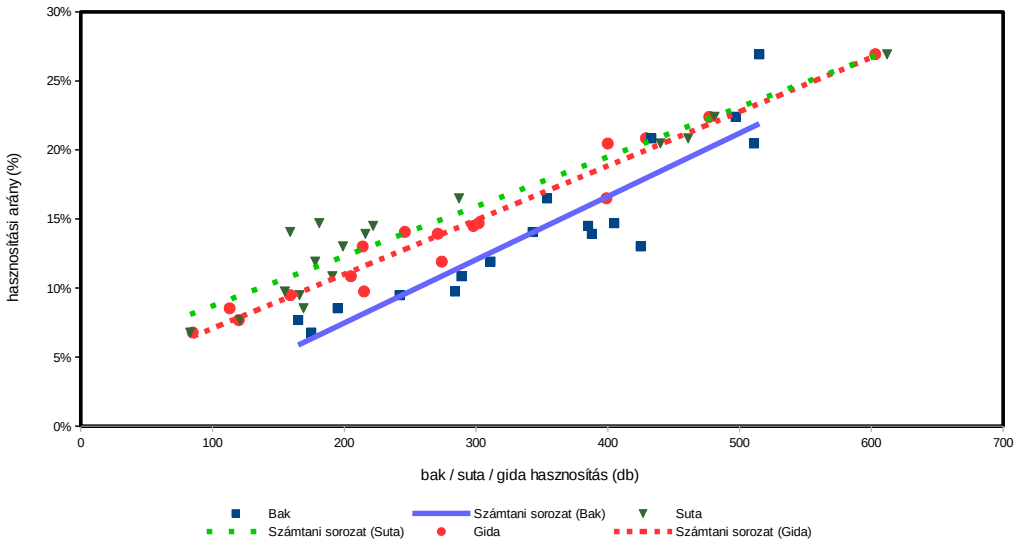
Őz szabad területi hasznosítás összefüggései I.

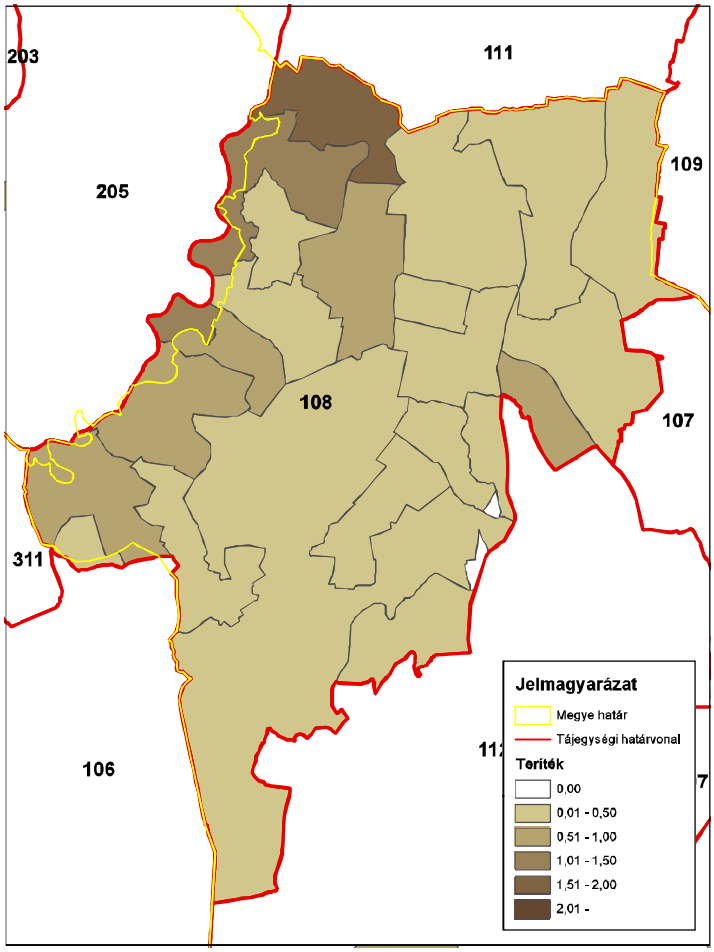
Őz szabad területi hasznosítás összefüggései II.

Őz szabad területi hasznosítás összefüggései III.

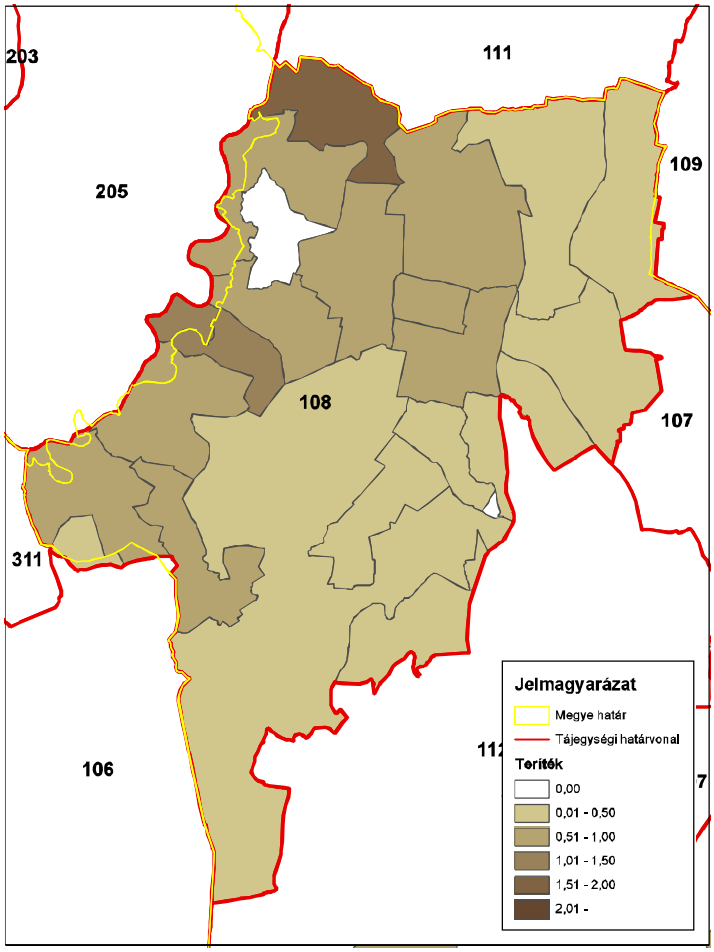

Őz (teríték - db/km^2) 2007

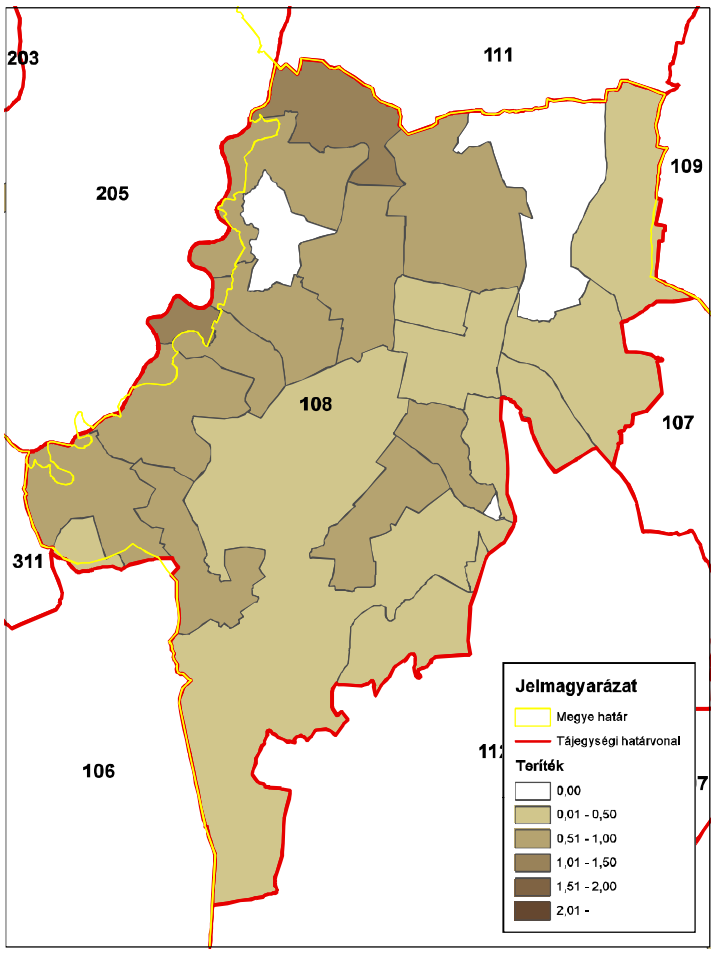
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Őz (teríték - db/km^2) 2008

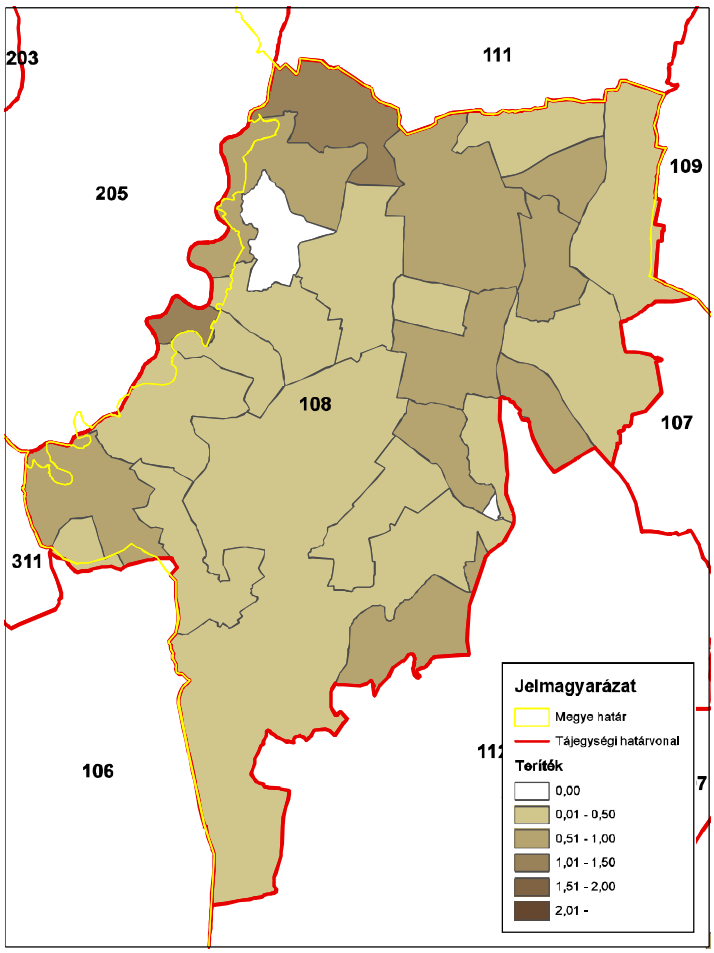
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Őz (teríték - db/km^2) 2009

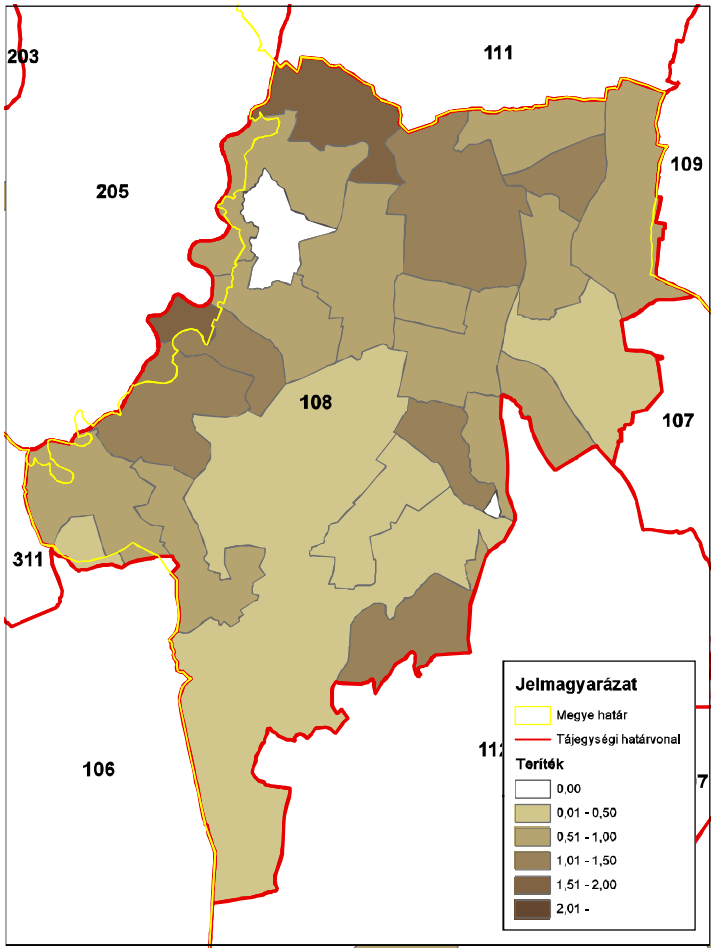
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Őz (teríték - db/km^2) 2010

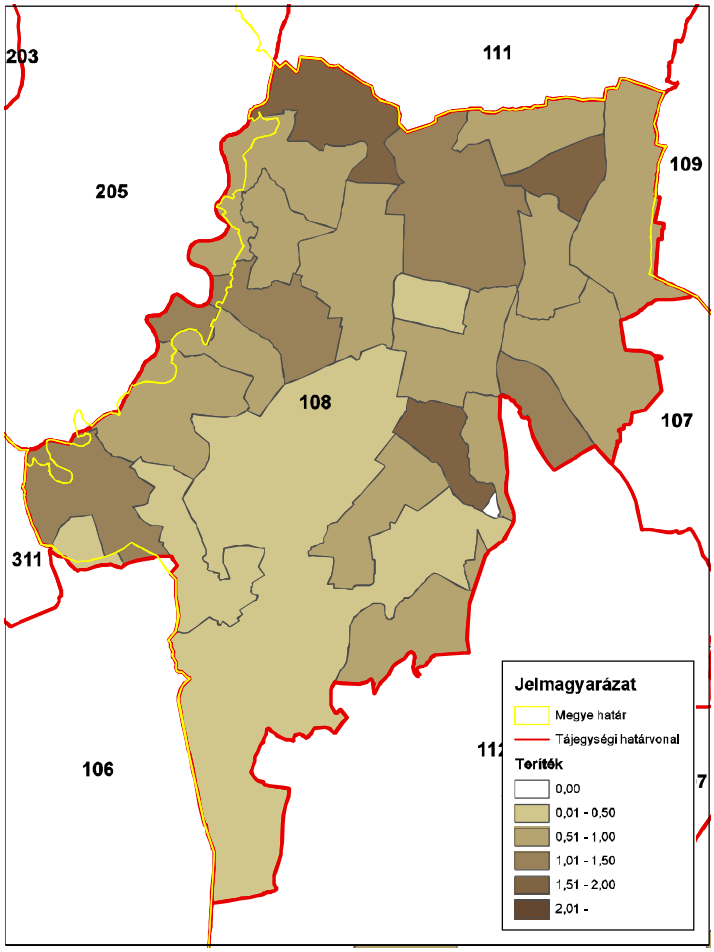
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Őz (teríték - db/km^2) 2011

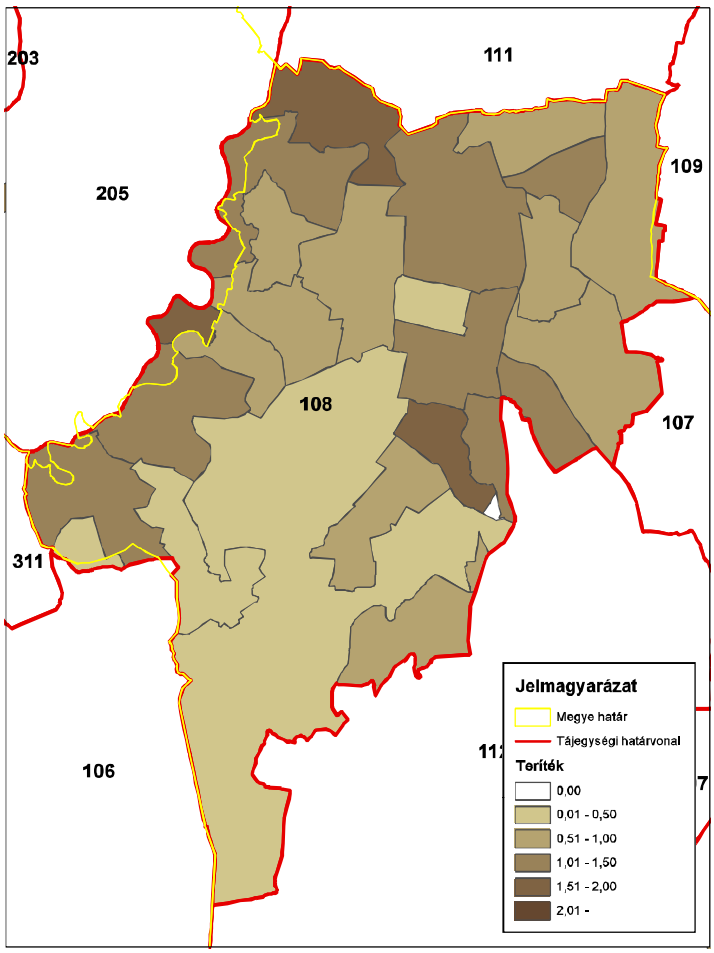
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Őz (teríték - db/km^2) 2012

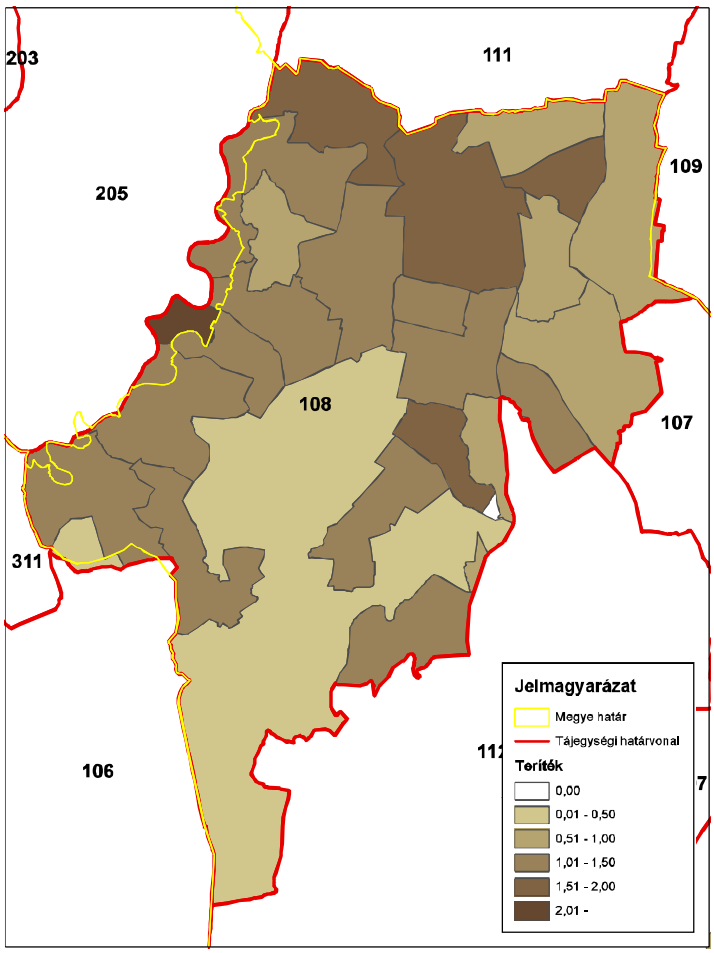
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Őz (teríték - db/km^2) 2013

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Őz (teríték - db/km^2) 2014

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

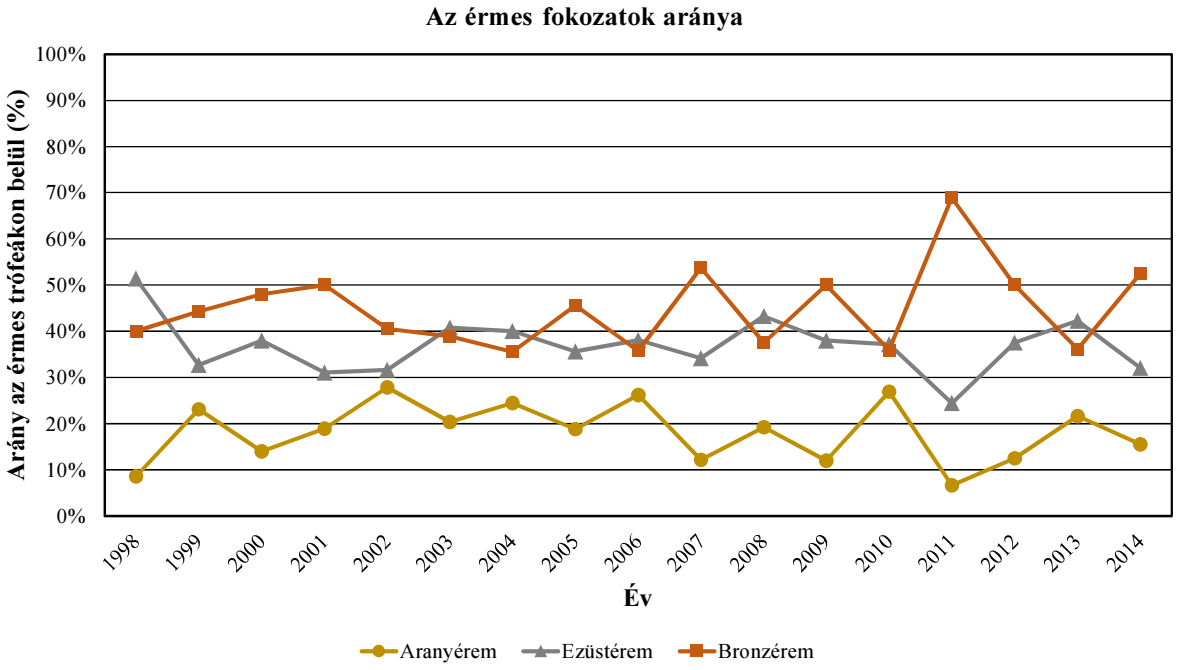
A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Őz

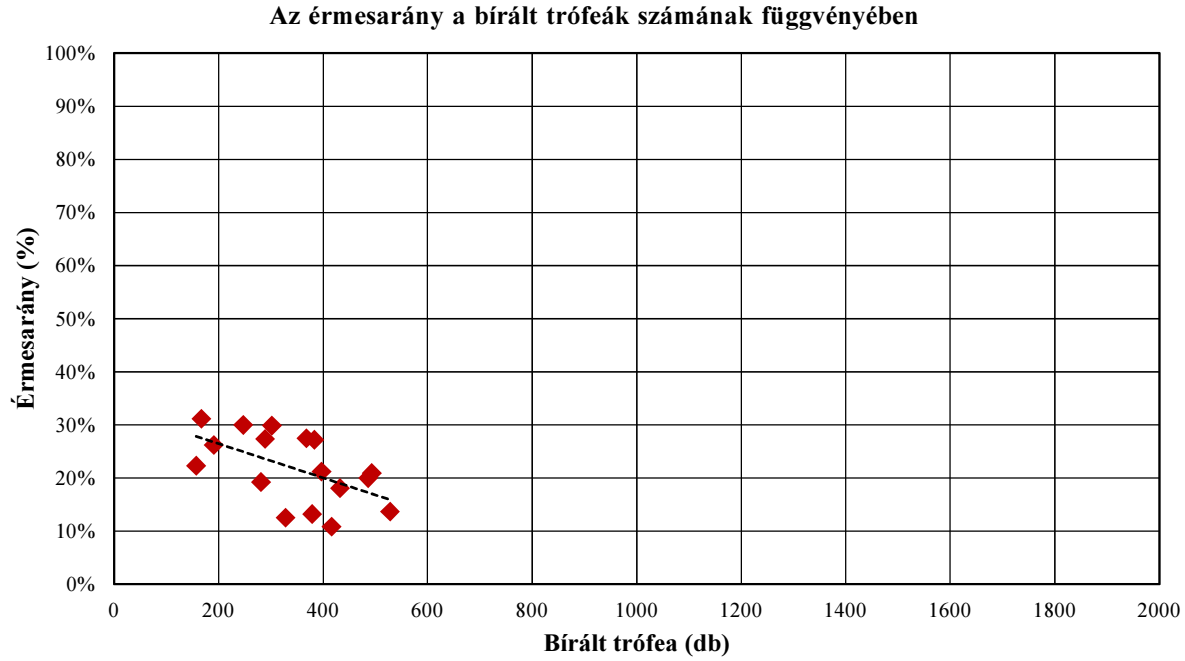
Az érmes trófeák adatainak évenkénti alakulása

Év	Összes bírált trófea (db)	Érmes trófea (db)	Érmesarány (%)	Aranyérem (db)	Ezüstérem (db)	Bronzérem (db)	Aranyérem (%)	Ezüstérem (%)	Bronzérem (%)
1998	157	35	22,3%	3	18	14	8,6%	51,4%	40,0%
1999	167	52	31,1%	12	17	23	23,1%	32,7%	44,2%
2000	191	50	26,2%	7	19	24	14,0%	38,0%	48,0%
2001	247	74	30,0%	14	23	37	18,9%	31,1%	50,0%
2002	289	79	27,3%	22	25	32	27,8%	31,6%	40,5%
2003	281	54	19,2%	11	22	21	20,4%	40,7%	38,9%
2004	302	90	29,8%	22	36	32	24,4%	40,0%	35,6%
2005	368	101	27,4%	19	36	46	18,8%	35,6%	45,5%
2006	397	84	21,2%	22	32	30	26,2%	38,1%	35,7%
2007	328	41	12,5%	5	14	22	12,2%	34,1%	53,7%
2008	383	104	27,2%	20	45	39	19,2%	43,3%	37,5%
2009	379	50	13,2%	6	19	25	12,0%	38,0%	50,0%
2010	432	78	18,1%	21	29	28	26,9%	37,2%	35,9%
2011	416	45	10,8%	3	11	31	6,7%	24,4%	68,9%
2012	528	72	13,6%	9	27	36	12,5%	37,5%	50,0%
2013	486	97	20,0%	21	41	35	21,6%	42,3%	36,1%
2014	493	103	20,9%	16	33	54	15,5%	32,0%	52,4%

Országos Vadgazdálkodási Adattár, 2018.09.10.

A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Őz

A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Őz

A bírált trófeák száma korosztályonként és évenként

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)																
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1	5		6	6	7	11	9	7	5	3	11	7	4	8	3	4	2
2	6	6	4	6	10	6	7	18	18	17	15	10	23	24	38	35	34
3	17	15	18	14	26	30	22	31	48	28	36	45	52	39	70	45	30
4	23	18	25	29	26	37	39	60	62	42	80	76	73	45	77	74	44
5	20	29	34	40	44	52	60	75	104	81	118	97	109	93	116	113	135
6	31	29	35	57	76	89	93	101	92	71	74	77	101	103	121	126	135
7	28	29	37	56	59	35	44	51	54	53	37	38	43	55	70	59	69
8	22	21	21	24	34	16	23	19	13	23	11	16	20	39	27	20	33
9	5	13	8	11	4	5	3	6	1	7	1	8	3	5	2	5	6
9<		7	3	4	3		2			3		5	4	5	4	5	5
Összesen	**157**	**167**	**191**	**247**	**289**	**281**	**302**	**368**	**397**	**328**	**383**	**379**	**432**	**416**	**528**	**486**	**493**

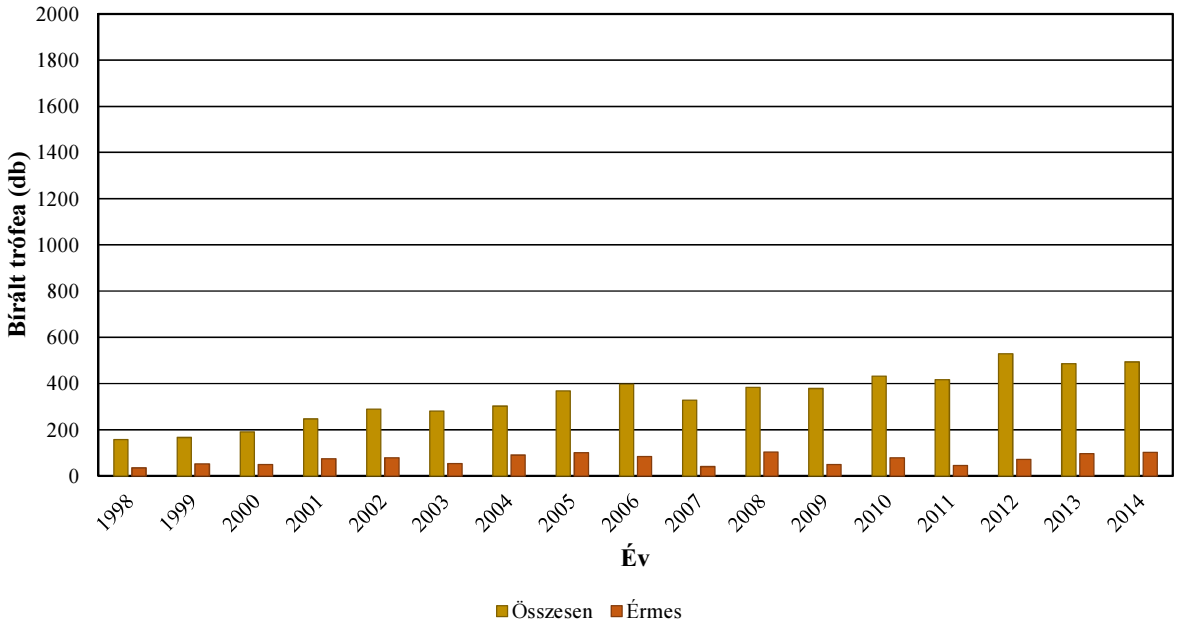
A bírált trófeák korosztályi megoszlása évenként

Becsült kor (év)	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1	3,2%		3,1%	2,4%	2,4%	3,9%	3,0%	1,9%	1,3%	0,9%	2,9%	1,8%	0,9%	1,9%	0,6%	0,8%	0,4%
2	3,8%	3,6%	2,1%	2,4%	3,5%	2,1%	2,3%	4,9%	4,5%	5,2%	3,9%	2,6%	5,3%	5,8%	7,2%	7,2%	6,9%
3	10,8%	9,0%	9,4%	5,7%	9,0%	10,7%	7,3%	8,4%	12,1%	8,5%	9,4%	11,9%	12,0%	9,4%	13,3%	9,3%	6,1%
4	14,6%	10,8%	13,1%	11,7%	9,0%	13,2%	12,9%	16,3%	15,6%	12,8%	20,9%	20,1%	16,9%	10,8%	14,6%	15,2%	8,9%
5	12,7%	17,4%	17,8%	16,2%	15,2%	18,5%	19,9%	20,4%	26,2%	24,7%	30,8%	25,6%	25,2%	22,4%	22,0%	23,3%	27,4%
6	19,7%	17,4%	18,3%	23,1%	26,3%	31,7%	30,8%	27,4%	23,2%	21,6%	19,3%	20,3%	23,4%	24,8%	22,9%	25,9%	27,4%
7	17,8%	17,4%	19,4%	22,7%	20,4%	12,5%	14,6%	13,9%	13,6%	16,2%	9,7%	10,0%	10,0%	13,2%	13,3%	12,1%	14,0%
8	14,0%	12,6%	11,0%	9,7%	11,8%	5,7%	7,6%	5,2%	3,3%	7,0%	2,9%	4,2%	4,6%	9,4%	5,1%	4,1%	6,7%
9	3,2%	7,8%	4,2%	4,5%	1,4%	1,8%	1,0%	1,6%	0,3%	2,1%	0,3%	2,1%	0,7%	1,2%	0,4%	1,0%	1,2%
9<		4,2%	1,6%	1,6%	1,0%		0,7%			0,9%		1,3%	0,9%	1,2%	0,8%	1,0%	1,0%
Összesen	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**

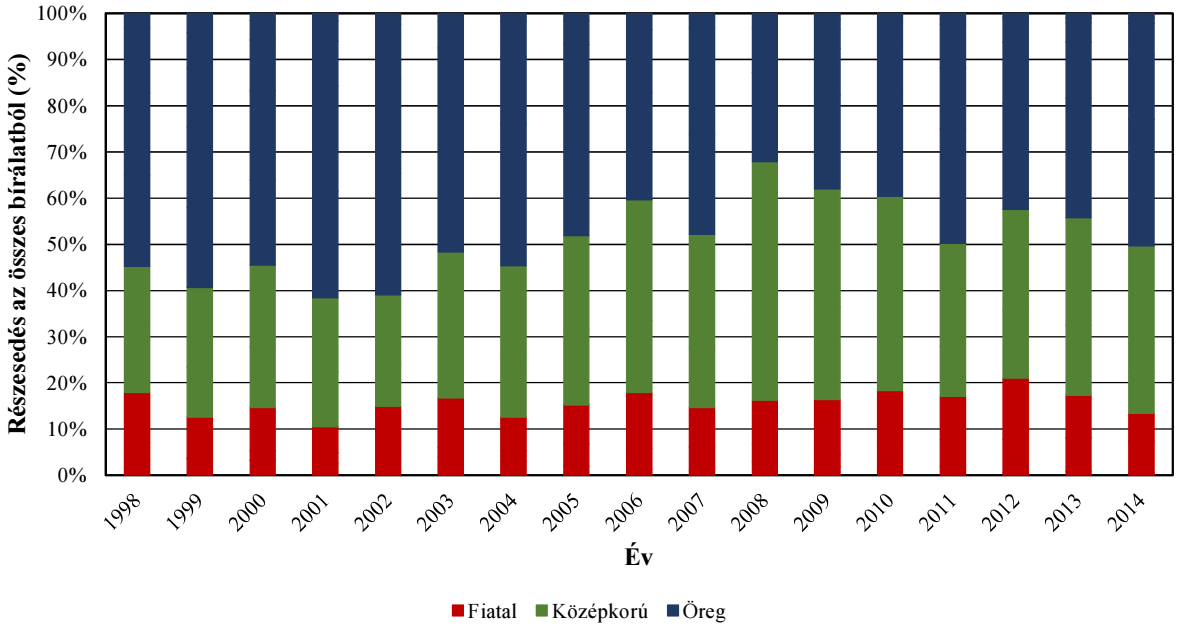
Országos Vadgazdálkodási Adattár, 2018.09.10.

A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Őz

A bírált trófeák száma

A bírált trófeák korosztályonkénti megoszlása

A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Őz

Az egyes jellemzők éves átlagainak átlagai

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (g)
1	98	9,51	106,24
2	277	15,85	173,78
3	566	19,63	254,64
4	830	21,18	292,12
5	1320	22,26	326,40
6	1411	22,73	361,78
7	817	23,01	381,03
8	382	22,56	373,87
9	93	21,67	351,49
9<	50	19,28	295,89

Az egyes jellemzők éves átlagainak minimumai

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (g)
1	98	3,50	41,14
2	277	11,36	119,71
3	566	15,98	212,97
4	830	19,38	260,42
5	1320	20,65	286,71
6	1411	21,34	330,90
7	817	20,77	308,98
8	382	20,70	330,82
9	93	12,50	189,20
9<	50	13,50	189,00

Az egyes jellemzők éves átlagainak maximumai

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (g)
1	98	15,07	184,22
2	277	18,88	219,67
3	566	21,38	289,19
4	830	22,46	350,54
5	1320	23,55	379,64
6	1411	23,81	404,31
7	817	24,77	411,45
8	382	24,67	423,27
9	93	24,30	516,33
9<	50	24,50	390,50

A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Őz

Az egyes jellemzők éves átlagainak minimumai

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (g)
1	98	3,50	41,14
2	277	11,36	119,71
3	566	15,98	212,97
4	830	19,38	260,42
5	1320	20,65	286,71
6	1411	21,34	330,90
7	817	20,77	308,98
8	382	20,70	330,82
9	93	12,50	189,20
9<	50	13,50	189,00

Az egyes jellemzők éves átlagainak minimumát adó év

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (g)
1	98	2011	2009
2	277	2014	2013
3	566	2014	2011
4	830	2014	2011
5	1320	2014	2000
6	1411	2014	1999
7	817	2011	2011
8	382	2014	2011
9	93	2008	2013
9<	50	2000	2000

Az egyes jellemzők éves átlagainak maximumai

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (g)
1	98	15,07	184,22
2	277	18,88	219,67
3	566	21,38	289,19
4	830	22,46	350,54
5	1320	23,55	379,64
6	1411	23,81	404,31
7	817	24,77	411,45
8	382	24,67	423,27
9	93	24,30	516,33
9<	50	24,50	390,50

Az egyes jellemzők éves átlagainak maximumát adó év

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (g)
1	98	2000	2004
2	277	1998	1998
3	566	2006	2008
4	830	2009	2008
5	1320	2009	2008
6	1411	2006	2008
7	817	1999	2004
8	382	2000	2008
9	93	1999	2004
9<	50	2004	2004

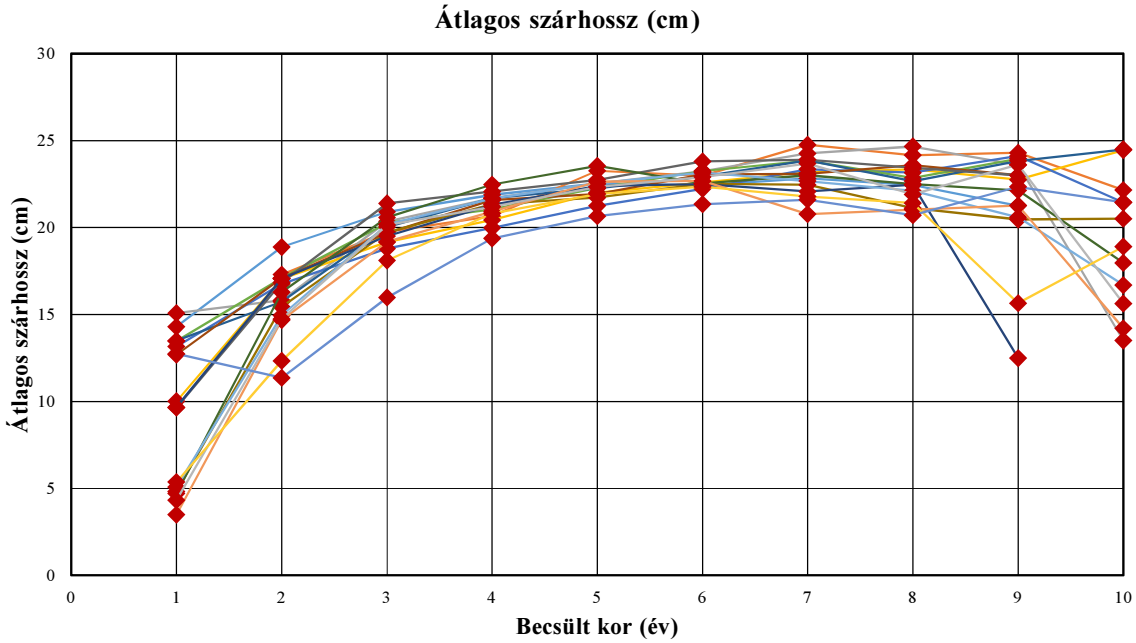
A legnagyobb és legkisebb éves átlagok közötti tartomány (max-min)

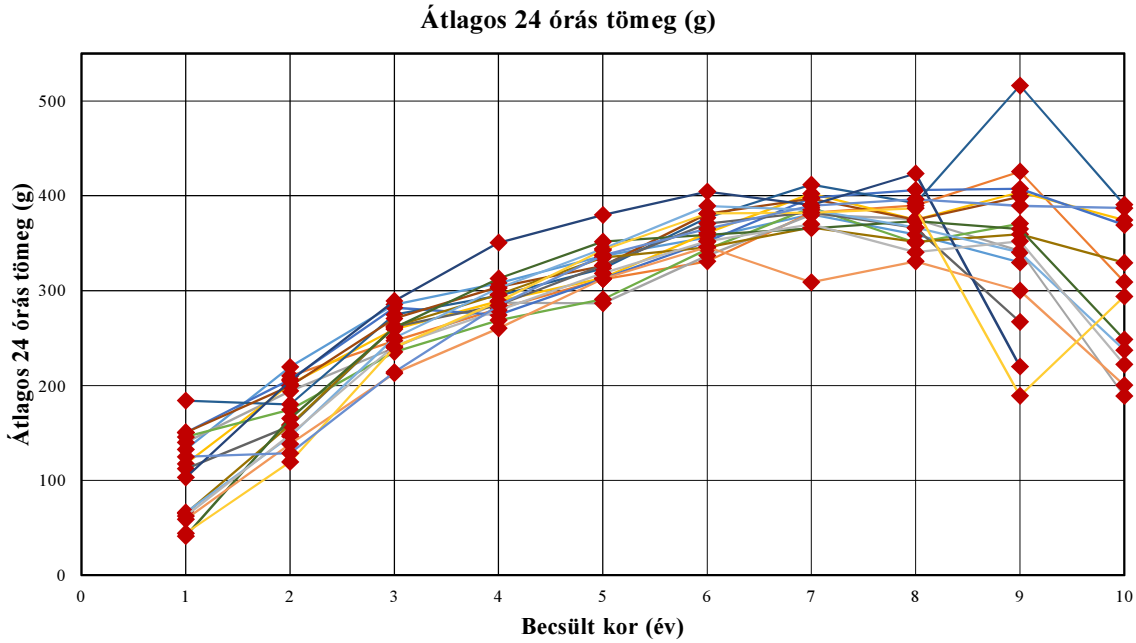
Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (g)
1	98	11,57	143,08
2	277	7,51	99,95
3	566	5,41	76,22
4	830	3,08	90,12
5	1320	2,91	92,94
6	1411	2,47	73,41
7	817	4,00	102,47
8	382	3,96	92,45
9	93	11,80	327,13
9<	50	11,00	201,50

A legnagyobb és legkisebb éves átlagok közötti tartomány az átlag arányában (max-min)/átlag

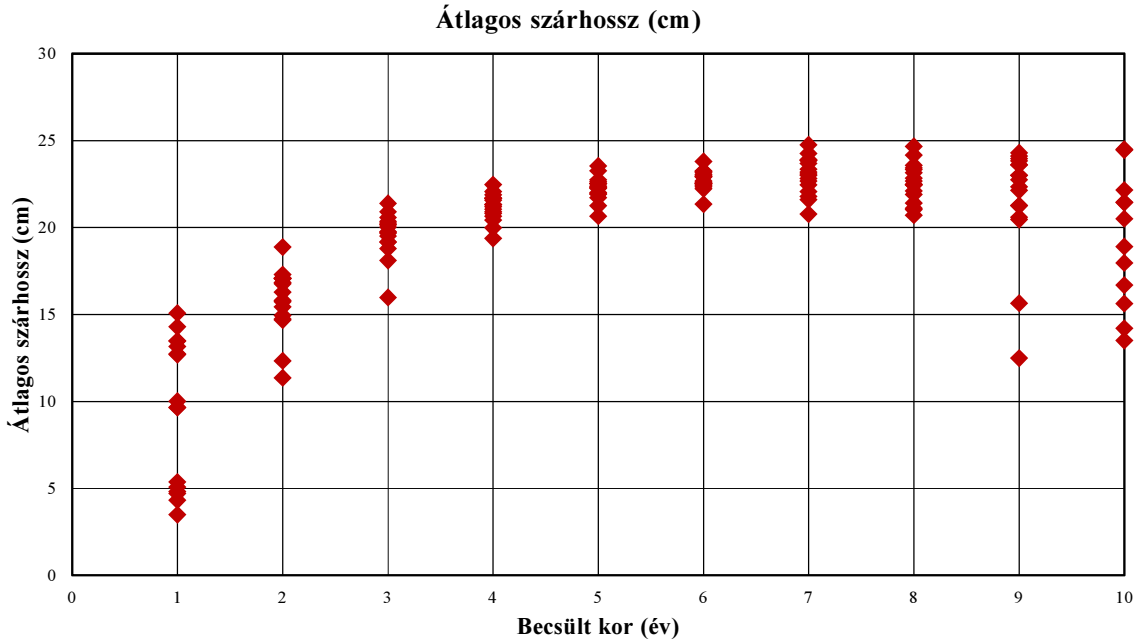
Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (g)
1	98	121,7%	134,7%
2	277	47,4%	57,5%
3	566	27,5%	29,9%
4	830	14,6%	30,8%
5	1320	13,1%	28,5%
6	1411	10,9%	20,3%
7	817	17,4%	26,9%
8	382	17,6%	24,7%
9	93	54,5%	93,1%
9<	50	57,0%	68,1%

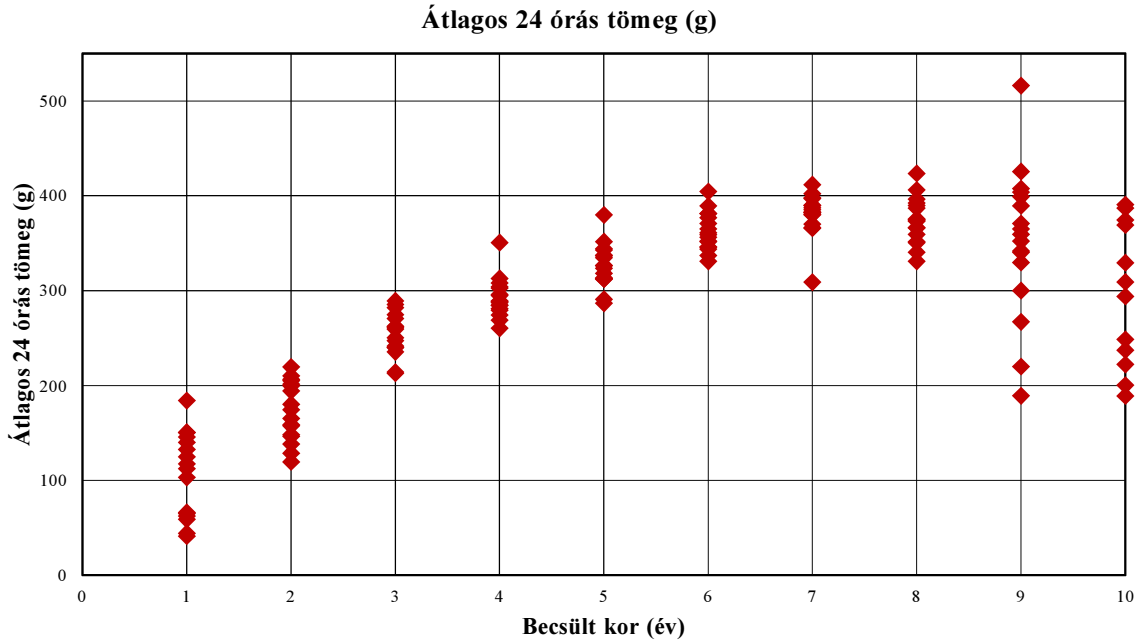
A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Őz

A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Őz

A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Őz

Év	Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (g)
1998	1	5	14,30	132,80
1998	2	6	18,88	219,67
1998	3	17	20,90	285,29
1998	4	23	21,87	307,91
1998	5	20	22,53	336,60
1998	6	31	22,42	356,06
1998	7	28	22,82	380,32
1998	8	22	22,44	359,05
1998	9	5	21,25	329,60
1998	9<	0	0,00	0,00
1999	1	0	0,00	0,00
1999	2	6	17,29	210,17
1999	3	15	19,75	247,33
1999	4	18	20,65	280,94
1999	5	29	23,27	312,07
1999	6	29	22,97	330,90
1999	7	29	24,77	381,90
1999	8	21	24,17	389,62
1999	9	13	24,30	425,31
1999	9<	7	22,15	309,14
2000	1	6	15,07	140,33
2000	2	4	15,81	194,25
2000	3	18	20,34	239,89
2000	4	25	21,68	287,32
2000	5	34	22,53	286,71
2000	6	35	23,25	336,71
2000	7	37	24,28	379,89
2000	8	21	24,67	375,33
2000	9	8	23,60	341,88
2000	9<	3	13,50	189,00
2001	1	6	10,02	117,50
2001	2	6	17,06	201,33
2001	3	14	19,16	259,36
2001	4	29	20,43	289,03
2001	5	40	22,00	313,43
2001	6	57	22,59	360,82
2001	7	56	23,19	402,20
2001	8	24	23,35	374,42
2001	9	11	22,75	403,73
2001	9<	4	24,46	374,25
2002	1	7	13,16	150,57
2002	2	10	16,77	206,40
2002	3	26	18,80	282,00
2002	4	26	19,98	274,38
2002	5	44	21,25	312,61
2002	6	76	22,22	351,63
2002	7	59	23,36	397,64
2002	8	34	23,15	406,06
2002	9	4	24,13	407,25
2002	9<	3	21,43	369,00

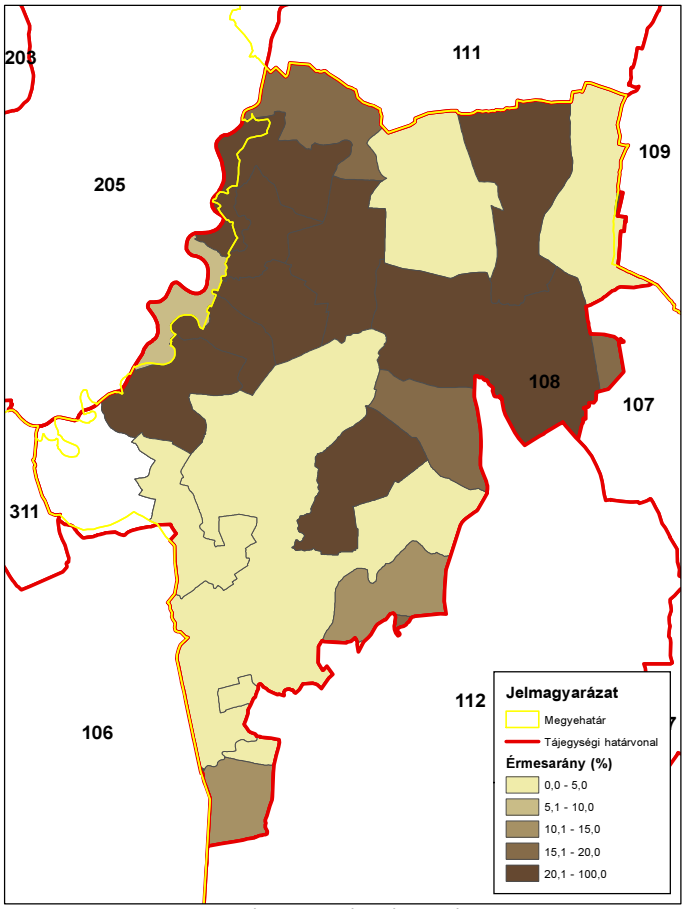
Év	Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (g)
2003	1	11	13,47	145,91
2003	2	6	17,08	174,67
2003	3	30	20,26	235,40
2003	4	37	21,04	268,86
2003	5	52	22,28	290,85
2003	6	89	23,25	343,55
2003	7	35	23,86	387,40
2003	8	16	22,84	350,44
2003	9	5	23,97	370,60
2003	9<	0	0,00	0,00
2004	1	9	13,49	184,22
2004	2	7	15,74	180,14
2004	3	22	20,02	274,73
2004	4	39	21,68	294,72
2004	5	60	22,25	323,33
2004	6	93	22,92	376,78
2004	7	44	23,87	411,45
2004	8	23	22,66	392,04
2004	9	3	23,83	516,33
2004	9<	2	24,50	390,50
2005	1	7	12,69	150,57
2005	2	18	17,10	199,56
2005	3	31	19,67	270,68
2005	4	60	21,57	303,72
2005	5	75	21,92	326,04
2005	6	101	23,03	381,07
2005	7	51	23,08	396,96
2005	8	19	23,60	374,37
2005	9	6	23,00	398,83
2005	9<	0	0,00	0,00
2006	1	5	9,66	112,40
2006	2	18	16,83	157,61
2006	3	48	21,38	261,92
2006	4	62	22,06	284,81
2006	5	104	22,73	326,66
2006	6	92	23,81	370,68
2006	7	54	23,91	382,67
2006	8	13	23,45	366,08
2006	9	1	23,00	267,00
2006	9<	0	0,00	0,00
2007	1	3	4,83	65,00
2007	2	17	15,44	158,65
2007	3	28	19,71	262,46
2007	4	42	21,33	295,93
2007	5	81	21,72	334,63
2007	6	71	22,51	345,58
2007	7	53	22,45	366,38
2007	8	23	21,11	351,48
2007	9	7	20,46	359,29
2007	9<	3	20,50	329,33

A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Őz

Év	Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (g)
2008	1	11	9,67	103,00
2008	2	15	17,07	205,07
2008	3	36	19,51	289,19
2008	4	80	21,30	350,54
2008	5	118	22,37	379,64
2008	6	74	22,49	404,31
2008	7	37	22,07	390,03
2008	8	11	22,45	423,27
2008	9	1	12,50	220,00
2008	9<	0	0,00	0,00
2009	1	7	4,71	41,14
2009	2	10	16,28	165,30
2009	3	45	20,58	260,93
2009	4	76	22,46	312,80
2009	5	97	23,55	351,59
2009	6	77	22,53	358,74
2009	7	38	22,99	365,55
2009	8	16	22,48	373,19
2009	9	8	22,13	364,88
2009	9<	5	17,97	248,60
2010	1	4	5,09	66,00
2010	2	23	14,95	146,61
2010	3	52	20,17	250,29
2010	4	73	21,67	302,52
2010	5	109	22,53	344,11
2010	6	101	23,16	389,08
2010	7	43	22,66	384,98
2010	8	20	22,10	366,35
2010	9	3	20,58	340,33
2010	9<	4	16,69	237,25
2011	1	8	3,50	58,88
2011	2	24	14,69	138,29
2011	3	39	19,19	212,97
2011	4	45	20,91	260,42
2011	5	93	22,63	312,33
2011	6	103	22,67	346,05
2011	7	55	20,77	308,98
2011	8	39	21,03	330,82
2011	9	5	21,27	300,00
2011	9<	5	14,20	200,40
2012	1	3	4,33	62,33
2012	2	38	14,75	148,08
2012	3	70	20,15	241,79
2012	4	77	21,20	279,09
2012	5	116	22,32	318,09
2012	6	121	22,90	351,90
2012	7	70	23,69	369,81
2012	8	27	21,90	340,52
2012	9	2	23,63	352,00
2012	9<	4	15,63	222,25

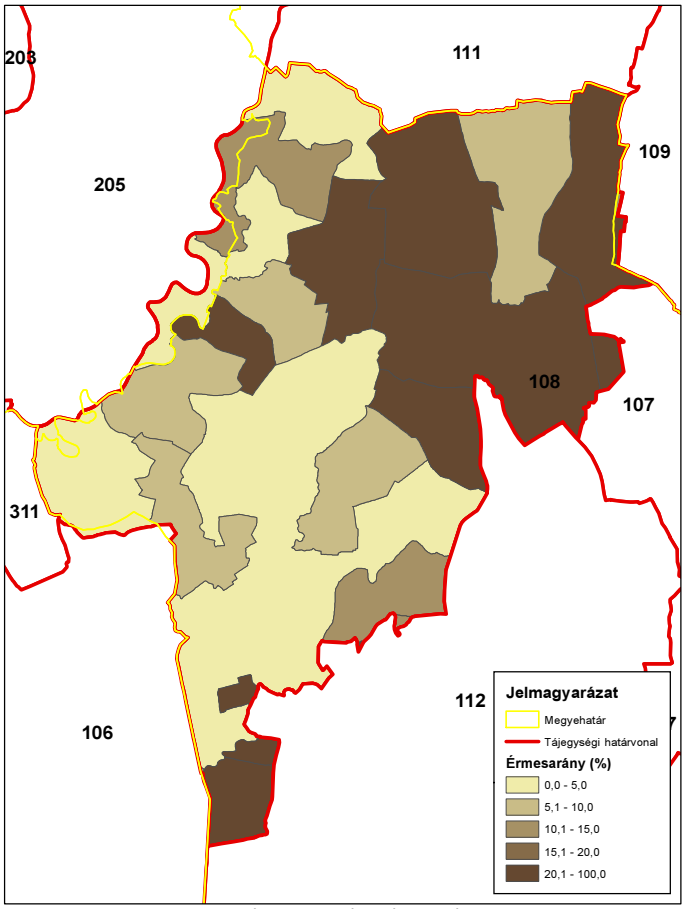
Év	Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (g)
2013	1	4	5,38	44,25
2013	2	35	12,34	119,71
2013	3	45	18,10	240,40
2013	4	74	20,80	288,59
2013	5	113	21,93	342,84
2013	6	126	22,34	381,28
2013	7	59	21,78	381,90
2013	8	20	21,40	386,75
2013	9	5	15,65	189,20
2013	9<	5	18,90	294,00
2014	1	2	12,75	125,00
2014	2	34	11,36	128,76
2014	3	30	15,98	214,23
2014	4	44	19,38	284,39
2014	5	135	20,65	337,19
2014	6	135	21,34	365,12
2014	7	69	21,59	389,48
2014	8	33	20,70	396,09
2014	9	6	22,33	389,17
2014	9<	5	21,45	387,00

Őz érmesarány (%) 1998

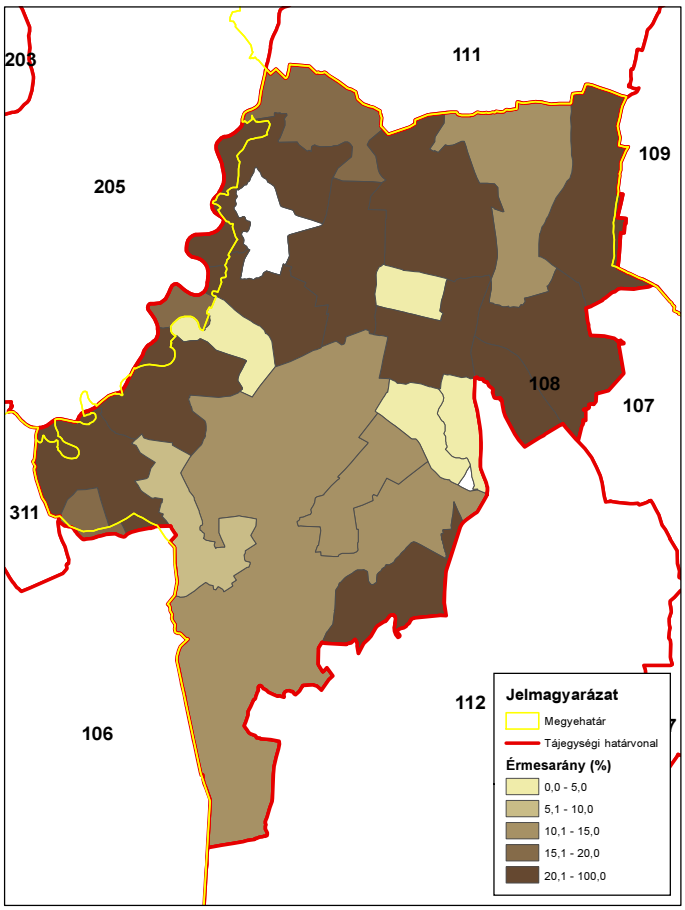
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Őz érmesarány (%) 2003

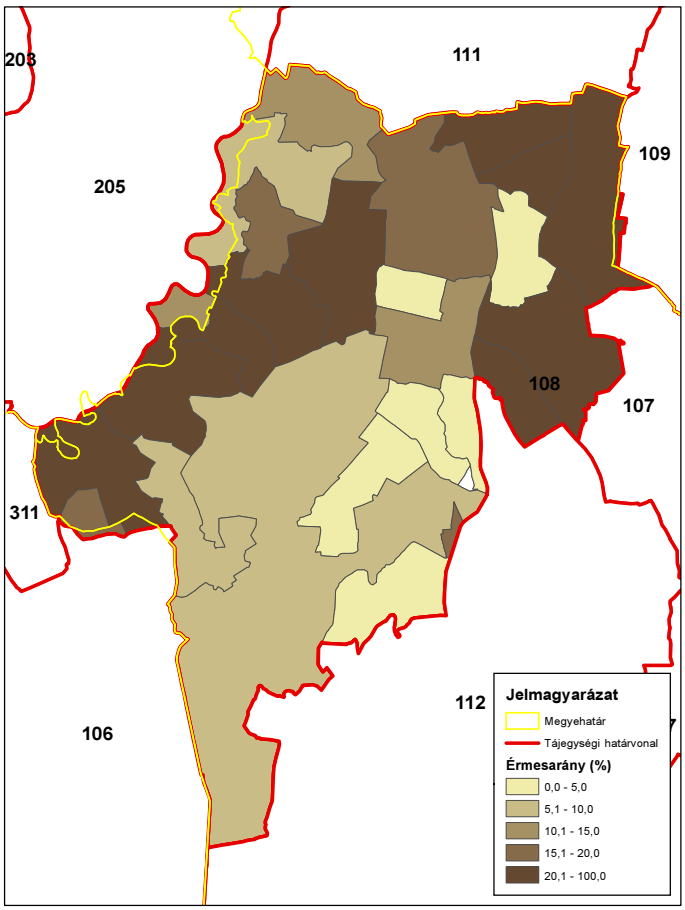
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Őz érmesarány (%) 2008

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Őz érmesarány (%) 2014

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

A muflon állománya, hasznosítása és minősége

A muflon állománya, hasznosítása és minősége

Az állomány létszám és a teríték a vadgazdálkodási tájegységben

- A muflon a **Hajdúsági Löszhát-Hortobágy vadgazdálkodási tájegységben** (108) nem fordul elő.

A hasznosítási arány és a hasznosítás összetétele

- A muflon a vadgazdálkodási tájegységben nem fordul elő.

A muflon jelentősége a vadgazdálkodási tájegységben

- A muflon a vadgazdálkodási tájegységben nem fordul elő.

A muflon trófeabírálati eredmények a vadgazdálkodási tájegységben

- A muflon a vadgazdálkodási tájegységben nem fordul elő.

A szabad területi muflonállomány és a hasznosítás vadgazdálkodási tájegységi adatai (1998-2014)

VGTE: **108**

Év	Jelentett				Hasznosított				Hasznosítási arány			
	Kos	Jerke	Bárány	Összes	Kos	Jerke	Bárány	Összes	Kos	Jerke	Bárány	Összes
1998	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**
1999	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**
2000	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**
2001	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**
2002	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**
2003	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**
2004	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**
2005	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**
2006	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**
2007	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**
2008	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**
2009	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**
2010	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**
2011	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**
2012	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**
2013	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**
2014	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**

Változás - - - - - - - - - - - -

Ivararány (1 kosra vonatkoztatva) és szaporodási mutató

Év	Jelentett				Hasznosított			
	Kos	Jerke	Bárány	*Bárány/jerke*	Kos	Jerke	Bárány	*Bárány/jerke*
1998	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
1999	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
2000	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
2001	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
2002	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
2003	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
2004	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
2005	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
2006	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
2007	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
2008	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
2009	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
2010	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
2011	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
2012	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
2013	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
2014	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**

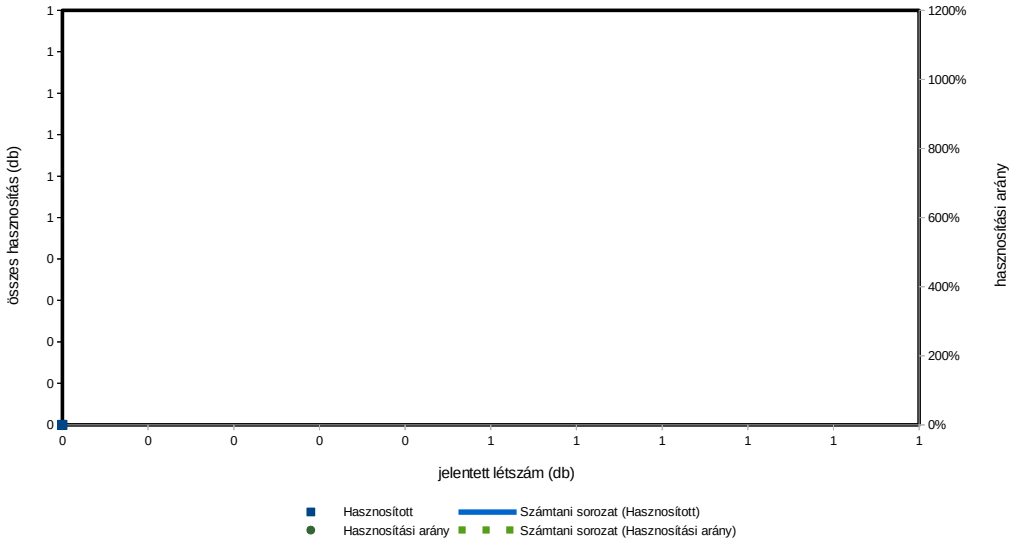
Ivararány (százalékos megoszlás)

Év	Jelentett				Hasznosított			
	Kos	Jerke	Bárány	Összes	Kos	Jerke	Bárány	Összes
1998	-	-	-	-	-	-	-	-
1999	-	-	-	-	-	-	-	-
2000	-	-	-	-	-	-	-	-
2001	-	-	-	-	-	-	-	-
2002	-	-	-	-	-	-	-	-
2003	-	-	-	-	-	-	-	-
2004	-	-	-	-	-	-	-	-
2005	-	-	-	-	-	-	-	-
2006	-	-	-	-	-	-	-	-
2007	-	-	-	-	-	-	-	-
2008	-	-	-	-	-	-	-	-
2009	-	-	-	-	-	-	-	-
2010	-	-	-	-	-	-	-	-
2011	-	-	-	-	-	-	-	-
2012	-	-	-	-	-	-	-	-
2013	-	-	-	-	-	-	-	-
2014	-	-	-	-	-	-	-	-

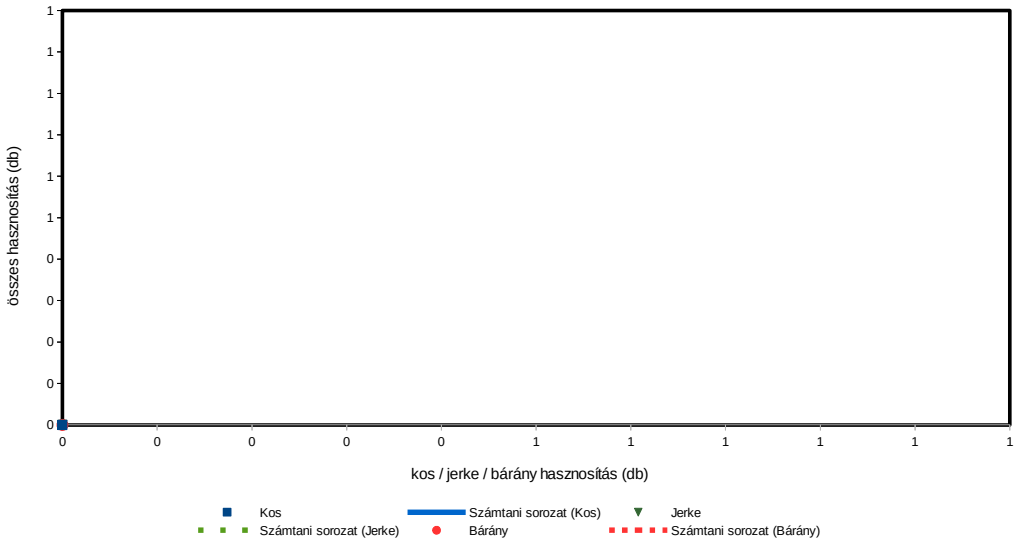
A muflon hasznosításának összefüggései (1998-2014)

VGTE: **108**

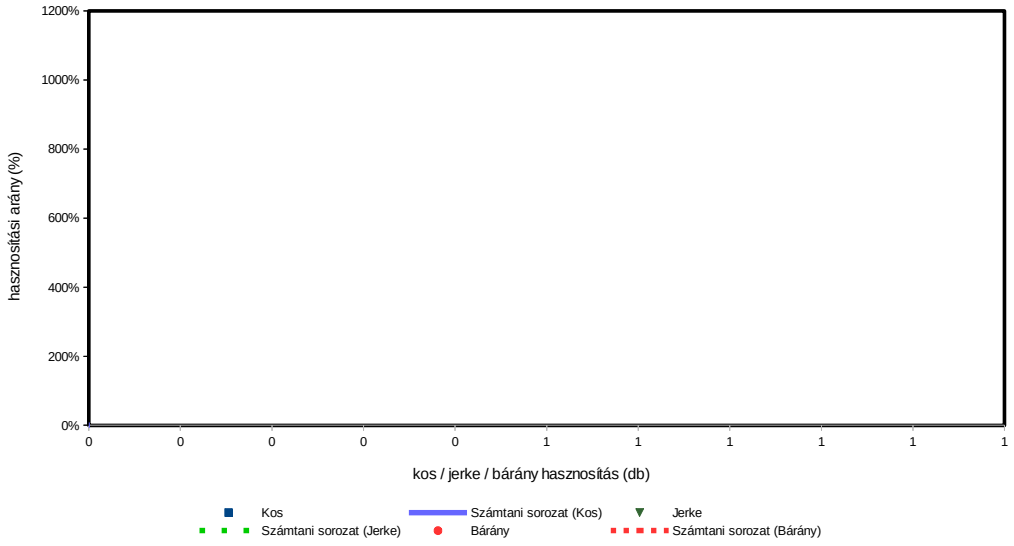
Muflon szabad területi hasznosítás összefüggései I.

Muflon szabad területi hasznosítás összefüggései II.

Muflon szabad területi hasznosítás összefüggései III.

A vaddisznó állománya és hasznosítása

A vaddisznó állománya és hasznosítása

Az állomány létszám és a teríték a vadgazdálkodási tájegységben

- A **Hajdúsági Löszhát-Hortobágy vadgazdálkodási tájegységben (108)** a vaddisznó szabad területi létszáma 1998-2014 között erős növekedést mutatott (138→709 pld; **+413%**), miközben a teríték a jelentett létszámnál jobban nőtt (59→1055 pld; **+1688%**). A hasznosítási arány szinte a 40%-ról 150% fölé emelkedett
- A 2007-2014 közötti térképein jól látható, hogy már 2008-ban az tájegység közel minden részén lőttek vaddisznót. A terület benépesítése már megtörtént, csupán a létszámok növekedtek tovább. A vaddisznó itteni elterjedése nincs összhangban azzal, hogy a tájegység 86%-a tartozik szántó és rét-legelő művelési ágba és csupán <5% az erdő.

A hasznosítási arány és a hasznosítás összetétele

- Hasznosítási aránya folyamatosan nőtt és végül már elérte a 150%-ot. A grafikonok alapján a hasznosítás (db) és a hasznosítási arány (%) is szorosan kapcsolódik a kan/koca/süldő/malac lelövések változásához.
- A hasznosítás összetételét tekintve a tájegységben fenntartott összetétel a vaddisznó terjedését és létszámának növekedését okozza. Az utolsó néhány évet leszámítva a kanokhoz (20-30%) képest kevés kocát lőttek (15-25%) és a süldő+malac lelövés is jobbára túl kevés volt (55-60%). Ennek a kocák és a szaporulat kíméletét okozó lelövési összetételnek szerepe van a vaddisznó terjedésében, mert ez a többnyire alacsony hasznosítási arányokkal együtt, végeredményben állomány-növelő gazdálkodást eredményezett.
- Figyelembe véve, hogy az agrár környezetben (86% szántó+rét-legelő) a vaddisznónak nincs helye, az eddigi gyakorlat eredménytelennek tekinthető. A vaddisznólétszám további növekedésének megállítása érdekében a lelövéseket maximalizálni kell és elsősorban a kocakilövések minél magasabb arányát kell elérni.

A vaddisznó jelentősége a vadgazdálkodási tájegységben

- A **Hajdúsági Löszhát-Hortobágy vadgazdálkodási tájegységben** a vaddisznó stabil, teljes elterjedése veszélyes a vadgazdálkodási tájegység vadgazdálkodóira nézve.
- A megtelepedett vaddisznó az intenzív mezőgazdasági rendszerekben rövidesen súlyos károkat okozhat, amik anyagilag ellehetetleníthetik az érintetteket. A jelenlegi vadkárhelyzet még nem veszélyes, de a növekvő trend és a szinte töretlenül emelkedő vaddisznólétszám figyelmeztető együttállás.
- A vaddisznó megtelepülésének másik kockázata az apróvadban és a védett fajokban neki tulajdoníthatóan keletkező veszteség. A vaddisznó mindenevő faj, ami a tojások, a fiókák és a szaporulat szempontjából többé-kevésbé bizonyított veszteségeket okozhat. Ezek a veszteségek kis sűrűségeknél nem tűnnek fel, de magas egyedszáma esetén az apróvad visszaesése mérhető a vadászati adatok alapján is.

A szabad területi vaddisznóállomány és a hasznosítás vadgazdálkodási tájegységi adatai (1998-2014)

VGTE: **108**

Év	Jelentett				Hasznosított					Hasznosítási arány			
	Kan	Koca	Süldő	Összes	Kan	Koca	Süldő	Malac	Összes	Kan	Koca	Süldő	Összes
1998	28	35	75	**138**	20	11	26	2	**59**	71,4%	31,4%	34,7%	**42,8%**
1999	31	43	99	**173**	28	21	79	1	**129**	90,3%	48,8%	79,8%	**74,6%**
2000	30	51	98	**179**	83	32	18	0	**133**	276,7%	62,7%	18,4%	**74,3%**
2001	27	40	124	**191**	51	37	85	11	**184**	188,9%	92,5%	68,5%	**96,3%**
2002	45	53	114	**212**	66	47	103	20	**236**	146,7%	88,7%	90,4%	**111,3%**
2003	61	75	182	**318**	50	17	82	1	**150**	82,0%	22,7%	45,1%	**47,2%**
2004	44	62	164	**270**	65	43	136	18	**262**	147,7%	69,4%	82,9%	**97,0%**
2005	48	74	202	**324**	65	51	125	21	**262**	135,4%	68,9%	61,9%	**80,9%**
2006	48	92	212	**352**	48	33	80	4	**165**	100,0%	35,9%	37,7%	**46,9%**
2007	50	91	218	**359**	57	46	122	0	**225**	114,0%	50,5%	56,0%	**62,7%**
2008	63	99	241	**403**	75	64	130	18	**287**	119,0%	64,6%	53,9%	**71,2%**
2009	68	123	274	**465**	101	113	199	10	**423**	148,5%	91,9%	72,6%	**91,0%**
2010	78	139	273	**490**	100	100	200	20	**420**	128,2%	71,9%	73,3%	**85,7%**
2011	78	160	255	**493**	142	134	221	26	**523**	182,1%	83,8%	86,7%	**106,1%**
2012	91	165	306	**562**	154	126	354	32	**666**	169,2%	76,4%	115,7%	**118,5%**
2013	103	159	344	**606**	204	168	395	65	**832**	198,1%	105,7%	114,8%	**137,3%**
2014	117	168	424	**709**	171	205	512	167	**1 055**	146,2%	122,0%	120,8%	**148,8%**
Változás	317,9%	380,0%	465,3%	413,8%	755,0%	1763,6%	1869,2%	8250,0%	1688,1%	104,6%	288,3%	248,3%	248,0%

Ivararány (1 kanra vonatkoztatva) és szaporodási mutató

Év	Jelentett				Hasznosított						
	Kan	Koca	Süldő	*Süldő/koca*	Kan	Koca	Süldő	Malac	*Süldő/koca*	*Malac/koca*	*(M+S)/koca*
1998	1	1,25	2,68	***2,14***	1	0,55	1,30	0,10	***2,36***	***0,18***	***2,55***
1999	1	1,39	3,19	***2,30***	1	0,75	2,82	0,04	***3,76***	***0,05***	***3,81***
2000	1	1,70	3,27	***1,92***	1	0,39	0,22	0,00	***0,56***	***0,00***	***0,56***
2001	1	1,48	4,59	***3,10***	1	0,73	1,67	0,22	***2,30***	***0,30***	***2,59***
2002	1	1,18	2,53	***2,15***	1	0,71	1,56	0,30	***2,19***	***0,43***	***2,62***
2003	1	1,23	2,98	***2,43***	1	0,34	1,64	0,02	***4,82***	***0,06***	***4,88***
2004	1	1,41	3,73	***2,65***	1	0,66	2,09	0,28	***3,16***	***0,42***	***3,58***
2005	1	1,54	4,21	***2,73***	1	0,78	1,92	0,32	***2,45***	***0,41***	***2,86***
2006	1	1,92	4,42	***2,30***	1	0,69	1,67	0,08	***2,42***	***0,12***	***2,55***
2007	1	1,82	4,36	***2,40***	1	0,81	2,14	0,00	***2,65***	***0,00***	***2,65***
2008	1	1,57	3,83	***2,43***	1	0,85	1,73	0,24	***2,03***	***0,28***	***2,31***
2009	1	1,81	4,03	***2,23***	1	1,12	1,97	0,10	***1,76***	***0,09***	***1,85***
2010	1	1,78	3,50	***1,96***	1	1,00	2,00	0,20	***2,00***	***0,20***	***2,20***
2011	1	2,05	3,27	***1,59***	1	0,94	1,56	0,18	***1,65***	***0,19***	***1,84***
2012	1	1,81	3,36	***1,85***	1	0,82	2,30	0,21	***2,81***	***0,25***	***3,06***
2013	1	1,54	3,34	***2,16***	1	0,82	1,94	0,32	***2,35***	***0,39***	***2,74***
2014	1	1,44	3,62	***2,52***	1	1,20	2,99	0,98	***2,50***	***0,81***	***3,31***

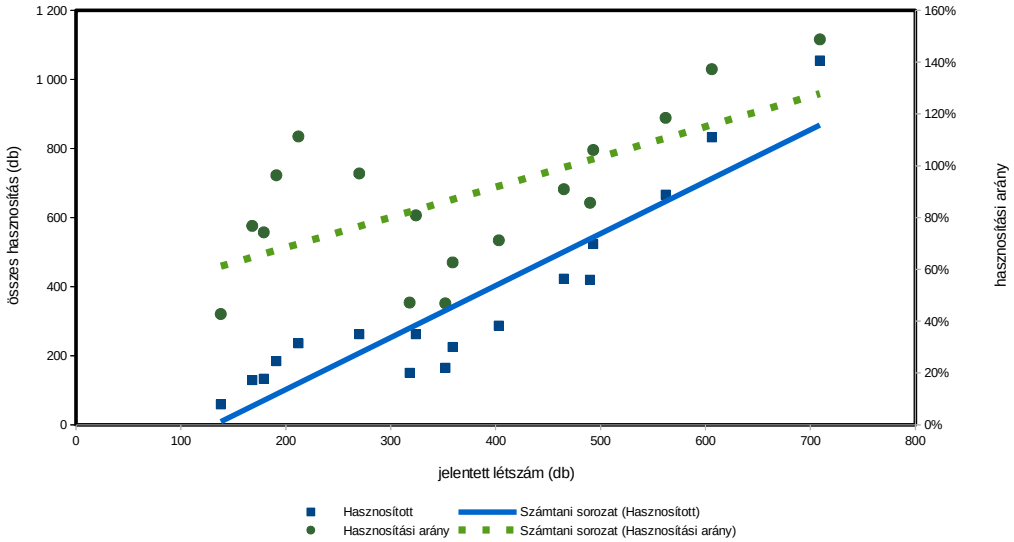
Ivararány (százalékos megoszlás)

Év	Jelentett				Hasznosított					Kan / (kan+koca)	Süldő+malac
	Kan	Koca	Süldő	Összes	Kan	Koca	Süldő	Malac	Összes		
1998	20,3%	25,4%	54,3%	100%	33,9%	18,6%	44,1%	3,4%	100%	**64,5%**	**47,5%**
1999	17,9%	24,9%	57,2%	100%	21,7%	16,3%	61,2%	0,8%	100%	**57,1%**	**62,0%**
2000	16,8%	28,5%	54,7%	100%	62,4%	24,1%	13,5%	0,0%	100%	**72,2%**	**13,5%**
2001	14,1%	20,9%	64,9%	100%	27,7%	20,1%	46,2%	6,0%	100%	**58,0%**	**52,2%**
2002	21,2%	25,0%	53,8%	100%	28,0%	19,9%	43,6%	8,5%	100%	**58,4%**	**52,1%**
2003	19,2%	23,6%	57,2%	100%	33,3%	11,3%	54,7%	0,7%	100%	**74,6%**	**55,3%**
2004	16,3%	23,0%	60,7%	100%	24,8%	16,4%	51,9%	6,9%	100%	**60,2%**	**58,8%**
2005	14,8%	22,8%	62,3%	100%	24,8%	19,5%	47,7%	8,0%	100%	**56,0%**	**55,7%**
2006	13,6%	26,1%	60,2%	100%	29,1%	20,0%	48,5%	2,4%	100%	**59,3%**	**50,9%**
2007	13,9%	25,3%	60,7%	100%	25,3%	20,4%	54,2%	0,0%	100%	**55,3%**	**54,2%**
2008	15,6%	24,6%	59,8%	100%	26,1%	22,3%	45,3%	6,3%	100%	**54,0%**	**51,6%**
2009	14,6%	26,5%	58,9%	100%	23,9%	26,7%	47,0%	2,4%	100%	**47,2%**	**49,4%**
2010	15,9%	28,4%	55,7%	100%	23,8%	23,8%	47,6%	4,8%	100%	**50,0%**	**52,4%**
2011	15,8%	32,5%	51,7%	100%	27,2%	25,6%	42,3%	5,0%	100%	**51,4%**	**47,2%**
2012	16,2%	29,4%	54,4%	100%	23,1%	18,9%	53,2%	4,8%	100%	**55,0%**	**58,0%**
2013	17,0%	26,2%	56,8%	100%	24,5%	20,2%	47,5%	7,8%	100%	**54,8%**	**55,3%**
2014	16,5%	23,7%	59,8%	100%	16,2%	19,4%	48,5%	15,8%	100%	**45,5%**	**64,4%**

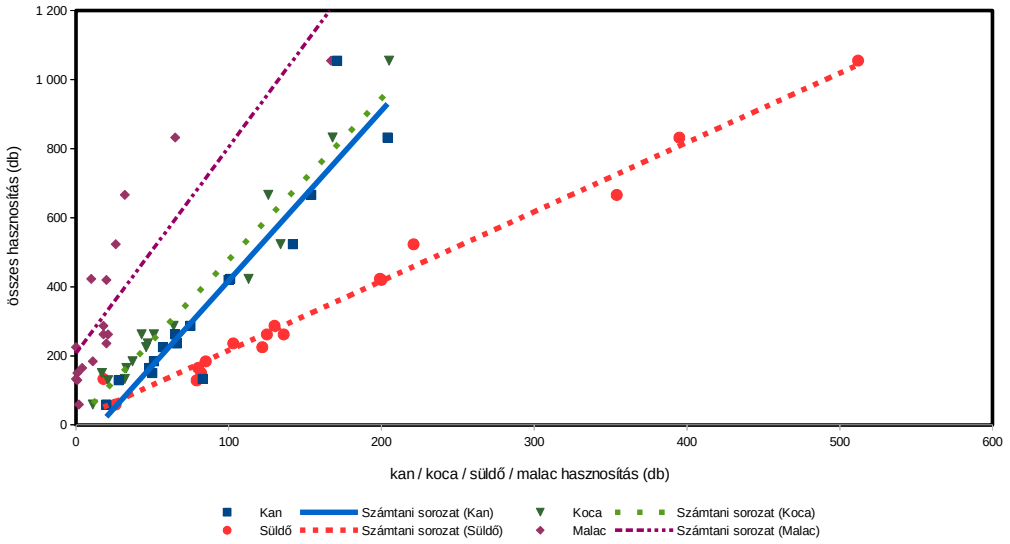
A vaddisznó hasznosításának összefüggései (1998-2014)

VGTE: **108**

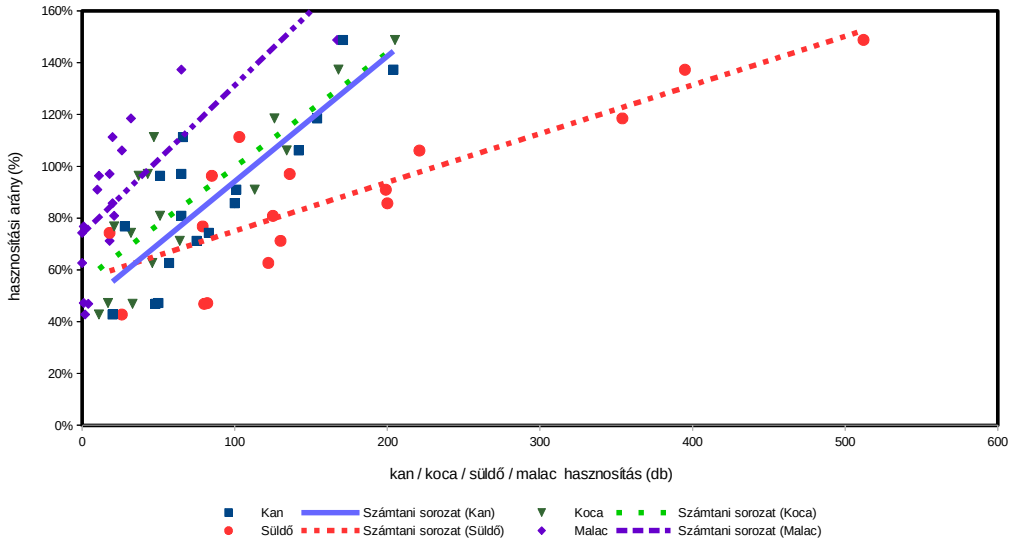
Vaddisznó szabad területi hasznosítás összefüggései I.

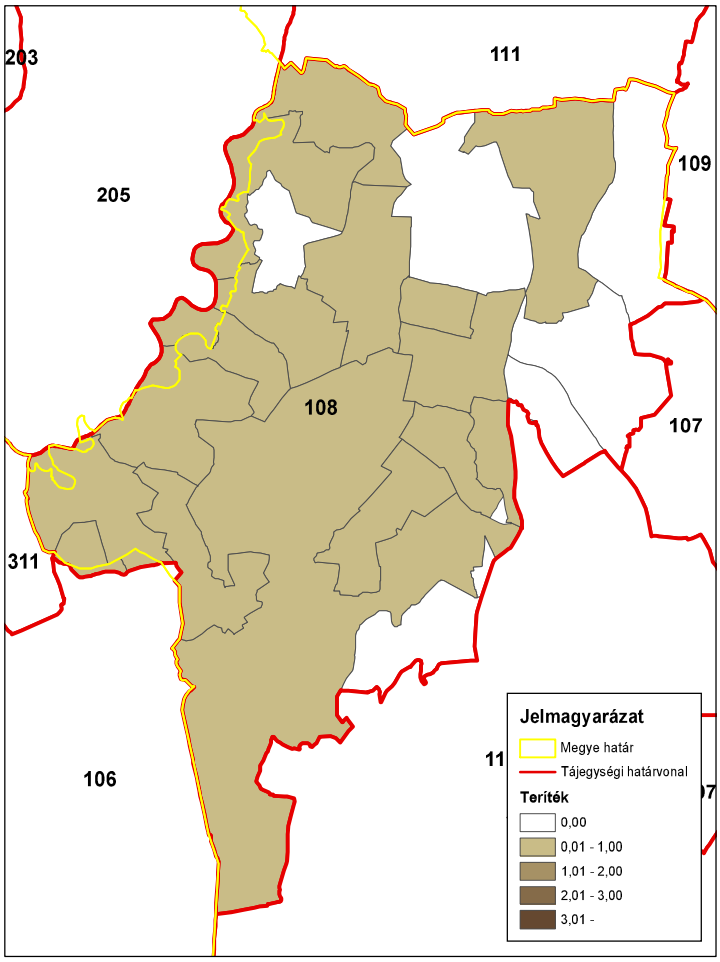
Vaddisznó szabad területi hasznosítás összefüggései II.

Vaddisznó szabad területi hasznosítás összefüggései III.

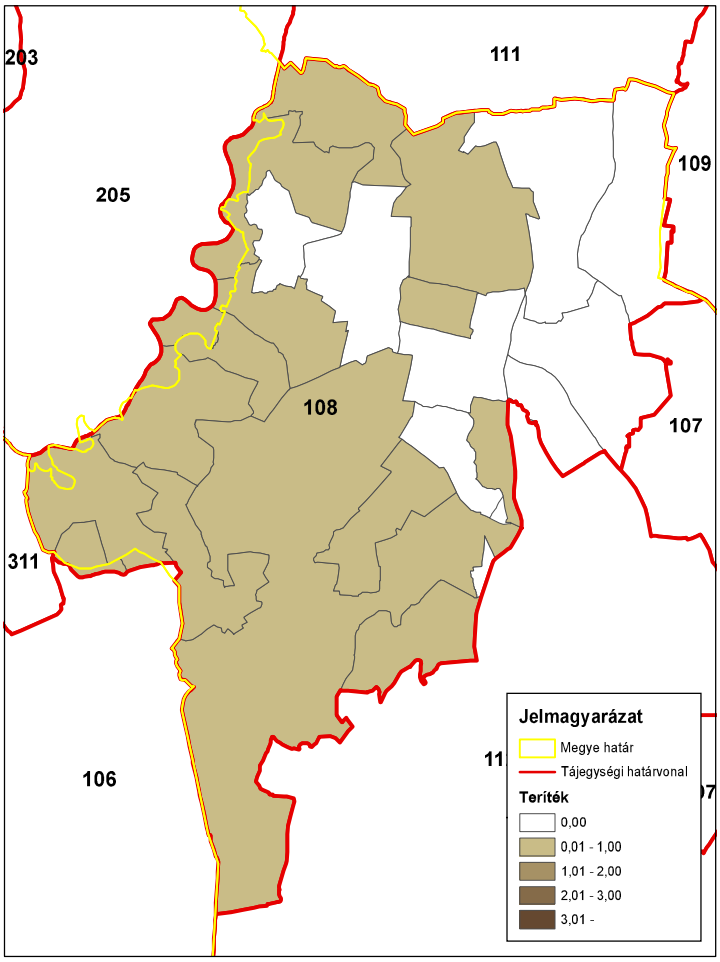

Vaddisznó (teríték - db/km^2) 2007

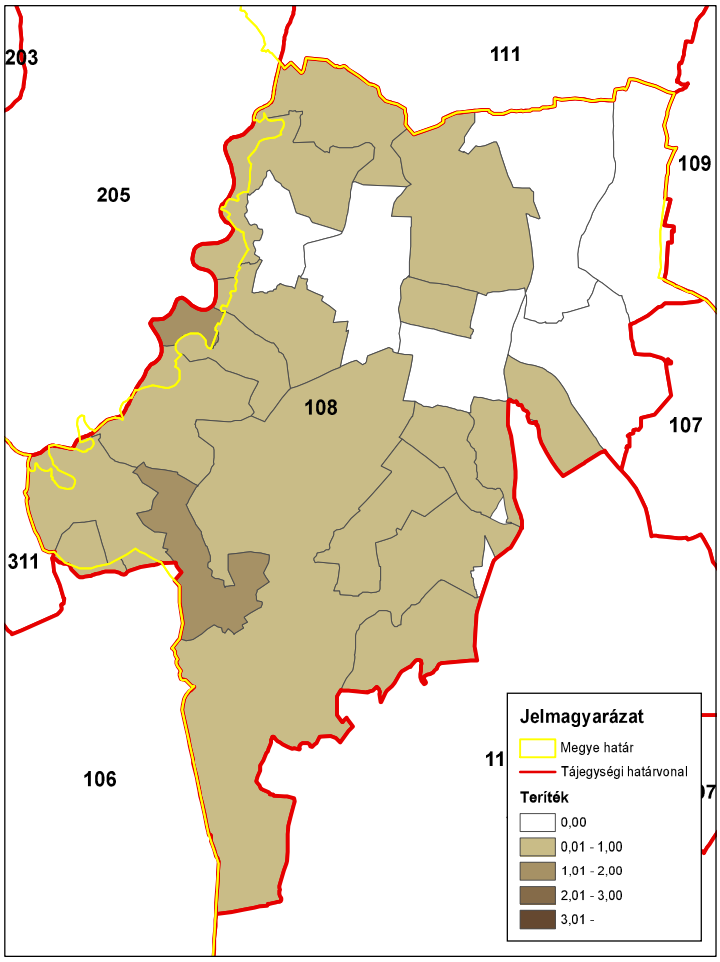
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Vaddisznó (teríték - db/km^2) 2008

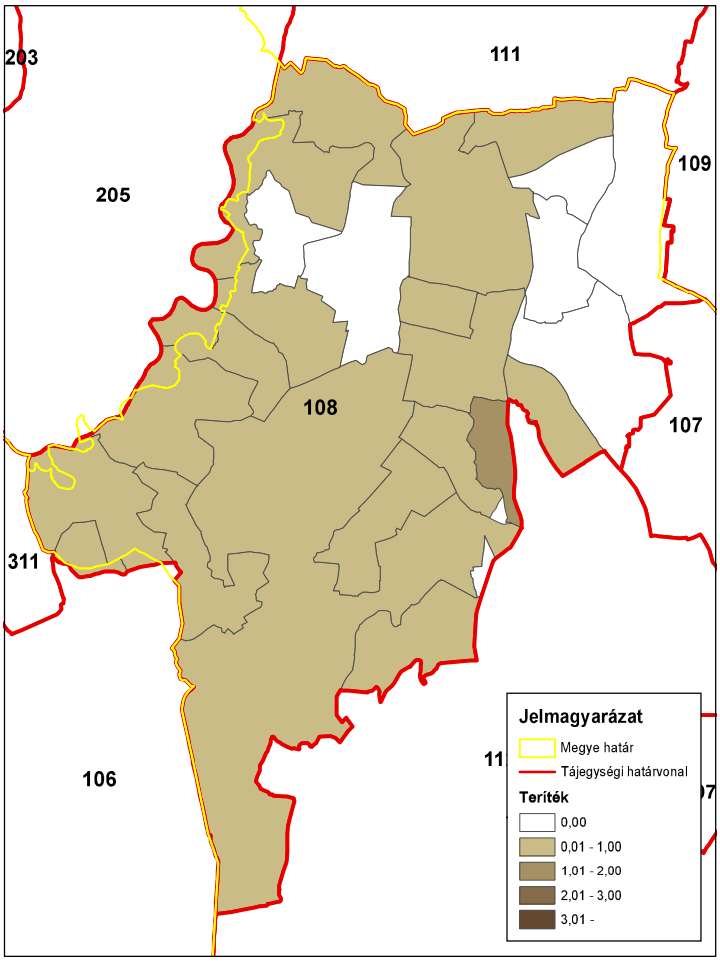
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Vaddisznó (teríték - db/km^2) 2009

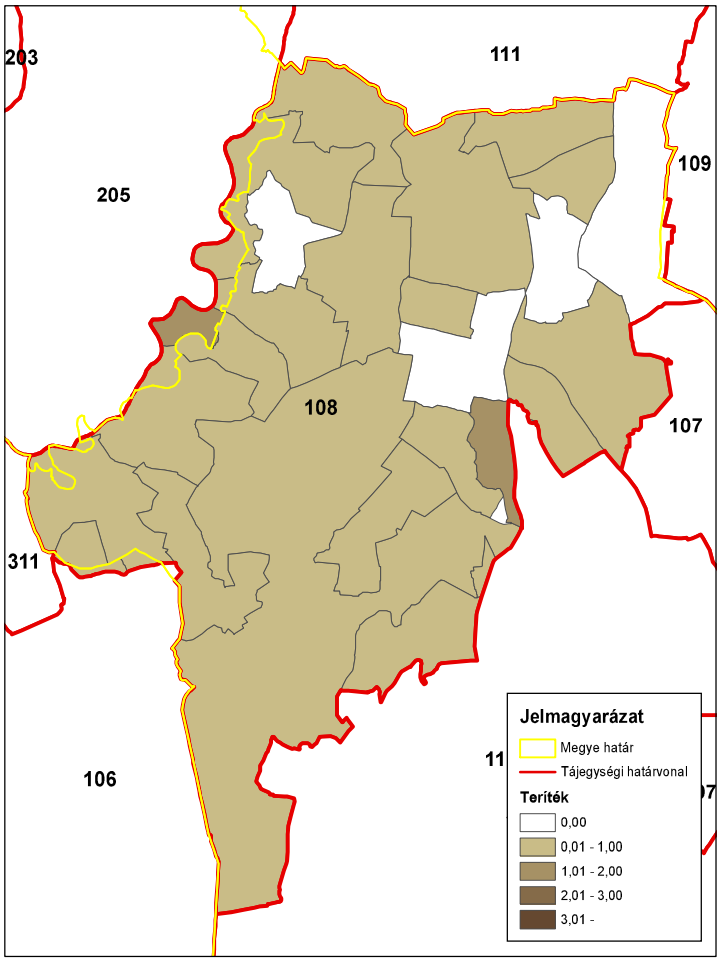
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Vaddisznó (teríték - db/km^2) 2010

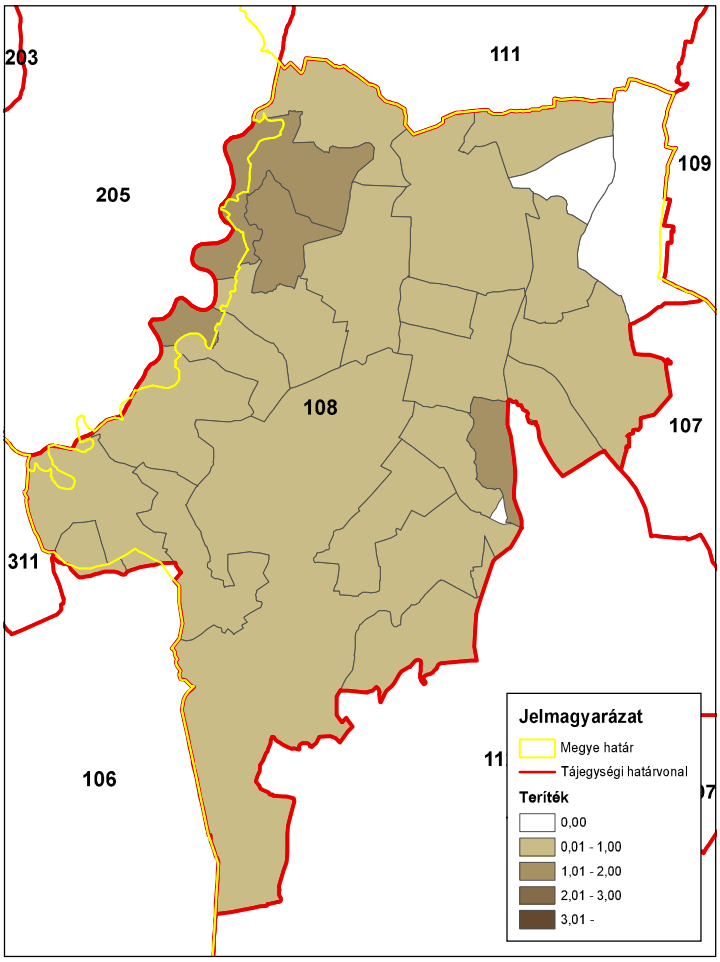
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Vaddisznó (teríték - db/km^2) 2011

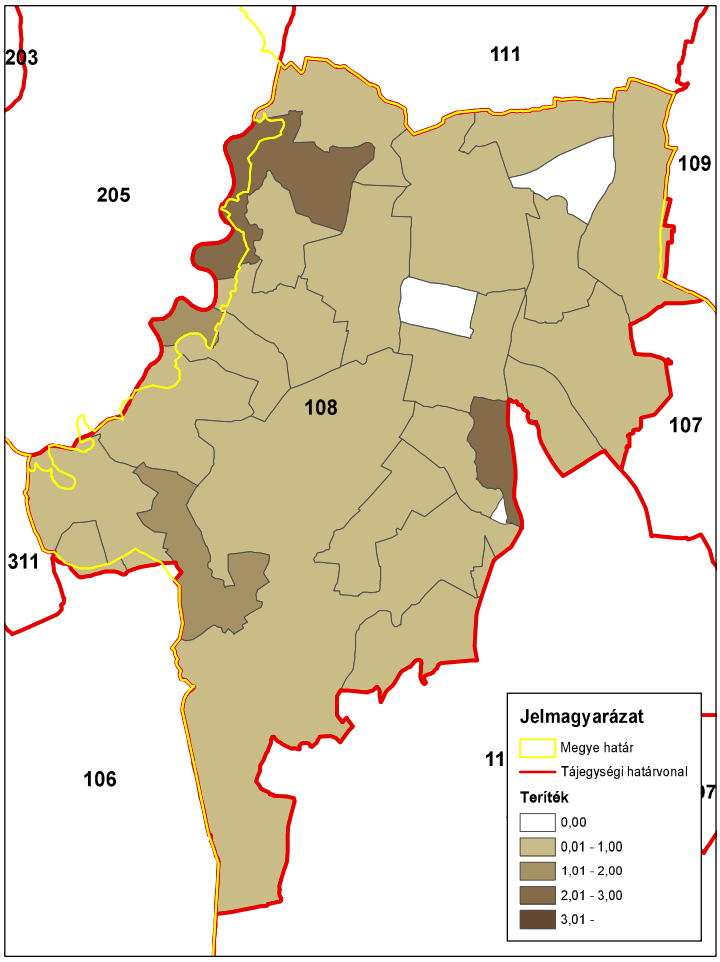
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Vaddisznó (teríték - db/km^2) 2012

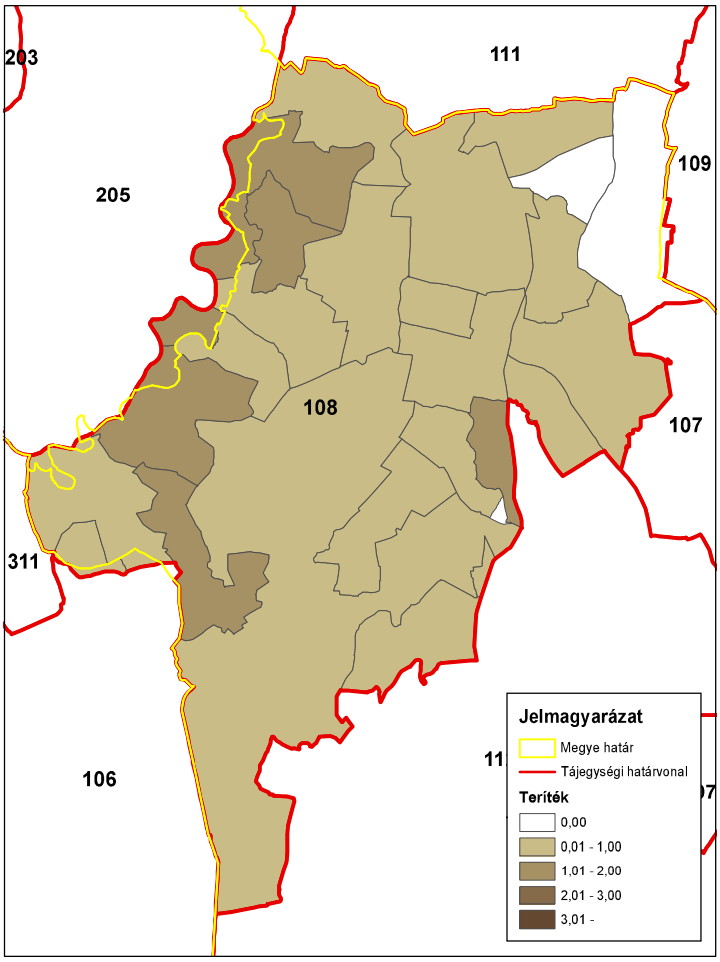
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Vaddisznó (teríték - db/km^2) 2013

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Vaddisznó (teríték - db/km^2) 2014

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

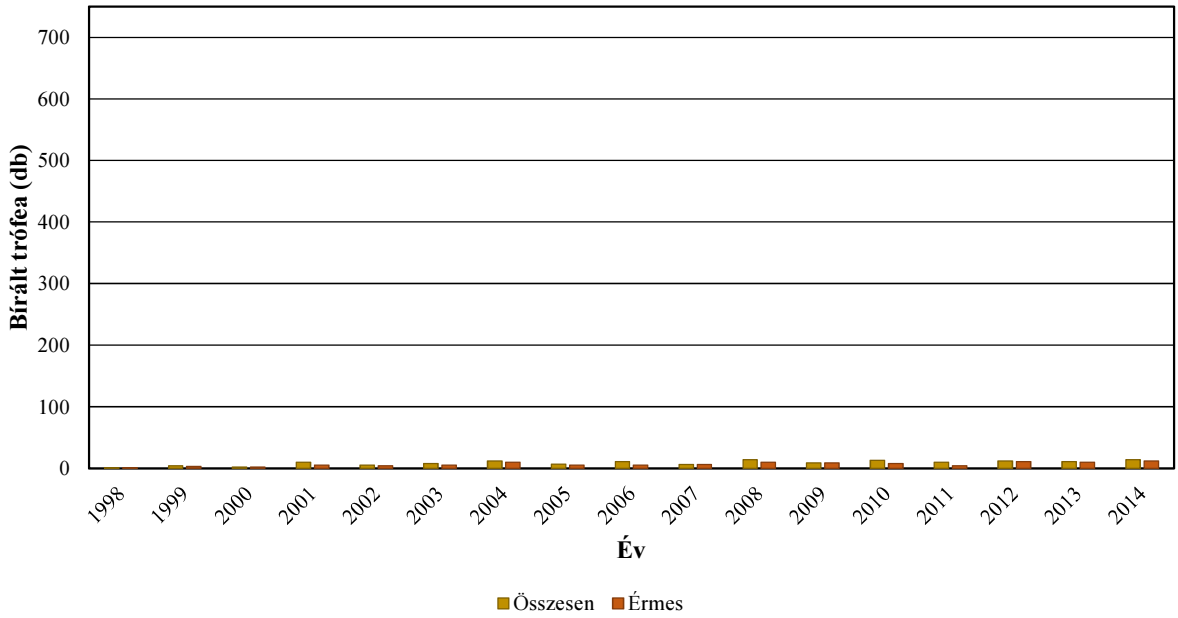
A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Vaddisznó

Az érmes trófeák adatainak évenkénti alakulása

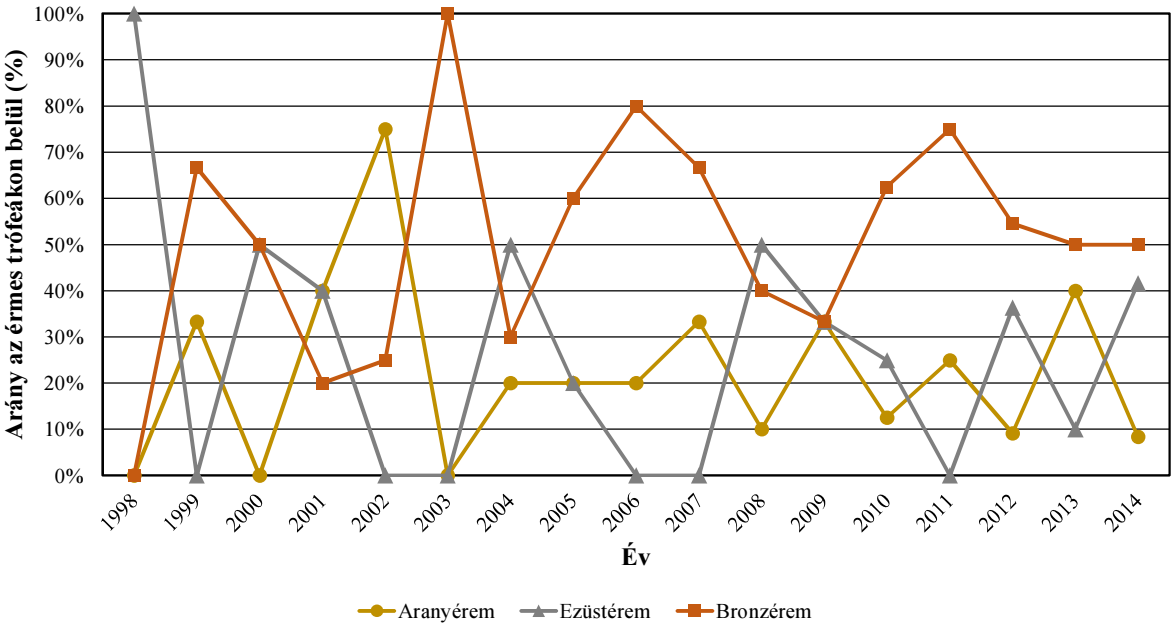
Év	Összes bírált trófea (db)	Érmes trófea (db)	Érmesarány (%)	Aranyérem (db)	Ezüstérem (db)	Bronzérem (db)	Aranyérem (%)	Ezüstérem (%)	Bronzérem (%)
1998	1	1	100,0%		1		0,0%	100,0%	0,0%
1999	4	3	75,0%	1		2	33,3%	0,0%	66,7%
2000	2	2	100,0%		1	1	0,0%	50,0%	50,0%
2001	10	5	50,0%	2	2	1	40,0%	40,0%	20,0%
2002	5	4	80,0%	3		1	75,0%	0,0%	25,0%
2003	8	5	62,5%			5	0,0%	0,0%	100,0%
2004	12	10	83,3%	2	5	3	20,0%	50,0%	30,0%
2005	7	5	71,4%	1	1	3	20,0%	20,0%	60,0%
2006	11	5	45,5%	1		4	20,0%	0,0%	80,0%
2007	6	6	100,0%	2		4	33,3%	0,0%	66,7%
2008	14	10	71,4%	1	5	4	10,0%	50,0%	40,0%
2009	9	9	100,0%	3	3	3	33,3%	33,3%	33,3%
2010	13	8	61,5%	1	2	5	12,5%	25,0%	62,5%
2011	10	4	40,0%	1		3	25,0%	0,0%	75,0%
2012	12	11	91,7%	1	4	6	9,1%	36,4%	54,5%
2013	11	10	90,9%	4	1	5	40,0%	10,0%	50,0%
2014	14	12	85,7%	1	5	6	8,3%	41,7%	50,0%

A 108. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Vaddisznó

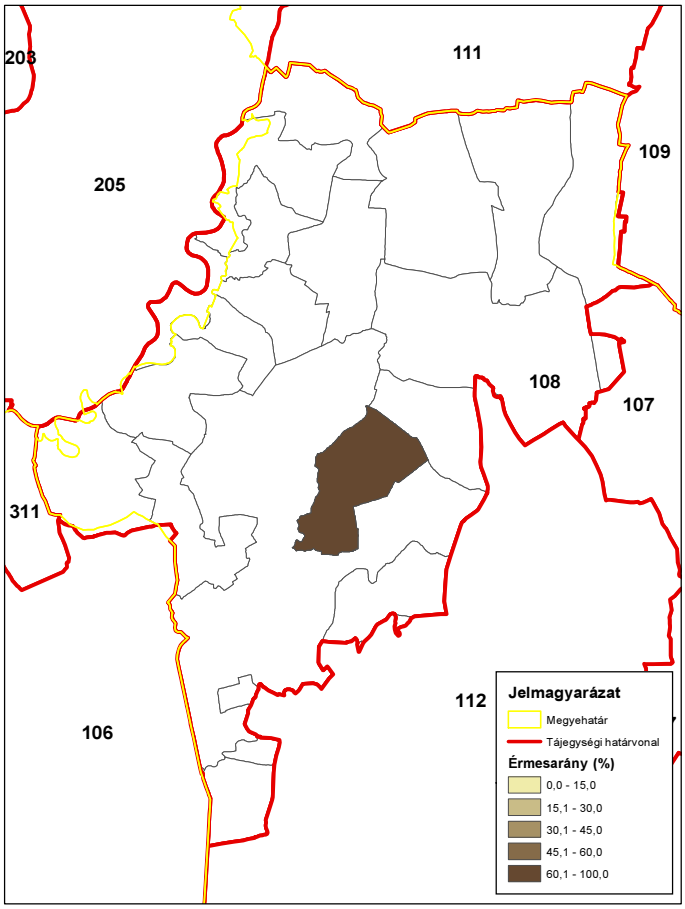
A bírált trófeák száma

Az érmes fokozatok aránya

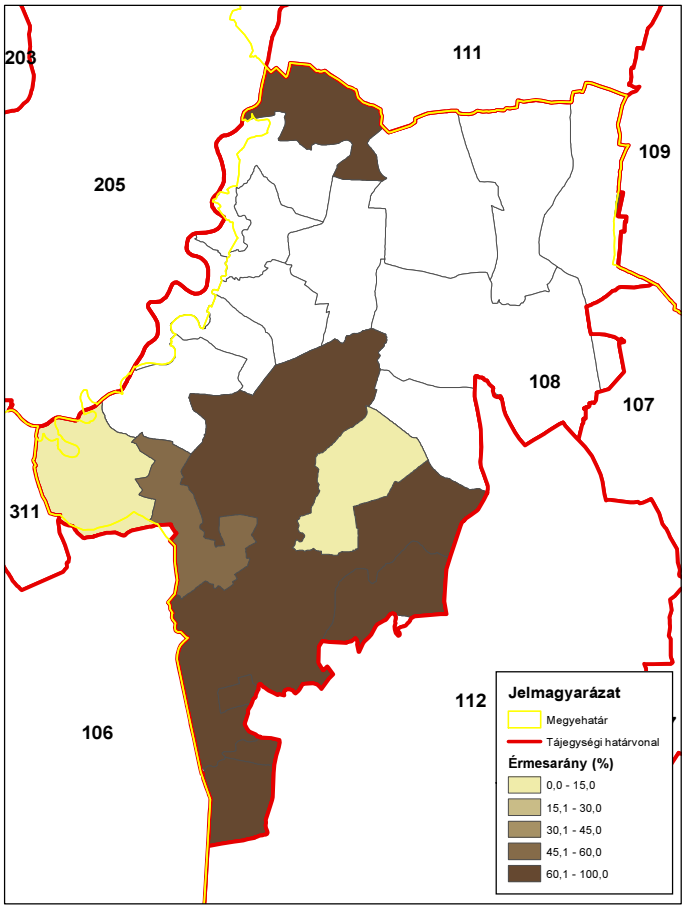

Vaddisznó érmesarány (%) 1998

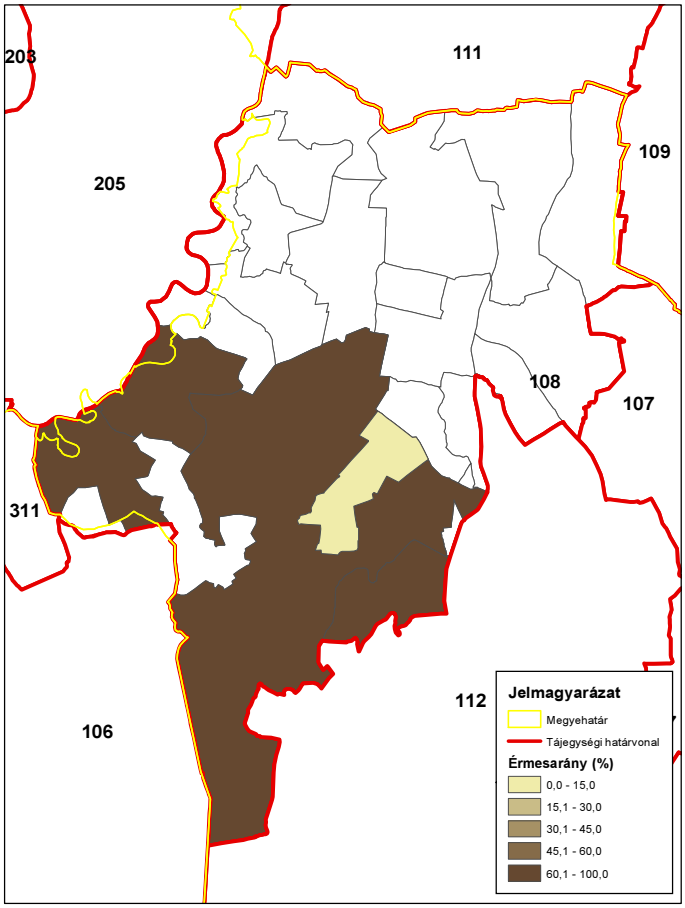
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Vaddisznó érmesarány (%) 2003

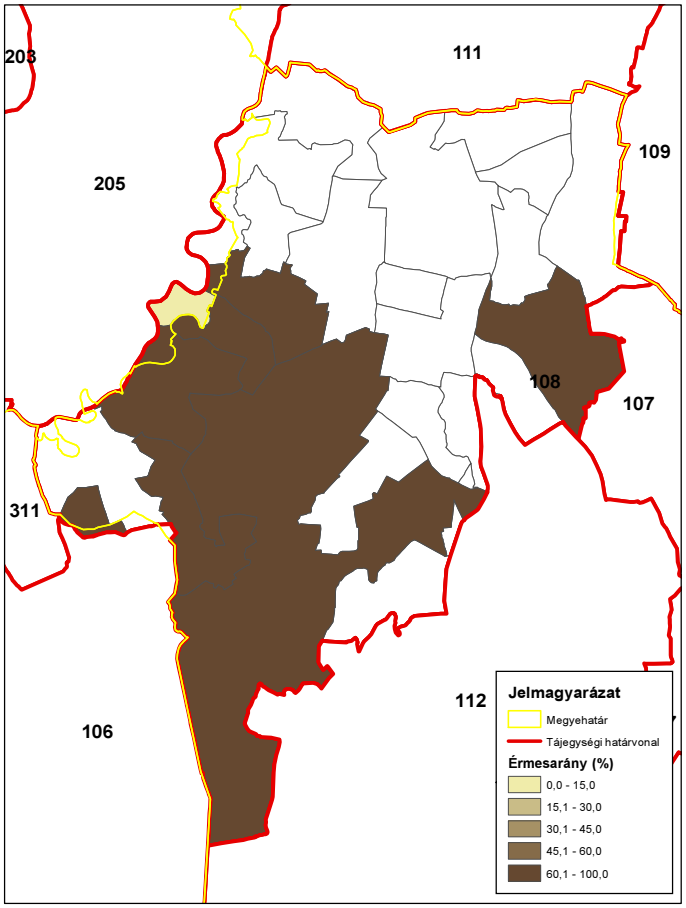
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Vaddisznó érmesarány (%) 2008

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Vaddisznó érmesarány (%) 2014

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

A mezei nyúl állománya és hasznosítása

A mezei nyúl állománya és hasznosítása

Az állomány létszám és a teríték a vadgazdálkodási tájegységben

- A **Hajdúsági Löszhát-Hortobágy vadgazdálkodási tájegység (108)** területén a mezei nyúl létszáma 1998-2014 között csökkent (16 → 7 ezer). A lelövések 2002-2003-ig növekedtek, majd csökkenés következett be (0,9 → 2,5 → 1 ezer pld). De összességében nőtt a lelövések száma. Az élő befogás csökkent, majd 2014-ben már nem volt.
- Az adatok alapján a nyúl állomány jelentett létszáma és a hasznosítás között látható összefüggés. A hasznosítás ugyanakkor nem csökkent olyan mértékben, ahogy a jelentett állomány csökkent, ezek alapján a becsléseket és a tervezést erősíteni kellene.
- A lelövések és a befogások egymáshoz viszonyított aránya jól alakult a tájegységben, a lelövések voltak túlsúlyban minden évben. Ez kedvező lehet a további állomány alakulás szempontjából, de az időzítés és a mennyiség tervezése fontos tényező lehet a csökkenés megállításához.
- A kezdeti keleti és nyugati túlsúly fokozatosan északra helyeződött át, bár keleten továbbra is erőteljes maradt a hasznosítás.
- Összességében a nyúl hasznosításának változása nem volt összhangban a létszám változásával, azaz a hasznosítás csökkenése nem igazodik az állomány változásából levezethető lehetőségekhez.

A hasznosítási arány és a hasznosítás összetétele

- A hasznosítási arány 2002-ig növekedett (9,5% → 22,5 %), majd kis ingadozásokkal lecsökkent 2014-re 13,7%-ra, ami összességében növekedést jelent (44%-kal).
- A hasznosítás összetételében látható a lelövések túlsúlya, ami 2014-re teljessé válik, csak lelövés útján hasznosítják a mezei nyúl állományt, ami kedvező lehet. Ugyanakkor a lelövések esetleges rossz időzítése, illetve a megnövekedett hasznosítási arány okozhatja a nyúl populáció csökkenését. A megnövekedett hasznosítást nem támasztja alá a populációsűrűség változása. Csökkenteni kellene a hasznosítási arányt.

A mezei nyúl jelentősége a vadgazdálkodási tájegységben

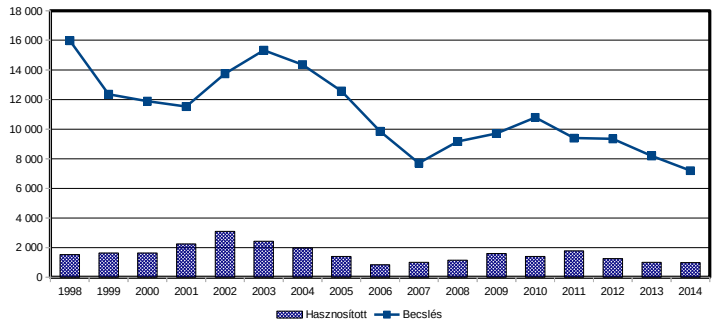
- A Hajdúsági Löszhát-Hortobágy vadgazdálkodási tájegység az ország gyengébb mezei nyulas térségei közé tartozik a teríték nagysága alapján. A mezei nyúl nem fontos tényezője az eredményes vadgazdálkodásnak. Ugyanakkor a mezei nyúllal való gazdálkodást erősíteni lehetne a jelenlegi adatok alapján. A mezei nyúl állománya sajnos csökkenő, a hasznosítása is csökken, de nem olyan mértékben. A fácán hasznosítással összefüggést mutat, ami arra utal, hogy az apróvadas gazdálkodási szemlélet még jelen van ebben a tájegységben. Még fontos az apróvad állomány a helyi vadgazdálkodók számára. A megnövekedett hasznosítási arány viszont veszélyeztetheti a még meglévő mezei nyúl állományt, aminek ellenőrzéséhez és a tudatosabb gazdálkodáshoz szükségesek bizonyos változtatások a becslések és a tervezés területén legalább azokon a vadgazdálkodási egységeken, ahol még jelentősebb nyúl populáció található.

A szabad területi mezeinyúl-állomány és a hasznosítás vadgazdálkodási tájegységi adatai (1998-2014)

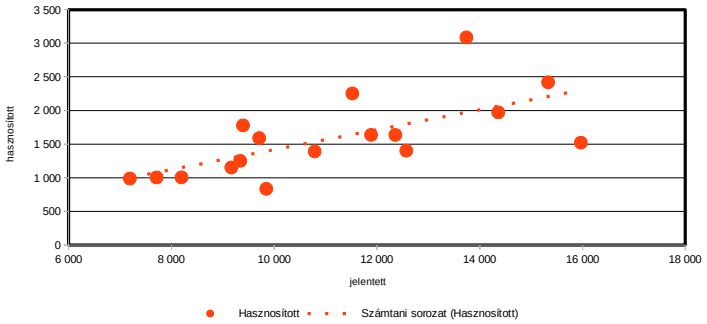
VGTE: **108**

Év	Becslés	Hasznosított			Arányok		
		Lelövés	Befogás	Összes	Lelövés	Befogás	Hasznosítás
1998	15 967	849	672	**1 521**	55,8%	44,2%	**9,5%**
1999	12 358	1 228	408	**1 636**	75,1%	24,9%	**13,2%**
2000	11 885	1 267	370	**1 637**	77,4%	22,6%	**13,8%**
2001	11 520	1 791	462	**2 253**	79,5%	20,5%	**19,6%**
2002	13 740	2 504	582	**3 086**	81,1%	18,9%	**22,5%**
2003	15 330	2 299	121	**2 420**	95,0%	5,0%	**15,8%**
2004	14 360	1 845	127	**1 972**	93,6%	6,4%	**13,7%**
2005	12 570	1 148	254	**1 402**	81,9%	18,1%	**11,2%**
2006	9 845	834	0	**834**	100,0%	0,0%	**8,5%**
2007	7 711	930	74	**1 004**	92,6%	7,4%	**13,0%**
2008	9 165	1 087	65	**1 152**	94,4%	5,6%	**12,6%**
2009	9 707	1 392	197	**1 589**	87,6%	12,4%	**16,4%**
2010	10 787	1 309	82	**1 391**	94,1%	5,9%	**12,9%**
2011	9 392	1 580	198	**1 778**	88,9%	11,1%	**18,9%**
2012	9 338	1 053	197	**1 250**	84,2%	15,8%	**13,4%**
2013	8 195	845	160	**1 005**	84,1%	15,9%	**12,3%**
2014	7 191	988	0	**988**	100,0%	0,0%	**13,7%**
Változás	-55,0%	16,4%	-100,0%	-35,0%	79,2%	-100,0%	44,2%
Minimum	7 191	834	0	834	55,8%	0,0%	8,5%
Maximum	15 967	2 504	672	3 086	100,0%	44,2%	22,5%

A szabad területi mezeinyúl-állomány és a hasznosítás

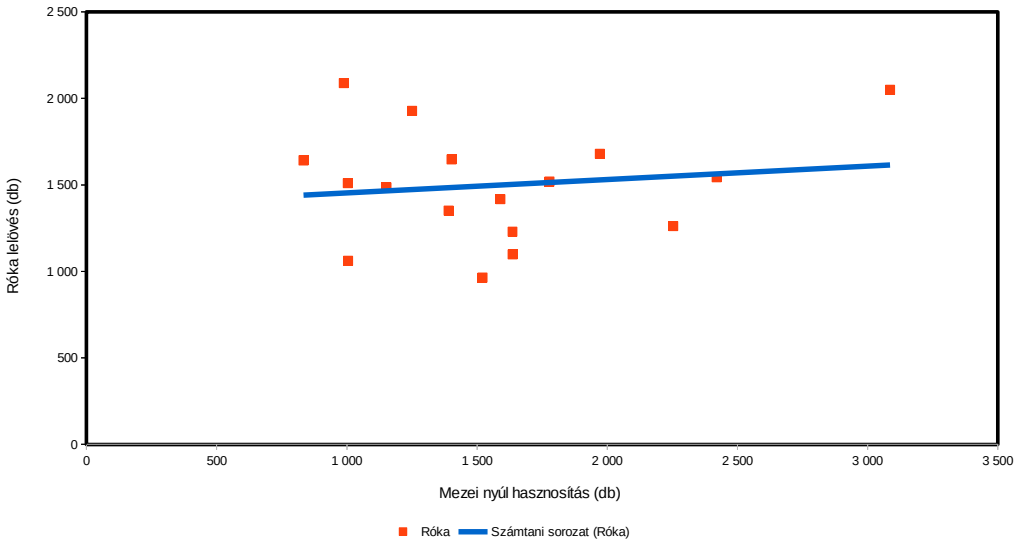
A szabad területi mezeinyúl-állomány és a hasznosítás

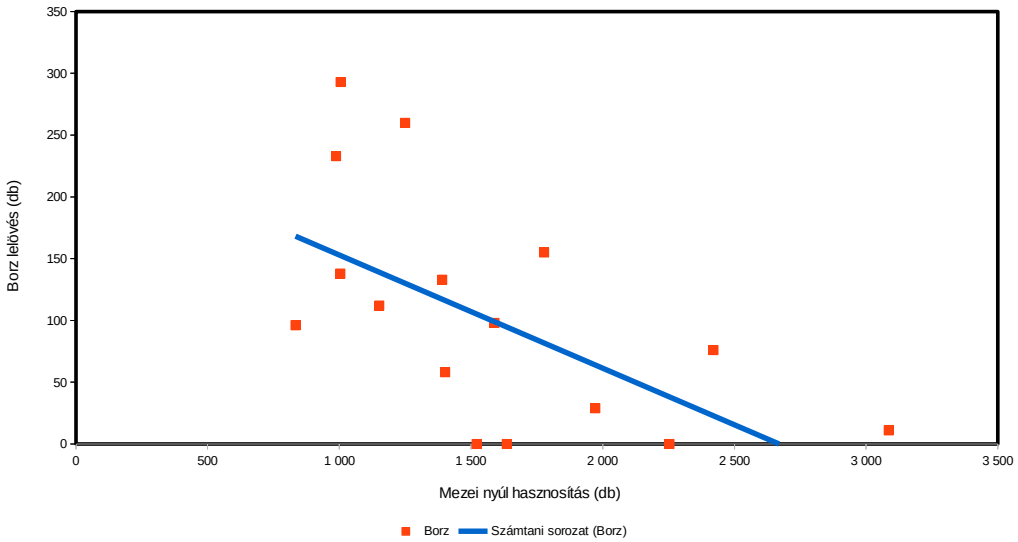
A mezei nyúl hasznosítás és a róka, borz és vaddisznó lelövés kapcsolata (1998-2014)

VGTE: **108**

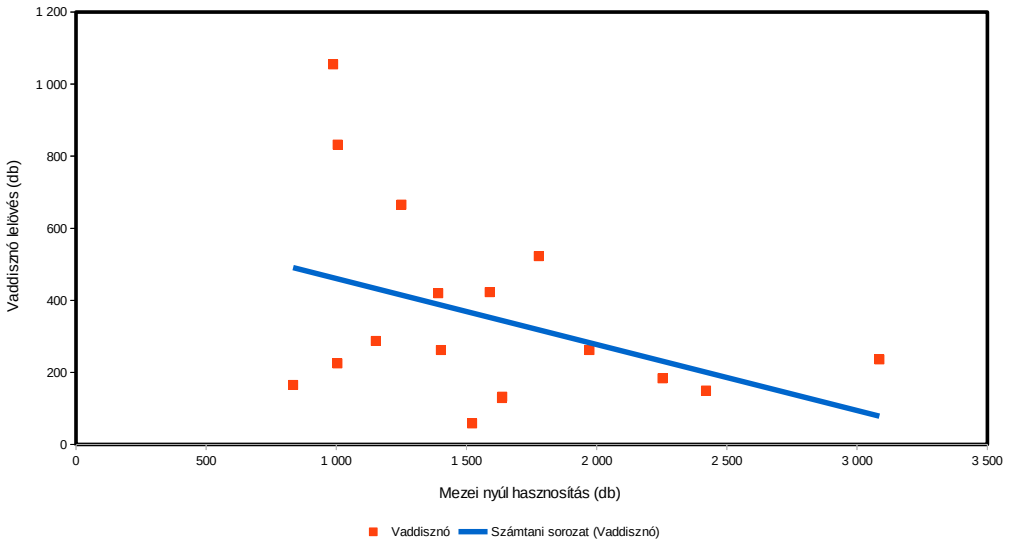
Mezei nyúl - róka kapcsolata

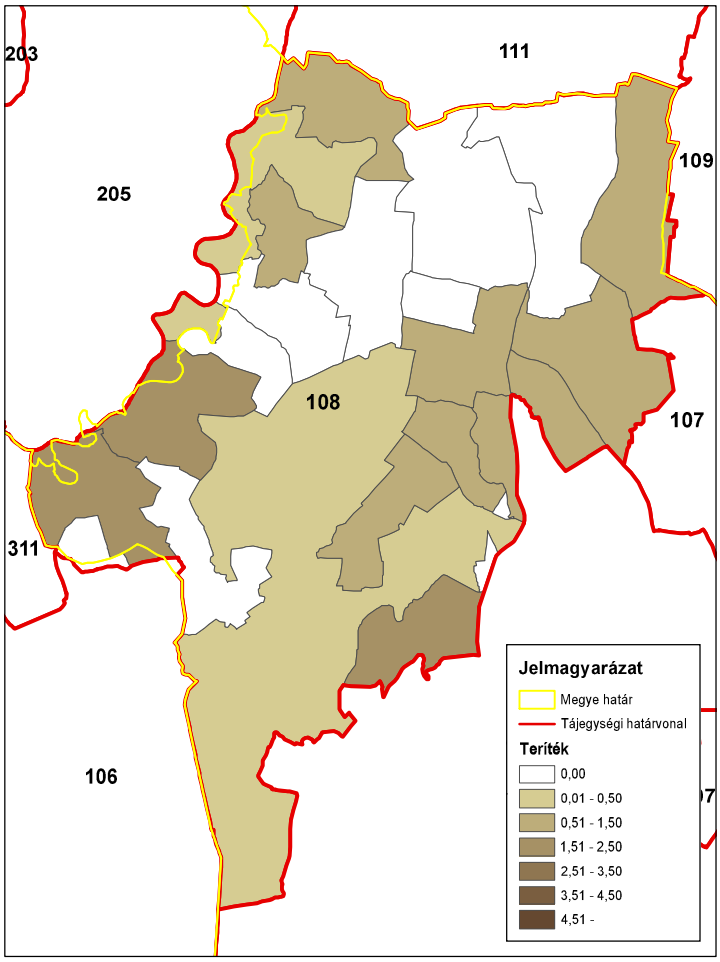
Mezei nyúl - borz kapcsolata

Mezei nyúl - vaddisznó kapcsolata

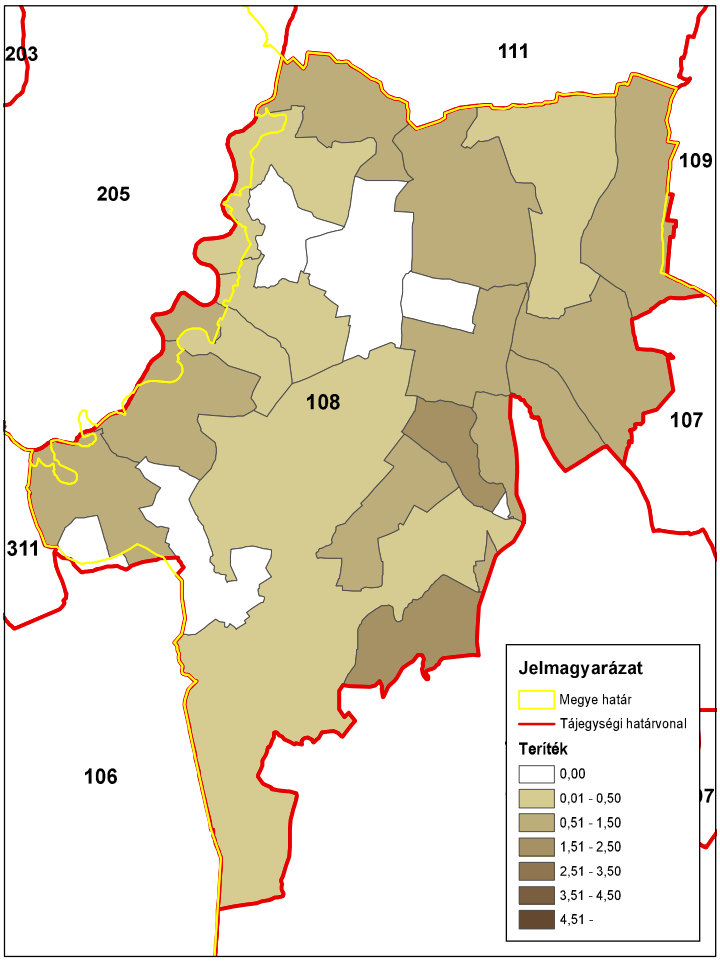

Mezei nyúl (terítés - db/km^2) 2007

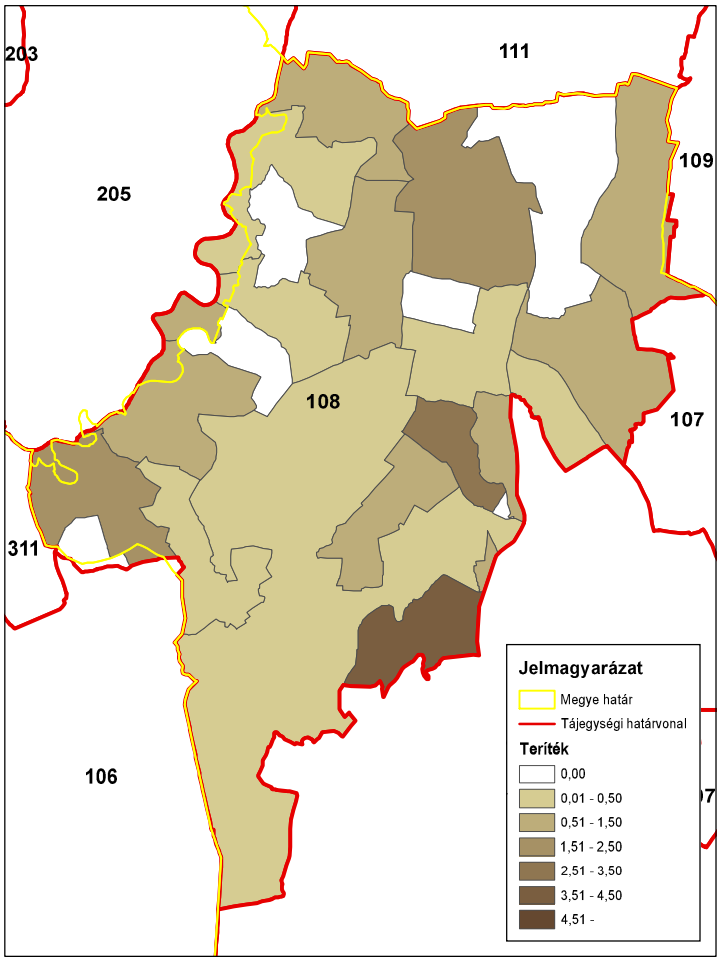
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Mezei nyúl (terítés - db/km^2) 2008

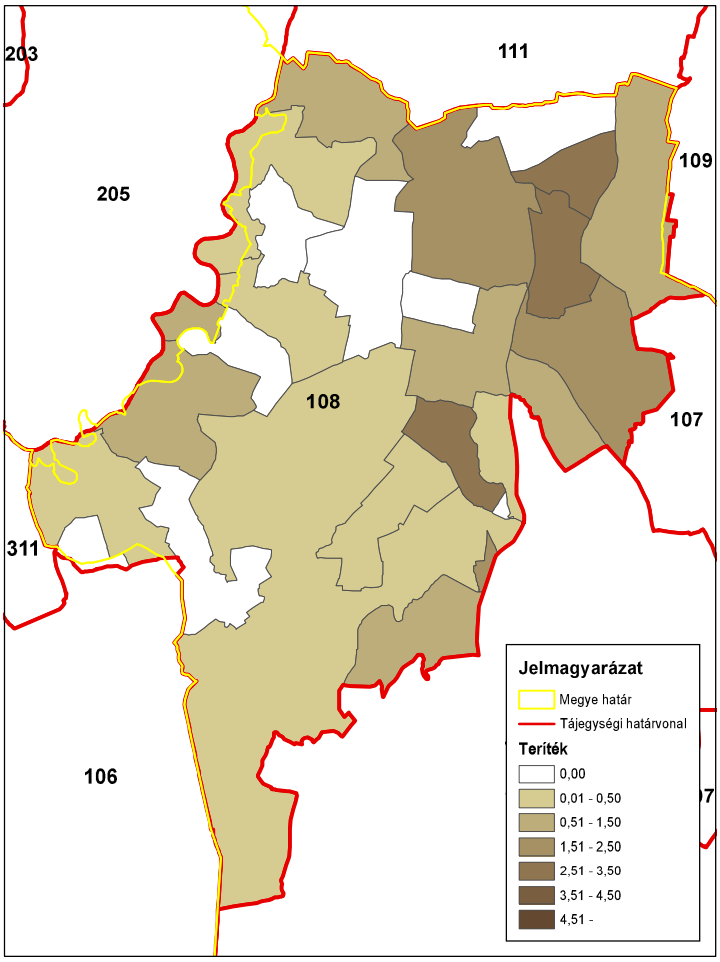
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Mezei nyúl (terítés - db/km^2) 2009

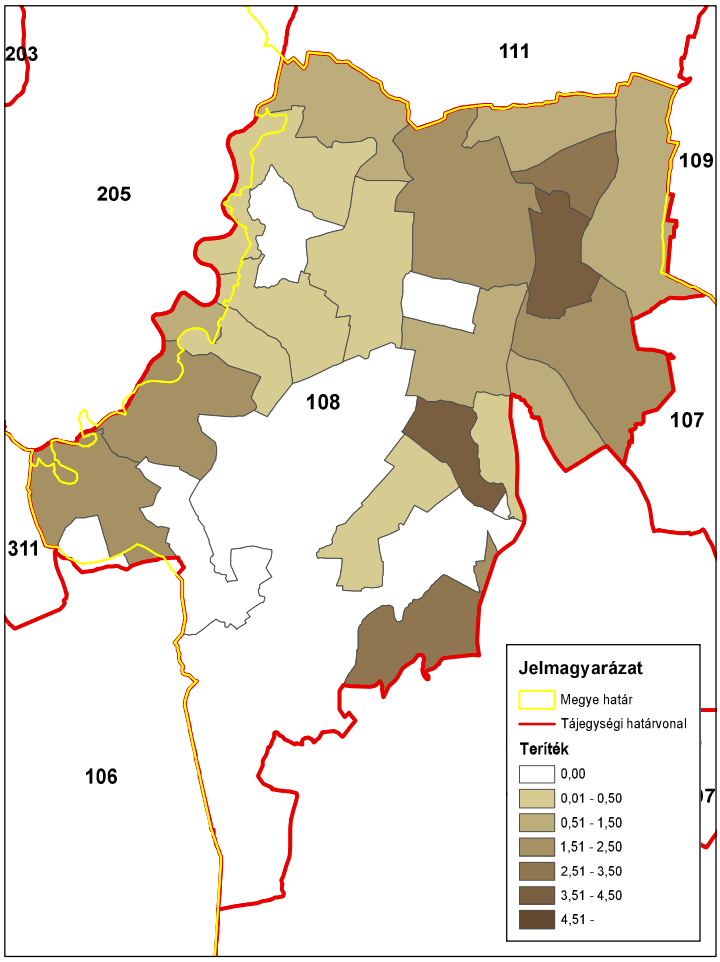
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Mezei nyúl (terítés - db/km^2) 2010

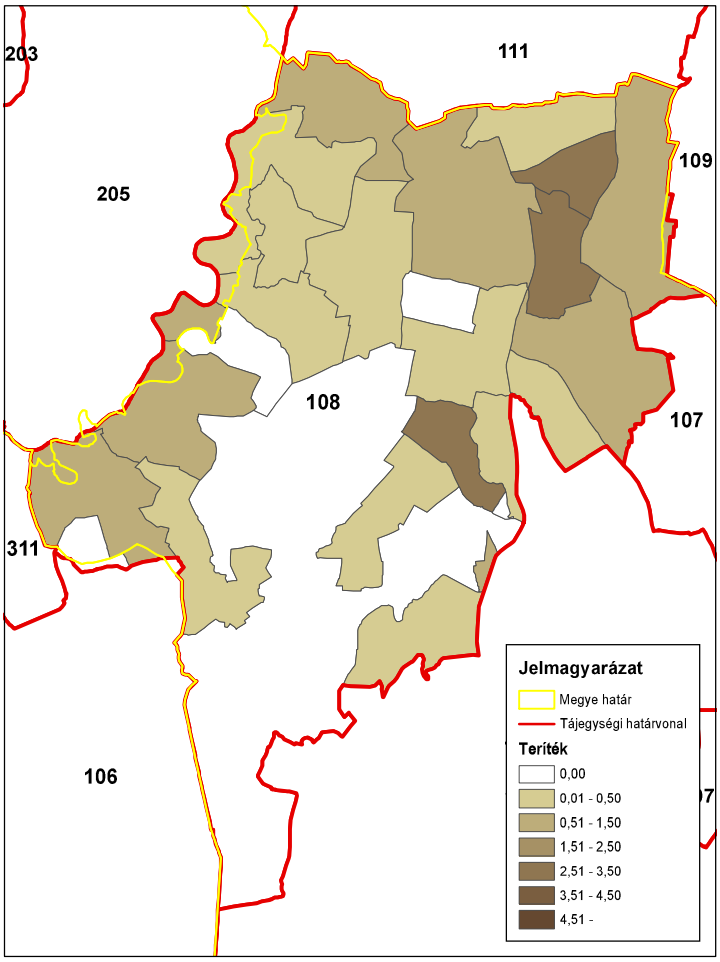
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Mezei nyúl (terítés - db/km^2) 2011

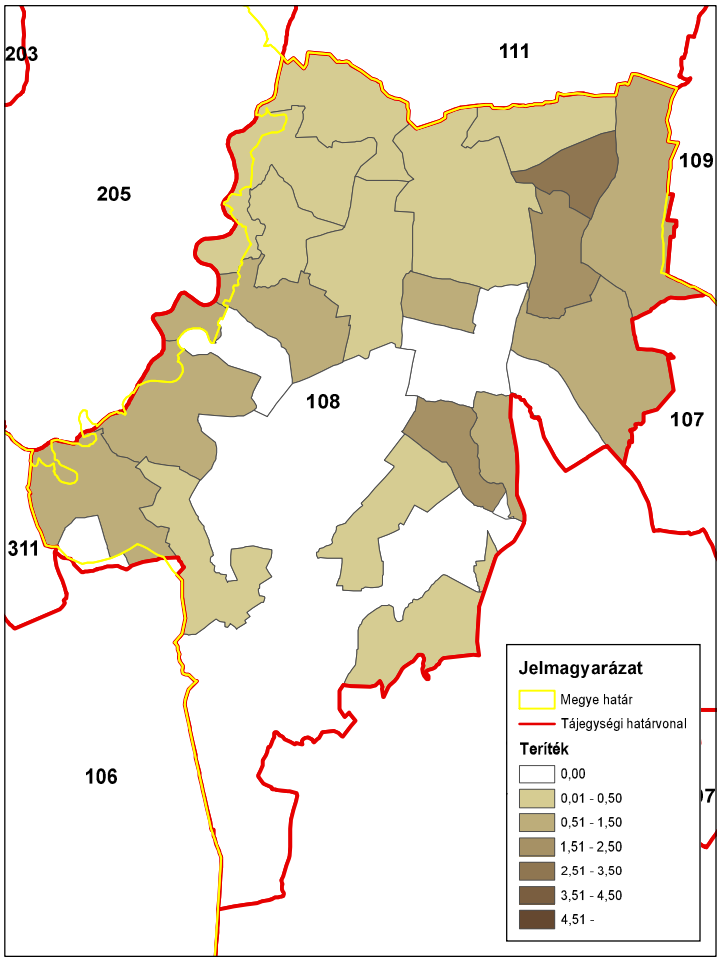
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Mezei nyúl (terítés - db/km^2) 2012

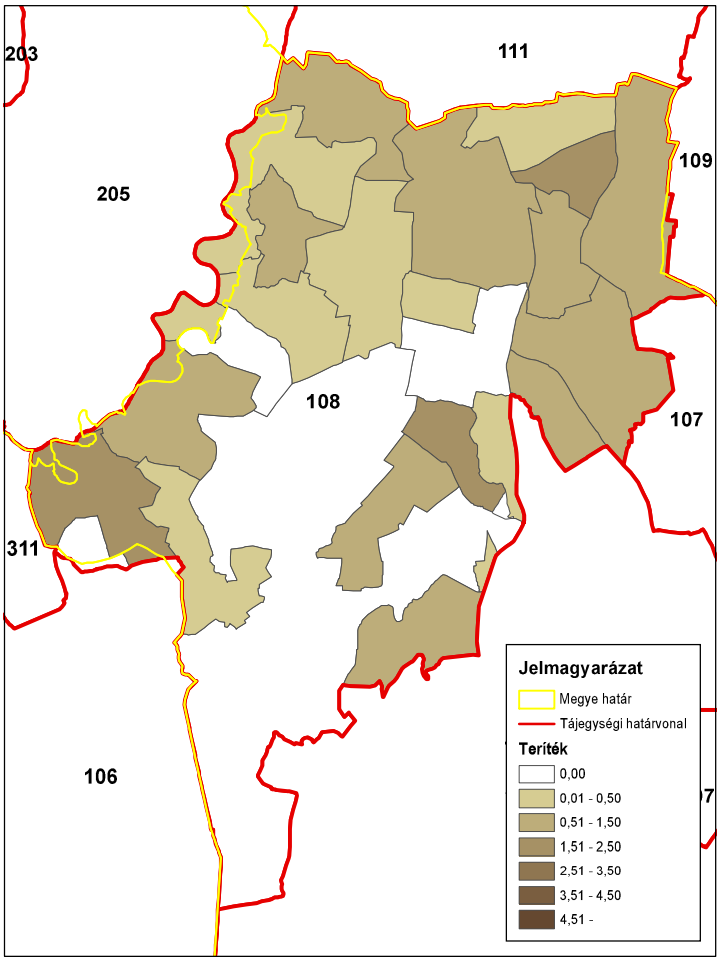
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Mezei nyúl (terítés - db/km^2) 2013

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Mezei nyúl (terítés - db/km^2) 2014

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

A fácán állománya és hasznosítása

A fácán állománya és hasznosítása

Az állomány létszám és a teríték a vadgazdálkodási tájegységben

- A **Hajdúsági Löszhát-Hortobágy vadgazdálkodási tájegységben (108)** a fácán jelentett létszáma az 1998-2014 közötti időszakban ingadozásokkal, de közepesen erős csökkenő trendet mutat (14.9 ezer → 8.9 ezer; -39.8%).
- A vadgazdálkodási tájegységben a kibocsátott fácánok száma az első időszakban rendkívül erősen, lineárisan csökkent, majd a másodikban ettől a minimumtól egy kicsit magasabb szinten stagnált (9.3 ezer → 3.7 ezer; -60%).
- A teríték az első időszakban erősen, a másodikban enyhén csökkent (7.8 ezer → 3.1 ezer; -60.2%).
- A 2007-2014 közötti terítéktérképeken látható, hogy a tájegység középső-déli részén a teríték lenullázódott, a hasznosítás az utolsó években megszűnt.
- A **Hajdúsági Löszhát-Hortobágy vadgazdálkodási tájegységben** az elmúlt két tervezési időszak során a fácán állománya, a kibocsátás és a teríték is egyaránt jelentős mértékben csökkent. Mindez azt jelzi, hogy a fácánkibocsátás visszaszorulásával a fácán vadászati-vadgazdálkodási jelentősége is gyengül.

A hasznosítási arány és a hasznosítás összetétele

- A jelentett állományhoz viszonyított hasznosítás az első ciklusban csökkent, míg a másodikban stagnált (52.8% → 35%; -33.8%). A kibocsátáshoz viszonyított hasznosítás a 2006-2007 évi jelentős kiugrástól (287.2%-ra) eltekintve enyhe ingadozásokkal szinten maradt (38.8-131.9 %).
- A kibocsátott fácánok 30%-os megtérülését feltételezve a szabadterületi állományra gyakorolt vadászati nyomás a 17 év során kisebb ingadozásokkal, de szinten maradt (4.8-34.1%). A jelentett számok szerint a teríték alapvetően a kibocsátott egyedekből állhatott össze. Azonban ahhoz, hogy egyértelműen igazolható legyen, hogy a szabadterületi állomány nem lett túlhasznosítva, tényleges megtérülési és felnevelt szaporulat adatok lennének szükségesek.

A fácán jelentősége a vadgazdálkodási tájegységben

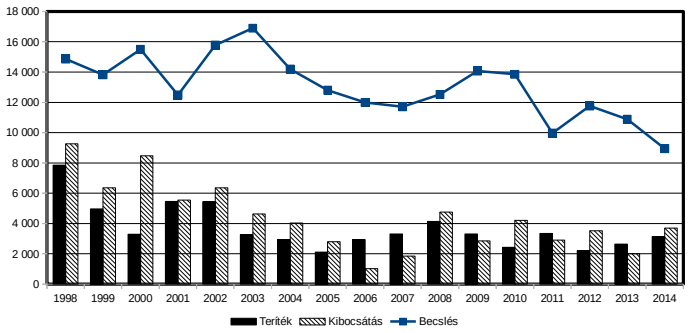
- A VGTE a fácán szempontjából az 52 vadgazdálkodási tájegység rangsorának a jelentett létszám (24/52) szerint az átlag feletti negyedében, a teríték (31/52) szerint az átlag alatti negyedében található. A szabadterületi állomány, a kibocsátás és a teríték is erősen csökkent a legutóbbi tervezési időszakokban. Mindez azt jelzi, hogy a fácánkibocsátás visszaszorulásával a fácán vadászati-vadgazdálkodási jelentősége is gyengül, a nagy terítékek nem biztosíthatóak. Az alacsony szinten stagnáló kibocsátás mellett a létszám további lassú csökkenése jelezhető előre.

A fácánállomány és a hasznosítás vadgazdálkodási tájegységi adatai (1998-2014)

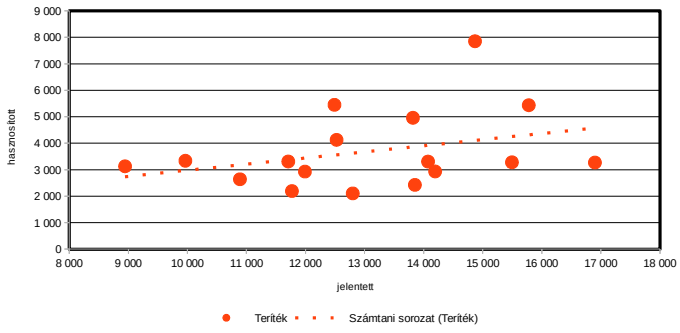
VGTE: **108**

Év	Becslés	Kibocsátás	Teríték	Hasznosítási mutatók		
				Teríték/Becslés	Teríték/kibocsátás	T-Hasznosítás
1998	14 870	9 265	7 852	52,8%	84,7%	**34,1%**
1999	13 819	6 350	4 961	35,9%	78,1%	**22,1%**
2000	15 495	8 460	3 280	21,2%	38,8%	**4,8%**
2001	12 490	5 550	5 450	43,6%	98,2%	**30,3%**
2002	15 780	6 350	5 436	34,4%	85,6%	**22,4%**
2003	16 900	4 630	3 270	19,3%	70,6%	**11,1%**
2004	14 195	4 030	2 933	20,7%	72,8%	**12,1%**
2005	12 800	2 800	2 105	16,4%	75,2%	**9,9%**
2006	11 990	1 020	2 929	24,4%	287,2%	**21,9%**
2007	11 708	1 850	3 310	28,3%	178,9%	**23,5%**
2008	12 526	4 750	4 127	32,9%	86,9%	**21,6%**
2009	14 075	2 850	3 307	23,5%	116,0%	**17,4%**
2010	13 852	4 200	2 426	17,5%	57,8%	**8,4%**
2011	9 966	2 900	3 336	33,5%	115,0%	**24,7%**
2012	11 770	3 510	2 193	18,6%	62,5%	**9,7%**
2013	10 890	2 000	2 639	24,2%	132,0%	**18,7%**
2014	8 945	3 700	3 128	35,0%	84,5%	**22,6%**
Változás	-39,8%	-60,1%	-60,2%	-33,8%	-0,2%	-33,9%
Minimum	8 945	1 020	2 105	16,4%	38,8%	4,8%
Maximum	16 900	9 265	7 852	52,8%	287,2%	34,1%

A fácánállomány és a hasznosítás

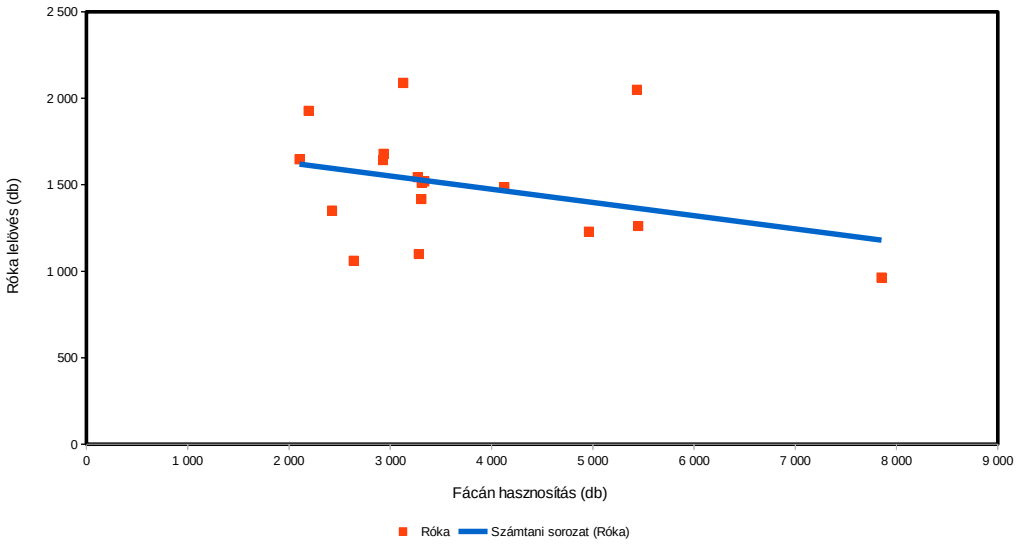
A fácánállomány és a hasznosítás

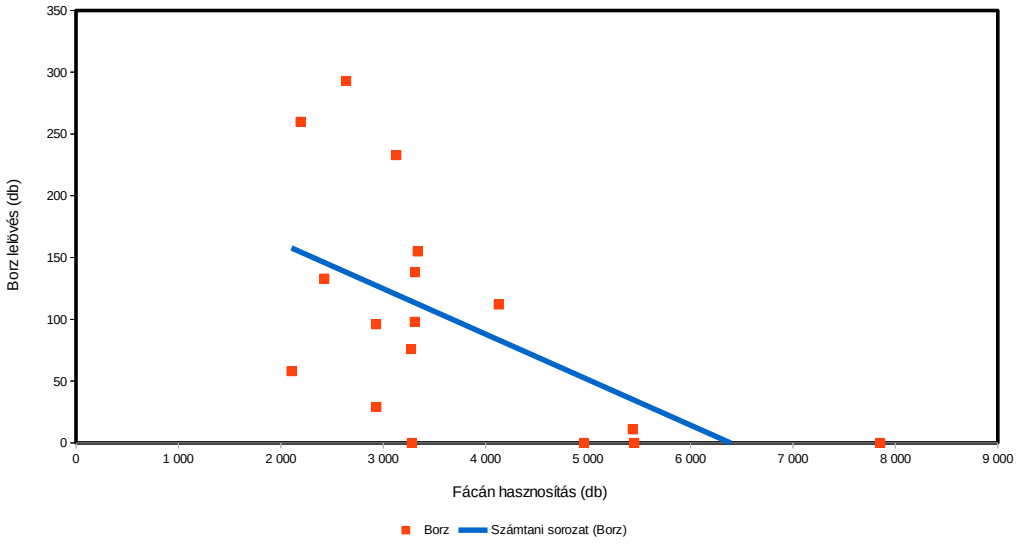
A fácán hasznosítás és a róka, borz és vaddisznó lelövés kapcsolata (1998-2014)

VGTE: **108**

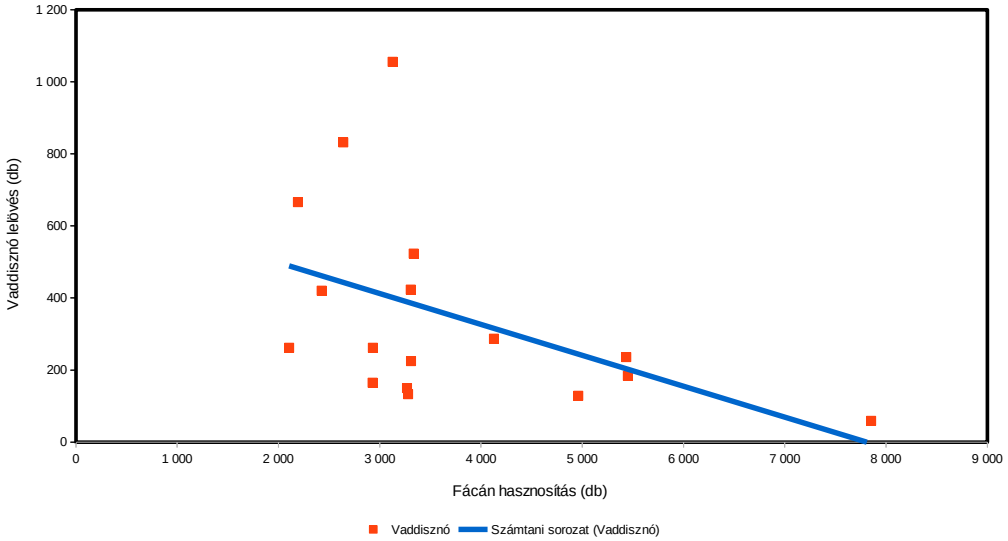
Fácán - róka kapcsolata

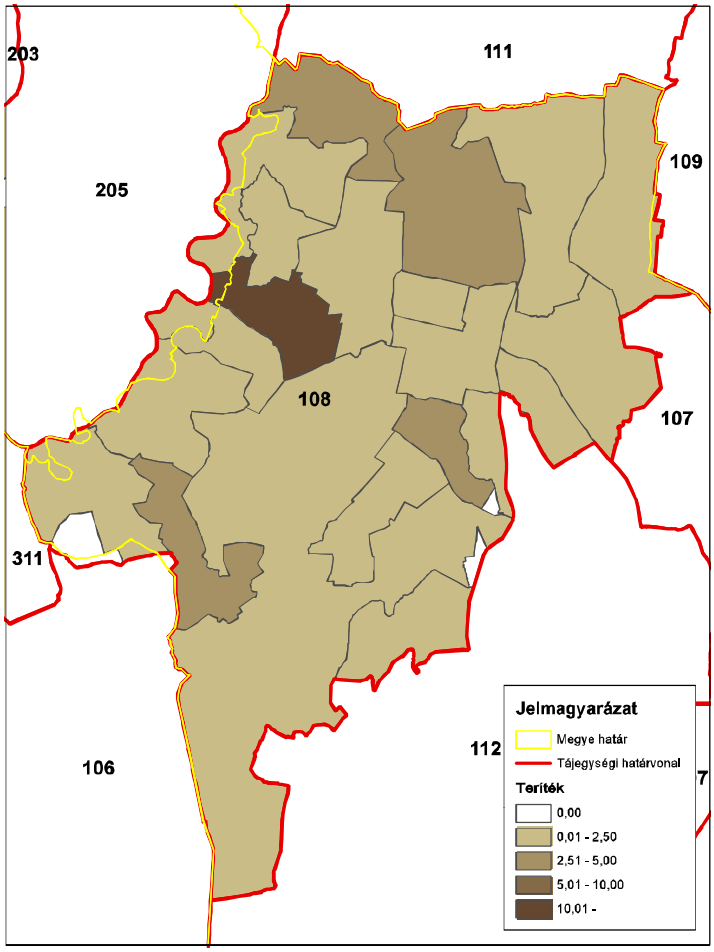
Fácán - borz kapcsolata

Fácán - vaddisznó kapcsolata

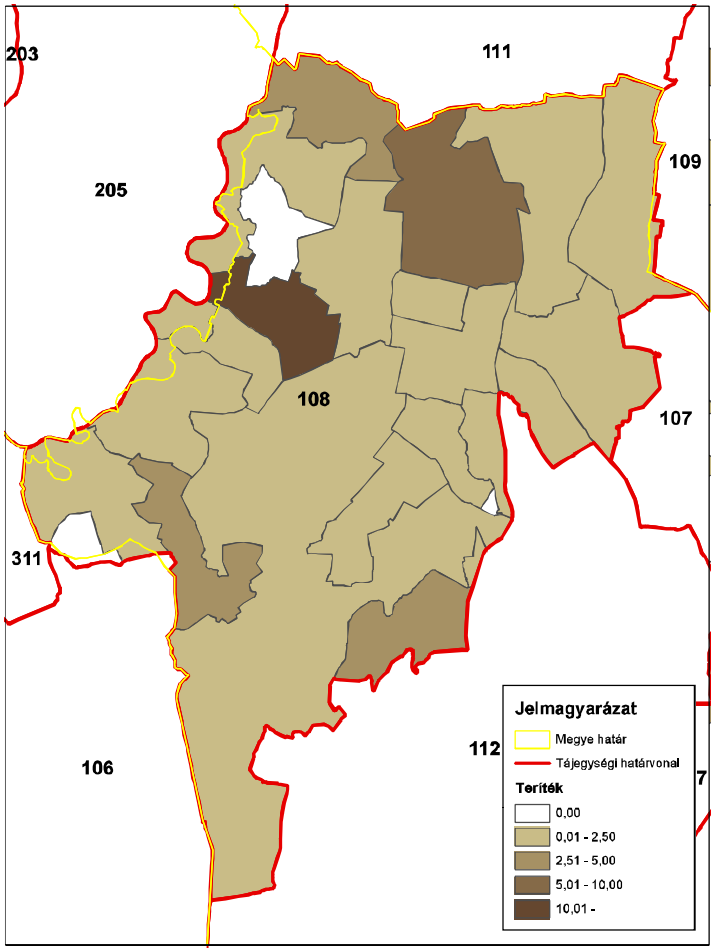

Fácán (teríték - db/km^2) 2007

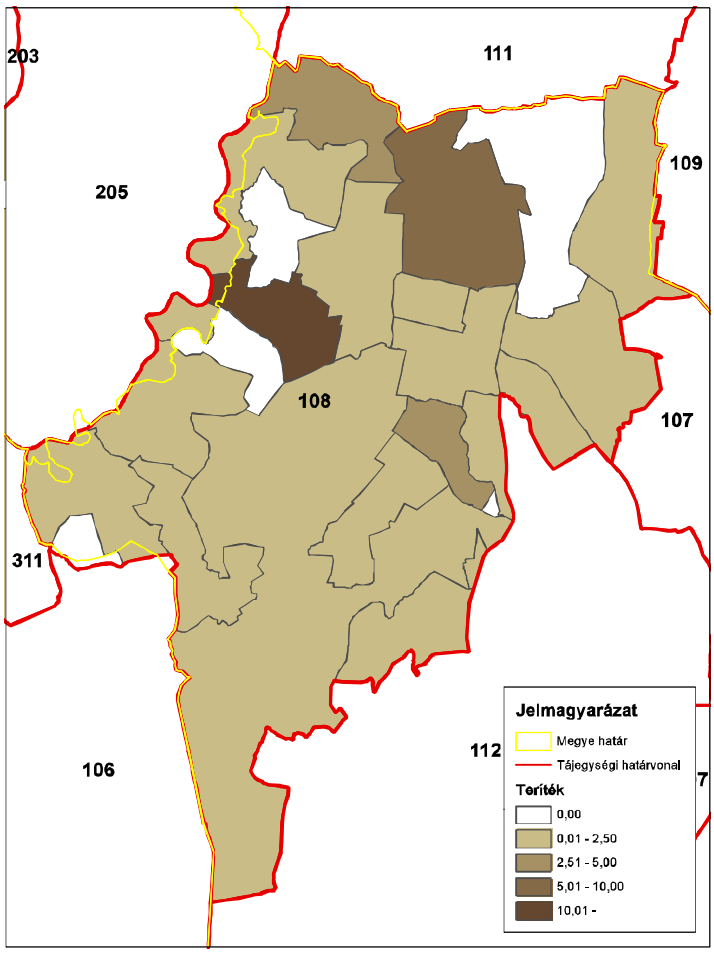
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Fácán (teríték - db/km^2) 2008

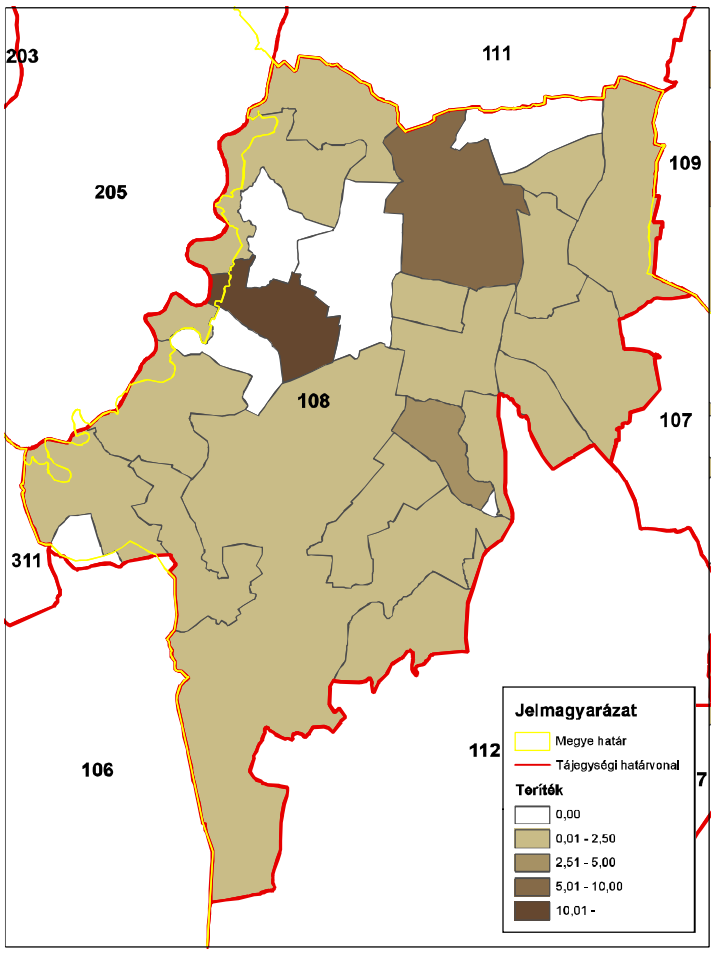
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Fácán (teríték - db/km^2) 2009

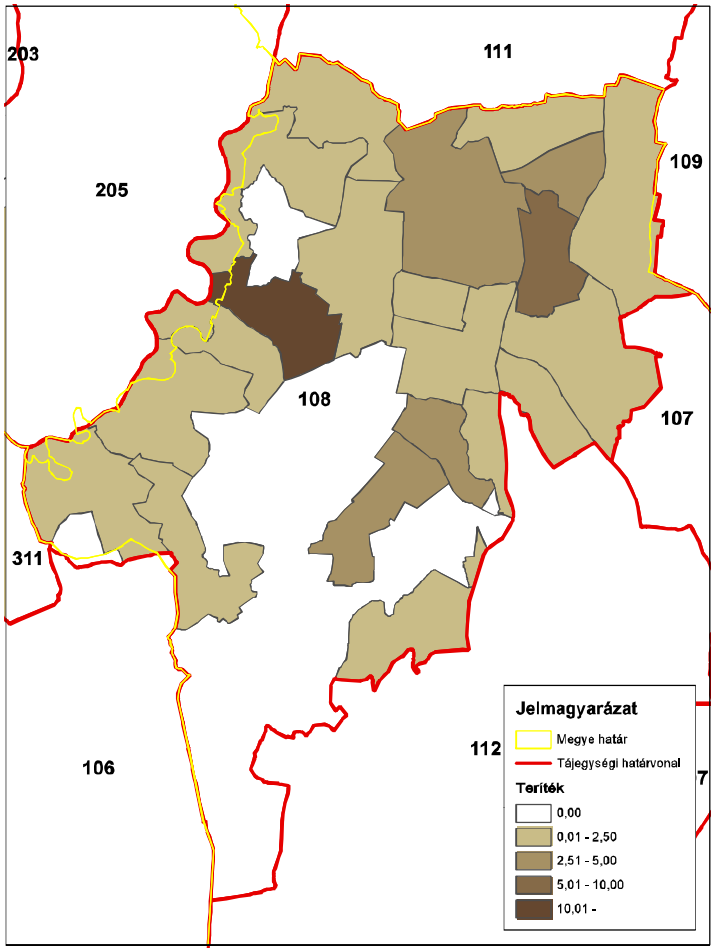
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Fácán (teríték - db/km^2) 2010

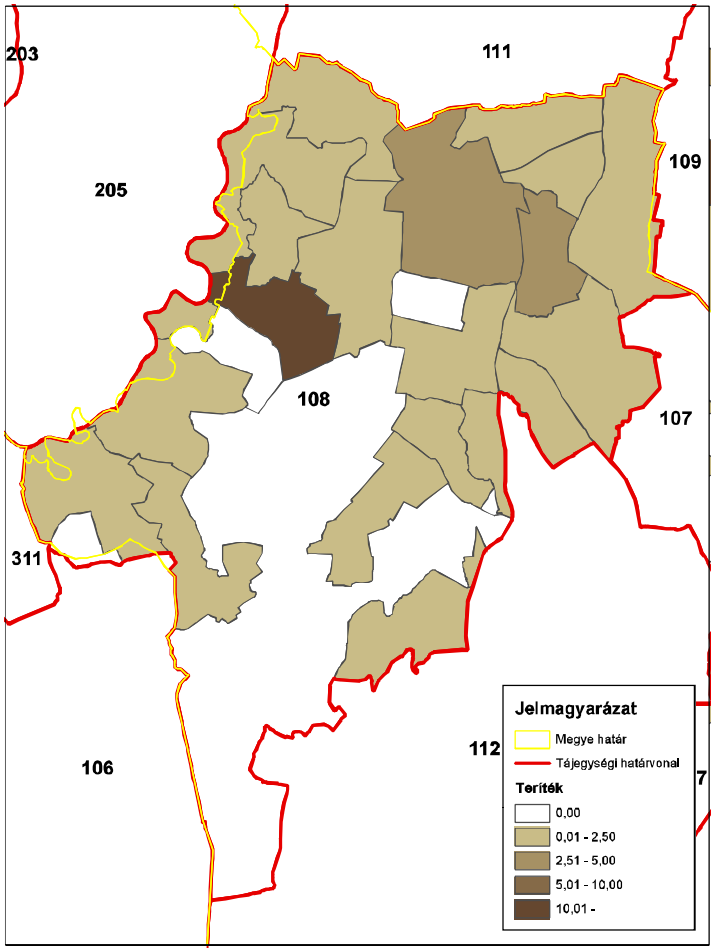
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Fácán (teríték - db/km²) 2011

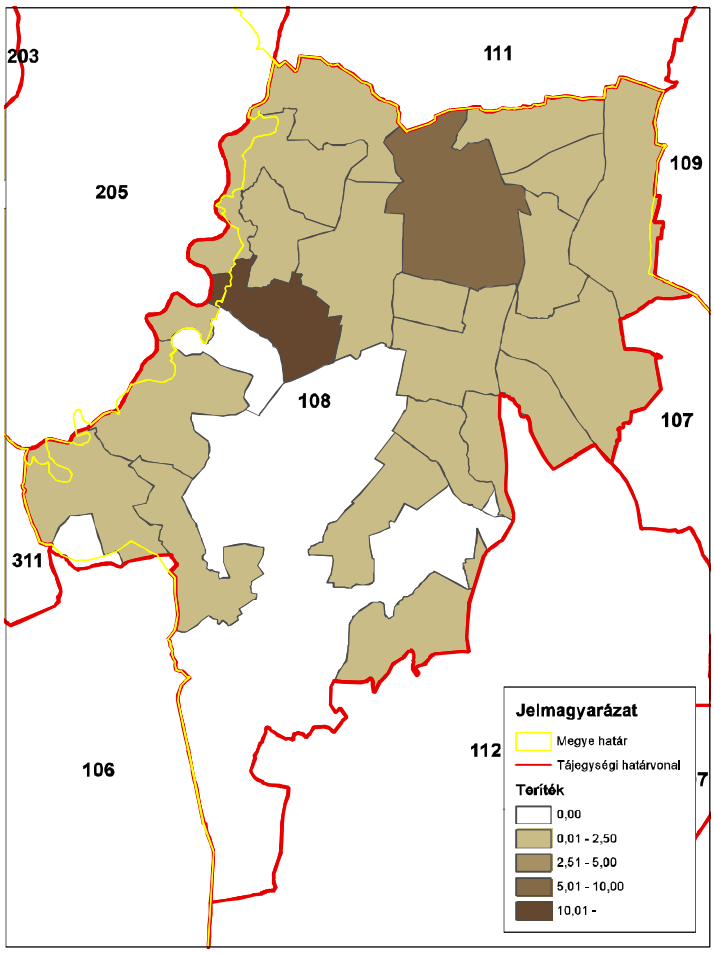
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Fácán (teríték - db/km²) 2012

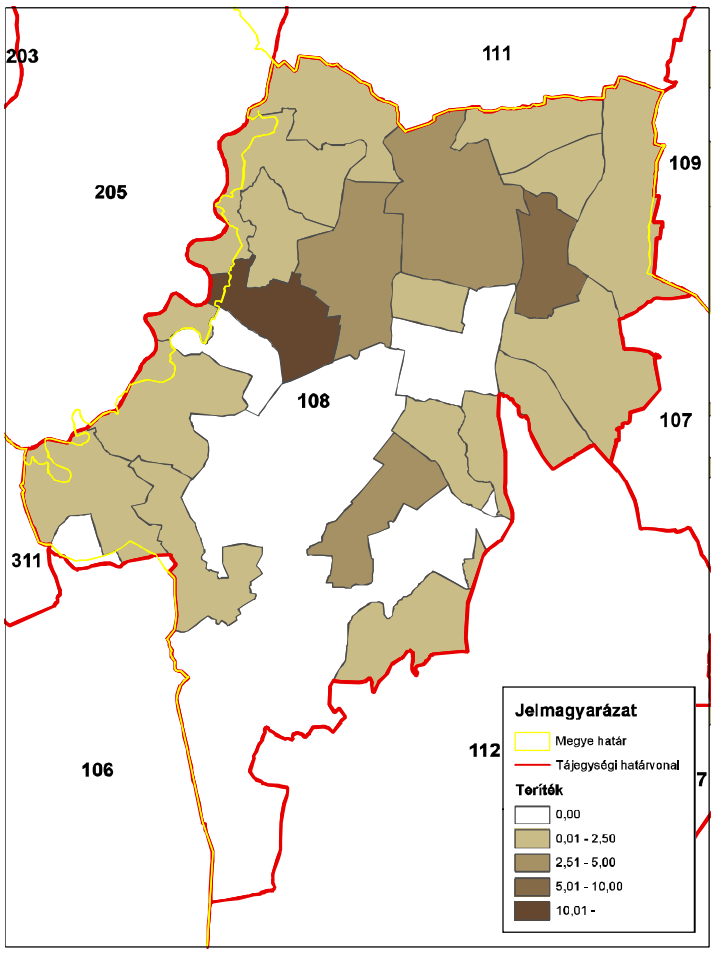
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Fácán (teríték - db/km²) 2013

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

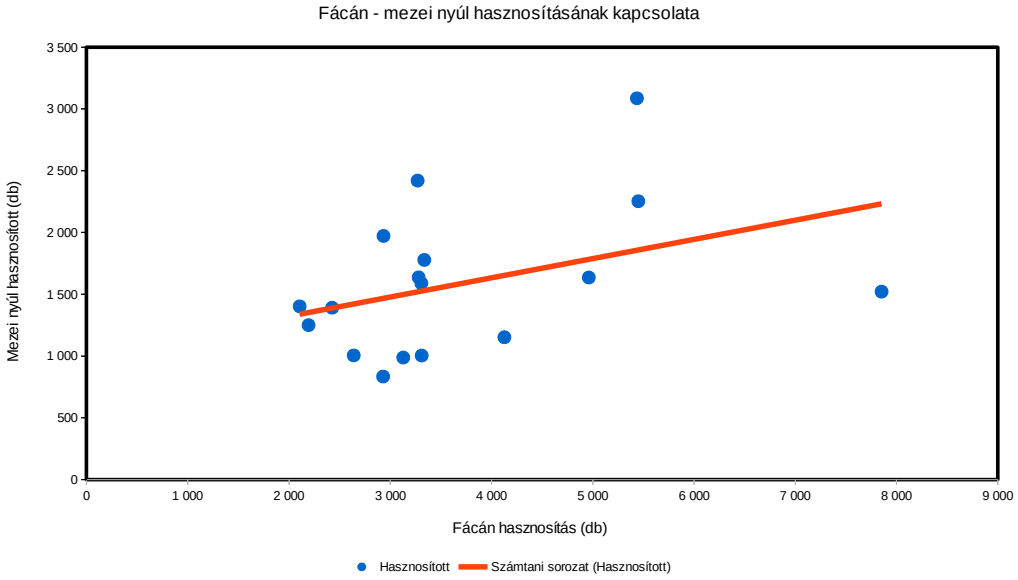
Fácán (teríték - db/km²) 2014

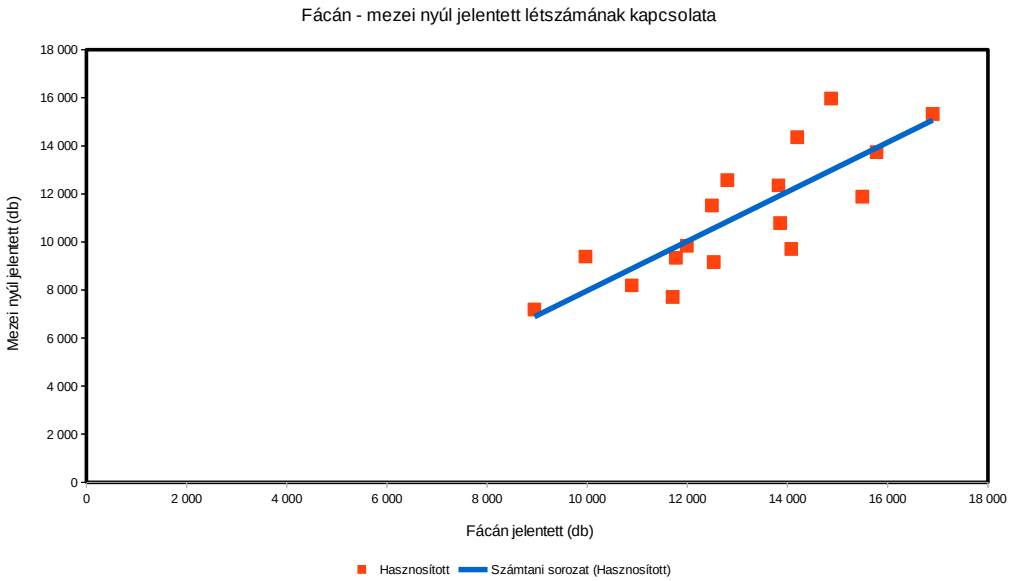

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

A mezei nyúl és a fácán kapcsolata (1998-2014)

VGTE: **108**

A hasznos apróvad hasznosítása

A hasznos apróvad hasznosítása

Az állomány létszámok és a terítékek a vadgazdálkodási tájegységben

- **Fogoly**: Az 1998-2014 közötti időszakban a fogoly létszáma 94.9%-al csökkent (1470→75 pld.).
- **Szalonka:** A szalonka teríték a tavaszi vadászidény megszűntetéséig ingadozó volt (10-41 pld.), a monitoring program keretében jelentősen visszaesett.
- **Vetési lúd**: 9-230 pld. között alakult az elejtés. Csökkenő adatsor.
- **Nagy lilik**: 20-570 pld. között alakult az elejtés. Ingadozó adatsor.
- **Tőkés réce**: 400-11000 pld. közötti elejtéseket jelentettek. Csökkenő adatsor. A röptetett réce lelövés 1500-13000 pld. között alakult.
- **Szárcsa**: Lelövése 0-830 pld. között ingadozott. A 2000-es évek második felétől 100 pld. feletti lelövés nem tapasztalható.
- **Balkáni gerle**: Terítéke 0-900 pld. között ingadozott. A 2000-es évek második felétől 200 pld. alatti lelövés nem tapasztalható.
- **Örvös galamb**: Lelövés 1-150 pld., vadászati jelentősége elhanyagolható.

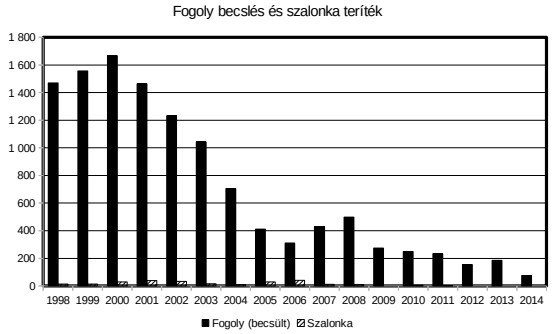
A hasznos apróvadfajok jelentőségének értékelése a vadgazdálkodási tájegységben

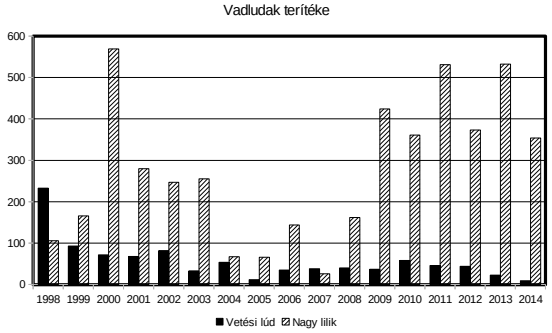
- Átalakulóban lévő, korábban apróvadas **Hajdúsági Löszhát-Hortobágy vadgazdálkodási tájegység (108)** növekvő vaddisznó, őz, és dám állományokkal és csökkenő mezei nyúl (-35%) és fácán (-60%) terítékkel. Szintén csökken a tőkés réce szabadterületi és tenyésztésből származó terítéke is, bár ez utóbbi még mindig ezres nagyságrendű, így helyileg bevételi szerepe is nagyobb lehet. A hasznos apróvadfajok közül csak a nagy lilik és a balkáni gerle terítéke növekedett, de e fajoknak elsősorban vadászati és nem gazdálkodási jelentősége van (többnyire 500 pld alatti éves terítékek). A fogoly állomány a vadgazdálkodási tájegység döntő részéről eltűnt.

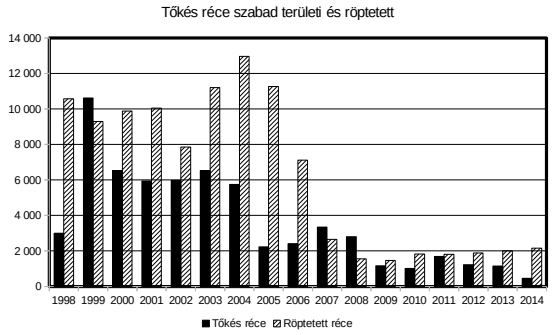
A hasznos apróvad lelövés vadgazdálkodási tájegységi adatai (1998-2014)

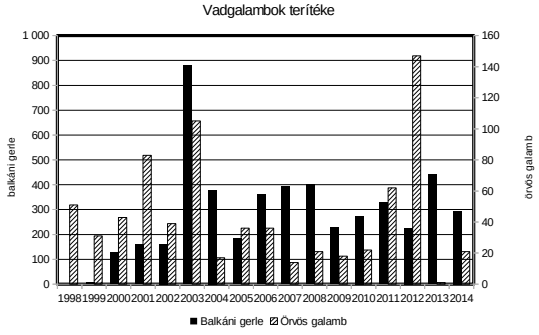
VGTE: **108**

Év	Fogoly (becsült)	Fogoly (lőtt)	Szalonka	Vetési lúd	Nagy lilik	Tőkés réce	Röptetett réce	Böjti réce	Csörgő réce	Barátréce	Kerceréce	Szárcsa	Balkáni gerle	Örvös galamb
1998	1 470	0	13	233	106	2 991	10 572	362	896	1 472	10	828	0	51
1999	1 558	126	14	93	166	10 612	9 296	111	430	1 103	0	189	7	31
2000	1 668	62	29	72	569	6 531	9 875	13	630	604	0	180	127	43
2001	1 465	0	39	68	280	5 948	10 046	13	506	214	0	211	159	83
2002	1 233	0	33	82	247	5 971	7 857	41	212	141	0	141	161	39
2003	1 044	0	15	33	255	6 533	11 195	36	150	89	0	194	880	105
2004	705	0	10	54	67	5 753	12 966	0	190	78	0	212	379	17
2005	412	0	29	12	66	2 231	11 255	0	156	31	0	0	184	36
2006	311	4	41	35	144	2 413	7 114	0	234	81	0	57	362	36
2007	429	0	11	38	26	3 346	2 658	0	123	0	0	0	394	14
2008	498	0	9	40	162	2 806	1 553	0	140	0	0	0	400	21
2009	275	0	0	37	424	1 169	1 460	0	57	0	0	0	227	18
2010	250	0	6	58	361	1 020	1 822	0	127	0	5	8	274	22
2011	233	0	2	46	531	1 686	1 815	0	2	0	0	0	329	62
2012	155	0	0	44	373	1 219	1 888	0	0	0	0	41	226	147
2013	186	0	0	23	532	1 155	2 013	0	0	0	0	0	441	1
2014	75	274	0	9	354	455	2 160	0	0	0	0	0	294	21
Változás	-94,9%	117,5%	-100,0%	-96,1%	234,0%	-84,8%	-79,6%	-100,0%	-100,0%	-100,0%	-100,0%	-100,0%	4100,0%	-58,8%
Minimum	75	0	0	9	26	455	1 460	0	0	0	0	0	0	1
Maximum	1 668	274	41	233	569	10 612	12 966	362	896	1 472	10	828	880	147
Átlagos	703,9	27,4	14,8	57,5	274,3	3637,6	6208,5	33,9	226,6	224,3	0,9	121,2	284,9	43,9

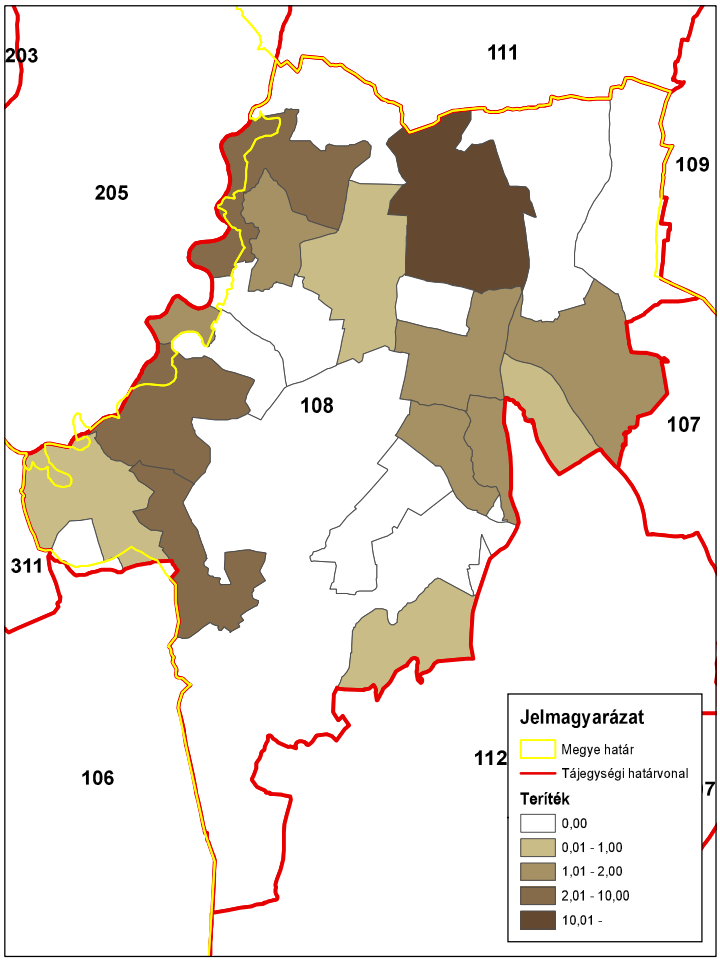

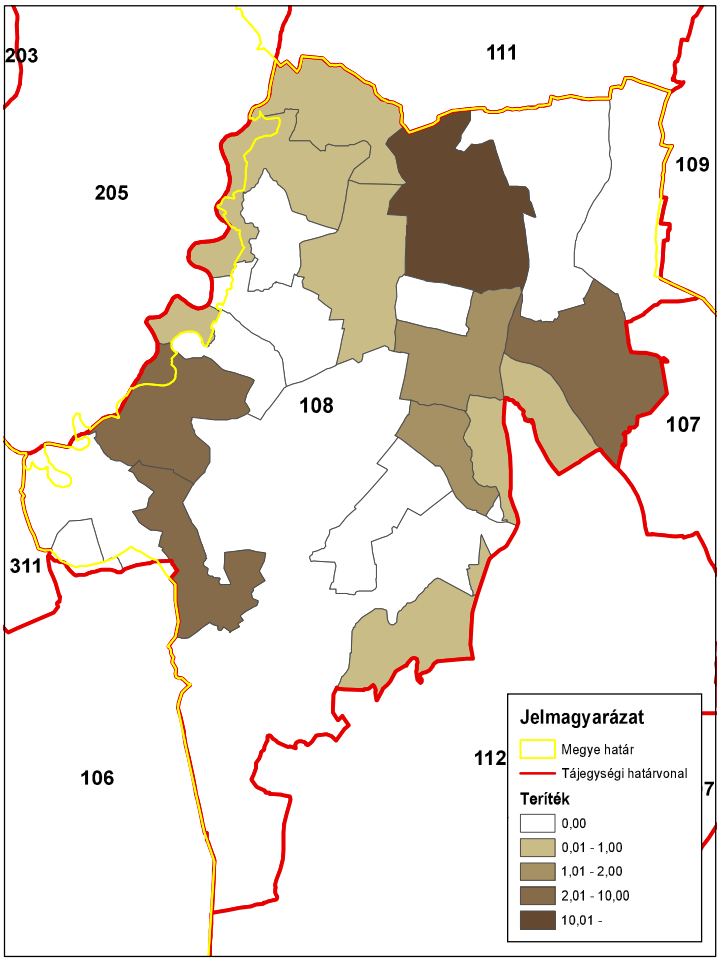

Szabad területi tőkés réce (teríték - db/km^2) 2007

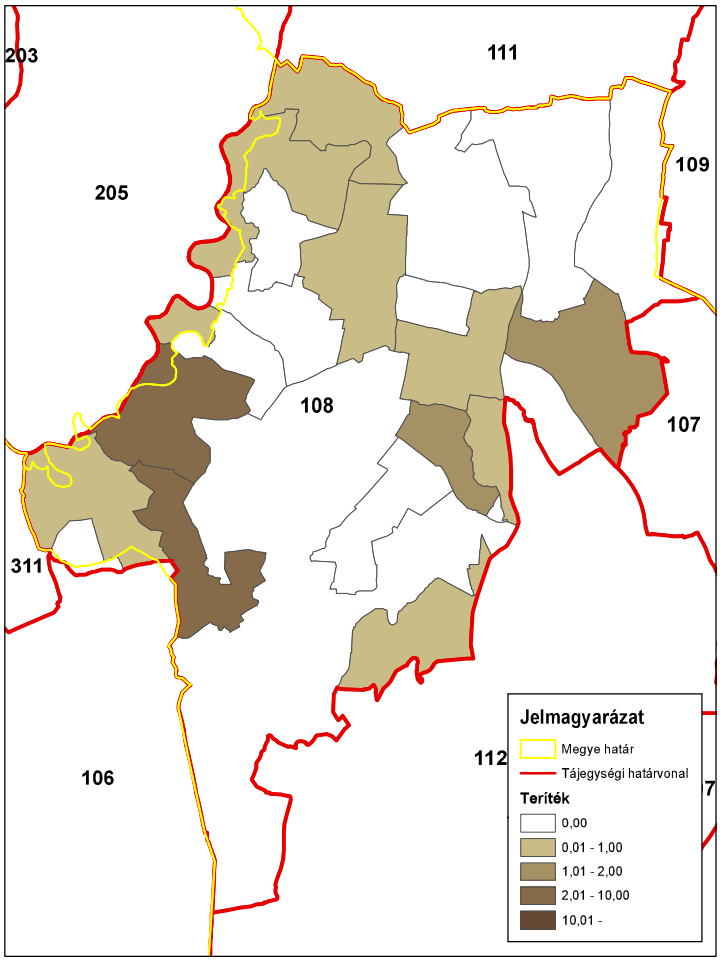
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Szabad területi tőkés réce (teríték - db/km^2) 2008

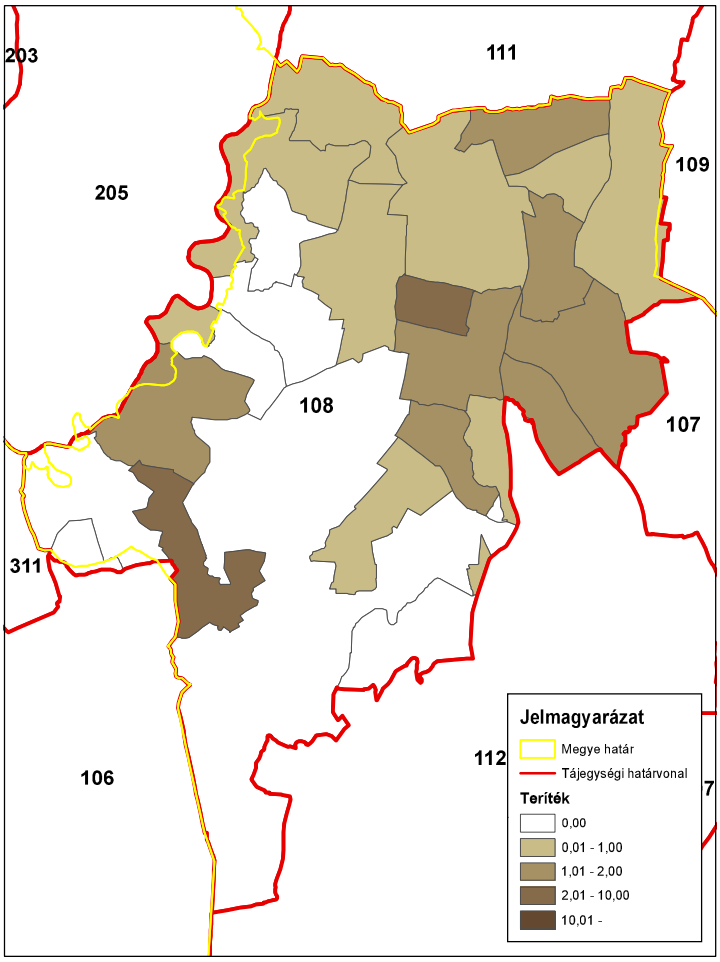
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Szabad területi tőkés réce (teríték - db/km^2) 2009

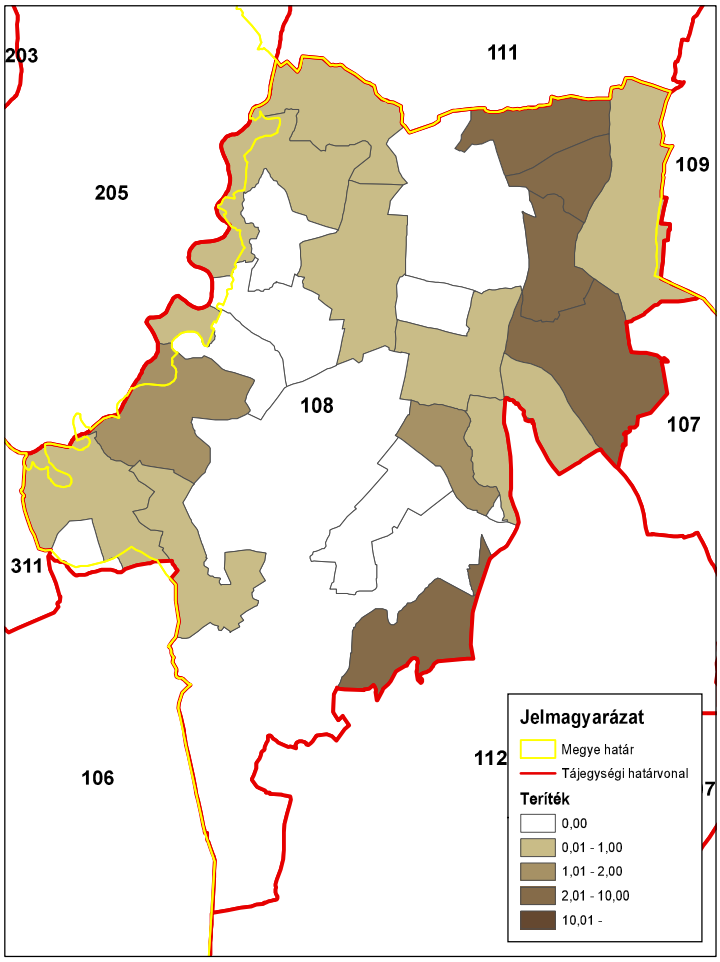
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Szabad területi tőkés réce (teríték - db/km^2) 2010

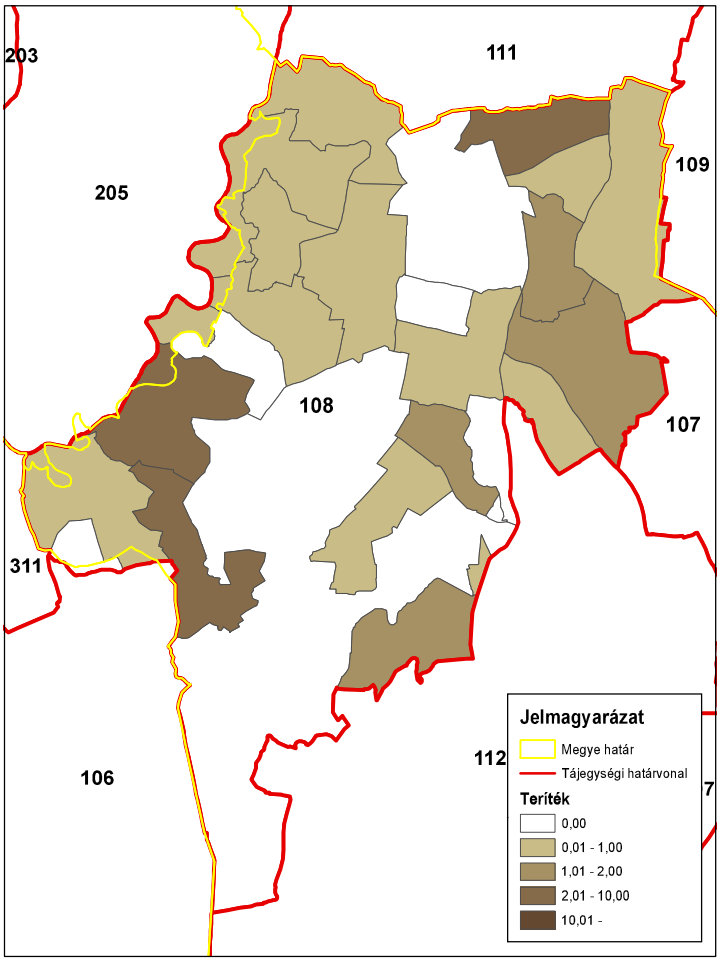
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Szabad területi tőkés réce (teríték - db/km^2) 2011

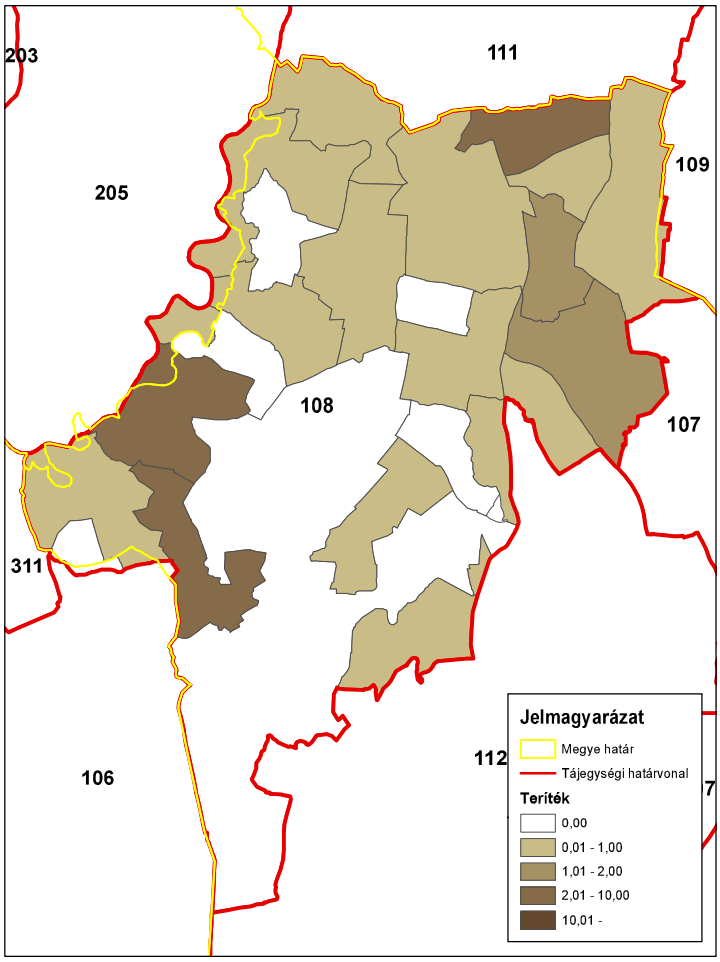
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Szabad területi tőkés réce (teríték - db/km^2) 2012

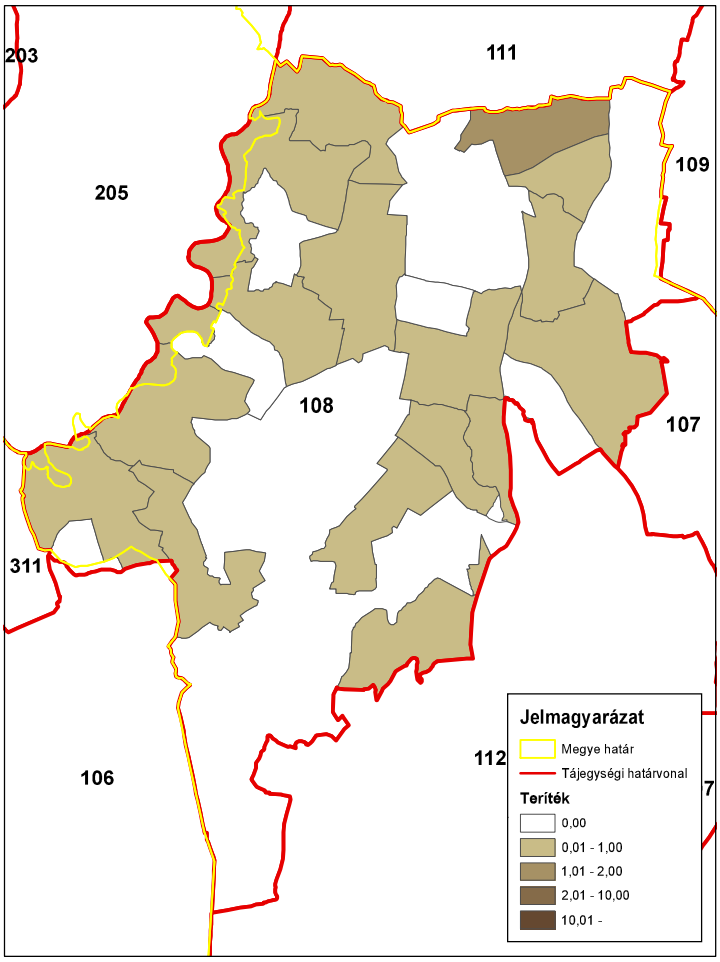
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Szabad területi tőkés réce (teríték - db/km^2) 2013

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Szabad területi tőkés réce (teríték - db/km^2) 2014

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Az egyéb apróvadfajok lelövésének alakulása

Az egyéb apróvadfajok lelövésének alakulása

Az állomány létszám és a teríték a vadgazdálkodási tájegységben

- **Dolmányos varjú:** Terítéke ingadozó volt (700-1200 pld.).
- **Szarka:** A szarka lelövések száma 2005-ig 1500-2000 pld. volt, míg 2005 után 800-1200 példányra esett vissza.
- **Szajkó:** A szajkó lelövések száma a 2000-es évek közepén a korábbi értékek felére, harmadára csökkent (300-500 → 100-150 pld.).
- **Róka**: A róka terítéke ingadozó volt (900-2100 pld.).
- **Borz**: Vadászhatóvá nyilvánítása óta dinamikusan emelkedik a lelövése (11 → 293 pld.).
- **Kóbor kutya**: A lelövések száma a töredékére csökkent (-87%).
- **Kóbor macska:** A lelövések száma a töredékére csökkent (-65%).
- **Házi görény:** Terítéke jelentéktelen 0 és 48 pld. között változik, 2007-óta összesen 15 pld-t ejtettek el a tájegységben.
- **Nyest**: Terítéke jelentéktelen 0 és 14 pld. között változik.
- **Üregi nyúl:** Nincs lelövése a vadgazdálkodási tájegységben.
- **Pézsmapocok:** A faj jelentősége a tájegységben az átlagost meghaladó volt az elmúlt időszakban. A teríték ugyanakkor folyamatosan csökken (707 → 56 pld) és 2014-ben egyetlen egyedet sem ejtettek el.
- **Aranysakál**: 2008-ban volt az első elejtés a tájegységben, 2010-óta az elejtések folyamatosak és növekednek (3→ 15 pld).
- **Nyestkutya**: A vizsgált 17 évből 9 évben volt elejtés a tájegységben, 2001-ben és 2014-ben 3 pld is terítékre került. A faj megtelepedését lehetőleg meg kell akadályozni. Elejtése esetén a bejelentési és dokumentálási kötelezettséget be kell tartani.
- **Mosómedve**: Nincs lelövése a vadgazdálkodási tájegységben. Esetleges elejtése esetén a bejelentési és dokumentálási kötelezettséget be kell tartani.

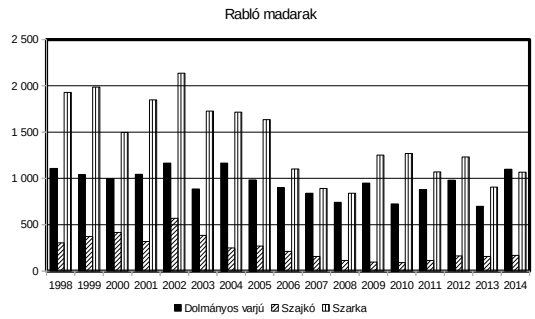
Az egyéb apróvadfajok jelentőségének értékelése a vadgazdálkodási tájegységben

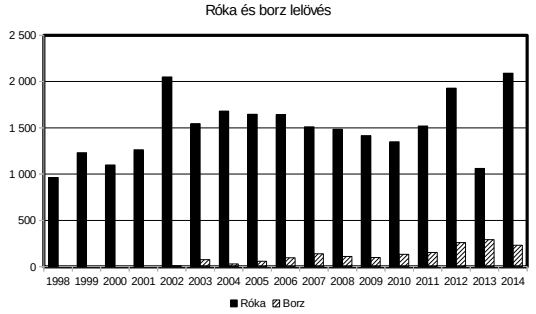
- A **Hajdúsági Löszhát-Hortobágy vadgazdálkodási tájegység (108)** mezei nyúl és fácán hasznosítási adatai az átlag alatti negyedben tartoznak, ami magyarázza, hogy a ragadozó fajok gyérítésére kevesebb figyelmet fordítanak. Ugyanakkor a róka, a kóbor állatok, és az aranysakál gyérítése a nagyvad szaporulatának védelme érdekében is fontos lenne. A tájegységben az alacsony gyérítési hatékonyság mellett is növekedett azon vadászterületek száma, ahol a róka terítéksűrűsége meghaladta a 2 pld-t négyzetkilométerenként. A legalacsonyabb róka terítéksűrűség a tájegység középső sávjára jellemző.A tájegységen belül azokban a vadgazdálkodási egységekben, ahol az apróvad szaporulatának is jelentősége van a varjúfélék és a kisestű menyétfélék gyérítésére is törekedni kell. A kóbor kutya és kóbor macska kilövések száma nem a háziállatok tartásának javulása miatt csökken. Az aranysakál megjelenését nyomon kell követni, szükség esetén célzottan vadászni. A nyestkutya terítékek a tájegységen belül rendszeresnek tekinthetők. A faj megtelepedésének megakadályozásához jelenlétnek folyamatos ellenőrzésére, szükség szerint célzott csapdázására, vadászására van szükség. A ragadozó és rabló életmódú fajokra a tájegységben a jövőben nagyobb nyomást kell gyakorolni, aminek lehetőségeit a gazdálkodási ajánlások rész ismerteti.

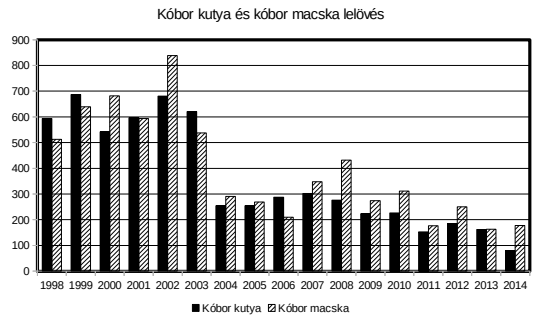
A káros apróvad lelövés vadgazdálkodási tájegységi adatai (1998-2014)

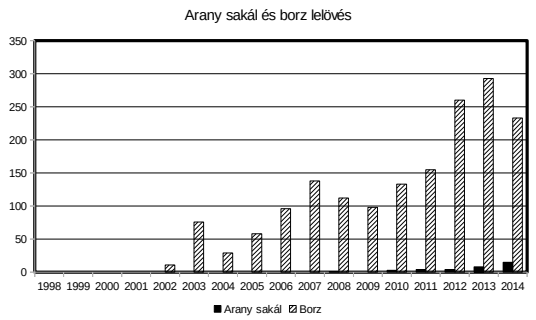
VGTE: **108**

Év	Dolmányos varjú	Szarka	Szajkó	Róka	Borz	Kóbor kutya	Kóbor macska	Házi görény	Nyest	Üregi nyúl	Pézsmapocok	Arany sakál	Nyestkutya	Mosómedve
1998	1 109	1 928	304	964	0	594	513	10	4	0	707	0	2	0
1999	1 041	1 987	375	1 230	0	687	639	48	14	0	661	0	0	0
2000	999	1 498	418	1 099	0	542	682	12	0	0	286	0	1	0
2001	1 046	1 847	319	1 262	0	597	594	7	3	0	278	0	3	0
2002	1 167	2 136	569	2 050	11	681	838	2	3	0	267	0	1	0
2003	886	1 727	386	1 544	76	621	538	16	5	0	125	0	0	0
2004	1 167	1 715	250	1 680	29	255	291	6	0	0	121	0	0	0
2005	985	1 634	269	1 647	58	255	269	1	0	0	0	0	0	0
2006	901	1 101	213	1 642	96	288	210	1	4	0	72	0	2	0
2007	841	892	159	1 511	138	302	348	0	0	0	62	0	1	0
2008	742	841	115	1 486	112	276	432	0	0	0	40	1	0	0
2009	950	1 253	96	1 417	98	223	274	2	0	0	0	0	1	0
2010	725	1 269	92	1 351	133	227	311	3	3	0	20	3	0	0
2011	878	1 071	113	1 520	155	153	177	1	2	0	20	4	0	0
2012	980	1 231	164	1 928	260	185	250	5	2	0	158	4	0	0
2013	700	905	159	1 061	293	162	163	2	2	0	56	8	1	0
2014	1 100	1 068	169	2 089	233	80	178	2	5	0	0	15	3	0
Változás	-0,8%	-44,6%	-44,4%	116,7%	2018,2%	-86,5%	-65,3%	-80,0%	25,0%	-	-100,0%	1400,0%	50,0%	-
Minimum	700	841	92	964	0	80	163	0	0	0	0	0	0	0
Maximum	1 167	2 136	569	2 089	293	687	838	48	14	0	707	15	3	0
Átlagos	953,9	1417,8	245,3	1498,9	99,5	360,5	394,5	6,9	2,8	0,0	169,0	2,1	0,9	0,0

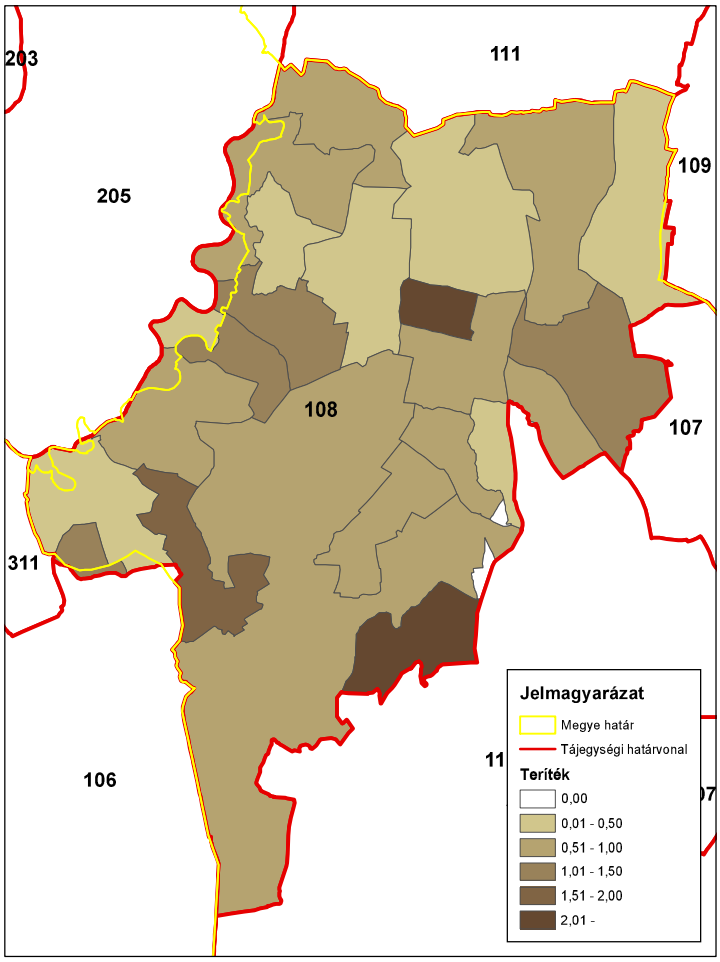

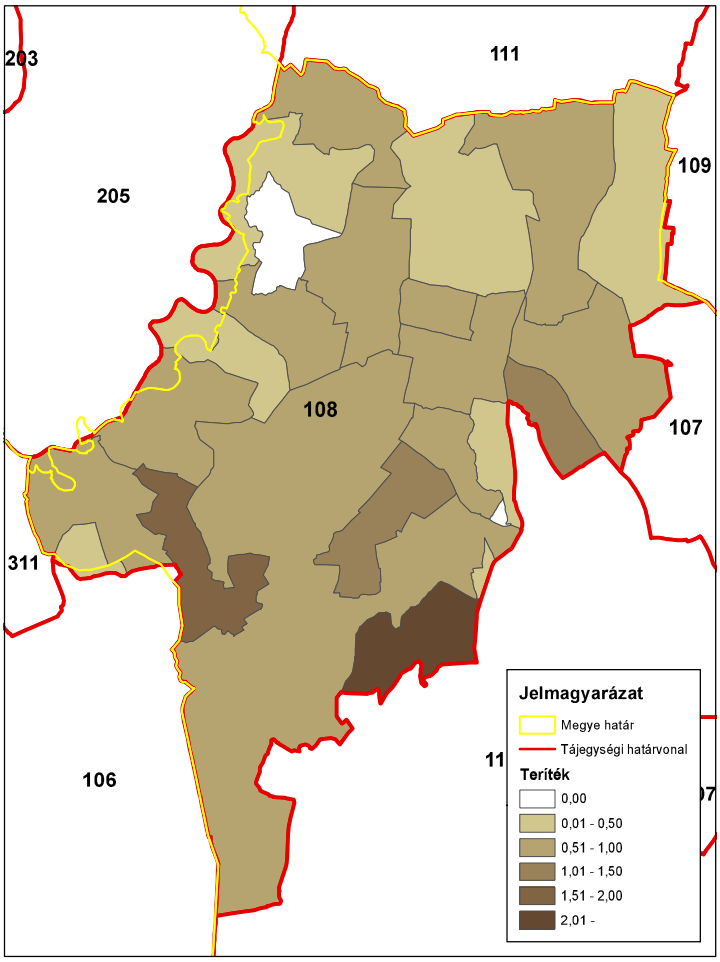

Róka (teríték - db/km^2) 2007

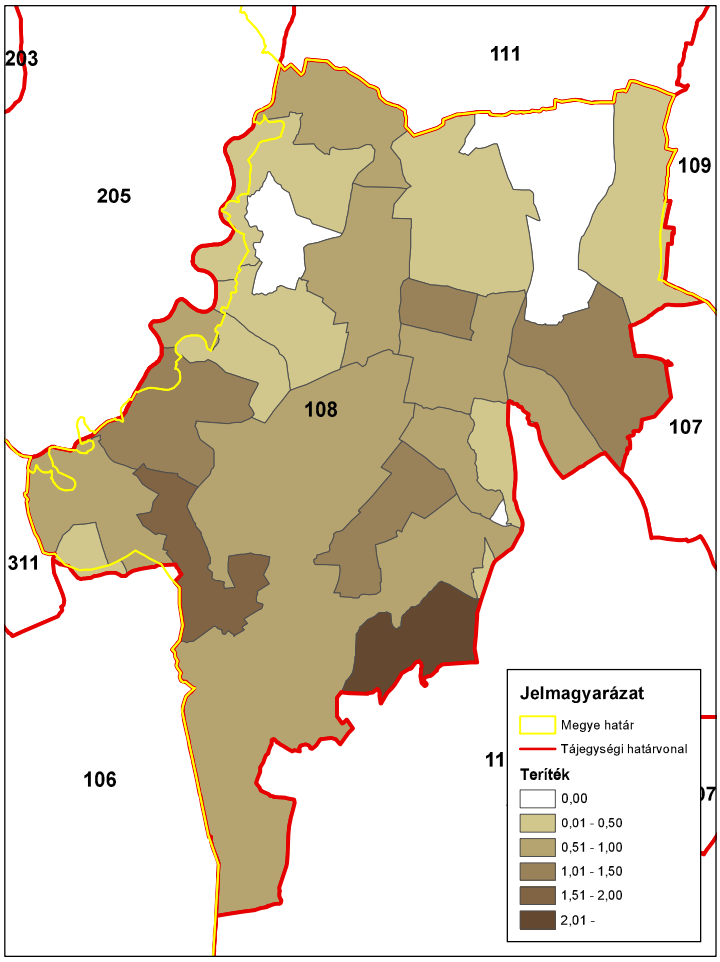
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Róka (teríték - db/km^2) 2008

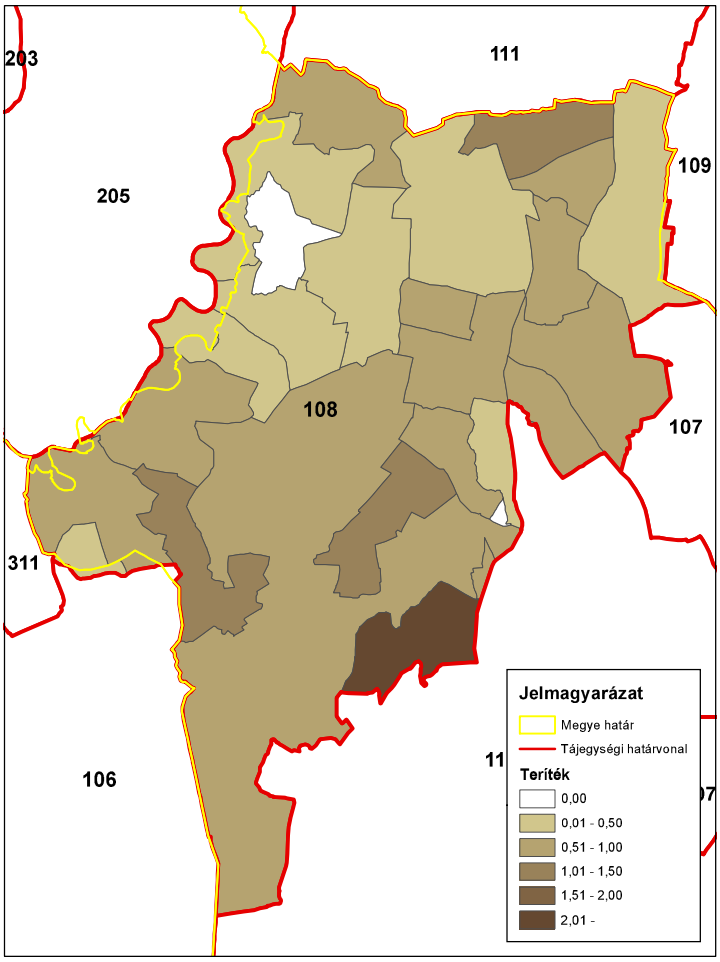
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Róka (teríték - db/km^2) 2009

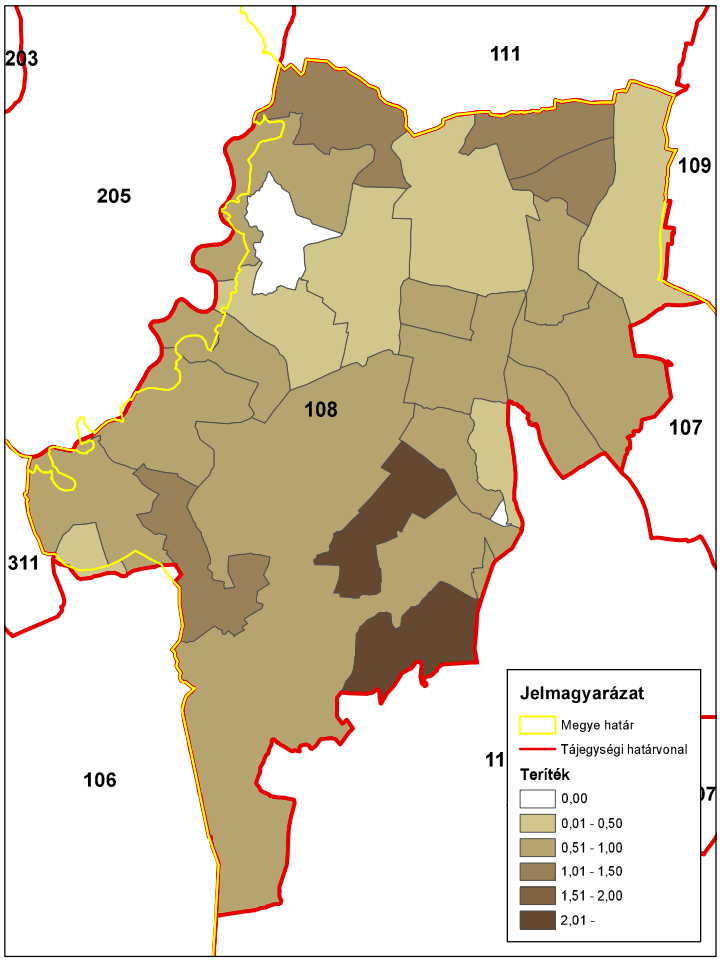
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Róka (teríték - db/km^2) 2010

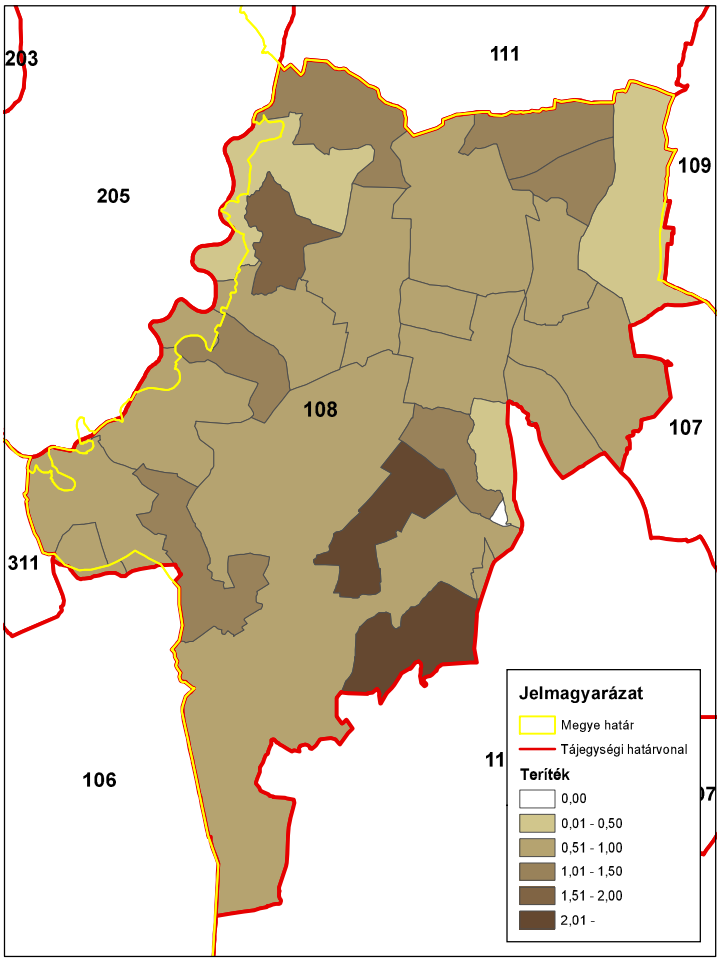
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Róka (teríték - db/km^2) 2011

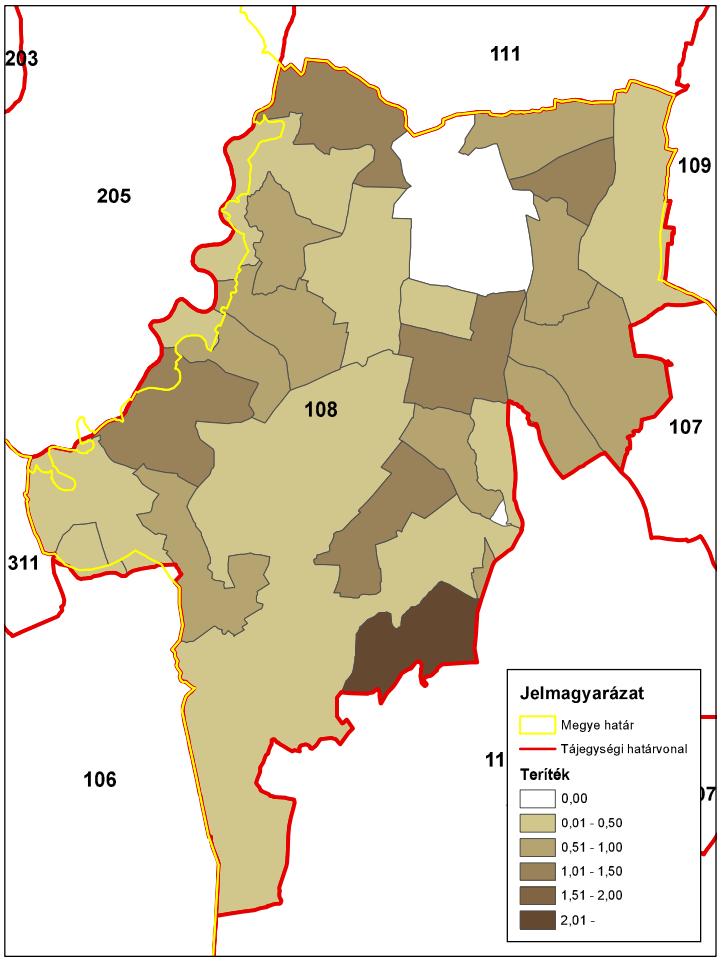
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Róka (teríték - db/km^2) 2012

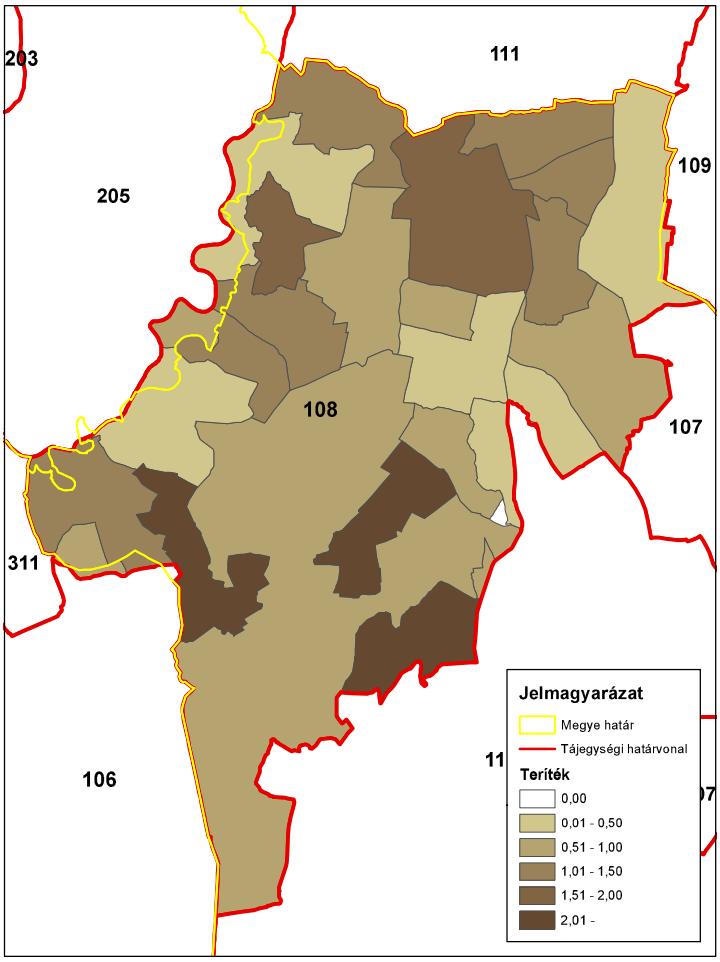
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Róka (teríték - db/km^2) 2013

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Róka (teríték - db/km^2) 2014

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

3. A vadállomány szabályozásának irányelvei

Nagyvadgazdálkodás

A gímszarvas-gazdálkodás alapvonalai

Az állomány mennyiségének értékelése

- A Hajdúsági Löszhát-Hortobágy (108) vadgazdálkodási tájegységben a gímszarvas állomány mennyiségét tekintve kis jelentőségű. A vadgazdálkodási tájegységek rangsorolási táblázatban az alsó negyedben (43/52 és 46/52) helyezkedik el. A gímszarvas jelenléte csupán a tájegység néhány vadgazdálkodási egységének területén tapasztalható.

Az állomány minőségének értékelése

- Az állomány a vadgazdálkodási tájegységek trófeabírálati rangsorolási táblázatában, a kevés adat következtében nem került rangsorolásra. Emiatt minősége sem ítélhető meg, azonban az egyértelmű, hogy országos viszonylatban egyáltalán nem jelentős.

Az állomány mennyiségének és minőségének alakulása

- A Hajdúsági Löszhát-Hortobágy vadgazdálkodási tájegység területén a gímszarvas jelentett állománynagysága 1998-2014 között ugyan emelkedett (6 → 9 pld.; +50%), és ezzel párhuzamosan a hasznosítás is (0 → 2 pld.; +100%), de a teljes időszak során a jelentett létszámok, és a teríték nagyságok is többszörösen meghaladták korábban a 2014-es értékeket: 2003-ban 39 volt jelentett létszám, 2012-ben pedig 9 pld. volt a teríték.
- A tájegység szintjén a jelenlegi nagyságú gímszarvas állomány károsítása vélhetően nem számottevő.

Fenntartandó legkisebb szabadterületi létszám és az élőhelyet nem veszélyeztető szabadterületi fenntartható létszám

- Fenntartandó legkisebb szabadterületi létszám: 0 egyed
- Élőhelyet nem veszélyeztető szabadterületi fenntartható létszám: 0 egyed

Állománykezelési elvek/modellek

- A tájegység alacsony erdősültségét (4,5%) figyelembe véve a gímszarvas megtelepedését és terjeszkedését nem javasolt elősegíteni.

Élőhely-javítási javaslatok

- A tájegység vonatkozásában a gímszarvas szempontjából nincsenek általánosan megfogalmazott és javasolt élőhely fejlesztési beavatkozások

A génmegőrzési kezelésű területek

- A tájegység területén belül nincs gímszarvas génmegőrzési rendeltetésű vadászterület (Mellékletekben csatolt táblázat).

A dámszarvas-gazdálkodás alapvonalai

Az állomány mennyiségének értékelése

- A dámszarvas jelentett szabad területi létszáma a **Hajdúsági-Löszhát-Hortobágy vadgazdálkodási tájegység (108)** területén folyamatosan nőtt (**6.5X**). A lelövések igen jelentősen nőttek (**26X**).
- Előfordulása 1-3 vadgazdálkodót érintett.
- Az állomány **(37/52)** és a teríték **(36/52)** alapján is az **átlag alatti negyedbe** tartozik a tájegységek rangsorában.
- A dámszarvasnak a vadgazdálkodási tájegység területén "**kis jelentősége**" van.

Az állomány minőségének értékelése

- A bírált száma növekedett (2→40 db), de nem értékelhető érdemben a kevés bírált agancs következtében.

Az állomány mennyiségének és minőségének alakulása

- A hasznosítása növekedett, jellemzően 20-25% között volt a hasznosítási arány, ezért az utolsó év kivételével a szinten-tartáshoz szükséges alatt maradt.
- A hasznosítás összetétele a kis számok miatt az utolsó 4 évet leszámítva nem értelmezhető. A hasznosítás alacsony mértéke alapvetően az állomány növekedését segítette, mert az állományt alul-hasznosították, továbbá a nőivart és a bikákat kímélték. Magas arányban borjak lövését jelentették, ami a nőivar védelmét jelentő kezelés.

Fenntartandó legkisebb szabadterületi létszám és az élőhelyet nem veszélyeztető szabadterületi fenntartható létszám

- Fenntartandó legkisebb szabadterületi létszám: 0 egyed
- Élőhelyet nem veszélyeztető szabadterületi fenntartható létszám: 100 egyed

Állománykezelési elvek/modellek

- A tájegységben nem indokolt a dámszarvas megtelepítése vagy megtelepedése, mert az élőhelyi feltételek hiányoznak. A vadgazdálkodási tájegységben a szántó és a rét-legelő (85.6%) aránya igen magas, az erdő csekély (4.5%).
- A vadgazdálkodási tájegység területén exponenciálisan növekszik a vaddisznó, szintén nőtt az őz létszáma. Megjelent a gímszarvas. A négy csülkös vad összeadódó hatásai robbanásszerűen növekvő mezőgazdasági károkat okozhatnak. A

A dámszarvas-gazdálkodás alapvonalai

gímszarvas, a dámszarvas és a vaddisznó gyors növekedése és terjeszkedése kezelhetetlen mező- és erdőgazdasági konfliktusokhoz vezethet a jövőben.

- Az állomány kezelésének célja a dámszarvas tartós megtelepedésének következetes akadályozása, ezért felülről nyitott lelövési tervezést lehet végezni. A nőivar és a szaporulat védelme nem szükséges.
- Az állománybecslések és a tervezés javasolt módszerei és szempontjai: Az állományok létszámának pontos felmérésére nincs módszer. A pontos létszám helyett az állomány változásának (trend) és állapotának minél megbízhatóbb nyomon követése a cél, amit módszertanilag következetesen végzett felmérések biztosítanak (pl. összehangolt szinkronszámlálások, km-index becslése).
- Az éves tervben meghatározott elejtési számokat, mind ivarra, mind korcsoportra való tekintettel teljesíteni kell, a biológiailag indokolt arányokat is betartva, továbbá azok teljesítését az ellenőrző hatóságnak meg kell követelnie.

Élőhely-javítási javaslatok

- A **Hajdúsági-Löszhát-Hortobágy vadgazdálkodási tájegységben** a dámszarvas számára élőhelyi fejlesztés nem indokolt.

Zárt kertek és vadaskertek nyilvántartása

- A **Mellékletekben** található jegyzék tartalmazza.

Az őzgazdálkodás alapvonalai

Az állomány mennyiségének értékelése

Az őz a **Hajdúsági Löszhát-Hortobágy** vadgazdálkodási tájegységben "**jelentős**" nagyvad. A vadgazdálkodási tájegységek rangsorolási táblázatban a jelentett őzlétszámot (**28/52**) tekintve az átlag alatti, a terítéket (**51/52**) tekintve is az alsó negyedben helyezkedik el. Gazdálkodási szempontból (teríték, bevételek, minőség) szerepét meghatározza, hogy rajta kívül csak a rohamosan növekvő létszámú vaddisznó fordul elő a tájegységben, a gímszarvas és a dámszarvas létszáma nem jelentős.

Az állomány minőségének értékelése

Az agancsok minősége a **Hajdúsági Löszhát-Hortobágy** vadgazdálkodási tájegységben "**kiemelkedő**". A vadgazdálkodási tájegységek rangsorolásában a felső negyedben helyezkedik el **(1/52)**, az agancsok érmes aránya magas, kiemelkedő az állomány. Folyamatosan kiváló trófeabírálati eredmények jellemzők (**15-30%** érmes arányok).

Az állomány mennyiségének és minőségének alakulása

- A Hajdúsági Löszhát-Hortobágy vadgazdálkodási tájegység területén az őz jelentett létszáma 1998-2013 között 3 szakaszra bonthatóan változott. 1998-2003 között emelkedett. Összességében a jelentett létszám +27% növekedést mutatott. Az őz hasznosítása azonban folyamatosan nőtt (**+404%** emelkedés).
- A vadgazdálkodási tájegységben az őzállomány annak ellenére nőtt, hogy a lelövések az ötszörösére emelkedtek. Ennek alapja lehet a nőivar és a szaporulat folyamatos alulhasznosítása. A vadgazdálkodási tájegységben tartamosan 2200±200 őz lehet a fenntartható hasznosítás.
- Az őz hasznosítási aránya nagyon alacsony szintről emelkedett egy okszerűbbnek tekinthető szint közelébe (7%→27%). Figyelembe véve az őz biológiai képességeit a 30-35% körüli hasznosítási szint biztonságos, ha a suta- és gidalelövés is egyensúlyban van. Az adatok alapján a suták hasznosítási aránya kirívóan alacsony (4-18%), ami elégtelen az állomány tudatos kezeléséhez.
- Az őz terítékének összetétele a kezdettől csaknem az utolsó évekig a hazánkban jellegzetes állomány-növelő összetételt mutatta. A jelentések alapján sokkal kevesebb sutát lőttek, mint bakot (1:0.5-0.7 bak:suta) és a sutákhoz viszonyítva azonos arányú vagy valamelyest több a gidalelövés (1:0.9-1.1 gida:suta). Ez a mintázat csak 2013/2014-ben változott meg és kezdett a teríték bak:suta:gida összetétele kiegyensúlyozódni (1:1:1). A bakok terítékbeli aránya mindig magasabb volt, mint a sutáké és a gidáké (40-50%).
- A tájegységben a teríték óvatos növelésével és összetételének kiegyensúlyozásával a jövőben el lehet érni egy olyan állapotot, amikor a hasznosítás a biológiai adottságokkal (szaporodóképesség) összhangban áll. Ennek tartaléka a suta-lelövések növelése. A stabil állapot elérése és fenntartása azért is szükséges, mert a nagyobb állományokban előbb-utóbb megjelennek azok a sűrűségfüggő hatások (testtömeg, kondíció, agancsméretek csökkenése), amik az állomány teljesítményét visszavetik.
- Az őz teríték és a térített mezőgazdasági károk között sem lehet kapcsolatot kimutatni.
- A Hajdúsági Löszhát-Hortobágy vadgazdálkodási tájegység területéről bemutatott érmes agancsok arányát tekintve a VGTE a trófeák minőségét tekintve a felső negyedben található, azaz országosan a legjobbak közé tartozik (1/52). Az érmesek aránya az első tervezési ciklusban 19-32% között ingadozott, majd 2007-től 12-20% közé esett vissza. A csökkenő trend magyarázata lehet, hogy jelentősen nőtt a bírált bakok száma (200→500) és feltételezhető, hogy az emelkedő baklelövés a gyengébb agancsú egyedek nagyobb arányú kilövésével jártak. Az érmeseken belül a 2000-es évek elején 8-28% volt az arany, 24-54% az ezüst és 36-69% a bronz érmes. Kimutatható az arany érmes bakok csökkenő trendje, de mindhárom kategória nagy ingadozásokat mutatott.
- A vadgazdálkodási tájegységben a "fiatal" korcsoport részesedése csupán 10-20% közötti

Az őzgazdálkodás alapvonalai

volt, ami nem mondható megfelelő válogatásnak. A bírált trófeák döntő részét az „öreg" bakok (40-60%) és „középkorú" bakok (20-40%) tette ki. A fiatal egyedek hiánya a terítékből mesterségesen magas (torz) érmes arányt okozhat az élő populáció korösszetételéhez képest.

Fenntartandó legkisebb szabadterületi létszám és az élőhelyet nem veszélyeztető szabadterületi fenntartható létszám

- Fenntartandó legkisebb szabadterületi létszám: 3800 egyed
- Élőhelyet nem veszélyeztető szabadterületi fenntartható létszám : 6400 egyed

Állománykezelési elvek/modellek

- Az őzgazdálkodás céljait 4 fő szempont értékelése alapján célszerű meghatározni:
  1. Megfelel-e az állomány mennyiségi hozama az elvárásoknak? (vadászati lehetőség és bevétel, vadhús árbevétele)
  2. Megfelel-e az agancsok minősége a várakozásoknak? (agancsok nagysága, érmesek száma/aránya)
  3. Kell-e a vadkárral foglalkozni? (mezőgazdasági, erdei kár, vadbalesetek)
  4. A célokkal kapcsolatos biológiai és gazdálkodási korlátok (pl. a környezet tűrőképessége)
- Az állománybecslések és a tervezés javasolt módszerei és szempontjai: Az őzállományok létszámának pontos felmérésére nincs módszer. A pontos létszám helyett az állomány változásának (trend) és állapotának minél megbízhatóbb nyomon követése a cél, amit módszertanilag következetesen végzett felmérések biztosítanak. Ezek a felmérések adatokat szolgáltatnak az ivararányra és a felnevelt szaporulatra vonatkozóan is, amiből meghatározható az állomány realizált szaporodóképessége. A realizált szaporulatot összehasonlítva a kiinduló szaporodási mutatókkal (sárgatestek száma, magzatszám) megbecsülhető a felnevelési veszteség, a ragadozók hatása és a gidalövés hatása is. Az állomány trendje alapján megítélhető a hasznosítás és a természetes folyamatok kölcsönhatása, amik alapján növelhető/csökkenthető a lelövések száma. Az elmúlt 2 évtized országosan és helyileg is bizonyította, hogy a lelövések fokozatos növelése (itt: +173%) nem vezet az őzállományok összeomlásához.
- Az őzállomány állapotának legfontosabb jellemzői: a lőtt őzek testtömege és a testtömeg megoszlásának változása, az agancsok súlyának és súly szerinti eloszlásának változásai, valamint a szaporulat számának és megoszlásának változásai (magzatszám, felnevelt szaporulat).
- Az őzállományokban territorialitás miatt erős a nyomás az 1:1-től erősen eltérő ivararány kialakulására (1 : 2-3 bak:suta). Ez növeli az állomány számszerű szaporodóképességét, ami „elfiatalodó" koreloszláshoz vezethet. Ez a suták és a gidák megfelelően erős hasznosítása nélkül nem akadályozható meg. Ennek elmaradása miatt a sűrűségfüggő szabályozás néhány év alatt lecsökkenti az őzek súlyát és szaporulatát.
- A vadgazdálkodási tájegység adatai alapján a fokozatos terítéknövelés (30-35%-ig) és a teríték összetételének kiegyensúlyozása (1:1:1) révén el lehet érni olyan egyensúlyt, amikor az őzállomány hasznosítása a biológiai jellemzőkkel összhangban áll, továbbá a hasznosítás összetétele is biztosítja a kedvező létszám/teríték fenntartását.
- A szabályos korösszetételű (élő) állomány eloszlását figyelembe véve a bakteríték javasolt összetétele **45**±10% fiatal, **40**±5% középkorú és **15**±5% öreg. A populáció-

Az őzgazdálkodás alapvonalai

dinamika összefüggéseit figyelembe véve, ettől lényegesen eltérő korösszetétel torzulások nélkül tartósan nem vehető ki egy állományból sem.

- Az előbbiek miatt az éves tervben meghatározott elejtési számokat, mind ivarra, mind korcsoportra való tekintettel teljesíteni kell, a biológiailag megalapozott és fenntartható arányokat is betartva, továbbá azok teljesítését az ellenőrző hatóságnak meg kell követelnie.
- A Hajdúsági Löszhát-Hortobágy vadgazdálkodási tájegységben kiváló képességű őzállomány él, amely országosan a felső negyedbe tartozik. Ezt azonban óvatosan kell kezelni, mert a vadgazdálkodási tájegységben a bemutatott fiatal bakok száma és aránya folyamatosan rendkívül kicsi volt, ami jelentősen torzítja az érmes arányt, mint minőségi jelzőt. Az őzbakok agancsainak szárhossza (átlagosan) már a 4-5 éves korban megközelíti a legnagyobb értékeket, de a kicsivel nagyobb maximum 6-8 éves korra esik. Az átlagos 24 órás agancssúly 6-7 éves korig fokozatosan emelkedik és 7 éves kor után pedig erős szóródással csökkenni kezdenek az átlagok.
- Az előbbiek miatt, az elejtések megítélésekor figyelembe kell venni, hogy az egyes évek átlagos értékei között igen nagyok a különbségek. A leggyengébb és a legjobb agancsnövesztésű év között legalább 20-40% eltérés mutatható ki. Az agancsok súlya változékonyabb és ilyen szempontból kevésbé megbízható jellemző.

Élőhely-javítási javaslatok

- Az őz koncentrátum válogató kérődző, amely a magas táplálóanyag-tartalmú, nyers fehérjében gazdag, alacsony rosttartalmú táplálékokat keresi. A nagy táblás mezőgazdasági környezetben ezeket a főleg kétszikűekből álló táplálékokat nem, vagy térben és időben korlátozva találja meg. Ezért fontos az őznek is a szegélyek, sövények fasorok fenntartása, illetve az ezekben végzett élőhely-javítás. A mezei nyúl és a fácán számára végzett élőhelyi beavatkozások az őz számára is hasznosak.
- Az értéktelenebb egyszikű növényzettel, vagy részben gyomfajokkal borított kisebb foltszerű, vagy sávosan jelenlévő élőhelyek (árokpartok, tisztások, egyéb kieső területek) pillangósokkal (pl.: herefélék, szarvaskerep, csillagfürt) való felülvetése javasolt.
- Az őz számára a szegélyek és vonalas élőhelyi elemek a területiumok kijelölése és fenntartása szempontjából is fontosak.
- Az őz kiegészítő takarmányozása szélsőséges körülmények között lehet indokolt, de a rossz minőségű vagy igényeinek nem megfelelő takarmányok kihelyezése káros.
- Az ásványi anyagellátás kiegészítésére sózók fenntartása/létesítése szükséges.

Ragadozók kezelése

- A vadászható ragadozókkal való gazdálkodás az őz szempontjából is fontos. Főleg az ellést követően a gidák veszteségeit okozhatja a róka, a kóbor kutya, az aranysakál és a vaddisznó is.
- A róka korlátozásához legalább a tavaszi becsült törzsállomány másfélszeresét (>1,5 gyérítési rátára van szükség) kell kivenni a területről. A vadászatnak folyamatosnak kell lennie, de a gyérítésnek az év első felére kell koncentrálnia.
- Az aranysakál esetében a hatékonyabb utódnevelés miatt, a rókáét meghaladó vadászati hatékonyságra van szükség.
- A kóbor kutyák jelenlétét folyamatos odafigyeléssel, és a törvénynek megfelelő módok alkalmazásával minimálisra kell szorítani.

A génmegőrzési rendeltetésű területek

Nincs a vadgazdálkodási tájegységben

A muflongazdálkodás alapvonalai

Az állomány mennyiségének értékelése

A **Hajdúsági Löszhát-hortobágyi** vadgazdálkodási tájegység (108) területén a muflon szabad területen nem fordul elő. Vadgazdálkodási és vadászati jelentősége **nincs**.

Az állomány minőségének értékelése

A vadgazdálkodási tájegység területén a muflon szabad területen nem fordul elő.

Az állomány mennyiségének és minőségének alakulása

A vadgazdálkodási tájegység területén a muflon szabad területen nem fordul elő.

Fenntartandó legkisebb szabadterületi létszám és az élőhelyet nem veszélyeztető szabadterületi fenntartható létszám

- Fenntartandó legkisebb szabadterületi létszám: 0 egyed
- Élőhelyet nem veszélyeztető szabadterületi fenntartható létszám: 0 egyed

Állománykezelési elvek/modellek

A vadgazdálkodási tájegység területén a muflon szabad területen nem fordul elő. Esetleges természetes megtelepedése vagy szándékos betelepítése sem támogatható. A tájegység természeti és vadgazdálkodási adottságai folytán a muflon megtelepedésének elősegítése nem kívánatos.

Élőhely-javítási javaslatok

Nem alkalmazható szempont.

A génmegőrzési kezelésű területek

Nem alkalmazható szempont.

Zárt kertek és vadaskertek nyilvántartása

Muflon zárt kertben sem található a vadgazdálkodási tájegységben.

A vaddisznó-gazdálkodás alapvonalai

Az állomány mennyiségének értékelése

A vaddisznó a **Hajdúsági Löszhát-Hortobágy vadgazdálkodási tájegység**ben **(108)** "**kis jelentőségű**" vadfaj. A tájegységek rangsorában a jelentett létszám (**39/52**) és a teríték (**41/52**) alapján is az **alsó negyed**ben van. Az erősen agrár térségben, a vadgazdálkodási tájegység apróvadas jellegével a vaddisznó megjelenése és rapid terjedése nem összeegyeztethető.

Az állomány minőségének értékelése

A vaddisznó trófeák minőségét nem értékeljük, mert egy erősen terjedő, jelentős kockázatokat hordozó vad esetében a minőség védelmének nincs alapja.

Az állomány mennyiségének és minőségének alakulása

- A **Hajdúsági Löszhát-Hortobágy vadgazdálkodási tájegységben** a vaddisznó szabad területi létszáma 1998-2014 között erősen növekedett (**+413%**), miközben a teríték ezt a jelentett létszámnál jobban nőtt (**+1688%**). A hasznosítási arány szinte a 40%-ról 150% fölé emelkedett
- Már 2008-ban az tájegység közel minden részén lőttek vaddisznót. A terület benépesítése már megtörtént, csupán a létszámok növekedtek tovább. A vaddisznó itteni elterjedése nincs összhangban azzal, hogy a tájegység 86%-a tartozik szántó és rétlegelő művelési ágba és csupán <5% az erdő.
- Hasznosítási aránya végül már elérte a 150%-ot. A hasznosítás összetételét nézve a tájegységben fenntartott arányok a vaddisznó terjedését és létszámának növekedését okozzák. Az utolsó néhány évet leszámítva a kanokhoz (20-30%) képest kevés kocát lőttek (15-25%) és a süldő+malac lelövés is jobbára túl kevés volt (55-60%). A kocák és a szaporulat kíméletét okozó lelövési összetételnek szerepe van a vaddisznó terjedésében, mert ez a többnyire alacsony hasznosítási arányokkal együtt, végeredményben állomány-növelő gazdálkodást eredményezett.
- Figyelembe véve, hogy az agrár környezetben a vaddisznónak nincs helye, az eddigi gyakorlat eredménytelennek tekinthető. **A vaddisznólétszám további növekedésének és a mezőgazdasági környezetbe való kiáramlásának akadályozására a lelövéseket maximalizálni kell és elsősorban a nőivar és a szaporulat kilövésének minél magasabb arányát szükséges elérni.**
- Elsősorban a koca- és malackilövések minél magasabb számát és arányát kell elérni. **A kocák és a szaporulat kíméletét okozó lelövési összetételnek szerepe van a vaddisznó terjedésében, mert végeredményben állomány-növelő gazdálkodást folytatnak.**
- A vaddisznó megtelepülésének további kockázata, hogy a vaddisznó mindenevő, a tojások, a fiókák és az apróvad szaporulata szempontjából többé-kevésbé bizonyított veszteségeket okozhat. Ezek kis sűrűségeknél nem tűnnek fel, de magas egyedszáma esetén az apróvad visszaesése mérhető.

Fenntartandó legkisebb szabadterületi létszám és az élőhelyet nem veszélyeztető szabadterületi fenntartható létszám

- Fenntartandó legkisebb szabadterületi létszám: 0 egyed

A vaddisznó-gazdálkodás alapvonalai

- Élőhelyet nem veszélyeztető szabadterületi fenntartható létszám: 200 egyed

Állománykezelési elvek/modellek

- **A vaddisznó megtelepedése és további növekedése a vadgazdálkodási tájegységben sehol sem támogatható, illetve nem tervezhető fenntartható szabad területi állománya.**
- A vaddisznó szabad területen való további terjeszkedést és megtelepülését minden törvényes eszközzel akadályozni kell, amihez a következők szükségesek:
- **Az évente meghatározott lelövési tervek teljesítése, a nőivar és a szaporulat bármilyen védelmének megszüntetése.**
- Az irreális értékek korrekciójának biztosítása (ivar- és korcsoportok adatainak ellenőrizhető hitelessége). Ennek érdekében a tájegység szintjén egységes vadállomány-felmérési (monitorozási) és tervezési módszertan kidolgozása és bevezetése (pl. szinkronizált jelző rendszer kialakítása a vadgazdálkodási tájegységben).
- **Az éves tervben a meghatározott elejtési számokat, mind ivarra, mind korcsoportra, a biológiailag megalapozott és fenntartható arányokat is betartva szükséges meghatározni.**
- A vadgazdálkodási egységek között a vadászati nyomás összehangolt ellenőrzése, hogy **a vaddisznót gyengébben hasznosító területek ne legyenek a visszatöltődés forrásai.**
- A **felülről nyitott** lelövési tervszámok alkalmazása, azaz a nőivar és a szaporulat lelövését nem szükséges felülről korlátozni. Az ezzel ellentétes belső szabályozás kizárása.
- A rendelkezésre álló adatok alapján a 100-150% hasznosítási arány jó esetben a szinten tartáshoz elegendő. 2017-től kezdődően az érzékelhető **állománycsökkentéshez tartósan >150% hasznosítási arányt szükséges fenntartani.**
- A teríték összetételét az állomány csökkentése érdekében úgy célszerű meghatározni, hogy **a kifejlett kocák lelövése meghaladja a kanokét és az összes lelövés >75%-a malac+süldő legyen.** A malacok lövése azért is fontos, mert ezzel megelőzhető a fiatal kori szaporodás a küszöb testtömeg elérésekor.
- Folyamatos figyelmet kell fordítani a vaddisznók terjedését segítő természetes és mesterséges folyosók és élőhely foltok vaddisznóktól való mentesítésére (fasorok, bozótosok, erdősávok, erdőfoltok, nádasok stb.).

Élőhely-javítási javaslatok

- Az állomány növelését célzó etetés kifejezetten káros és kerülendő.
- A vaddisznó etetésének csak a vadászat megkönnyítése (szórók), illetve a károsított területektől való elvonás lehet a célja; a kihelyezett takarmány mennyiségének és minőségének ehhez kell igazodnia. A szórók és etetők helyét úgy kell megválasztani, hogy a takarmányozás a természeti vagy gazdasági értékekben a kár veszélyét ne növelje.
- Szükséges a vadhatás-monitoring rendszeres alkalmazása. A károsítás és a túrás mértékének és mintázatának rendszeres felmérésével a hasznosítás mennyiségének és tér-időbeli eloszlásának tervezése és megvalósítása az élőhelyen mérhető paraméterekhez igazítható.

3. A vadállomány szabályozásának irányelvei

Apróvadgazdálkodás

A mezeinyúl-gazdálkodás alapvonalai

Az állomány mennyiségének értékelése

A **Hajdúsági Löszhát-Hortobágy vadgazdálkodási tájegységben (108)** a mezei nyúl "**közepes jelentőségű**" vadfaj. A vadgazdálkodási tájegységek rangsorolási táblázatban a jelentett létszám (19/52) alapján az átlag feletti negyedben, míg a teríték (27/52) alapján az átlag alatti negyedben helyezkedik el. A mezei nyúl állománya és terítéke helyileg esetleg számosabb is lehet. Nem meghatározó jelentőségű faj.

Az állomány mennyiségének, hasznosításának és elterjedésének alakulása

- A jelentett állomány (15967-ről 7191-re) csökken.
- A hasznosítás (1521-ről 988-ra) csökken, míg a hasznosítási arány (9.5%-ról 13.7%-ra) növekszik, bár alacsony szintű a hasznosítás.
- A befogás csökken, míg a lelövés nő, így kedvező az egymáshoz való viszonyuk (46% - 54%-ról 16% - 84%-ra), az utolsó évben már nem is fogtak be élő nyulat.

Állománykezelési elvek/modellek

- A mezei nyúl gazdálkodásban az alkalmazkodó hasznosítás erősítése kellene. Ahol még jelentősebb nyúl állomány van, ott kötelezővé kellene tenni egy elfogadott létszámbecslési módszer (javasolt az éjszakai reflektoros létszámbecslés) használatát tél végén-kora tavasszal és ősszel, a vadászatok megkezdése előtt. Az őszi becslés alapján, amennyiben szükséges, módosítani lehet a tervezett hasznosítandó mennyiséget. A hasznosítás mennyiségét egy hasznosítási modell segítségével kell meghatározni: a Kovács-Heltay modell vagy a SZIE VMI modellje alapján számítsák ki.
- Ezeken a területeken a hasznosítható mennyiséget havi bontásban kellene megadni az első vadászat előtt a vadászati hatóság számára, a tervezett mennyiség ¾-ét október-november hónapokban kellene elejteni. A fegyveres vadászat lehet engedélyezett.
- A mezei nyúl szempontjából a róka lehet jelentős ebben a tájegységben is attól függetlenül, hogy nem látszik összefüggés a lelövések között. A vaddisznó populációja erősen növekszik, amit a növekvő mezőgazdasági vadkár is mutat, a faj nem kívánatos a tájegységben, a Hortobágyon fészkelő védett madárfajok miatt sem. A vaddisznó állomány csökkentése tehát szükséges (ott lőnek még több nyulat, ahol kevesebb disznót lőnek), mivel ez is segítheti a mezei nyúl állományt és a gazdálkodásban is nagyobb jelentőséget kaphatna ezáltal, mivel jelenleg a bérvadászatásból származó haszon nem mutat összefüggést a lőtt nyúl mennyiségével, valószínűleg az alacsony hasznosított mennyiség miatt. Ugyanakkor a fácán és a nyúl hasznosítás együtt mozog, tehát az apróvadas társaságok még foglalkoznak az apróvaddal, ezért érdemes erősíteni a nyúl gazdálkodás tervszerűségét.

Élőhely-javítási javaslatok

- A szántóterületek aránya (47 %) nem túl nagy, de rengeteg gyep van a tájegységben (39 %), ezért az alábbi szempontok szerint lehet az élőhelyet javítani a mezei nyúl számára:
    - A növényborítás nélküli területek minimalizálása (másodvetés, tarlóvetés). Ehhez a következő növények javasoltak: őszi káposztarepce,

A mezeinyúl-gazdálkodás alapvonalai

takarmánykáposzta, takarmánykel, tarlórépa, olajretek, mohar, köles. (KAP Zöldítés kihasználása)
    - A táblaméretek csökkentése a vetésszerkezet változatosságának növelése, ha ez lehetséges (KAP Zöldítés, AKG kihasználása).
    - A még meglévő természetes élőhely foltok zöldfolyosókkal (KAP Zöldítés – táblaszegélyek, fasorok), elsősorban füves élőhelyekkel, vagy takarmánytermő sávokkal való összekötése.
    - Változatos lágyszárú növény fajösszetétel kialakítása (fajszám: 30 <).
    - A vadászterület minden részére legyen hatással az élőhely fejlesztés (több, kisebb, a területen szétszórt, elnyújtott, sávszerű vagy amorf kialakítás)
    - Szélfogó cserjesorok, -foltok, magasfüves (kaszálatlan) területek kialakítása (KAP Zöldítés).
    - Vadföldeken többéves vetőmagkeverékek telepítése ajánlott (Bio diverzitás vetőmag keverék; CL 1300 őz és nyúl keverék). Egynyári kultúrák esetén a vetésváltást több, kisebb részletben, hetes, hónapos különbségekkel végezzük.
    - Kaszálások során vadriasztó lánc használata szükséges, valamint a kaszálást mindig a tábla közepétől a szélei felé haladva végezzük.
    - A magas arányban jelenlévő gyepek (39 %) kedvez a mezei nyúlnak, amennyiben ez megmarad és nem legeltetik túl háziállatokkal. Ezek fenntartása és összekötése zöld sávokkal szintén javasolható.
- A szikes területek miatt a következő keveréket javasolt összeállítani: sovány csenkesz, sziki mézpázsit, keskenylevelű rétiperje, szarvaskerep, sziki kerep, sárkerep lucerna, komlós lucerna, fehér here, korcs here, sziki here, pusztai cickafark, lándzsás útifű, réti ecsetpázsit, fehér tippan, réti perje
- Az agrárkörnyezet-gazdálkodási programok (AKG) zöldugar kezelésére vonatkozó szabályok a mezei nyúl élőhely kezelése során is alkalmazhatók, ahogy a kaszálás szabályai a vadlegelőkön és egyéb füves élőhelyeken is alkalmazhatók.
- Ha az élőhely fejlesztés nem lehetséges, akkor mindenképpen szükséges a nyári kiegészítő takarmányozás a vadgazdálkodási egységek területén már az aratást megelőzően, majd utána folyamatosan az őszi vadászatig. Az etetőhelyeket a teljesen üres táblákat szegélyező gyepsávokban, fasorokban érdemes kijelölni. Az etetőhelyeket egymástól 100-150 méter távolságban érdemes kialakítani. A takarmányféleségek közül – a mezei nyúl vegetációs vízigényét figyelembe véve – elsősorban a lédús takarmányokat javasoljuk. Ezek a takarmányrépa, tarlórépa, cukorrépa, sárgarépa, káposztafélék, kukorica szilázs. A lédús takarmányokon túl a jó minőségű lucerna- és réti széna kijuttatásáról is érdemes gondoskodni.

Ragadozók állománykezelése

- A Hajdúsági Löszhát-Hortobágy vadgazdálkodási tájegységben a róka állomány korlátozása a legfontosabb a mezei nyúl szempontjából. Legalább a tavaszi becsült törzsállomány másfélszeresét (1.5-et meghaladó gyérítési rátára van szükség) kell eltávolítani a területről.
- A kóbor kutyák és macskák jelenlétét folyamatos odafigyeléssel, és a törvénynek megfelelő módok alkalmazásával minimálisra kell szorítani. Lásd a ragadozókra vonatkozó részt.

A fácángazdálkodás alapvonalai

Az állomány mennyiségének értékelése

A **Hajdúsági Löszhát-Hortobágy** vadgazdálkodási tájegységben (108) a fácán "**közepes jelentőségű**" apróvadfaj. A vadgazdálkodási tájegységek rangsorolási táblázatában a jelentett létszám (24/52) szerint az átlag feletti, a teríték (31/52) szerint az átlag alatti negyedben helyezkedik el, a fácán állománya és terítéke helyileg esetleg számosabb is lehet. Nem meghatározó jelentőségű faj vagy a nagyobb hasznosítás a kibocsátástól függő.

Az állomány mennyiségének, hasznosításának és elterjedésének alakulása

- A jelentett állomány csökken (-39.8%).
- A hasznosítás mértéke csökken (-60.2%); a jelentett állományhoz viszonyított hasznosítás csökken (-33.8%); a kibocsátáshoz viszonyított hasznosítás a 2006-2007 évi jelentős kiugrástól (287.2%-ra) eltekintve enyhe ingadozásokkal szinten maradt (38.8-131.9 %).
- A kibocsátott fácánok száma csökken (9.3 ezer → 3.7 ezer; -60%); a kibocsátás mértéke a jelentett állomány méretének harmada-negyede; a szabadterületi állományra gyakorolt vadászati nyomás kisebb ingadozásokkal, de szinten maradt (4.8-34.1%), a jelentett számok alapján egyértelmű túlhasznosítás nem történt.

Állománykezelési elvek/modellek

- A fácángazdálkodás tervezéséhez a következő változókról szükséges helyi, vagy egyéb vizsgálatokból felhasználható információ: a költő felnőtt madarak (törzsállomány) márciusi száma; a felnevelt szaporulat száma a felnevelés végéig; a populáció szeptemberi száma; elejtett egyedek száma (tyúk, kakas külön). Amennyiben kibocsátás történik, akkor a kibocsátott fácánok megtérülési aránya a kibocsátáskor jelölt fácánok alapján.
- A hasznosítási tervet a felnevelt szaporulatra (szabadterületi állomány) és a kibocsátott fácánok várható megtérülése (korábbi évek adatai) alapján elkülönítve célszerű megtervezni. A kibocsátott fácánok és a vad származású fácánok nem egyenértékűek.
- A szabadterületi vad állományra gyakorolt vadászati nyomás maradjon 25-40% alatt. Az őszi populációból a kakasok akár 75%-os, míg a tyúkok max. 20%-os hasznosítása biztosíthatja a fenntartható hozamot, de vegyes kibocsátások esetén a tyúkok hasznosítása ilyen mértékben sem ajánlott. A tojók hasznosítását célszerűbb kerülni, mivel a fácánállomány legértékesebb részét a szaporulatot biztosító életképes tyúkok alkotják.
- Javasolt, hogy alapvetően csak kakasok kerüljenek kibocsátásra, amivel a vad tyúkokra a visszavadászás során gyakorolt járulékos vadászati nyomás csökkenthető, ill. a jobb szaporodási teljesítményt nyújtó vad tyúkpopulációt sem hígítják fel a kibocsátott tyúkok. A ragadozók csoportosulási válaszának elkerülése érdekében a kiscsoportos kihelyezést kellene előtérbe helyezni.
- A kibocsátott egyedeket szükséges megjelölni (megfelelő minőségű lábgyűrű, szárnyjelölő), hogy a visszavadászási arány és a vad fácánokra gyakorolt vadászati nyomás mérhető legyen.

A fácángazdálkodás alapvonalai

Élőhely-javítási javaslatok

- Javasolt – lehetőség szerint – minél nagyobb arányban olyan területek kialakítása, ahol a fészkelési időszakban nem, vagy alig folyik olyan tevékenység, amely a fészkelést akadályozná. Ilyenek: őszi búza és árpa, tritikále, rozs, vadföld és ugar. Kedvezőnek tekinthető még: repce, borsó, vörös here, bíborhere, mézontófű.
- Fontos a fás, cserjés vegetációk megfelelő területaránya is. Javasolható a bodza, a kökény, gyepűrózsa jelenléte, illetve az ilyen növényzetű foltok, sávok megőrzése.
- Alapvető a fészkelő helyek védelme vagy kialakítása, elsősorban füves élőhelyek és pillangós zöldtakarmánynövények tábláinak biztosításával.
- Természetbarát kaszálási módszereket kell alkalmazni a fészkelő helyeken (fészkelési időt elkerülő munkálatok, alternáló kasza és vadriasztó lánc használata, bentről kifelé és lassú haladás, max. 3 m munkaszélesség, búvósáv-rendszer meghagyása).
- Gyom- és rovartáplálék biztosítása szükséges a szegélyvegetáció védelmével.
- Téli túlélést vadföldekkel (1-3 ha/100 ha; kelkáposzta, lenmag, gabonafélék, köles, repce, esetleg kukorica és cirok), gabonafélék önetetőből történő etetésével (1 db/ha) segíteni kell.

Ragadozók állománykezelése

- A róka állományának korlátozásához legalább a tavaszi becsült törzsállomány másfélszeresét (1.5-et meghaladó gyérítési rátára van szükség) kell eltávolítani a területről az év első felére koncentrálva.
- A fácán fészkelő területein a borz állományának csökkentéséhez 0.7-es gyérítési rátát kell elérni.
- Az egyéni fegyveres vadászat mellett az ugrasztás, kiásás és a csapdázás javasolt.
- A fészekrabló fajok (szarka, szajkó, dolmányos varjú) létszámának korlátozása is fontos a fácán szaporodási időszakában, így szükséges lehet engedélyt kérni az idényen kívüli vadászatukhoz és csapdázásukhoz.
- A kóbor kutyák és macskák jelenlétét is minimálisra kell szorítani a törvénynek megfelelő módok alkalmazásával. Az apróvad szempontjából a macskák hatását általában alulértékelik.
- A növekvő vaddisznó állomány szabályozása is alapvető lehetséges fészekpredációjuk csökkentése miatt.

A hasznos apróvad hasznosításának alapvonalai

Az állomány számszerű hasznosításának és területi megoszlásának értékelése

- **Hajdúsági Löszhát-Hortobágy vadgazdálkodási tájegység (108):**
- **Üregi nyúl**: Vadászati jelentősége nincs a tájegységben.
- **Fogoly**: Vadászati jelentősége elhanyagolható.
- **Tőkés réce**: Terítéke a röptetett récével együtt jelentős mértékű.
- **Nyári lúd**: A rendelkezésre álló adatok alapján helyzete még nem megítélhető.
- **Vetési lúd**: Vadászati jelentősége elhanyagolható.
- **Nagy lilik**: Vadászati jelentősége másodlagos.
- **Kanadai lúd**: Faunaidegen. Vadászati jelentősége elhanyagolható.
- **Nílusi lúd**: Faunaidegen. Vadászati jelentősége elhanyagolható.
- **Szárcsa**: Vadászati jelentősége elhanyagolható.
- **Örvös galamb**: Terítéke elhanyagolható.
- **Balkáni gerle**: Terítéke másodlagos jelentőségű.

Állománykezelési elvek/modellek

- Jogszabályban meghatározott korlátozások (2016. júniusi állapot szerint):
  - Fogoly a vadászati idényben azokon a vadászterületeken vadászható, ahol az adott vadászati évben legalább 500 példány fogoly kibocsátása történt, a vadászati hatóság által a vad zárttéri tartásáról és kibocsátásáról adott engedélyben foglaltak szerint. Az engedélyben meg kell határozni a kibocsátás feltételeit, a hasznosítás mértékét, mely legfeljebb negyven százalék lehet, továbbá a vadászat kibocsátóhelytől mért körzetét.
  - Tőkés récére augusztus 15-től augusztus 31-ig kizárólag húzáson és a vízparttól – azaz a vízzel borított terület és a szárazföld találkozásától – számított 50 méteren kívül szabad vadászni. Tőkés récéből és szárcsából naponta, személyenként összesen legfeljebb nyolc darab ejthető el. Tenyésztett tőkés réce tilalmi időben is napi terítékkorlátozás nélkül lőhető.
  - Nyári lúdból, vetési lúdból és nagy lilikből naponta, személyenként összesen legfeljebb hat darab ejthető el, melyből a nyári ludak száma nem lehet több kettőnél. A vetési lúd és a nagy lilik vadászati idénye Hajdú-Bihar, Békés és Csongrád megye teljes közigazgatási területén, valamint Jász-Nagykun-Szolnok megye tiszántúli területén december 1-jén kezdődik és január 31-ig tart. A nyári lúd vadászati idénye Hajdú-Bihar megye teljes közigazgatási területén, valamint Jász-Nagykun-Szolnok megye tiszántúli területén szintén december 1-jén kezdődik és december 31-éig tart.

A hasznos apróvad hasznosításának alapvonalai

- Az elejtett kanadai lúdról és nílusi lúdról fotódokumentációt kell készíteni, melyet meg kell küldeni a Nyugat-Magyarországi Egyetemnek. Az elejtett példányt a fotódokumentáció elküldését követő két munkanapig meg kell őrizni.

- Tőkés réce kibocsátása esetén a kibocsátás utáni első hetekben fokozott figyelmet kell fordítani a madarak tó-felület közelébe tartására. A szoktató etetés javasolt távolsága 400-800 méter. A visszavadászási aránynak legalább 70% közelében kell lennie. A visszavadászást a tófelületre való kibocsátás során felhelyezett jelölő gyűrűk segítségével ellenőrizhetjük.
- Fogoly kibocsátása esetén a kibocsátott madarak tájegység szintű kötelező és egyforma jelölését megfontolásra javasoljuk.
- A tájegység legfontosabb ragadozói a róka és a borz, és megjelent az aranysakál. Az apróvad fajok jelentősége miatt fontos a kistestű menyétfélék és a vaddisznó korlátozása is a vadászterületeken. E fajok esetében a tájegységi terv *˝A ragadozógazdálkodás alapvonalai˝* c. részben leírtak az irányadók, amelyek az egyéb hasznos apróvadfajok számára is kedvezőbb (kisebb ragadozó hatással járó) környezetet teremtenek.

Élőhely-javítási javaslatok

A Hajdúsági Löszhát-Hortobágy vadgazdálkodási tájegység azon részein, ahol a fogoly előfordul olyan búvóhelyek kialakítása a cél, amely alól a fogoly ki tud látni (ernyőszerű védelem a ragadozó madár fajok ellen). Fontos, hogy a búvóhelyek az őszi-téli időszakban is védelmet nyújtsanak. Ehhez jó megoldás a cserjesávok alsó részének (50-100 cm magasságig) sűrítése, zártabbá tétele, akár szalmabálákkal is. A búvóhelyek mellett található gabona- és kukoricatáblákon a táblaszegélyek 6-20 méter széles sávjában a termény lábon hagyása (lábon történő megvásárlása és későbbi, télvégi letakarítása) javasolt. A vízi vadfajok megtartását elősegítik, ha az alacsonyabban fekvő részeken, hosszabb-rövidebb ideig a csapadékvíz visszatartására törekszünk. Ugyanezen fajok számára a gabona és pillangós növényekből álló vadföldek megfelelőek tudnak lenni. A vadföldek kialakítása a röptetett réce kibocsátó helyek közelében is fontos. Egyebekben a fácán és a mezei nyúl gazdálkodás során leírt élőhely- és vad földgazdálkodási javaslatok az egyéb hasznos apróvadfajok számára is kedvezőbb élőhelyi környezetet teremtenek.

A ragadozógazdálkodás alapvonalai

Az állományok számszerű csökkentésének és a területi megoszlás értékelése

- **Róka:** A **Hajdúsági Löszhát-Hortobágy vadgazdálkodási tájegység (108)** legfontosabb ragadozója. Állománya csak akkor befolyásolható, ha a tájegység egészében egységes szemlélettel és megfelelő intenzitással gyérítik. Megfelelő célkitűzés lehet a kevésbé erőteljes vadászati nyomást gyakorló vadgazdálkodási egységek felzárkóztatása a tájegység déli részén esetenként tapasztalható kiemelkedő terítéksűrűséghez (> 2 pld./km^2).
- **Borz:** Állományának csökkentése elsősorban az apróvad fészkelő- és szaporodó helyein szükséges.
- **Aranysakál:** Állományváltozását tájegységi szinten nyomon kell követni. Állományának jelentős növekedése esetén a gyérítést és a szükséges élőhelyi kezeléseket tájegységi szinten kell elvégezni.
- **Nyest:** Állományának csökkentése elsősorban az apróvad fészkelő- és szaporodó helyein szükséges.
- **Házi görény:** Állományának csökkentése elsősorban az apróvad fészkelő- és szaporodó helyein szükséges.
- **Pézsmapocok:** Vadászati jelentősége másodlagos.
- **Nyestkutya:** Faunaidegen, inváziós faj. Megtelepedése a tájegységben nem kívánatos.
- **Mosómedve:** Faunaidegen, inváziós faj. Megtelepedése a tájegységben nem kívánatos.
- **Kóbor kutya:** Jelenléte a vadászterületeken nem kívánatos. Egyedszámát a mindenkori legális eszközökkel minimális szinten szükséges tartani.
- **Kóbor macska:** Jelenléte a vadászterületeken nem kívánatos. Egyedszámát a mindenkori legális eszközökkel minimális szinten szükséges tartani.
- **Dolmányos varjú:** Állományának csökkentése elsősorban az apróvad fészkelő- és szaporodó helyein szükséges.
- **Szarka:** Állományának csökkentése elsősorban az apróvad fészkelő- és szaporodó helyein szükséges.
- **Szajkó:** Vadászati jelentősége másodlagos.

Állománykezelési elvek/modellek

- A tájegységben a mezei nyúl, és a fácán terítéke már az átlag alatti negyedbe tartozik és csökkenő trendet mutat. Az őz, a gím és a vaddisznó terítéke még az alsó negyedbe tartozik, de növekvő trenddel. A tájegység ragadozó fajaival való gazdálkodást ennek megfelelően kell tervezni és végrehajtani.
- A róka a tájegység minden részének egyaránt fontos ragadozója. Állományának korlátozásához legalább a tavaszi becsült törzsállomány másfélszeresét (1,5-et

A ragadozógazdálkodás alapvonalai

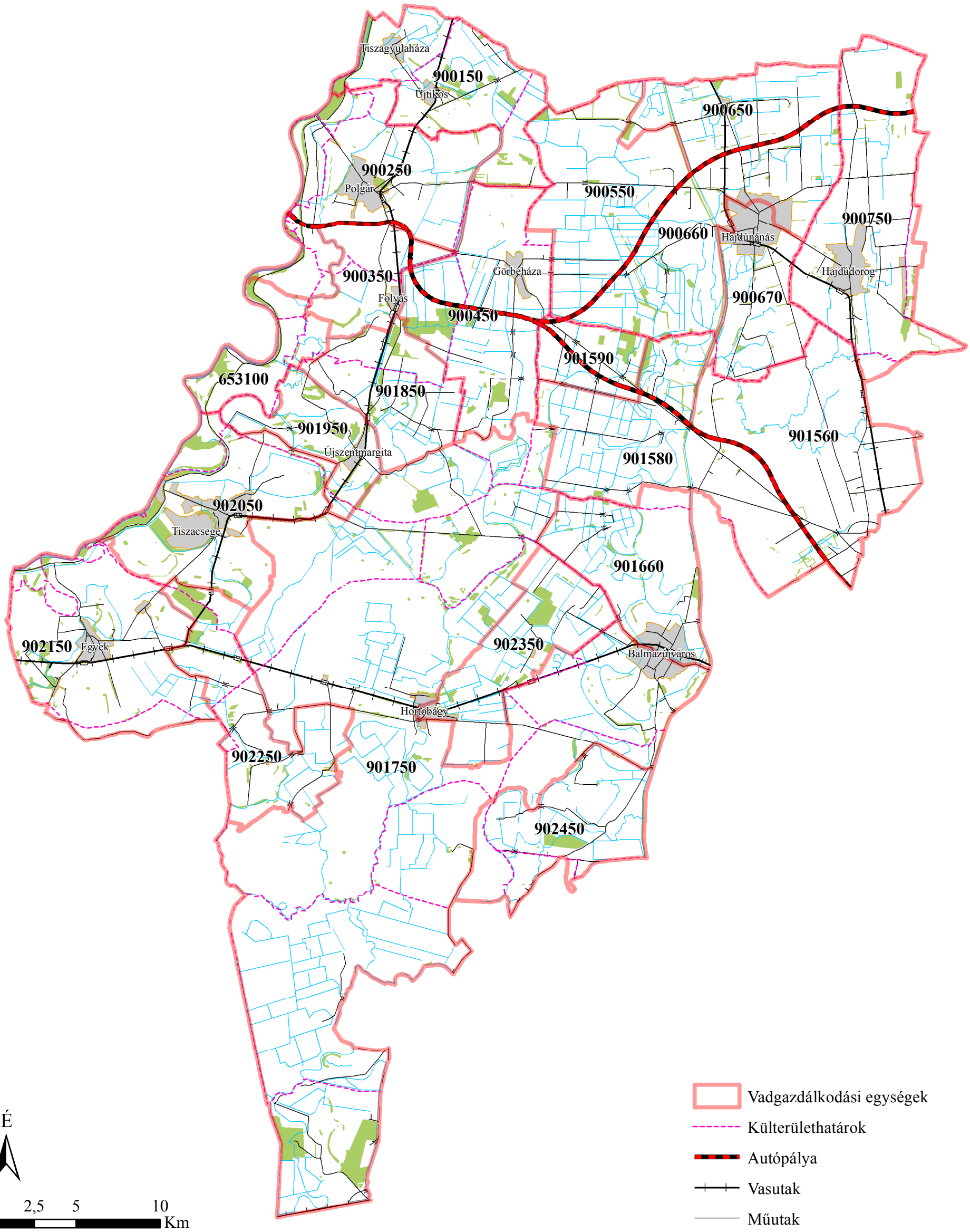
meghaladó gyérítési rátára van szükség) kell eltávolítani a területről. A vadászatnak folyamatosnak kell lennie, de a gyérítésnek az év első felére kell koncentrálnia. Lehetőleg meg kell akadályozni, hogy a szukák lefialjanak. Az ennek ellenére keletkezett fialó kotorékokat kiásással kell megszüntetni. A süldő rókák már nem hagyhatják el a kotorékot - a gabona tarlókon való vadászat a süldő rókákra, már nem csökkenti az apróvadfajok szaporulatában a kártételt. A vadászati módok közül az egyéni fegyveres vadászat mellett az ugrasztás, kiásás és a csapdák alkalmazása egyaránt javasolt.

- A borz állományának stabilizálásához (a további növekedés megakadályozásához) 0,5, állományának csökkentéséhez 0,7-es gyérítési rátát kell elérni. Állomány-csökkentése elsősorban a fácán fészkelő területein indokolt. Szükség esetén, idényen kívüli vadászati engedélyt kell kérni a vadászati hatóságtól. A vadászati módok közül az egyéni fegyveres vadászat mellett, a kotorékhoz kötött vadászati módok és a csapdázás javasolt.
- A fészkelő helyek környezetében a kistestű menyétfélék (nyest, görény) csapdázása és szükség esetén a vándorpatkány csapdázása javasolt. Ez utóbbi faj esetében elsősorban az etetőhelyek környékén, akár a járatkezelésen alapuló mérgezés is meggondolandó lehet.
- Ugyanezeken a területeken fontos a fészekrabló fajok (szarka, szajkó, dolmányos varjú) létszámának korlátozása is. Jelentős fészkelő állomány mellett az idényen kívüli vadászathoz és csapdázáshoz engedélyt kell kérni a vadászati hatóságtól.
- A vadászterületeken a kóbor kutyák és macskák jelenlétét folyamatos odafigyeléssel, és a törvénynek megfelelő módok alkalmazásával minimálisra kell szorítani. Az élvefogó csapdák alkalmazása e fajok esetében kifejezetten hatékony és egyben a felesleges konfliktus lehetőségeket is csökkenti.
- Az apróvadas vadászterületeken a vaddisznó is ragadozó és így folyamatosan gyérítendő fajnak számít, megtelepedését, állománynövekedését lehetőleg meg kell akadályozni. Különösen igaz ez azokra a területrészekre, ahol a fácánnál költő állománya is jelen van.
- A Hajdúsági Löszhát-Hortobágy vadgazdálkodási tájegységben a nyestkutya jelenlétére az elmúlt évek adatai alapján fokozott figyelemmel kell lenni, a megjelenő egyedeket csapdázással, vagy fegyveres vadászattal kell eltávolítani.
- A tájegységben megjelent és valószínűleg szaporodik is az aranysakál. Állomá-nyának csökkentéséhez legalább a 2-es gyérítési ráta elérése javasolt. Vadászati módjai a csapdázás és az egyéni fegyveres vadászat.

4. Mellékletek

- **A vadgazdálkodási tájegység vadgazdálkodási térképe**
- **A vadgazdálkodási tájegységbe tartozó vadgazdálkodási egységek jegyzéke**
- **A vadgazdálkodási tájegységek rangsorolása az állomány, a teríték, a trófeabírálati, és pénzügyi adatok alapján**
- **A szakszerűtlen elejtés megítélésének szempontjai és a trófeabírálat vadgazdálkodási tájegységi irányelvei**
- **Felhasznált adatok és szakirodalom forrásai**

A 108 számú vadgazdálkodási tájegység vadgazdálkodási egységei

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2018

Készült: 2018.08.23.
A vadgazdálkodási egységek határvonalainak pontosítása még folyamatban van.

A vadgazdálkodási tájegységbe tartozó vadgazdálkodási egységek jegyzéke							
VGTE	Megye	Kód	Név	Telephely	Város	Közterület	Isz.
108	05	653100	Keletkeszi Vt.	Tiszakeszi	Tiszakeszi	Posta út 21.	3458
108	09	900150	Béke Vadásztársaság Újtikos	Újtikos	Újtikos	Fő u. 23.	4096
108	09	900250	Polgármente Vadásztársaság	Polgár	Polgár	Bacsó u. 33.	4090
108	09	900350	Folyás- Szilmeg Vadásztársaság	Folyás	Folyás	Vajda János u. 1.	4095
108	09	900450	Görbeházi Vadásztársaság	Görbeháza	Görbeháza	Aradi út 33.	4075
108	09	900550	HAJDÚNÁNÁSI VADÁSZOK Vadásztársasága	Hajdúnánás	Hajdúnánás	Gohér utca	4080
108	09	900650	TEDEJ ZRT.	Hajdúnánás-Tedej	Hajdúnánás-Tedej	Fő út 9.	4085
108	09	900660	Hajdúnánás Kossuth Vadásztársaság	Hajdúnánás	Hajdúnánás	Kisfaludi utca 1.	4080
108	09	900670	Hajdúnánás Természetbarát Vadásztársaság	Hajdúnánás	Hajdúnánás	Gohér utca 17.	4080
108	09	900750	Hajdúdorogi Nimród Vadásztársaság	Hajdúdorog	Hajdúdorog	Nánási u. 12.	4087
108	09	901560	Hajdúböszörményi SÓLYOM Vadásztársaság	Hajdúböszörmény	Hajdúböszörmény	Külső Debreceni u. 31.	4220
108	09	901580	Bezermen Vadásztársaság	Hajdúböszörmény	Hajdúböszörmény	Tizenhárom vértanú u. 7. I/4.	4220
108	09	901590	Hajdúböszörményi Gazdálkodó Vadásztársaság	Hajdúböszörmény	Hajdúböszörmény	Bottyán J. u. 4.	4220
108	09	901660	Balmazújvárosi Hubertus Sportvadász Egyesület	Balmazújváros	Balmazújváros	Hunyadi u. 6.	4060
108	09	901750	Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	Debrecen	Debrecen	Sumen u. 2.	4024
108	09	901850	NAGY AGYAR Vadásztársaság	Hajdúnánás	Hajdúnánás	Kapitány u. 55.	4080
108	09	901950	Újszentmargitai Vadásztársaság	Debrecen	Debrecen	35-ös útfél 0212/6 hrsz.	4002
108	09	902050	Tiszacsege Vadásztársaság	Tiszacsege	Tiszacsege	Kossuth u. 6/b	4066
108	09	902150	Sólyom Vadásztársaság	Egyek	Egyek	Tiszaszőlő utca 4.	4069
108	09	902250	Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatósága	Debrecen	Debrecen	Sumen u. 2.	4024
108	09	902350	Hortobágyi Lúdtenyésztő Vadásztársaság	Hortobágy	Hortobágy	Sóvirág tér 21.	4071
108	09	902450	Agropoint Kft.	Debrecen	Debrecen	Hunyadi u. 10. fszt. 1.	4026

A gímszarvas állományának, terítékének és érmes arányának rangsorrendje az 52 vadgazdálkodási tájegységben

		Átlag rangpont / rang / besorolás								
VGTE	Név	Jelentett	Rang		Teríték	Rang		Érmes	Rang	
101	Tiszazugi	46.8	49	AN	45.0	50	AN			
102	Maros-csongrádi	42.0	41	AN	41.0	40	AN			
103	Békési	40.0	39	ÁAN	40.0	39	ÁAN			
104	Szarvasi	42.8	44	AN	43.3	45	AN			
105	Körös-berettyói	33.0	33	ÁAN	33.0	33	ÁAN	31.7	34	AH
106	Nagykunsági	46.5	48	AN	45.0	49	AN			
107	Hajdúsági Erdőspuszták	37.0	37	ÁAN	37.8	37	ÁAN	13.0	12	FH
108	Hajdúsági Löszhát-Hortobágy	42.5	43	AN	43.8	46	AN			
109	Nyírségi	34.0	34	ÁAN	33.8	34	ÁAN	37.0	37	AH
110	Felső-tiszavidéki	28.3	28	ÁAN	31.5	32	ÁAN	18.3	18	KH
111	Tiszamenti	44.0	45	AN	43.0	44	AN			
112	Sárrét-bihari	44.5	47	AN	44.0	47	AN			
201	Börzsöny-gödöllői	13.0	15	ÁFN	13.3	14	ÁFN	27.5	31	AH
202	Nógrád-cserháti	19.5	19	ÁFN	18.3	17	ÁFN	26.0	28	AH
203	Bükki	16.0	16	ÁFN	18.5	18	ÁFN	32.0	35	AH
204	Cserehát-aggteleki	21.5	21	ÁFN	25.3	25	ÁFN	22.3	24	KH
205	Bükkalja-taktaközi	39.5	38	ÁAN	37.8	38	ÁAN	36.0	36	AH
206	Zemplén-bodrogközi	24.5	25	ÁFN	25.8	27	ÁAN	19.3	20	KH
301	Pesti-síksági	31.5	31	ÁAN	30.8	31	ÁAN	14.3	14	KH
302	Észak-bácskiskuni	35.0	35	ÁAN	35.3	35	ÁAN	38.0	38	AH
303	Illancs-bugaci	16.3	17	ÁFN	20.3	21	ÁFN	15.8	15	KH
304	Közép-bács-kiskuni	29.3	30	ÁAN	30.8	30	ÁAN	26.0	29	AH
305	Alsó-tiszamenti	36.8	36	ÁAN	36.3	36	ÁAN	30.0	33	AH
306	Kiskunsági	42.0	42	AN	42.0	42	AN			
307	Közép-pesti	41.3	40	AN	42.8	43	AN			
308	Tápió-vidéki	47.3	51	AN	45.0	52	AN			
309	Jászsági	47.0	50	AN	45.0	51	AN			
310	Mátra-alja-dél-hevesi	44.3	46	AN	41.0	41	AN			
311	Tisza-tói	47.3	52	AN	44.0	48	AN			
401	Mezőföldi	32.3	32	ÁAN	30.0	29	ÁAN	16.0	16	KH
402	Külső-somogyi	11.8	13	FN	12.3	12	FN	7.0	6	FH
403	Kapos-tolnai	25.3	26	ÁFN	22.5	22	ÁFN	26.3	30	AH
404	Zselic-közép-somogyi	19.8	20	ÁFN	19.0	20	ÁFN	9.5	8	FH
405	Belső-somogyi	1.8	1	FN	3.3	2	FN	4.5	3	FH
406	Mecseki	7.3	5	FN	7.0	6	FN	8.3	7	FH
407	Dél-baranyai ártéri	9.3	8	FN	13.5	15	ÁFN	2.8	1	FH
408	Tolnai-hegyháti	2.0	2	FN	3.3	3	FN	6.0	5	FH
409	Gemenci	28.8	29	ÁAN	26.8	28	ÁAN	12.3	11	FH
410	Dél-balatoni	8.3	7	FN	5.0	5	FN	9.5	9	FH
501	Hanság-mosoni	24.0	23	ÁFN	22.8	23	ÁFN	21.3	23	KH
502	Vas-soproni-síksági	12.3	14	ÁFN	9.8	9	FN	24.5	27	AH
503	Alpokaljai	16.5	18	ÁFN	9.8	10	FN	19.5	21	KH
504	Rába-menti-kemenesháti	6.3	4	FN	3.3	4	FN	18.8	19	KH
505	Zalai-dombsági	10.5	11	FN	7.8	7	FN	3.0	2	FH
506	Zala-kisbalatoni	10.3	10	FN	10.3	11	FN	5.5	4	FH
507	Bakonyi	2.8	3	FN	3.0	1	FN	13.3	13	FH
508	Marcal-medencei	9.5	9	FN	9.8	8	FN	10.3	10	FH
509	Bakonyalja-komáromi	24.3	24	ÁFN	25.0	24	ÁFN	28.0	32	AH
510	Vértes-hegységi	7.3	6	FN	13.3	13	FN	24.3	26	KH
511	Velencei	26.3	27	ÁAN	25.5	26	ÁFN	23.0	25	KH
512	Dunazugi	11.5	12	FN	13.8	16	ÁFN	17.5	17	KH
513	Balaton-felvidéki	21.5	22	ÁFN	18.5	19	ÁFN	20.0	22	KH

felső negyed **FN** | átlag feletti negyed **ÁFN** | felső harmad **FH** | középső harmad **KH**

átlag alatti negyed **ÁAN** | alsó negyed **AN** | alsó harmad **AH**

A dámszarvas állományának, terítékének és érmes arányának rangsorrendje az 52 vadgazdálkodási tájegységben

		Átlag rangpont / rang / besorolás								
VGTE	Név	Jelentett	Rang		Teríték	Rang		Érmes	Rang	
101	Tiszazugi	43.0	45	AN	40.8	43	AN			
102	Maros-csongrádi	42.3	44	AN	41.0	45	AN			
103	Békési	14.0	10	FN	11.8	10	FN	11.5	10	AF
104	Szarvasi	31.8	31	ÁAN	33.0	34	ÁAN			
105	Körös-berettyói	3.5	3	FN	3.8	4	FN	5.0	3	FF
106	Nagykunsági	44.5	49	AN	41.5	50	AN			
107	Hajdúsági Erdőspuszták	14.5	12	FN	8.5	8	FN	6.0	4	FF
108	Hajdúsági Löszhát-Hortobág	35.8	37	ÁAN	35.3	36	ÁAN			
109	Nyírségi	27.3	28	ÁAN	32.3	32	ÁAN		NÉ	NÉ
110	Felső-tiszavidéki	19.0	18	ÁFN	20.5	20	ÁFN	9.7	9	AF
111	Tiszamenti	18.3	17	ÁFN	19.0	19	ÁFN		NÉ	NÉ
112	Sárrét-bihari	39.8	42	AN	35.8	38	ÁAN			
201	Börzsöny-gödöllői	30.5	29	ÁAN	28.8	29	ÁAN		NÉ	NÉ
202	Nógrád-cserháti	20.8	23	ÁFN	15.3	14	ÁFN		NÉ	NÉ
203	Bükki	33.8	34	ÁAN	31.3	31	ÁAN			
204	Cserehát-aggteleki	45.0	51	AN	40.8	44	AN			
205	Bükkalja-taktaközi	35.0	36	ÁAN	35.8	37	ÁAN			
206	Zemplén-bodrogközi	39.3	41	AN	41.3	46	AN			
301	Pesti-síksági	31.5	30	ÁAN	32.8	33	ÁAN			
302	Észak-bácskiskuni	24.3	26	ÁFN	28.3	28	ÁAN		NÉ	NÉ
303	Illancs-bugaci	38.5	39	ÁAN	40.3	42	AN			
304	Közép-bács-kiskuni	7.5	6	FN	9.0	9	FN	7.3	6	FF
305	Alsó-tiszamenti	20.3	21	ÁFN	25.5	25	ÁFN		NÉ	NÉ
306	Kiskunsági	43.5	46	AN	41.3	47	AN			
307	Közép-pesti	4.3	5	FN	6.5	6	FN	16.0	13	AF
308	Tápió-vidéki	37.3	38	ÁAN	39.3	41	AN			
309	Jászsági	44.8	50	AN	41.5	51	AN			
310	Mátra-alja-dél-hevesi	45.0	52	AN	41.5	52	AN			
311	Tisza-tói	43.8	47	AN	41.5	48	AN			
401	Mezőföldi	41.0	43	AN	35.8	39	ÁAN			
402	Külső-somogyi	9.3	8	FN	8.3	7	FN	9.0	8	AF
403	Kapos-tolnai	4.0	4	FN	3.5	3	FN	6.3	5	FF
404	Zselic-közép-somogyi	16.0	14	ÁFN	12.8	12	FN	16.7	14	AF
405	Belső-somogyi	1.8	1	FN	2.0	1	FN	12.8	11	AF
406	Mecseki	18.0	16	ÁFN	17.8	17	ÁFN		NÉ	NÉ
407	Dél-baranyai ártéri	24.5	27	ÁAN	23.8	24	ÁFN		NÉ	NÉ
408	Tolnai-hegyháti	1.8	2	FN	2.0	2	FN	7.5	7	FF
409	Gemenci	39.0	40	AN	38.5	40	AN			
410	Dél-balatoni	20.0	20	ÁFN	22.5	23	ÁFN			
501	Hanság-mosoni	44.0	48	AN	41.5	49	AN			
502	Vas-soproni-síksági	14.0	11	FN	22.0	22	ÁFN			
503	Alpokaljai	19.8	19	ÁFN	14.5	13	FN			
504	Rába-menti-kemenesháti	22.8	25	ÁFN	26.0	26	ÁFN			
505	Zalai-dombsági	32.0	32	ÁAN	26.0	27	ÁAN			
506	Zala-kisbalatoni	33.5	33	ÁAN	34.8	35	ÁAN			
507	Bakonyi	15.3	13	FN	15.5	15	ÁFN	14.3	12	AF
508	Marcal-medencei	16.0	15	ÁFN	15.8	16	ÁFN		NÉ	NÉ
509	Bakonyalja-komáromi	21.5	24	ÁFN	21.0	21	ÁFN		NÉ	NÉ
510	Vértes-hegységi	10.0	9	FN	12.3	11	FN		NÉ	NÉ
511	Velencei	8.3	7	FN	4.8	5	FN	3.3	2	FF
512	Dunazugi	20.3	22	ÁFN	18.3	18	ÁFN	2.0	1	FF
513	Balaton-felvidéki	34.5	35	ÁAN	31.0	30	ÁAN			

felső negyed
FN

átlag feletti negyed
ÁFN

átlag alatti negyed
ÁAN

alsó negyed
AN

FF
felső fél
FF

AF
alsó fél
KH

NÉ
Nem értékelhető
NÉ
>30 bemutatott trófea

Az őz állományának, terítékének és érmes arányának rangsorrendje az 52 vadgazdálkodási tájegységben

		Átlag rangpont / rang / besorolás								
VGTE	Név	Jelentett	Rang		Teríték	Rang		Érmes	Rang	
101	Tiszazugi	8.8	6	FN	14.5	10	FN	5.3	4	FN
102	Maros-csongrádi	10.5	10	FN	13.5	8	FN	12.3	12	FN
103	Békési	10.3	9	FN	25.3	24	ÁFN	6.0	5	FN
104	Szarvasi	12.5	12	FN	22.8	18	ÁFN	4.5	3	FN
105	Körös-berettyói	4.5	1	FN	10.5	6	FN	8.8	8	FN
106	Nagykunsági	23.5	25	ÁFN	28.0	27	ÁAN	7.0	6	FN
107	Hajdúsági Erdőspuszták	16.0	15	ÁFN	36.3	39	ÁAN	11.0	10	FN
108	Hajdúsági Löszhát-Hortobágy	28.0	28	ÁAN	46.8	51	AN	1.8	1	FN
109	Nyírségi	11.0	11	FN	28.5	28	ÁAN	10.8	9	FN
110	Felső-tiszavidéki	16.5	18	ÁFN	30.0	34	ÁAN	15.8	17	ÁFN
111	Tiszamenti	16.3	16	ÁFN	31.0	35	ÁAN	13.0	14	ÁFN
112	Sárrét-bihari	37.5	38	ÁAN	47.3	52	AN	3.3	2	FN
201	Börzsöny-gödöllői	47.3	50	AN	29.3	31	ÁAN	34.5	34	ÁAN
202	Nógrád-cserháti	51.8	52	AN	36.8	42	AN	37.3	37	ÁAN
203	Bükki	42.8	43	AN	36.3	40	AN	38.5	40	AN
204	Cserehát-aggteleki	46.8	48	AN	46.3	50	AN	27.8	26	ÁFN
205	Bükkalja-taktaközi	43.0	44	AN	45.8	49	AN	25.5	25	ÁFN
206	Zemplén-bodrogközi	41.3	41	AN	37.0	43	AN	29.3	29	ÁAN
301	Pesti-síksági	45.0	47	AN	44.5	48	AN	37.5	38	ÁAN
302	Észak-bácskiskuni	31.0	31	ÁAN	32.8	37	ÁAN	28.5	28	ÁAN
303	Illancs-bugaci	17.3	19	ÁFN	22.5	17	ÁFN	24.5	23	ÁFN
304	Közép-bács-kiskuni	21.3	20	ÁFN	23.8	19	ÁFN	37.5	39	ÁAN
305	Alsó-tiszamenti	13.8	13	FN	5.8	4	FN	15.3	15	ÁFN
306	Kiskunsági	23.5	26	ÁFN	20.3	15	ÁFN	22.0	21	ÁFN
307	Közép-pesti	28.0	29	ÁAN	14.8	11	FN	35.3	35	ÁAN
308	Tápió-vidéki	36.0	37	ÁAN	28.5	29	ÁAN	20.8	18	ÁFN
309	Jászsági	22.3	23	ÁFN	24.3	23	ÁFN	7.5	7	FN
310	Mátra-alja-dél-hevesi	22.8	24	ÁFN	20.3	14	ÁFN	12.8	13	ÁFN
311	Tisza-tói	21.3	21	ÁFN	36.8	41	AN	11.8	11	FN
401	Mezőföldi	31.8	32	ÁAN	43.8	47	AN	22.3	22	ÁFN
402	Külső-somogyi	35.8	35	ÁAN	29.5	32	ÁAN	43.5	45	AN
403	Kapos-tolnai	8.5	5	FN	30.0	33	ÁAN	35.3	36	ÁAN
404	Zselic-közép-somogyi	30.8	30	ÁAN	29.3	30	ÁAN	39.5	41	AN
405	Belső-somogyi	35.8	36	ÁAN	27.5	26	ÁFN	47.8	50	AN
406	Mecseki	32.0	34	ÁAN	23.8	20	ÁFN	41.5	42	AN
407	Dél-baranyai ártéri	21.8	22	ÁFN	37.5	44	AN	20.8	19	ÁFN
408	Tolnai-hegyháti	7.5	3	FN	20.8	16	ÁFN	43.0	44	AN
409	Gemenci	6.3	2	FN	24.0	21	ÁFN	28.3	27	ÁAN
410	Dél-balatoni	38.0	39	ÁAN	35.3	38	ÁAN	44.3	46	AN
501	Hanság-mosoni	8.3	4	FN	3.0	2	FN	30.8	30	ÁAN
502	Vas-soproni-síksági	9.5	8	FN	2.0	1	FN	32.3	33	ÁAN
503	Alpokaljai	31.8	33	ÁAN	8.0	5	FN	45.0	48	AN
504	Rába-menti-kemenesháti	39.0	40	AN	10.5	7	FN	51.5	52	AN
505	Zalai-dombsági	43.3	45	AN	13.5	9	FN	49.5	51	AN
506	Zala-kisbalatoni	43.3	46	AN	24.0	22	ÁFN	44.5	47	AN
507	Bakonyi	41.3	42	AN	14.8	12	FN	47.3	49	AN
508	Marcal-medencei	16.3	17	ÁFN	3.5	3	FN	20.8	20	ÁFN
509	Bakonyalja-komáromi	13.8	14	ÁFN	15.0	13	FN	24.5	24	ÁFN
510	Vértes-hegységi	9.0	7	FN	26.0	25	ÁFN	31.0	31	ÁAN
511	Velencei	26.8	27	ÁAN	32.3	36	ÁAN	15.5	16	ÁFN
512	Dunazugi	46.8	49	AN	42.5	46	AN	31.5	32	ÁAN
513	Balaton-felvidéki	51.3	51	AN	42.3	45	AN	42.5	43	AN

felső negyed **FN** | átlag feletti negyed **ÁFN** | átlag alatti negyed **ÁAN** | alsó negyed **AN**

A muflon állományának, terítékének és érmes arányának rangsorrendje az 52 vadgazdálkodási tájegységben

		Átlag rangpont / rang / besorolás							
VGTE	Név	Jelentett	Rang		Teríték	Rang		Érmes	Rang
101	Tiszazugi								
102	Maros-csongrádi								
103	Békési								
104	Szarvasi								
105	Körös-berettyói								
106	Nagykunsági								
107	Hajdúsági Erdőspuszták								
108	Hajdúsági Löszhát-Hortobágy								
109	Nyírségi	20.0	21	AF	14.0	16	AF		
110	Felső-tiszavidéki								
111	Tiszamenti								
112	Sárrét-bihari								
201	Börzsöny-gödöllői	7.8	8	FF	7.0	7	FF	7.5	2
202	Nógrád-cserháti	5.8	6	FF	4.0	4	FF	5.0	5
203	Bükki	2.5	2	FF	3.0	3	FF	2.5	6
204	Cserehát-aggteleki	15.0	17	AF	15.3	15	AF		
205	Bükkalja-taktaközi								
206	Zemplén-bodrogközi	3.0	3	FF	2.5	1	FF	2.8	7
301	Pesti-síksági	13.5	12	AF	12.0	11	FF		
302	Észak-bácskiskuni								
303	Illancs-bugaci								
304	Közép-bács-kiskuni								
305	Alsó-tiszamenti								
306	Kiskunsági								
307	Közép-pesti								
308	Tápió-vidéki								
309	Jászsági								
310	Mátra-alja-dél-hevesi	12.5	11	FF	16.0	19	AF		
311	Tisza-tói	18.5	20	AF	19.0	22	AF		
401	Mezőföldi								
402	Külső-somogyi	14.5	16	AF	14.0	14	AF		
403	Kapos-tolnai								
404	Zselic-közép-somogyi	13.5	13	AF	16.3	18	AF		
405	Belső-somogyi	18.0	19	AF	18.0	20	AF		
406	Mecseki	20.5	22	AF	20.0	21	AF		
407	Dél-baranyai ártéri								
408	Tolnai-hegyháti								
409	Gemenci								
410	Dél-balatoni								
501	Hanság-mosoni								
502	Vas-soproni-síksági	14.3	15	AF	16.0	17	AF		
503	Alpokaljai	10.8	10	FF	10.5	10	FF		
504	Rába-menti-kemenesháti								
505	Zalai-dombsági								
506	Zala-kisbalatoni	8.5	9	FF	8.8	8	FF		
507	Bakonyi	3.0	4	FF	4.3	5	FF	4.1	3
508	Marcal-medencei	13.8	14	AF	12.3	12	AF		
509	Bakonyalja-komáromi	16.3	18	AF	13.5	13	AF		
510	Vértes-hegységi	4.8	5	FF	5.0	6	FF	5.0	4
511	Velencei	7.5	7	FF	9.5	9	FF		
512	Dunazugi	2.3	1	FF	2.8	2	FF	1.9	1
513	Balaton-felvidéki								

felső fél
FF

alsó fél
AF

>30 bemutatott trófea

A vaddisznó állományának és terítékének rangsorrendje az 52 vadgazdálkodási tájegységben

VGTE	Név	Átlag rangpont / rang / besorolás					
		Jelentett	Rang		Teríték	Rang	
101	Tiszazugi	49.3	49	AN	47.5	46	AN
102	Maros-csongrádi	48.8	47	AN	48.5	49	AN
103	Békési	48.8	48	AN	48.3	48	AN
104	Szarvasi	49.3	50	AN	48.5	50	AN
105	Körös-berettyói	38.0	38	ÁAN	40.3	40	AN
106	Nagykunsági	42.8	43	AN	40.0	39	ÁAN
107	Hajdúsági Erdőspuszták	31.0	30	ÁAN	31.3	30	ÁAN
108	Hajdúsági Löszhát-Hortobágy	38.5	39	ÁAN	40.5	41	AN
109	Nyírségi	34.5	35	ÁAN	33.5	34	ÁAN
110	Felső-tiszavidéki	27.0	28	ÁAN	28.3	28	ÁAN
111	Tiszamenti	41.0	41	AN	41.8	42	AN
112	Sárrét-bihari	50.8	52	AN	50.0	52	AN
201	Börzsöny-gödöllői	6.0	6	FN	7.3	7	FN
202	Nógrád-cserháti	13.0	13	FN	5.0	1	FN
203	Bükki	11.3	10	FN	11.0	11	FN
204	Cserehát-aggteleki	12.0	11	FN	8.0	8	FN
205	Bükkalja-taktaközi	37.8	37	ÁAN	32.3	32	ÁAN
206	Zemplén-bodrogközi	23.8	24	ÁFN	20.3	21	ÁFN
301	Pesti-síksági	33.0	34	ÁAN	31.3	31	ÁAN
302	Észak-bácskiskuni	31.8	32	ÁAN	37.0	37	ÁAN
303	Illancs-bugaci	25.5	25	ÁFN	29.8	29	ÁAN
304	Közép-bács-kiskuni	31.8	33	ÁAN	37.3	38	ÁAN
305	Alsó-tiszamenti	42.3	42	AN	43.0	43	AN
306	Kiskunsági	43.3	44	AN	44.3	44	AN
307	Közép-pesti	30.8	29	ÁAN	32.8	33	ÁAN
308	Tápió-vidéki	46.3	46	AN	49.5	51	AN
309	Jászsági	49.3	51	AN	46.3	45	AN
310	Mátra-alja-dél-hevesi	44.8	45	AN	47.8	47	AN
311	Tisza-tói	39.8	40	AN	35.8	36	ÁAN
401	Mezőföldi	35.3	36	ÁAN	33.8	35	ÁAN
402	Külső-somogyi	5.0	5	FN	11.8	12	FN
403	Kapos-tolnai	25.8	27	ÁAN	25.0	25	ÁFN
404	Zselic-közép-somogyi	18.0	19	ÁFN	22.5	23	ÁFN
405	Belső-somogyi	2.8	1	FN	5.5	4	FN
406	Mecseki	6.3	7	FN	6.3	6	FN
407	Dél-baranyai ártéri	15.5	16	ÁFN	17.5	19	ÁFN
408	Tolnai-hegyháti	6.3	8	FN	13.5	15	ÁFN
409	Gemenci	31.0	31	ÁAN	25.5	26	ÁFN
410	Dél-balatoni	11.0	9	FN	12.8	14	ÁFN
501	Hanság-mosoni	21.0	20	ÁFN	22.0	22	ÁFN
502	Vas-soproni-síksági	12.3	12	FN	9.5	9	FN
503	Alpokaljai	22.3	22	ÁFN	10.0	10	FN
504	Rába-menti-kemenesháti	14.3	14	ÁFN	5.3	3	FN
505	Zalai-dombsági	16.5	18	ÁFN	12.0	13	FN
506	Zala-kisbalatoni	14.5	15	ÁFN	15.3	16	ÁFN
507	Bakonyi	3.8	2	FN	5.3	2	FN
508	Marcal-medencei	16.0	17	ÁFN	16.5	18	ÁFN
509	Bakonyalja-komáromi	25.5	26	ÁFN	26.5	27	ÁAN
510	Vértes-hegységi	4.0	3	FN	15.8	17	ÁFN
511	Velencei	23.5	23	ÁFN	24.5	24	ÁFN
512	Dunazugi	4.8	4	FN	6.3	5	FN
513	Balaton-felvidéki	21.5	21	ÁFN	18.8	20	ÁFN

felső negyed
FN

átlag feletti negyed
ÁFN

átlag alatti negyed
ÁAN

alsó negyed
AN

A mezei nyúl és a fácán állományának és terítékének, valamint a róka terítékének rangsorrendje az 52 vadgazdálkodási tájegységben

VGTE	Név	Mezei nyúl: átlag rangpont / rang						Fácán: átlag rangpont / rang						Róka: átlag rangpont / rang		
		Jelentett	Rang		Teríték	Rang		Jelentett	Rang		Teríték	Rang		Teríték	Rang	
101	Tiszazugi	2.8	3	FN	2.8	1	FN	7.5	7	FN	9.5	8	FN	17.0	14	ÁFN
102	Maros-csongrádi	6.3	5	FN	5.0	3	FN	11.5	11	FN	10.5	9	FN	9.3	4	FN
103	Békési	2.5	2	FN	9.0	7	FN	1.0	1	FN	4.3	3	FN	14.0	6	FN
104	Szarvasi	1.3	1	FN	4.8	2	FN	3.0	3	FN	1.8	1	FN	10.0	5	FN
105	Körös-berettyói	9.0	10	FN	15.3	15	ÁFN	2.5	2	FN	8.5	7	FN	17.8	16	ÁFN
106	Nagykunsági	8.3	7	FN	12.8	13	FN	11.0	9	FN	7.0	5	FN	14.8	8	FN
107	Hajdúsági Erdőspuszták	25.0	25	ÁFN	25.8	26	ÁFN	19.8	18	ÁFN	22.0	20	ÁFN	32.0	34	ÁAN
108	Hajdúsági Löszhát-Hortobágy	19.0	19	ÁFN	26.3	27	ÁAN	24.3	24	ÁFN	29.0	31	ÁAN	17.8	17	ÁFN
109	Nyírségi	15.8	14	ÁFN	16.3	16	ÁFN	11.3	10	FN	21.8	19	ÁFN	27.3	31	ÁAN
110	Felső-tiszavidéki	20.5	20	ÁFN	21.3	22	ÁFN	9.0	8	FN	25.3	24	ÁFN	33.8	36	ÁAN
111	Tiszamenti	13.8	13	FN	17.0	18	ÁFN	14.5	14	ÁFN	16.5	17	ÁFN	32.0	35	ÁAN
112	Sárrét-bihari	10.5	11	FN	14.0	14	ÁFN	14.5	15	ÁFN	22.5	23	ÁFN	23.8	25	ÁFN
201	Börzsöny-gödöllői	36.0	36	ÁAN	33.5	33	ÁAN	41.8	41	AN	35.3	36	ÁAN	44.8	47	AN
202	Nógrád-cserháti	39.5	39	ÁAN	40.0	40	AN	41.0	40	AN	13.3	12	FN	46.3	48	AN
203	Bükki	31.8	33	ÁAN	27.3	28	ÁAN	33.5	33	ÁAN	26.8	27	ÁAN	41.3	42	AN
204	Cserehát-aggteleki	45.3	45	AN	43.3	43	AN	48.5	48	AN	48.8	51	AN	51.5	52	AN
205	Bükkalja-taktaközi	29.5	28	ÁAN	24.3	25	ÁFN	31.5	31	ÁAN	30.3	32	ÁAN	42.5	45	AN
206	Zemplén-bodrogközi	30.8	31	ÁAN	31.3	30	ÁAN	33.5	34	ÁAN	35.3	35	ÁAN	46.8	49	AN
301	Pesti-síksági	23.5	23	ÁFN	10.5	11	FN	27.8	29	ÁAN	22.3	21	ÁFN	23.3	24	ÁFN
302	Észak-bácskiskuni	17.8	18	ÁFN	21.5	23	ÁFN	18.8	17	ÁFN	33.8	34	ÁAN	26.8	30	ÁAN
303	Illancs-bugaci	16.0	15	ÁFN	18.8	20	ÁFN	14.0	12	FN	28.8	29	ÁAN	16.8	13	FN
304	Közép-bács-kiskuni	17.3	17	ÁFN	19.8	21	ÁFN	20.8	20	ÁFN	28.8	30	ÁAN	26.5	29	ÁAN
305	Alsó-tiszamenti	10.8	12	FN	5.3	4	FN	5.8	5	FN	14.3	15	ÁFN	18.3	19	ÁFN
306	Kiskunsági	8.3	8	FN	10.0	9	FN	4.0	4	FN	14.0	14	ÁFN	24.3	27	ÁAN
307	Közép-pesti	25.8	26	ÁFN	18.5	19	ÁFN	25.8	27	ÁAN	14.3	16	ÁFN	18.5	21	ÁFN
308	Tápió-vidéki	21.3	22	ÁFN	12.0	12	FN	26.5	28	ÁAN	25.8	26	ÁFN	17.3	15	ÁFN
309	Jászsági	8.8	9	FN	10.0	10	FN	14.3	13	FN	5.5	4	FN	7.3	3	FN
310	Mátra-alja-dél-hevesi	5.3	4	FN	6.0	5	FN	6.0	6	FN	10.8	10	FN	16.0	12	FN
311	Tisza-tói	7.8	6	FN	9.5	8	FN	16.8	16	ÁFN	3.3	2	FN	3.3	1	FN
401	Mezőföldi	29.5	29	ÁAN	31.8	31	ÁAN	21.8	21	ÁFN	7.3	6	FN	21.0	22	ÁFN
402	Külső-somogyi	45.3	46	AN	40.0	41	AN	42.3	42	AN	41.0	42	AN	31.8	33	ÁAN
403	Kapos-tolnai	32.3	34	ÁAN	35.0	35	ÁAN	25.5	26	ÁFN	39.0	39	ÁAN	15.8	10	FN
404	Zselic-közép-somogyi	48.5	49	AN	45.8	45	AN	43.0	44	AN	37.8	37	ÁAN	41.3	43	AN
405	Belső-somogyi	50.5	52	AN	49.5	50	AN	50.8	52	AN	51.5	52	AN	48.3	50	AN
406	Mecseki	44.0	44	AN	47.5	49	AN	44.5	47	AN	48.3	50	AN	24.0	26	ÁFN
407	Dél-baranyai ártéri	42.3	41	AN	46.0	46	AN	36.3	38	ÁAN	42.5	43	AN	26.3	28	ÁAN
408	Tolnai-hegyháti	32.3	35	ÁAN	38.8	39	ÁAN	33.8	35	ÁAN	43.8	45	AN	18.3	20	ÁFN
409	Gemenci	20.5	21	ÁFN	22.8	24	ÁFN	20.3	19	ÁFN	25.8	25	ÁFN	15.8	11	FN
410	Dél-balatoni	50.0	51	AN	47.3	48	AN	39.0	39	ÁAN	27.8	28	ÁAN	34.3	39	ÁAN
501	Hanság-mosoni	16.0	16	ÁFN	6.5	6	FN	24.3	25	ÁFN	11.0	11	FN	6.5	2	FN
502	Vas-soproni-síksági	24.3	24	ÁFN	16.3	17	ÁFN	35.3	36	ÁAN	32.8	33	ÁAN	15.0	9	FN
503	Alpokaljai	37.8	38	ÁAN	36.0	36	ÁAN	43.5	45	AN	37.8	38	ÁAN	29.3	32	ÁAN
504	Rába-menti-kemenesháti	48.3	48	AN	45.8	44	AN	49.8	50	AN	44.8	46	AN	41.3	44	AN
505	Zalai-dombsági	45.8	47	AN	50.8	52	AN	35.3	37	ÁAN	45.3	47	AN	34.5	40	AN
506	Zala-kisbalatoni	48.8	50	AN	50.3	51	AN	32.5	32	ÁAN	39.3	40	AN	34.0	37	ÁAN
507	Bakonyi	43.0	42	AN	47.0	47	AN	50.0	51	AN	47.5	49	AN	44.0	46	AN
508	Marcal-medencei	30.3	30	ÁAN	34.0	34	ÁAN	22.8	22	ÁFN	19.3	18	ÁFN	21.8	23	ÁFN
509	Bakonyalja-komáromi	28.8	27	ÁAN	27.8	29	ÁAN	30.0	30	ÁAN	22.3	22	ÁFN	18.0	18	ÁFN
510	Vértes-hegységi	36.0	37	ÁAN	37.3	38	ÁAN	42.3	43	AN	40.3	41	AN	34.0	38	ÁAN
511	Velencei	31.0	32	ÁAN	32.5	32	ÁAN	22.8	23	ÁFN	13.8	13	FN	14.5	7	FN
512	Dunazugi	43.3	43	AN	36.3	37	ÁAN	48.8	49	AN	47.3	48	AN	40.0	41	AN
513	Balaton-felvidéki	40.5	40	AN	41.5	42	AN	44.3	46	AN	43.3	44	AN	48.5	51	AN

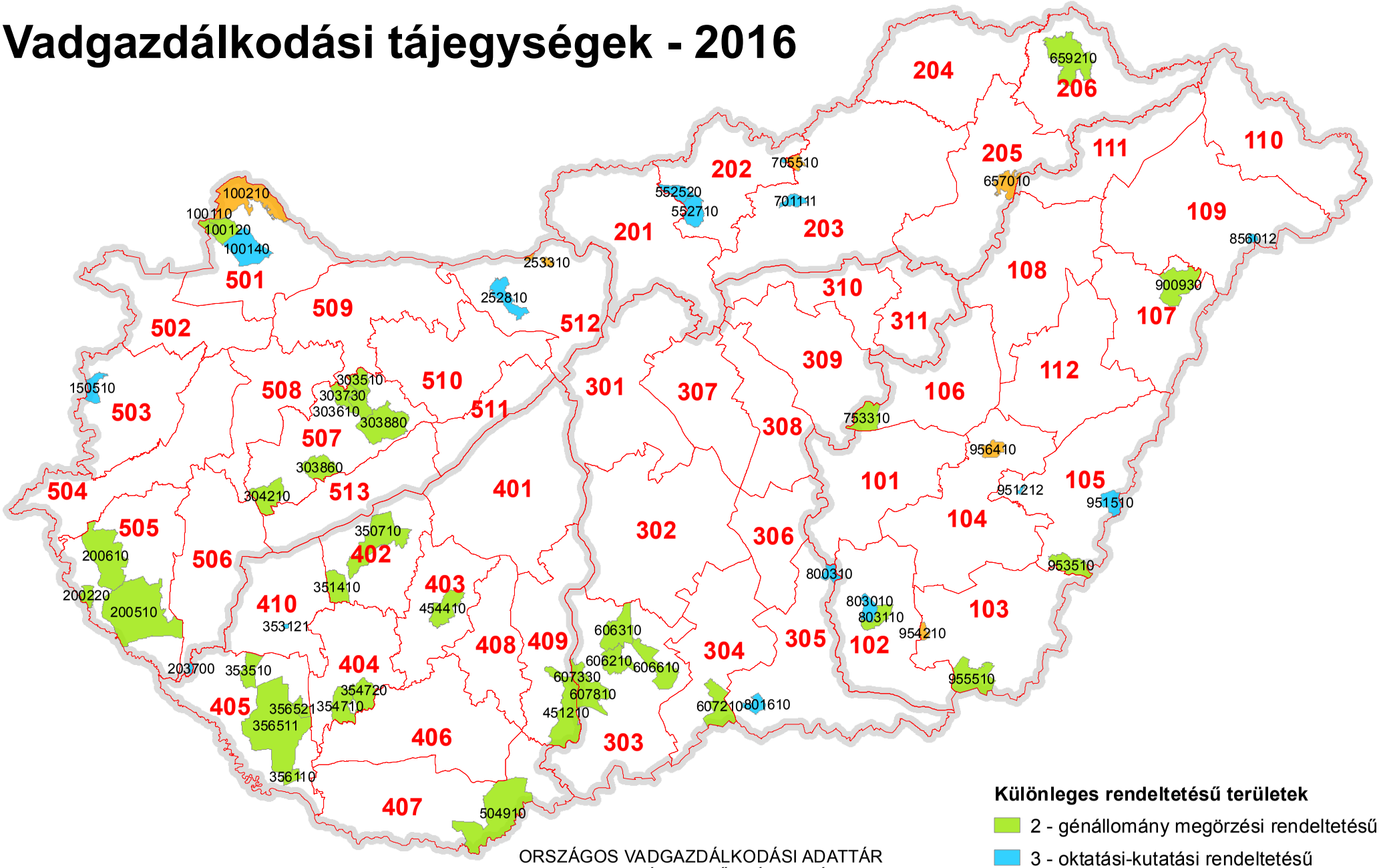
felső negyed **FN** | átlag feletti negyed **ÁFN** | átlag alatti negyed **ÁAN** | alsó negyed **AN**

A fontosabb bevételi és kiadás tételek rangsorrendje az 52 vadgazdálkodási tájegységben (1000 Ft/km² alapján)

VGTE	Név	Külföldi bérlelövés bevétele			Belföldi bérlelövés bevétele			Élővad értékesítés			Lőtt vad értékesítés			Térített erdei kár			Térített mezőgazdasági kár		
		Átlagos rang	Rang	Besorolás	Átlagos rang	Rang	Besorolás	Átlagos rang	Rang	Besorolás	Átlagos rang	Rang	Besorolás	Átlagos rang	Rang	Besorolás	Átlagos rang	Rang	Besorolás
101	Tiszazugi	28.3	26	ÁFN	27.3	26	ÁFN	7.5	7	FN	39.5	37	ÁAN	38.3	45	AN	38.8	39	ÁAN
102	Maros-csongrádi	30.0	28	ÁAN	35.8	39	ÁAN	2.5	2	FN	35.0	33	ÁAN	38.0	43	AN	36.5	32	ÁAN
103	Békési	35.5	38	ÁAN	44.8	48	AN	2.0	1	FN	38.5	36	ÁAN	38.0	44	AN	37.8	35	ÁAN
104	Szarvasi	24.0	25	ÁFN	31.0	32	ÁAN	3.5	3	FN	33.3	31	ÁAN	40.3	50	AN	37.0	33	ÁAN
105	Körös-berettyói	20.8	19	ÁFN	26.8	25	ÁFN	7.5	8	FN	31.0	29	ÁAN	32.0	35	ÁAN	38.0	36	ÁAN
106	Nagykunsági	33.0	33	ÁAN	31.5	33	ÁAN	4.0	4	FN	41.0	43	AN	34.0	38	ÁAN	41.5	44	AN
107	Hajdúsági Erdőspuszták	30.0	29	ÁAN	22.8	20	ÁFN	22.8	16	ÁFN	40.0	39	ÁAN	29.3	26	ÁFN	27.8	28	ÁAN
108	Hajdúsági Löszhát-Hortobágy	38.3	42	AN	36.5	41	AN	27.3	25	ÁFN	39.5	38	ÁAN	40.0	48	AN	49.0	51	AN
109	Nyírségi	30.0	30	ÁAN	43.0	47	AN	29.3	28	ÁAN	45.0	47	AN	29.3	27	ÁAN	39.3	40	AN
110	Felső-tiszavidéki	35.3	37	ÁAN	26.0	22	ÁFN	30.5	32	ÁAN	40.8	42	AN	30.5	31	ÁAN	27.5	27	ÁAN
111	Tiszamenti	41.0	43	AN	38.0	42	AN	19.3	13	FN	42.8	46	AN	40.5	51	AN	45.3	48	AN
112	Sárrét-bihari	43.3	45	AN	45.5	49	AN	11.5	9	FN	45.0	48	AN	36.5	40	AN	49.8	52	AN
201	Börzsöny-gödöllői	36.3	39	ÁAN	15.8	13	FN	23.5	18	ÁFN	14.0	15	ÁFN	14.5	12	FN	18.0	16	ÁFN
202	Nógrád-cserháti	20.8	20	ÁFN	5.5	3	FN	36.0	41	AN	9.0	9	FN	10.0	8	FN	20.5	20	ÁFN
203	Bükki	45.8	47	AN	12.5	9	FN	29.3	29	ÁAN	20.0	20	ÁFN	15.5	16	ÁFN	28.3	29	ÁAN
204	Cserehát-aggteleki	49.5	51	AN	22.5	19	ÁFN	36.5	42	AN	28.8	28	ÁAN	19.3	20	ÁFN	18.8	18	ÁFN
205	Bükkalja-taktaközi	50.8	52	AN	41.5	46	AN	22.8	17	ÁFN	50.8	52	AN	32.5	37	ÁAN	40.5	42	AN
206	Zemplén-bodrogközi	44.8	46	AN	21.8	18	ÁFN	26.5	23	ÁFN	32.5	30	ÁAN	25.0	23	ÁFN	25.0	25	ÁFN
301	Pesti-síksági	42.3	44	AN	27.8	27	ÁAN	31.0	34	ÁAN	40.3	40	AN	28.0	25	ÁFN	32.0	31	ÁAN
302	Észak-bács-kiskuni	46.0	48	AN	35.0	38	ÁAN	32.0	36	ÁAN	40.3	41	AN	36.8	41	AN	37.5	34	ÁAN
303	Illancs-bugaci	33.5	36	ÁAN	29.3	30	ÁAN	20.5	14	ÁFN	25.5	25	ÁFN	34.8	39	ÁAN	23.5	24	ÁFN
304	Közép-bács-kiskuni	32.8	31	ÁAN	5.3	2	FN	24.5	21	ÁFN	21.3	22	ÁFN	39.3	47	AN	38.3	37	ÁAN
305	Alsó-tiszamenti	29.8	27	ÁAN	30.8	31	ÁAN	13.0	10	FN	33.8	32	ÁAN	30.8	32	ÁAN	39.8	41	AN
306	Kiskunsági	37.0	41	AN	49.3	51	AN	28.0	26	ÁFN	42.0	45	AN	29.3	28	ÁAN	45.0	47	AN
307	Közép-pesti	46.0	49	AN	31.8	35	ÁAN	27.0	24	ÁFN	37.8	34	ÁAN	29.8	29	ÁAN	42.3	45	AN
308	Tápió-vidéki	46.0	50	AN	47.3	50	AN	32.5	37	ÁAN	45.3	49	AN	40.5	52	AN	47.8	49	AN
309	Jászsági	33.3	35	ÁAN	39.8	43	AN	7.0	6	FN	47.5	51	AN	30.8	33	ÁAN	44.3	46	AN
310	Mátra-alja-dél-hevesi	36.5	40	AN	41.3	45	AN	15.5	11	FN	45.5	50	AN	37.3	42	AN	47.8	50	AN
311	Tisza-tói	21.8	22	ÁFN	26.5	23	ÁFN	5.3	5	FN	38.0	35	ÁAN	40.0	49	AN	40.8	43	AN
401	Mezőföldi	21.3	21	ÁFN	16.3	14	ÁFN	23.8	19	ÁFN	41.3	44	AN	32.0	36	ÁAN	38.5	38	ÁAN
402	Külső-somogyi	17.3	16	ÁFN	17.3	16	ÁFN	29.3	30	ÁAN	16.0	16	ÁFN	5.8	4	FN	4.3	3	FN
403	Kapos-tolnai	21.8	23	ÁFN	26.5	24	ÁFN	35.3	40	AN	21.5	23	ÁFN	31.3	34	ÁAN	18.3	17	ÁFN
404	Zselic-közép-somogyi	8.8	8	FN	17.5	17	ÁFN	37.3	45	AN	9.5	10	FN	15.0	14	ÁFN	10.0	8	FN
405	Belső-somogyi	5.3	3	FN	8.8	6	FN	28.3	27	ÁAN	3.5	2	FN	14.8	13	FN	1.8	1	FN
406	Mecseki	17.0	15	ÁFN	11.3	8	FN	37.0	43	AN	7.0	6	FN	14.3	11	FN	11.5	13	FN
407	Dél-baranyai ártéri	22.8	24	ÁFN	36.0	40	AN	31.8	35	ÁAN	17.8	18	ÁFN	22.0	22	ÁFN	12.0	14	ÁFN
408	Tolnai-hegyháti	3.3	1	FN	12.8	10	FN	34.3	39	ÁAN	4.5	3	FN	7.5	6	FN	7.0	7	FN
409	Gemenci	33.0	34	ÁAN	31.5	34	ÁAN	16.8	12	FN	27.0	26	ÁFN	30.0	30	ÁAN	30.0	30	ÁAN
410	Dél-balatoni	14.5	12	FN	14.8	12	FN	22.5	15	ÁFN	7.8	7	FN	4.3	1	FN	4.3	4	FN
501	Hanság-mosoni	14.8	13	FN	14.5	11	FN	25.0	22	ÁFN	21.0	21	ÁFN	17.0	18	ÁFN	26.0	26	ÁFN
502	Vas-soproni-síksági	12.5	10	FN	23.3	21	ÁFN	37.5	48	AN	6.5	5	FN	27.0	24	ÁFN	14.5	15	ÁFN
503	Alpokaljai	7.0	4	FN	49.8	52	AN	40.8	50	AN	13.0	14	ÁFN	11.5	9	FN	10.0	9	FN
504	Rába-menti-kemenesháti	3.8	2	FN	34.0	37	ÁAN	42.0	51	AN	6.3	4	FN	5.3	3	FN	4.3	5	FN
505	Zalai-dombsági	7.3	5	FN	28.3	28	ÁAN	42.8	52	AN	9.8	11	FN	8.5	7	FN	3.5	2	FN
506	Zala-kisbalatoni	10.3	9	FN	16.3	15	ÁFN	37.3	46	AN	12.8	13	FN	12.5	10	FN	5.8	6	FN
507	Bakonyi	8.5	7	FN	9.5	7	FN	29.3	31	ÁAN	2.8	1	FN	5.0	2	FN	10.5	10	FN
508	Marcal-medencei	7.3	6	FN	40.0	44	AN	39.5	49	AN	8.5	8	FN	17.5	19	ÁFN	10.5	11	FN
509	Bakonyalja-komáromi	20.3	18	ÁFN	32.5	36	ÁAN	24.3	20	ÁFN	28.5	27	ÁAN	19.3	21	ÁFN	22.3	23	ÁFN
510	Vértes-hegységi	15.5	14	ÁFN	8.5	5	FN	37.0	44	AN	16.0	17	ÁFN	5.8	5	FN	19.3	19	ÁFN
511	Velencei	13.8	11	FN	5.5	4	FN	30.5	33	ÁAN	18.8	19	ÁFN	39.0	46	AN	21.0	21	ÁFN
512	Dunazugi	18.0	17	ÁFN	2.5	1	FN	33.3	38	ÁAN	10.5	12	FN	15.3	15	ÁFN	11.0	12	FN
513	Balaton-felvidéki	32.8	32	ÁAN	29.0	29	ÁAN	37.3	47	AN	24.8	24	ÁFN	16.3	17	ÁFN	21.8	22	ÁFN

első negyed	átlag feletti negyed	átlag alatti negyed	alsó negyed
FN	ÁFN	ÁAN	AN

Vadgazdálkodási tájegységek - 2016

Különleges rendeltetésű területek

- 2 - génállomány megőrzési rendeltetésű
- 3 - oktatási-kutatási rendeltetésű
- 4 - természetvédelmi rendeltetésű

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE VADVILÁG MEGŐRZÉSI INTÉZET
GÖDÖLLŐ, 2016

Készült: 2016.08.02.

Országos Vadgazdálkodási Adattár, 2018.09.10.

Különleges rendeltetésű vadgazdálkodási egységek vadgazdálkodási tájegységenként csoportosítva

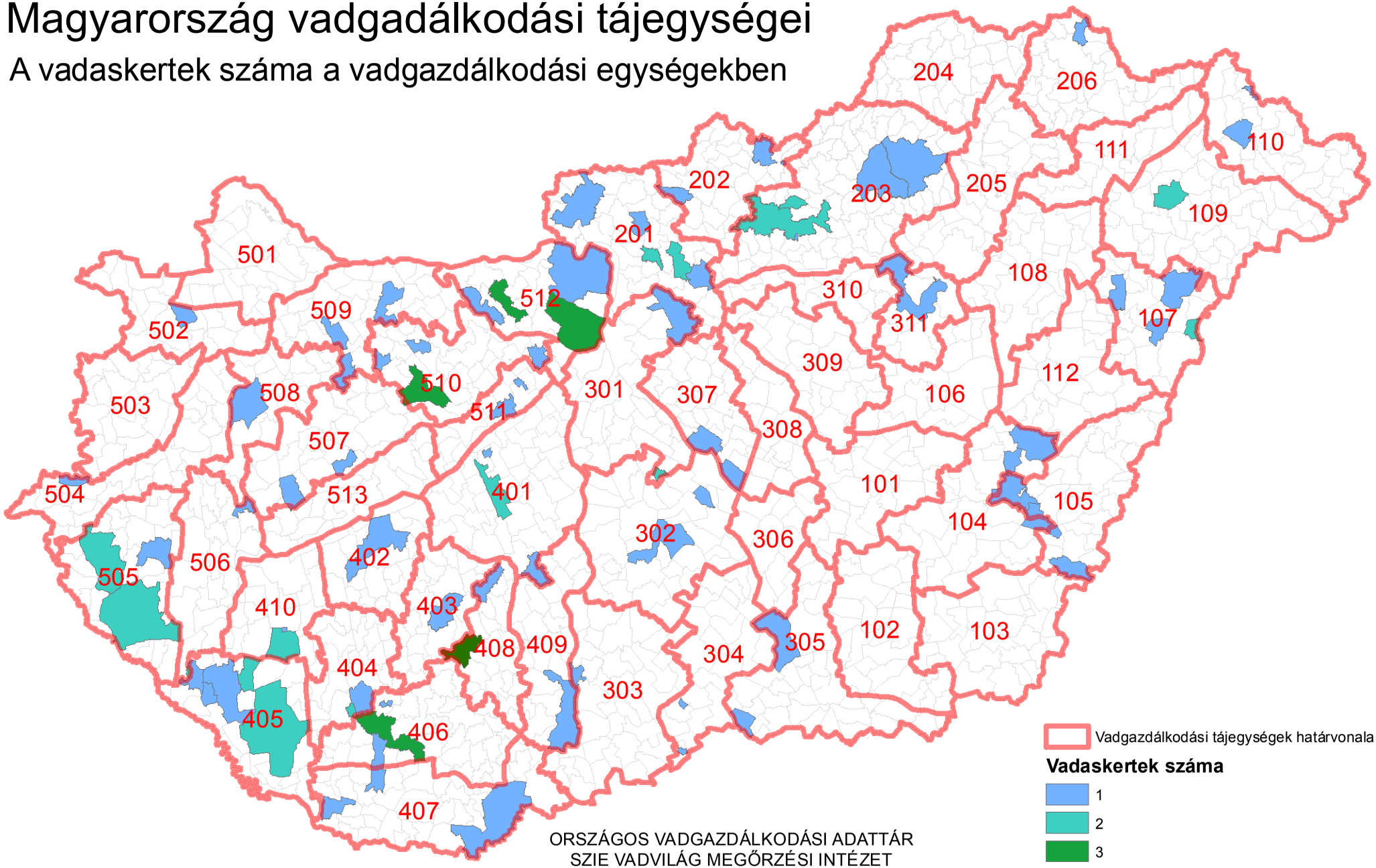
VGTE	VGE	Megye	Rendeltetés	Név	Telephely
102	803110	CSON	2 - génállomány megőrzési	DALERD ZRT.-Tompahát	Szeged
102	803010	CSON	3 - oktatási-kutatási	Derekmező ZRT.	Derekegyház
102	803650	CSON	4 - természetvédelmi	Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság	Szarvas
103	955510	BEKE	2 - génállomány megőrzési	Mezőhegyesi Ménesbirtok Zrt.	Mezőhegyes
103	954260	BEKE	4 - természetvédelmi	Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság	Szarvas
103	954860	BEKE	4 - természetvédelmi	Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság	Szarvas
104	956450	BEKE	4 - természetvédelmi	Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság	Szarvas
105	953510	BEKE	2 - génállomány megőrzési	DALERD Zrt. Gyulai Erd. Gyulai Vter.	Szeged, Zsótér u. 4/B.
105	951212	BEKE	3 - oktatási-kutatási	DALERD Zrt. Ladány-erdei Vadászter.	Szeged
105	951510	BEKE	3 - oktatási-kutatási	DALERD Zrt. Biharugrai Vadászter.	Szeged
106	753310	SZOL	2 - génállomány megőrzési	Hofi Géza Vadásztársaság Egyesület	Tiszapüspöki
106	755750	SZOL	4 - természetvédelmi	Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	Debrecen
108	901750	HAJD	4 - természetvédelmi	Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	Debrecen
109	856012	SZAB	3 - oktatási-kutatási	Bátortrade KFT.	Nyírbátor
202	550110	NOGR	3 - oktatási-kutatási	Bárna-Vad Kft.	Bárna
202	552520	NOGR	3 - oktatási-kutatási	Nyugat-Cserhát Vadásztársaság	Cserhátsurány
202	552710	NOGR	3 - oktatási-kutatási	Sasbérc Vadásztársaság Egyesület	Buják
202	552010	NOGR	4 - természetvédelmi	Bükki Nemzeti Park Igazgatóság	Eger
203	701111	HEVE	3 - oktatási-kutatási	Baláta Vadásztársaság	Bodony
203	705510	HEVE	4 - természetvédelmi	Istenmezeje Vadásztársaság	Istenmezeje
204	651700	BORS	4 - természetvédelmi	Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság	Jósvafő
205	653300	BORS	4 - természetvédelmi	Bükki Nemzeti Park Igazgatóság	Eger
205	657010	BORS	4 - természetvédelmi	657010 FTVK	Kesznyéten, Szamárhát
206	659210	BORS	2 - génállomány megőrzési	Északerdő ZRt.	Pálháza
206	658901	BORS	4 - természetvédelmi	Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság	Jósvafő
303	606210	BACS	2 - génállomány megőrzési	Hajósi Földtulajdonosok Vadászó Közössége	Hajós
303	606310	BACS	2 - génállomány megőrzési	Homokmégyi Dózsa Vt.	Kalocsa
303	606610	BACS	2 - génállomány megőrzési	KEFAG Zrt Kecskemét	Kecskemét
303	607330	BACS	2 - génállomány megőrzési	Gemenc ZRt. Lenes- Karasz	Baja
303	607810	BACS	2 - génállomány megőrzési	Kékhegyi Vt.	Sükösd
304	607210	BACS	2 - génállomány megőrzési	KEFAG Zrt.	Kelebia
305	800310	CSON	3 - oktatási-kutatási	Bársony I. Mg. Szakközépiskola	Csongrád
401	403950	FEJE	2 - génállomány megőrzési	VADEX Mezőföldi Zrt.	Székesfehérvár
401	403650	FEJE	4 - természetvédelmi	Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	Esztergom Strázsa-Hegy
402	350710	SOMO	2 - génállomány megőrzési	SEFAG ZRt. Szántód	Szántód

Különleges rendeltetésű vadgazdálkodási egységek vadgazdálkodási tájegységenként csoportosítva

VGTE	VGE	Megye	Rendeltetés	Név	Telephely
402	351410	SOMO	2 - génállomány megőrzési	Tuskósi Vadászegyesület	Somogybabod
404	354710	SOMO	2 - génállomány megőrzési	SEFAG Zrt. Nyugat-Zselici Vadászterület	Bőszénfa
404	354720	SOMO	2 - génállomány megőrzési	SEFAG Zrt. Kelet-Zselici Vadászterület	Kaposvár
405	353510	SOMO	2 - génállomány megőrzési	Sefag Zrt. Segesd	Segesd
405	356110	SOMO	2 - génállomány megőrzési	SEFAG Zrt. Barcs	Barcs
405	356511	SOMO	2 - génállomány megőrzési	SEFAG Zrt Lábodi Vadászerdészete	Lábod
405	356521	SOMO	2 - génállomány megőrzési	Mike és Környéke Földtulajdonosai Vt.	Mike
405	356060	SOMO	4 - természetvédelmi	Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság	Pécs
406	500460	BARA	2 - génállomány megőrzési	Szentgyörgyvölgy Farm Mg. Ker. és Idegenforg. Kft.	Budapest
407	504910	BARA	2 - génállomány megőrzési	Bóly ZRT	Bóly
409	451210	TOLN	2 - génállomány megőrzési	Gemenc Zrt.	Baja
410	353121	SOMO	3 - oktatási-kutatási	Fauna-Jagd Kft.	Libickozma
501	100110	GYOR	2 - génállomány megőrzési	Három Fenyő Vadásztársaság	Várbalog-Albertkázmérpuszta
501	100120	GYOR	2 - génállomány megőrzési	Lajta-Mosonszolnok Földtulajdonosi Közösség	Mosonmagyaróvár
501	100140	GYOR	3 - oktatási-kutatási	Lajta Hanság Zrt.	Mosonmagyaróvár
501	100210	GYOR	4 - természetvédelmi	Felső-szigetközi Vadászszövetség	Mosonmagyaróvár
502	103850	GYOR	4 - természetvédelmi	Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság	Sarród
503	150510	VAS	3 - oktatási-kutatási	Alpokaljai Vadászati Közösség VT.	Kőszeg
505	200220	ZALA	2 - génállomány megőrzési	Földtulajdonosok Vadászati Közössége	Letenye-Gosztola
505	200510	ZALA	2 - génállomány megőrzési	Zalaerdő Zrt.	Nagykanizsa-Bánokszentgyörgy-Leteny
506	203700	ZALA	3 - oktatási-kutatási	Kanizsa-Agrár Mezőgazdasági Zrt.	Nagykanizsa
506	202850	ZALA	4 - természetvédelmi	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság	Csopak
507	303510	VESZ	2 - génállomány megőrzési	Cuhai Vén Róka Vadásztársaság	Borzavár
507	303610	VESZ	2 - génállomány megőrzési	Királykúti Vadásztársaság	Zirc
507	303730	VESZ	2 - génállomány megőrzési	Magas-Bakony Vadgazdálkodás Sport- és Környez	Csesznek
507	303860	VESZ	2 - génállomány megőrzési	Kabhegy 2004 Nonprofit Kft.	Pétfürdő
507	303880	VESZ	2 - génállomány megőrzési	VERGA Veszprémi Erdőgazdaság Zrt.	Veszprém
507	304210	VESZ	2 - génállomány megőrzési	Budapesti Erdőgazdaság Zrt.	Budapest
511	404550	FEJE	2 - génállomány megőrzési	VADEX Mezőföldi Zrt.	Székesfehérvár
512	252810	KOMA	3 - oktatási-kutatási	Gyarmatpusztai FVK	Bajna
512	252920	KOMA	4 - természetvédelmi	Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	Esztergom Strázsa-Hegy
512	253310	KOMA	4 - természetvédelmi	Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	Esztergom Strázsa-Hegy
513	303360	VESZ	4 - természetvédelmi	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság	Csopak
513	303950	VESZ	4 - természetvédelmi	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság	Csopak
513	304050	VESZ	4 - természetvédelmi	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság	Csopak

Magyarország vadgadálkodási tájegységei

A vadaskertek száma a vadgazdálkodási egységekben

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE VADVILÁG MEGŐRZÉSI INTÉZET
GÖDÖLLŐ, 2016

Készült: 2016.07.12.

Országos Vadgazdálkodási Adattár, 2016.09.10.

A vadaskertek jegyzéke vadgazdálkodási tájegységenként és vadgazdálkodási egységenként a kertben engedélyezett vadfajok megadásával

VGTE	VGE kód	Jogosult neve	Telephely	Vadaskert elnevezése	Terület (ha)	Gím	Dám	Őz	Vaddisznó	Muflon
104	950450	Füzesgyarmati Vt.	Füzesgyarmat	Füzesgyarmati dámoskert	190.00		X			
104	950750	Töviskesi Vt.	Szeghalom	Töviskesi vaddisznóskert	120.00				X	
104	956650	Hidashát-Bélmegyer Vadgazdálkodási Társaság	Bélmegyer	Bélmegyer-Vadas-i vaddisznó és muflon kert	200.25				X	X
105	951212	Délalföldi Erdészeti Zrt.	Szeged	Körösladányi vaddisznóskert	418.00				X	
107	900930	Nyírerdő ZRT.	Nyírabony-Gúthpuszta	Nyírmártonfalvai vaddisznóskert	204.64				X	
107	903050	Nyírerdő ZRT.	Haláp	Monostorpályi vaddisznóskert	478.70				X	
109	853751	Napkori Erdőgazdák Szövetkezete	Napkor	Magoskereszti vegyesvadas kert	425.90		X		X	X
109	853751	Napkori Erdőgazdák Szövetkezete	Napkor	Csikóslaposi vaddisznóskert	335.00				X	
201	553260	Cserháti Szent Hubertus Vt.	Balassagyarmat	Alsópetényi vadaskert	210.20				X	X
201	570450	Ipoly Erdő Zrt.	Balassagyarmat	Honti muflonoskert	297.00					X
201	571250	Ipoly Erdő Zrt. Váci Erd.	Balassagyarmat	Püspökszilágyi muflonkert	201.50					X
201	571250	Ipoly Erdő Zrt. Váci Erd.	Balassagyarmat	Kisnémedi vaddisznóskert	269.60				X	
201	571610	Pilisi Parkerdő Zrt.	Visegrád	Galgamácsai vegyes nagyvadas kert	282.60	X			X	
201	571610	Pilisi Parkerdő Zrt.	Visegrád	Kálló-Galgamácsai vaddisznóskert	439.30				X	
201	571750	Virágospuszta Vt.	Kartal	Dámkert	209.39		X			
202	550110	Bárna Vad KFT	Bárna	Bárnai vadaskert	231.90	X	X	X	X	X
202	550210	Salgótarjáni FTK, Ipoly Erdő Zrt. Salgótarjáni Erdészete	Kazár	Kazári vaddisznóskert	275.60				X	
202	552520	Nyugat-Cserhát Vt.	Cserhátsurány	Cserhátsurányi vadaskert	210.00				X	X
203	652350	Északerdő Zrt.	Kisgyör	Kisgyör-Mocsolyás, dámoskert	119.80		X			
203	700650	Egererdő Zrt.	Szilvásvárad	Szilvásváradi vadaskert	284.90				X	X
203	701111	Baláta Vadásztársaság	Bodony	Baláta vadaskert	228.71				X	X
203	701111	Baláta Vadásztársaság	Bodony	Keselyű fészek vaddisznóskert	254.82				X	
203	701350	Egererdő Zrt.	Kisnána	Verpeléti vadaskert	1183.90				X	
203	701350	Egererdő Zrt.	Gyöngyössolymos	Gyöngyössolymosi (Mátrafüredi) vadaskert	348.30				X	X
203	701850	Mátra- Hunting Kft.	Pálosvörösmart	Tekeres(Abasári) vadaskert	253.90	X			X	X
206	659400	Táltosok Vt	Füzérkomlós	Szonta Safari vegyesvadas kert	511.43	X	X	X	X	X
301	572850	Pilisi Parkerdő Zrt.	Visegrád	Isaszegi vaddisznóskert	880.00	X			X	
301	579350	SAE Sarlóspuszta Agrár- Erdész Kft.	Tatárszentgyörgy	Sarlóspusztai vaddisznóskert	203.27				X	
302	601410	Kiskunsági Erdészeti és Faipari Zrt.	Kecskemét-Hetényegyháza	Nyíri-erdei vadaskert	1235.20		X	X	X	
303	607320	Gemenci Erdő- és Vadgazdaság Zrt.	Hajós	Hajósi vaddisznóskert	462.30				X	
303	607330	Gemenci Erdő- és Vadgazdaság Zrt.	Dusnok, Lenes	Lenesi vaddisznóskert	453.30				X	
304	607251	Kiskunsági Erdészeti és Faipari Zrt.	Tompa	Mélykút-Tinójárás vegyesvadas kert	606.00		X		X	
304	607252	Kunbajai Vadaskert Vt.	Bácsalmás	Bácsszöllős-Kunbajai vadaskert	601.00	X	X	X	X	
305	800660	Kisteleki Vt.	Kistelek		216.34				X	X
305	801710	Délalföldi Erdészeti Zrt.	Ásotthalom	Ásotthalmi vaddisznóskert	687.30		X		X	
307	578550	Nagykunsági Erdészeti és Faipari Zrt.	Szolnok	Pusztavacsi vegyesvadas kert	500.90		X		X	
307	579460	Vadker Kft. / Nefag Zrt. / Csókáserdei Vt.	Szolnok	Nagykőrösi vegyesvadas kert	676.10		X		X	
311	703610	Tepélypusztai Vadászati Társaság	Mezőtárkány-Tepélypuszta	Besenyőteleki vadaskert	274.00				X	X
401	403950	VADEX Mezőföldi Erdő- és Vadgazdálkodási Zrt.	Székesfehérvár	Belsőbárándi vadaskert	155.67				X	
401	403970	VADEX Mezőföldi Erdő- és Vadgazdálkodási Zrt.	Székesfehérvár	Táci vadaskert	404.70				X	
401	403970	VADEX Mezőf. Zrt.	Székesfehérvár	Soponyai (Csiripi) vaddisznóskert	436.00		X	X	X	
401	450610	Gyulaj Zrt. Németkér TK	Pincei Erdészet	Kistápéi vaddisznóskert	267.00				X	
402	350710	SEFAG Zrt. Szántód	Szántód	Tótokilapi vaddisznóskert	258.20				X	
402	350710	SEFAG Zrt. Szántód	Szántód	Kereki vaddisznóskert	211.50				X	
402	350730	Revír Vt.	Siófok	Kási vaddisznóskert	210.60				X	
403	454400	Gyulaj Zrt. Tamási	Tamási	Gyulaji dámrezervátum	7376.00		X		X	
404	354710	SEFAG Zrt. Nyugat Zselic	Kaposvár	Sásostói vaddisznóskert	299.20				X	
404	354720	SEFAG Zrt. Kelet Zselic	Kaposvár	Tótfalusi vaddisznóskert	186.90				X	
404	356450	Kaposvári Egyetem	Kaposvár	Bőszénfa vadászkert	805.81	X	X			X
404	356450	Kaposvári Egyetem	Kaposvár	Bőszénfa vaddisznóskert	399.00				X	
405	353310	SEFAG Zrt. Iharos	Iharos	Ciperesi vaddisznóskert	300.00				X	
405	353450	Kaszó Zrt.	Kaszó	Iharosi vaddisznóskert	250.00				X	
405	353460	Újmajori Vt.	Csurgó	Újmajori vaddisznóskert	322.20				X	
405	353510	SEFAG Zrt. Segesd	Böhönye	Lapodi dámoskert	128.60	X	X			X

A vadaskertek jegyzéke vadgazdálkodási tájegységenként és vadgazdálkodási egységenként a kertben engedélyezett vadfajok megadásával

VGTE	VGE kód	Jogosult neve	Telephely	Vadaskert elnevezése	Terület (ha)	Gím	Dám	Őz	Vaddisznó	Muflon
405	353510	SEFAG Zrt. Segesd	Böhönye	Csöpröndi vaddisznóskert	249.00				X	
406	500350	Királykút Vt.	Szászvár	Királykúti vegyesvadaskert	506.99	X	X	X	X	X
406	500411	Szentgyörgyvölgy Farm Kft.	Budapest	Gödrei vegyesvadas kert	762.40	X	X		X	X
406	501110	Mecseki Erdészeti Zrt.	Pécs	Sasréti vegyesvadas kert	800.00	X		X	X	X
406	501151	Mecsekerdő Zrt.	Pécs	Sasréti vaddisznóskert	400.00				X	
406	501570	Bükkösd Bikkmány	Bükkösd	Bükkösd	526.40	X	X	X	X	X
407	504910	Bólyi Mg. Termelő és Szolg. Zrt.	Bóly	Békáspusztai vaddisznóskert	301.34				X	
408	453410	Gyulaj Zrt. Pincehely TK	Nagyszékely	Nagyszékelyi vadaskert	701.20	X	X		X	
408	453710	Gyulaj Zrt. Hőgyészi FTK	Csurgó	Csurgói vaddisznóskert	716.00				X	
408	453710	Gyulaj Zrt. Hőgyészi FTK	Csibrák	Csibráki vaddisznóskert I.	387.00				X	
408	453710	Gyulaj Zrt. Hőgyészi FTK	Csibrák	Csibráki vaddisznóskert komplexum	747.10				X	
408	453710	Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt.	Papd	Papdi vadaskert	228.78				X	
409	451210	Gemenci Erdő- és Vadgazdálkodási Zrt.	Baja	Gemenci vadászterület	13298.10	X		X	X	
410	353121	Fauna Jagd Kft	Nagybajom	Háromházi vaddisznóskert	312.20				X	
410	356610	Dél Dunántúli Fauna Vt.	Nagybajom	Csikóta vaddisznóskert	216.00				X	
502	104750	Kisalföldi Erdőgazdaság Zrt.	Győr	Gálici vaddisznóskert	300.00				X	
504	153650	Szombathelyi Erdészeti Zrt.	Szombathely	Gasztony-Csákánydoroszlói vaddisznóskert	524.90	X	X	X	X	
505	200510	Zalaerdő Zrt.	Nagykanizsa	Bánokszentgyörgyi dámoskert	92.20		X			
505	200510	Zalaerdő Zrt.	Nagykanizsa	Homokkomárom-Zsigárdi vaddisznóskert	205.70				X	
505	200610	Zalaerdő Zrt.	Nagykanizsa	Kerkakutasi vaddisznóskert	237.50				X	
505	200610	Zalaerdő Zrt.	Nagykanizsa	Hernyéki vaddisznóskert	329.00				X	
505	201250	Zalaerdő Zrt.	Nagykanizsa	Pölöskei vaddisznóskert	210.30				X	
506	203700	SEFAG Zrt.		Liszói vadaskert	624.85	X	X	X	X	
506	203700	Kanizsa Agrár Mezőgazdasági Zrt.	Nagykanizsa	Sági vadaskert	621.93	X	X	X	X	X
507	303150	Bakonyerdő Zrt.	Pápa	Sáskai vaddisznóskert	416.20				X	
507	303890	Koronás Szarvas Kft	Pétfürdő	Koronás Szarvas Kft	3891.40	X	X	X	X	X
508	301250	Marcal-Bitvaközi Vt.	Pápa	Dabronyi vaddisznóskert	248.10				X	
509	102050	Kisalföldi Erdőgazdaság	Győr	Sokorópátkai-Ravazdi vaddisznóskert	247.20				X	
509	105800	Bakonyi Erdészeti és Faipari Zrt.	Pápa	Gici vaddisznóskert	322.60				X	
510	250750	Feketevíz Vt.	Győr	Rédei vegyesvadas kert	522.10	X	X		X	
510	251850	Vértesi Erdészeti és Faipari Zrt.	Tatabánya	Császári vadaskert	216.32	X	X		X	X
510	253550	Vértesi Erdészeti és Faipari Zrt.	Tatabánya	Dolinai vadaskert	366.00				X	
510	400310	VADEX Mezőf. Zrt.	Székesfehérvár	Fehérvárcsurgói vadas kert	1197.00	X		X	X	X
510	400310	VADEX Mezőf. Zrt.	Székesfehérvár	Tímári vegyesvadas kert	972.00	X	X	X	X	
510	400351	VADEX Mezőföldi Erdő- és Vadgazdálkodási Zrt.	Székesfehérvár	Vadhányási vadaskert	510.00	X		X	X	
510	407050	Vál- Völgye Vt.	Felcsút	Vérti vegyesvadas kert	970.55	X	X	X	X	X
510	407050	Vál- Völgye Vt.	Felcsút	Ginzai vadaskert	291.16				X	X
511	403550	Tradicionális Vt.	Budapest	Lovasberényi vaddisznóskert	338.30				X	
511	404510	VADEX Mezőf. Zrt.	Vál	Váli vegyesvadas kert	653.00	X	X	X	X	X
512	252810	Pilisi Parkerdő Zrt.		Muflonkert (Bagolyhegyi vadaskert)	122.50					X
512	252810	Pilisi Parkerdő Zrt.		Történelmi kert	322.80	X	X	X	X	X
512	252810	Pilisi Parkerdő Zrt.		Rókási vaddisznóskert	300.80	X		X	X	X
512	571910	Pilisi Parkerdő Zrt.		Budakeszi-Páty vegyes nagyvadas fotó szafari és vadaskert	1745.00	X	X		X	X
512	571910	Pilisi Parkerdő Zrt.		Postaréti vadaskert					X	
512	571910	Pilisi Parkerdő Zrt.		Budapest-Budakeszi vegyes nagyvadas vadaskert	336.00	X	X	X	X	X

Az agrárminiszter

13/2018. (VII.3.)) AM rendelete

a Tiszántúli Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeinek vadgazdálkodási tervéről

4. melléklet a 13/2018 (VII.3) AM rendelethez

A vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati irányelvei

Az elejtés szakszerűtlenségének minősítése során, a táblázatokban részletezett hibapont megítélése a megadott trófeajellegek együttes értékelésével kell végezni, a hibapont besoroláshoz minden paraméternek teljesülnie kell!

II. A dámszarvas bikák szakszerűtlen elejtésének határértékei

A dámszarvas bikák szakszerűtlen elejtésének határértékei a 104. számú Szarvasi, a 108. számú Hajdúsági Löszhát-Hortobágy, a 109. számú Nyírségi valamint a 111. számú Tiszamenti vadgazdálkodási tájegységekben							
Hiba-pont	**Felrakás** (bika kora év)	**Szemág (jelleg, hossz)**	**Lapát hossz/szélesség (cm)**		**Tömeg / pont (kg) / IP**		**Lapát jellege**
1	**1.** (2.)		-	-	-		szabályos, min. 12 cm-es csapos
	2.- 3. (3.– 4.)	van	-	-	1,3		szabályos, elágazó, ellaposodó, pudvás
	4. – 5. (5.- 6.)	van	30	13	2,5		szabályos, zárt, csipkézett lapát
	6.- 8. (7.- 9.)	van	30	14	3		szabályos, zárt, jól csipkézett lapát
2	**1.** (2.)	-	-	-	-		szabályos, min. 15 cm-es csapos
	2.- 3. (3.– 4.)	van	-	-	1,5		szabályos, min. 30 cm-es szár, kanalas, elágazó, pudvás
	4. – 5. (5.- 6.)	van	30	14	3		szabályos, zárt, egyenletesen csipkézett lapát
	6.- 8. (7.- 9.)	20 cm	35	15	3,5		szabályos, zárt, egyenletesen csipkézett lapát
3	**1.** (2.)		-	-	-		szabályos, min. 20 cm-es csapos
	2.- 3. (3.– 4.)	van	-	-	1,7		szabályos, min. 45 cm-es szár, kanalas, elágazó, pudvás
	4. – 5. (5.- 6.)	20 cm	35	16	3,5		szabályos, zárt, egyenletesen csipkézett lapát
	6.- 8. (7.- 9.)	20 cm	40	17	4		szabályos, zárt, erősen csipkézett lapát

A Tiszántúli Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeiben érett az a legalább 10 éves dámbika, amelynek agancsa közel szimmetrikus, legalább 30 cm hosszú és 14 cm széles, zárt lapáttal rendelkezik, amelynek tömege eléri a 3 kg-ot.

III. Az őzbakok szakszerűtlen elejtésének határértékei

Az őzbakok szakszerűtlen elejtésének határértékei a 101. számú Tiszazugi, a 102. számú Maros-csongrádi, a 103. számú Békési, a 104. számú Szarvasi, a 105. számú Körös-berettyói, a 106. számú Nagykunsági, a 108. számú Hajdúsági Löszhát-Hortobágy valamint a 112. számú Sárrét-bihari vadgazdálkodási tájegységekben.				
Hibapont	**Felrakás** (bak kora)	**Trófea tömeg legalább (g)**	**Ágak hossza legalább (cm)**	**Általános jelleg**
1	**1.** (1)	160		tömegre való kritérium nélkül, ha 15 cm-es villás, tompa ágvég
	2. (2)	220	2	szabályos hatos
	3. (3)	300	3	szabályos hatos
	4. (4)	350	4	szabályos hatos
	5. (5)	400	5	szabályos hatos
2	**1.** (1)	250		tömegre való kritérium nélkül, ha 15 cm-es hatos, tompa ágvég
	2. (2)	330	3	szabályos hatos
	3. (3)	380	4	szabályos hatos
	4. (4)	430	5	szabályos hatos
	5. (5)	480	5	szabályos hatos
3	**1.** (1)	280		megadott tömeggel 15 cm-es hatos, tompa ágvég
	2. (2)	350	3	szabályos hatos
	3. (3)	400	4	szabályos hatos
	4. (4)	450	5	szabályos hatos
	5. (5)	500	5	szabályos hatos

Felhasznált adatok és szakirodalom forrásai

Ádámfi, T. (1976): Vadállománybecslés. MAVOSz füzetek. Magyar Vadászok Országos Szövetsége, Budapest

Bencze, L. (1966): Vadgazdálkodástan. Erdészeti technikusok tankönyve. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest

Bencze, L. (1972): Vadgazdálkodásunk természeti adottságai. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest

Bencze, L. (1979): A vadállomány fenntartásának lehetőségei. A vadászati ökológia alapjai. Akadémiai Kiadó, Budapest

Berdár, B. (szerk.) (1983): Az őz és vadászata. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest

Beregi, A. (2011): Vadegészségtan. Jegyzet vadgazda mérnök szakos hallgatók részére. Vadvilág Megőrzési Intézet, Szent István Egyetem, Gödöllő

Bicsérdy, Gy., Egri, B., Sugár, L. és Sztojkov, V. (2000): Vadbetegségek. Sugár, L. (szerk.). Mezőgazda Kiadó, Budapest

Bod, L. (1994): A somogyi szarvas. Lipták Vadászati és Kereskedelmi Bt., Balatonfenyves, Kaposvár

Csányi, S. (2007): Vadbiológia. Mezőgazda Kiadó, Budapest

Csányi, S. és Heltai, M. (szerk.) (2010): Vadbiológiai olvasókönyv. Szemelvények a vadbiológia új eredményeiről a Vadvilág Megőrzési intézet munkatársainak ismeretterjesztő cikkei alapján. Mezőgazda Kiadó, Budapest

Csányi, S. és Majzinger, I. (2018): Az őz: ökológia és alkalmazkodó gazdálkodás. Szent István Egyetemi Kiadó, Gödöllő

Csányi, S. és Mátrai, K. (1988): Őzállományok ökológiája. A nemzetközi őzkutatások eredményei. Csányi, S. (szerk.). Állami Gazdaságok Országos Egyesülése, Vadgazdálkodási Bizottság, Budapest

Demeter, A. és Kovács, Gy. (1986): Állatpopulációk nagyságának és sűrűségének becslése. Bernát, G. (szerk.). Korunk tudománya. Akadémiai Kiadó, Budapest

Faragó, S. (1995): Mezei és vizi élőhelyfejlesztés. Erdészeti és Faipari Egyetem. Erdőmérnöki Kar. Vadgazda Mérnöki Szak, Sopron

Faragó, S. (szerk.) (2007): Magyar vadász enciklopédia. Totem Kiadó, Budapest

Faragó, S. (szerk.) (2012): A LAJTA Project. Egy tartamos mezei vad és ökoszisztéma vizsgálat 20 éve. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron

Faragó, S., Dittrich, G., Faludiné Blickle, B., Gosztonyi, L., Jánoska, F., Kolics, L., Mohácsi, S. és Papp, S. (2013): Program a fogoly (*Perdix perdix*) védelmére Magyarországon. Magyar Apróvad Közlemények, 11: 167-202

Faragó, S. és Náhlik, A. (1997): A vadállomány szabályozása. Mezőgazda Kiadó, Budapest

Farkas, D. (2004): Nézd és lásd! Kézikönyv az őzről. Szekszárdi Nyomda Kft., Szekszárd

Feiszt, O. és Varga, E. (2016): A zalai gímszarvas. Zalai Gímszarvasért Alapítvány

Heltai, M. (2002): Emlős ragadozók magyarországi helyzete és elterjedése. PhD értekezés, Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar, Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszék, Szent István Egyetem, Gödöllő

Heltai, M. (2004): Élőhelyfejlesztés és -javítás. Egyetemi jegyzet. Szent István Egyetem, Vadgazda Mérnöki Szak, Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszék, Gödöllő

Heltai, M. (szerk.) (2010): Emlős ragadozók Magyarországon. Mezőgazda Kiadó, Budapest

Heltai, M. (2014): Élőhelyfejlesztés mezőgazdasági területeken. Jegyzet vadgazda mérnöki szakos

hallgatók részére. Szent István Egyetem, Vadgazda Mérnöki Szak, Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszék, Gödöllő

Heltai, M. (2018): Az aranysakál állományával való gazdálkodás problémái. Nimród Vadászújság, 106 (5): 12-13

Heltai, M. és Lanszki, J. (2015): Az aranysakálról röviden, de tényszerűen. Nimród Vadástújság, 103 (5): 16-17

Heltay, I. (1989): A róka ökológiája és vadászata. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest

Heltay, I. és Kabai, P. (szerk.) (2006): Hivatásos vadászok kézikönyve. I-II. Országos Magyar Vadászkamara, Budapest

Kőhalmy, T. (1990): Vadgazdálkodás. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest

Kőhalmy, T. (1995): Vadbefogás, vadtelepítés. Erdészeti és Faipari Egyetem, Erdőmérnöki Kar, Sopron

Kőhalmy, T. (szerk.) (1995): Vadászati enciklopédia. Mezőgazda Kiadó, Budapest, (1. kiadás)

Kőhalmy, T. (1995): Erdei élőhelyfejlesztés. Erdészeti és Faipari Egyetem, Vadgazda Mérnöki Szak, Sopron

Kőhalmy, T., Mészáros, K. és Völgyi, L. (2002): A vad által és a vadban okozott károk, valamint a vadászati kár. Nyugat-magyarországi Egyetem, Sopron

Kovács, Gy. és Heltay, I. (1985): A mezeinyúl. Ökológia, gazdálkodás, vadászat. Hubertus Bt. és a Magyar Mezőgazdaság Kft. kiadványa, Budapest (2. kiadás)

Majzinger, I. és Csányi, S. (2017): Útmutató az adatokon alapuló mezei nyúl gazdálkodáshoz. Szent István Egyetemi Kiadó, Hódmezővásárhely — Gödöllő. 70pp.

Mátrai, G. (1980): A muflon és vadászata. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest

Mátrai, G. (2004): Erdei élőhelyfejlesztés. Egyetemi jegyzet. Szent István Egyetem, Vadgazda Mérnöki Szak, Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszék, Gödöllő

Mátrai, G. (2004): Vadföld- és legelőgazdálkodás. Egyetemi jegyzet. Szent István Egyetem, Vadgazda Mérnöki Szak, Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszék, Gödöllő

Nagy, E. (1984): A fácán és vadászata. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest

Náhlik, A. (szerk.) (2014): A vaddisznóállomány helyzete és a gazdálkodás perspektívái Magyarországon. NYME Kiadó, Sopron

Páll, E. (szerk.) (1985): A gímszarvas és vadászata. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest

Páll, E. (2001): A vaddisznó. Nimród Vadászakadémia. 8. kötet. Nimród Alapítvány, Budapest

Sárkány, P. és Vallus, P. (szerk.) (1971): A vadászat kézikönyve. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest

Szabolcs, J. (1975): A dámvad. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest (2., átdolgozott kiadás)

Szederjei, Á. (1963): A vad etetése, óvása, befogása. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest

Szederjei, Á. és Studinka, L. (1962): Nyúl, fogoly, fácán. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest

Szederjei, Á. (1959): Őz. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest

Szederjei, Á. (1965): Szarvas. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest (2. kiadás)

Szemethy, L. és Heltai, M. (2001): A csapdázás elmélete és gyakorlata. Vad-Ész Mérnökiroda Bt., Gödöllő

Szemethy, L. és Heltai, M. (2001): Ragadozógazdálkodási stratégia - a jövő lehetőségei. Magyar Apróvad Közlemények, 6: 59-78

Szunyoghy, J. (1963): A magyarországi szarvas. Kandidátusi értekezés, Természettudományi Múzeum, Budapest